

UMTEB-4

ULUSLARARASI MESLEKİ VE TEKNİK BİLİMLER KONGRESİ

Özet Kitabı

KONTROL NÜSHASI

Lütfen kitaptaki çalışmanızı dikkatlice inceleyiniz. Herhangi bir eksiklik/hata olduğunu düşünüyorsanız En geç 12 aralık 2018 tarihine kadar durumu email ile kongre sekreteryasına bildiriniz. Bu tarihten sonraki değişiklik/düzeltilme talepleri dikkate alınmayacaktır. Kitabın nihai versiyonu ISBN, içindekiler ve jenerik bilgileri eklenerek 14 Aralık 2018 tarihinde yayınlanacaktır.

ANTERİOR TİBİAL TRANSLOKASYON ÖLÇÜMÜNÜN YAŞ VE CİNSİYET GRUPLARI İÇİN DAĞILIMI VE ÖN ÇAPRAZ BAĞ RÜPTÜRÜ İLE İLİŞKİSİ**Dr. Öğr. Üyesi Volkan KIZILGÖZ***Kafkas Üniversitesi, volkankizilgoz@gmail.com***ÖZET**

Diz ekleminde ön çapraz bağ (ÖÇB), tibianın öne doğru yer değiştirmesini dizginleyen en önemli ligamandır. Ön çapraz bağ yaralanması geçiren hastalarda dizin instabil hale gelişi, tibianın öne yer değiştirmesinin önündeki önemli engelin ortadan kalkması nedeniyle gelişir. Bu durumda tibia anteriora doğru transloke olur ve femur ile tibia hizalanması bozularak manyetik rezonans görüntüleme (MRG) bu durum, tibianın öne yer değiştirmesi şeklinde izlenir. Sagittal MRGde lateral plato düzeyindeki kesitlerden en merkezi olanı seçilerek tibia ve femurun en arka noktalarından geçen vertikal çizgiler arasındaki mesafe ölçülür ve bu ölçüm, tibianın anteriora translokasyonu (ATT), dolayısıyla femur ile hizalanmasının ne kadar bozulduğu anlaşılmasına çalışılır. Literatürde femur ile kıyaslandığında tibiada 5 mm ve daha fazla ATT ölçülmesinin oldukça yüksek bir duyarlılık ve özgüllükle ÖÇB yaralanması ile ilişkili olduğu, buna ilaveten 7 mm üzeri ATT ölçümünün ise, total ÖÇB rüptürü için bir sekonder işaret olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızda ise normalde de belirli bir düzeyde izlenebilen ATT değerlerinin cinsiyet ve yaş grupları açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği, parsiyel ve total ÖÇB hasarının ATT ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Çalışmada toplam 240 diz MR incelemesi ATT ölçümü yönünden geriye dönük olarak değerlendirilmiştir. Neticede erkek ve kadın cinsiyet için ATT ölçümü yönünden anlamlı farklılık bulunmamış, 3., 4. ve 5. dekatlar arasında hem erkek hem de kadın cinsiyet grubu yönünden kendi içerisinde (ANOVA testi ile) anlamlı istatistiksel farklılık saptanmamıştır. Öte yandan ÖÇB yaralanması olan ve olmayan hasta grupları arasında bağımsız örneklem T-testi ile yapılan analizde anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,001$). Yalnızca total ÖÇB rüptürü olanlar için değil, aynı zamanda parsiyel ÖÇB yaralanması bulunan hastalar için de ATT ölçümü yönünden ÖÇBsi normal olan hasta grubu ile kıyasla (Kruskal Wallis testi kullanılarak yapılan değerlendirmede) anlamlı istatistiksel farklılık dikkati çekmiştir ($p<0,001$).

Anahtar Kelimeler: Ön çapraz bağ, total rüptür, parsiyel rüptür, anterior tibial translokasyon

**LOKAL İLERİ REKTUM KANSERİNDE NEOADJUVAN RADYOTERAPİDE
İKİ FARKLI RADYOTERAPİ TEKNİĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI:
DOZİMETRİK ÇALIŞMA**

Burak ERDEMCI

Atatürk Üniversitesi, berdemci2004@yahoo.com

Yılmaz ŞAHİN

Atatürk Üniversitesi, yilmazsahin86@gmail.com

ÖZET

Kolorektal tümörlerin üçte biri rectum kaynaklıdır. Rektum kanseri en sık erkeklerde görülür. Rektum tümörlerinin hem insidansı hem de kür oranı zamanla artmaktadır. Hastalığın küratif tedavisinde radyoterapi multidisipliner yaklaşımın önemli bir modalitesidir. Lokal ileri hastalığın tedavisinde, cerrahi öncesi neoadjuvan radyoterapi uygulanır. Radyoterapide fazlı ve entegre boost şeklinde uygulanan iki ayrı tedavi tekniği mevcuttur. Simultane entegre boost (SİB) tekniği son zamanlarda sıklıkla kullanılmaktadır. Biz de bu çalışmamızda; bu iki tekniğin tedavi planına etkisini, dozimetrik parametrelerle karşılaştırmayı amaçladık.

Rektum kanseri tanılı lokal ileri hastalığı olan 10 hastanın planlama tomografisi görüntüleri kullanılarak SİB ve fazlı teknikle 2 ayrı radyoterapi planlaması yapıldı. Gross tümör volümü (GTV), Clinical target Volüm (CTV) ve organ at risk (OARs) (riskli organlar) aynı hekim tarafından RTOG atlasına uygun olarak konturlandı. Planlanan target volüm (PTV) ise CTV'ye 0.7 cm margin eklenmesiyle elde edildi.

Reçeteleme dozu SİB tekniğinde yüksek risk bölgesine 50 Gy/25 fraksiyon ve orta risk bölgesine 45 Gy/25 fraksiyon olarak belirlendi. Fazlı teknikte ilk aşamada 45 Gy, ikincide ise ek 5,4 Gy ile toplam 50,4 Gy planlandı. Reçetelendirilen dozun PTV'nin %95,ini kapsaması istendi. Reçetelendirilen dozun %110'undan fazlasının PTV'nin 0.03 cc'lik hacmini geçmemesi istendi. Yine PTV'nin 0.03 cc'den fazlasının reçetelendirilen dozun %93'ünden daha az almaması istendi.

Tedavi planlamasında linak tabanlı Volümetrik Modulated Ark Tedavi (VMAT)(Varian Trilogy) ve Eclips planlama sistemi kullanıldı. Plan değerlendirmesi; elde edilen doz-volume histogramları (DVHs) karşılaştırıldı. Ayrıca Homojenite indeksi (HI) ve konformite indeksi (CI) hesaplanarak karşılaştırıldı.

Elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirmesinde bağırsak dozlarının SİB tekniğinde anlamlı olarak daha düşük olduğu görüldü. Mesane ve femur başlarının dozları da entegre boost tekniğinde daha düşüktür. HI ve CI değerlerinin de SİB tekniği lehine anlamlı düzeyde daha iyi olduğu tespit edildi ($p<0,05$)

Lokal ileri rektum kanserinde neoadjuvan radyoterapide; hem SİB hem de fazlı yaklaşım uygulanabilir tedavi yöntemleridir. Ancak hedef hacmin minimum normal doku ışınlanmasıyla kapsanması ve tümör içinde homojen doz dağılımı açısından SİB tekniği üstün görünmektedir. Çalışmamızda SİB tekniği için dozimetrik olarak elde edilen avantajların klinik uygulama sonuçlarıyla desteklenmesiyle tedavi tekniğinin standartlaşması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Rektum kanseri, Radyoterapi, Simultane entegre boost

**KANSERLİ VE SAĞLIKLI İNSAN PROSTAT DOKULARINDAN ICP-MS
YÖNTEMİ İLE ESER ELEMENT TAYİNİ**

Mevlüt ALBAYRAK
Fatma Betül ÖZGERİŞ

Atatürk Üniversitesi, m_albayrak25@hotmail.com

ÖZET

Kanser günümüzde en ölümcül hastalıklar biridir. Dünyada her yıl yaklaşık 10 milyon kanser vakası ortaya çıkmakta ve bu vakaların yaklaşık %12' si hayatını kaybetmektedir. Erkeklerde en sık görülen kanser tiplerinden biri olan prostat kanseri, erkeklerde spermi besleyen ve taşıyan seminal sıvıyı üreten, ceviz şeklinde küçük bir bez olan prostatta meydana gelen bir kanserdir. Bu kadar önemli ve ölümcül bir hastalık olan kanserin meydana gelme nedenleri üzerine birçok çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir. Çalışmamızda kanserli ve sağlıklı prostat dokularındaki eser element düzeyleri İndüktif Olarak Eşleştirilmiş Plazma - Kütle Spektrometresi (ICP-MS) yöntemi ile tayin edilerek eser element yönünden herhangi bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Günde 100 mg'dan daha az miktarda gerekli olan, vücut sıvı veya dokularında konsantrasyonları çok düşük düzeylerde bulunan mikro elementler eser (iz) elementler olarak tanımlanmaktadır. Eser elementler biyolojik sistemlerde enzim bileşeni ya da hücrelerin içinde gerçekleşen kimyasal reaksiyonlarda katalizör olarak görev yaparlar. Bu nedenle çok sayıda eser elementin yetersiz ya da aşırı alımının çeşitli kanser türlerini de içeren çok sayıda hastalığa neden olduğu bilinmektedir. Eser elementler çevrede doğal olarak bulunur ve hava, içme suyu ve yiyecek gibi çeşitli kaynaklardan edinilebilir. Çalışmamızda eser element tayininde kullanılan ICP-MS yöntemi, katı ve sıvı örneklerden çok düşük derişimler de bile birçok elementin hızlı, hassas ve doğru bir şekilde ölçülmesine olanak sağlayan analitik bir tekniktir. Çalışmamızda parafine gömülü 12 kanserli ve 12 sağlıklı parafine gömülü insan prostat dokusundan birçok kanser türü ile de ilişkisinin olabileceği literatürde belirtilen Cr, Se, Cd, Zn, Ni, Cu ve Co eser elementlerinin ICP-MS ile analizleri yapıldı. Elde edilen sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirildi. Sonuçlara göre µg/g doku cinsinden hesaplanan Cr, Se, Cd ve Zn değerlerinin sağlıklı prostat dokularında, kanserli prostat dokularına göre daha yüksek olduğu, Ni, Cu ve Co değerlerinin ise aksine kanserli dokuda daha yüksek olduğu gözlemlendi. ICP-MS yöntemi ile parafine gömülü prostat dokularından eser element tayininin doğru, hassas ve hızlı bir şekilde yapılabileceği görüldü. Sonuç olarak, kanserli ve sağlıklı prostat dokuları arasında değerleri farklı çıkan bu eser elementlerin prostat kanseri ile bir ilişkisinin olabileceği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: ICP-MS, Prostat Kanseri, Eser Element, Kantitatif Analiz

KRONİK PERİODONTİTİSLİ VE PERİODONTAL OLARAK SAĞLIKLI BİREYLERİN DİŞETİ DOKULARININ RAMAN SPEKTROSKOPİ YÖNTEMİ İLE ANALİZİ

Mevlüt ALBAYRAK

Taner ARABACI

Onur ŞENOL

Yücel KADIOĞLU

Atatürk Üniversitesi, m_albayrak25@hotmail.com

ÖZET

Periodontitis bakteri-konak etkileşimi sonucu ortaya çıkan ve toplumda oldukça sık rastlanan kronik enflamatuvar bir diş eti hastalığıdır. Erişkinlerde görülen periodontitisin en sık rastlanan formu kronik periodontitistir. Temel etyolojik faktörü mikrobiyal dental plak olmakla birlikte diyabet gibi sistemik bozukluklar ve sigara kronik periodontitis için bir risk faktörüdür. Yapılan çalışmalarda oksidatif stresinde periodontitiste doku yıkımını artırdığı ve antioksidan ajanların periodontitis patogeneğinde protektif ve terapatik etkilere sahip olduğu gösterilmiştir. Çalışmamızda kronik periodontitisli ve periodontal olarak sağlıklı bireylerin dişeti dokularının raman spektroskopisi yöntemi ile elde edilen spektrumlarından faydalanılarak yapısal analizinin yapılması ve kemometrik analiz yardımıyla kronik periodontitisli ve periodontal olarak sağlıklı diş eti dokularının birbirinden ayrılması amaçlanmıştır. Raman spektroskopisi, bir numunenin monokromatik ışıktan oluşan güçlü bir lazer kaynağıyla ışınlanmasıyla madde tarafından saçılan ışının belirli bir açıdan ölçümüne dayanarak maddenin yapısı hakkında bilgi edinilmesini sağlayan analitik bir tekniktir. Raman spektroskopisi yönteminde molekül ile etkileşen ışığın dalga boyuna göre saçılan ışığın dalga boyunda oluşan farklar ölçülerek molekül hakkında bilgi edinilir. Raman spektroskopisi inorganik, organik ve biyolojik materyallerin genellikle kalitatif analizlerinde kullanılır ve analizi yapılan numune örnekleri katı, sıvı veya gaz olabilir. Çalışmamızda 5 adet periodontal olarak sağlıklı ve 7 adet kronik periodontitisli bireylerden alınan diş eti dokuları kullanıldı. Diş eti dokularının raman ölçümünün yapılacağı kısmı düzgün yüzeyli olacak şekilde kesildi ve WITec alpha 300 Series raman spektroskopisi ile $0-3600\text{ cm}^{-1}$ aralığında analizleri gerçekleştirildi. Elde edilen spektrumlar MATLAB R2015a PLS-Toolbox software version 8.1.1' de kemometrik olarak analiz edildi ve yüksek doğrulukla bu dokuların birbirinden ayrıldığı görüldü. Kronik periodontitisli ve periodontal olarak sağlıklı diş eti dokularından elde edilen raman spektrumları incelendiğinde özellikle $1360-1550\text{ cm}^{-1}$ aralığında amid, kollojen ve lipid formasyonlarından kaynaklanan belirgin bir farklılığın olduğu görüldü. Sonuç olarak, kemometri destekli raman spektroskopisi yönteminin hızlı, doğru ve basit bir yöntem olduğu, herhangi bir kimyasal madde kullanmadan kronik periodontitisli ve periodontal olarak sağlıklı diş eti dokularının hem yapısal analizinde hem de birbirinden ayrılmasında başarılı bir şekilde kullanılabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Raman Spektroskopisi, Kronik Periodontitis, Kemometri, Kalitatif Analiz

REKTUM KANSERİNİN NEOADJUVAN RADYOTERAPİSİNDE SİMULTANE ENTEGRE BOOST VE FAZLI TEDAVİ PLANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI: DOZİMETRİK DEĞERLENDİRME

Burak ERDEMCI

Atatürk Üniversitesi, berdemci2004@yahoo.com

Yılmaz ŞAHİN

Atatürk Üniversitesi, yilmazsahin86@gmail.com

ÖZET

Rektum kanserinin tedavisinde lokal ileri hastalıkta sıklıkla neoadjuvan radyoterapi uygulanır. Neoadjuvan tedavide son yıllara kadar primer tümör ve lokorejyonel lenf nodlarına 45 Gy sonrası, primer tümör ve mezorektal bölgeye 50.4 Gy radyoterapi ardışık olarak (fazlı teknik) verilmekteydi. Günümüzde ise özellikle baş-boyun tümörlerinde olmak üzere pek çok tümörün radyoterapisinde simultane entegre boost (SİB) tekniği sıklıkla kullanılır hale gelmiştir. Bizim çalışmamızın amacı da; fazlı uygulanan radyoterapi tekniğiyle SİB tekniğini konformite, homojenite indeksleri ve riskli organlar yönüyle dozimetrik olarak karşılaştırmaktır.

Rektum kanseri tanısıyla kliniğimizde daha önce neoadjuvan radyoterapi yapılmış 10 hastanın planlama tomografilerinde riskli organlar ve hedef hacimler (Gross Tümör Volume (GTV), Clinical Target Volume (CTV) ve Planning Target Volume (PTV)) belirlendi. Hastalara Varian-Eclips planlama sistemi ile 2 farklı tedavi planı (SİB ve Fazlı plan) yapıldı.

Fazlı teknikte 25 fraksiyonda 45 Gy sonrası 5,4 Gy boost dozu planlandı. SİB tekniğinde ise 25 fraksiyonda tüm pelvik volüme 45 Gy, boost volümüne ise 50 Gy planlandı. Reçetelendirilen dozun %95'lik PTV'yi kapsamaması istendi. PTV'nin point dozunun (0.03 cc için doz) reçetelenmiş dozun % 110'unu aşmaması sağlandı.

Planların doz-volüm histogramları dose volume histogramları değerlendirilerek tüm planlar için homojenite (HI) ve konformite (CI) indeksleri hesaplandı. Hesaplanan değerler istatistiksel olarak karşılaştırıldı.

Konformite indeksleri karşılaştırıldığında; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görüldü. SİB planında konformitenin daha iyi olduğu belirlendi. Homojenite indeksleri SİB ve Fazlı tedavi planlarında anlamlı fark göstermedi. Riskli organlardan mesane V40 dozu SİB tekniğinde daha düşüktü. İnce barsakların V35 dozu iki teknikte benzerdi. Fakat 45 Gy alan barsak hacmi SİB tekniğinde daha düşüktü.

Rektal kanserlerinin tedavisinde her iki tedavi tekniğiyle de hedef hacimlerin kapsanmasında benzer sonuçlar elde edilse de; konformite, mesane ve barsak dozları yönüyle SİB yöntemi daha üstün görünmektedir. Tedavi süresi ve dozimetrik avantajları klinik verilerle desteklenirse, SİB tekniği rektal kanserlerde primer tercih edilmesi gereken standart tedavi yöntemi olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Rektum kanseri, Ardışık Fazlı Tedavi, Simültane Entegre Boost

RETİNAL NERVE FİBER LAYER THICKNESS MEASUREMENT AND EARLY NEURODEGENERATIVE CHANGES IN PATIENTS WITH HYPERTENSION WITHOUT HYPERTENSİVE RETİNOPATHY

Assist. Prof. Osman ONDAS

Ataturk University, Osmanondas82@gmail.com

ABSTARCT

To investigate the early neurodegeneration of retinal layers in patients with hypertension who have not hypertensive retinopathy(HTRP)

Fifty patients diagnosed for 10 years or longer with systemic hypertension and 50 healthy controls(control group) were included in the study. Patients with a history of systemic-ocular disease other than hypertension, and patients with HTRP in the fundus examination with indirect ophthalmoscopy were excluded from the study. Age, gender, refraction, visual acuity, intraocular pressure(IOP), duration of hypertension, arterial blood pressure values were recorded. Individuals with measured non-invasive blood pressure values over $\geq 140/90$ mmHg or using antihypertensive drugs have been considered to have hypertension. After detailed ophthalmologic examination; color fundus photo, optical coherence tomography was performed. Retinal nerve fiber layer(RNFL) thickness was measured in 4 different quadrants. Paired-t test was used for statistical analysis, $p < 0.05$ was considered significant.

The right eyes of 50 hypertensive patients, 28 (56%) women, 22 (44%) men, with a mean age of 44.1 ± 3.9 years and 25 (50%) female, 25 (50%) male, 50 healthy individuals (control group) with a mean age of 42.8 ± 9.6 years were evaluated. There was no statistically significant difference between the groups in age, gender, refraction, visual acuity, and IOP values ($p > 0.05$). In hypertensive group and control group RNFL thickness values was average; $98.4 \pm 3.7 \mu\text{m}$, $107.9 \pm 9.0 \mu\text{m}$ ($p < 0.01$), inferior quadrant; $118 \pm 13.9 \mu\text{m}$, $138 \pm 12.5 \mu\text{m}$ ($p < 0.01$), superior quadrant; $109.2 \pm 12.16 \mu\text{m}$, $128.8 \pm 13.14 \mu\text{m}$ ($p < 0.01$), nasal quadrant $84 \pm 17.2 \mu\text{m}$, $86 \pm 13.6 \mu\text{m}$, temporal quadrant; $73.1 \pm 7.8 \mu\text{m}$, $75.3 \pm 14.4 \mu\text{m}$ respectively. Mean, inferior and superior quadrant RNFL thicknesses were significantly thinner in hypertensive group ($p < 0.01$).

When compared to the control group; RNFL thickness of HTRP undeveloped hypertensive patients diagnosed for 10 years or longer were found to be statistically significantly thinner. We suggest that retinal neurodegeneration in hypertensive patients is related to duration of hypertension and irregular arterial blood pressure levels.

Keywords: Hypertension, retinal nerve fiber layer thickness, neurodegeneration

MULTİPLE PELVİK KEMİK METASTAZLI HASTALARIN TEK VE ÇİFT İZOMERKEZLİ VOLÜMETRİK AYARLI ARK RADYOTERAPİ PLANLARININ DOZİMETRİK OLARAK KARŞILAŞTIRILMASI

Burak ERDEMCI

Atatürk Üniversitesi, berdemci2004@yahoo.com

Yılmaz ŞAHİN

Atatürk Üniversitesi, yilmazsahin86@gmail.com

ÖZET

Kanser hastalarının ilk tanı veya hastalığın ilerleyen süreçlerinde tümörün patolojik tanımlanmasına göre sıklıkla kemik metastazı gelişir. Bu metastazların bir bölümü özellikle pelvik kemiklerin multiple tutulumu şeklindedir. Kemik metastazlı hastalarda palyatif tedavi amacıyla radyoterapi sıklıkla kullanılır. Tedavide tüm metastatik pelvik tutulum bölgesinin ışınlanması yapılır. Radyoterapide Volümetrik Ayarlı Ark Tedavi (VMAT) kullanılan yoğunluk ayarlı radyoterapi tekniğidir. Çalışmamızda; pelvik metastazlar için yapılan, tek ve çift merkezli VMAT planlarının dozimetrik olarak karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Farklı tümör tiplerinin multiple metastazına sahip 5 hastanın planlama tomografilerinde riskli organlar ve hedef hacimler (Gross Tümör Volume (GTV), Clinical Target Volume (CTV) ve Planning Target Volume (PTV)) belirlendi. Hastalara Varian-Eclips planlama sistemi ile tek izomerkez-çift ark, tek izomerkez-dört ark ve çift izomerkez-dört yarım ark olmak üzere 3 farklı tedavi planı yapıldı.

Tedavi planlarında her plan için aynı doz tanımlandı. Reçetelendirilen dozun %95'lik PTV'yi kapsamaması istendi. Planların doz-volüm histogramları değerlendirilerek tüm planlar için homojenite (HI) ve konformite (CI) indeksleri hesaplandı. Hesaplanan değerler istatistiksel olarak karşılaştırıldı.

Konformite indeksleri karşılaştırıldığında; tek izomerkez planlarının konformite ve homojenite indekslerinin daha düşük olduğu görüldü. Özellikle tek merkez-4 ark planında konformitenin daha iyi olduğu belirlendi.

Homojenite açısından tek merkez grupları arasında anlamlı fark yoktu. Çift ark ise daha az homojen bir doz dağılımına sahipti.

Multiple pelvik kemik metastazlı hastalarda farklı planların tedavi sürecine etkisi fark göstermemekle birlikte, geniş bir alanın ışınlandığı hastalarda normal dokuların-özellikle ince bağırsakların- olabildiğince radyasyondan korunabilmesi toksisitenin azaltılması açısından önemli olabilir. Bu nedenle 3 farklı planı karşılaştırdığımız çalışmamız daha homojen ve konformitesi yüksek tedavi belirleme amacına yönelik bir değerlendirme sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kemik metastazı, Radyoterapi, Volümetrik Ayarlı Ark Tedavi

**ÜST GASTROİNTESTİNAL SİSTEM ENDOSKOPİLERİNDE SAPTANAN
ÖZOFAGUS SUBMUKOZAL LEZYONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Dr. Öğr. Üyesi Ümit Haluk İLİKLERDEN
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, umithalukiliklerden@hotmail.com

Uzm. Dr. Tolga KALAYCI
Iğdır Devlet Hastanesi, dr.tolgakalayci@gmail.com

ÖZET

Gastrointestinal sistemdeki submukozal lezyonların yönetimi endoskopistler için zorlayıcı konulardan biri olmaya devam etmektedir. Bu lezyonlar çoğu zaman başka bir nedenle yapılan endoskopik incelemede tesadüfen saptanmaktadır. Submukozal lezyonların büyük çoğunluğu benign özellik gösterse de bazı tipleri yüksek malignite potansiyeline sahiptir. Bu çalışmamızda hastanemizde endoskopik olarak tespit edilen submukozal lezyonların özelliklerini belirleyerek; literatüre katkı sağlamayı amaçladık.

YYÜ Tıp Fakültesi Genel Cerrahi ve Gastroenteroloji klinikleri endoskopi ünitelerinde yapılmış olan Üst Gastrointestinal Sistem endoskopi raporları incelendi. Bu raporlar içerisinde endoskopi raporlarında submukozal lezyon tespit edilen olgular çalışmaya katılmıştır. Çalışmaya katılan olguların yaş, cinsiyet, submukozal lezyonların özofagus lokalizasyonu ve tespit edilen ek patolojiler değerlendirilmiştir.

YYÜ Tıp Fakültesi Genel Cerrahi ve Gastroenteroloji Endoskopi ünitelerinde 2010-2018 tarihleri arasında 24531 Üst Gastrointestinal Endoskopisi yapılmıştır. Bu endoskopi raporları içerisinde çalışma kriterine uyan 138 hasta olduğu tespit edilip insidans % 0,5 olarak bulunmuştur. Olguların 69'u erkek olup (K/E=1); ortalama yaş 56,42(19-93) olarak hesaplanmıştır. Olguların 8'i servikal özofagusta, 29'u üst torakal özofagusta, 39'u orta torakal özofagusta ve 60 (% 43,47)'ı distal özofagusta tespit edilmiştir. 2 olgunun endoskopisinde lokalizasyon belirtilmemiştir. 98 hastanın endoskopisinde sadece submukozal lezyon tespit edilmiştir. 8 olguda submukozal lezyon ile kardiyo-özofageal bileşke gevşekliği, 6 olguda hiatal herni birlikteliği, 9 olguda özofajit birlikteliği, 3 olguda eş zamanlı özofagus kitle birlikteliği, 2 olguda özofagus varis birlikteliği, 2 olguda tersiyer kontraksiyon birlikteliği, 2 olguda inlet patch, 2 olguda anastomoz ödemi(özofagus cerrahisi hasta), 2 olguda submukozal lezyon ile beraber hiatal herni ve özofajit birlikteliği, 1 olguda schaltzki halkası birlikteliği, 1 olguda özofagus lineer erezyon birlikteliği, 1 olguda özofagus Barret metaplazi birlikteliği ve 1 olguda kandida özofajiti birlikteliği mevcuttu.

Çalışmamızda özofagus submukozal lezyonları en sık distal özofagusta tespit edilmiştir. Submukozal özofagus lezyonları, izole olarak tespit edilmekle beraber başka özofageal patolojiler ile birlikte de görülebilmektedir. Submukozal lezyonların ayırıcı tanısı için endoskopik ultrasonografi (EUS) kullanılan bir tetkiktir. Hastanemizde EUS imkanı olmadığından hastalarda ayırıcı tanıya gidilememiş ve hastalar sevk edilmiştir. Çalışmamızda yaklaşık 25000 üst intestinal endoskopi işlemindeki insidental submukozal lezyonu sıklığına ve eşlik eden özofagus patolojilerine dikkat çekilmek istenmiştir. Submukozal lezyonlar genelde benign natürde olmasına rağmen; düşük olasılıkla malign potansiyelleri nedeniyle ileri tetkik edilmeli ve mutlaka ayırıcı tanıya gidilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Endoskopi, Özofagus, Submukozal Lezyon

OBEZ ÇOCUKLARDA NESFATİN-1 VE İRİSİN DÜZEYLERİ**Eda DOKUMACIOĞLU***Artvin Çoruh Üniversitesi, edadokumacioglu@yahoo.com***Hatice İSKENDER***Artvin Çoruh Üniversitesi***Arzu ŞAHİN***Uşak Üniversitesi***Emine Yurdakul ERTURK***Ordu Üniversitesi***Özgür KAYNAR***Atatürk Üniversitesi***ÖZET**

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin en önemli sağlık sorunları arasında yer alan obezite, Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlığı bozan anormal ve aşırı yağ birikimi olarak tanımlanmaktadır. Küresel boyutta bir epidemi halini alan obezite, beraberinde birçok endokrin, kardiyovasküler, renal, pulmoner, nörolojik ve psikososyal komplikasyon ve komorbiditeye yol açmaktadır. Nesfatin-1, besin alınımının düzenlenmesi, kilo kaybı ve / veya malnütrisyonunda rol oynayan yeni tanımlanmış anoreksijenik bir peptittir. İrisin, beyaz adipoz dokusunun esmerleşmesini indükleyen egzersizi düzenleyen bir miyokindir ve obezite ve bununla ilişkili bozukluklarla mücadele etmek için potansiyel yeni bir strateji olarak ilgi çekmiştir. Nesfatin-1 ve irisin ile ilgili yapılan çalışmaların çoğu erişkin hastalarda yapılmış olup, çocukluk çağı obezitesi nesfatin-1 ve irisin ile ilgili araştırma oldukça azdır. Bu çalışmanın amacı obez çocuklarda serum nesfatin-1, irisin, MDA düzeyleri ve SOD aktivitesini belirlemek ve bu parametrelerin çocukluk çağı obezitesindeki fonksiyonlarını araştırmaktır. Çalışma Haziran 2017-Ekim 2017 tarihleri arasında Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları Anabilim Dalında obezite tanısı almış 30 obez çocuk ve 30 sağlıklı çocuk olmak üzere toplam 60 kişi dahil edildi. Obezite tanısı konulmasında, boy ve ağırlık ölçümleri yapıldı. Ölçüm sonrası Vücut Kitle İndeksi (VKİ) [Ağırlık(kg)/Boy²(m)] formülü ile hesaplandı. VKİ'yi 95. persentil ve üzerinde olanlar ise obez olarak kabul edildi. VKİ persentil değerleri olarak Türk çocukları için hazırlanmış VKİ persantilleri kullanıldı. VKİ'yi 85. persentilden düşük olanlar kontrol grubu olarak toplandı. Serum nesfatin-1 ve irisin düzeyleri, ELISA yöntemi ile kantitatif olarak test edildi. Serum irisin ve MDA seviyesi, obez grupta kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek bulunurken, serum nesfatin-1 (p <0.007) ve SOD (p <0.007) düzeyleri kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede azaldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak artan nesfatin-1 düzeyleri ile azalan irisin düzeylerinin obezitenin nedeni mi, sonucumu mu olduğunu açıklamada daha ileri çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Nesfatin-1, irisin, obezite, oksidatif stres

**PROTEİN KAYBETTİREN ENTEROPATİNİN İLGİNÇ BİR NEDENİ:
KABUKLU ÇEKİRDEK****Uzm. Dr. Burcu VOLKAN****ÖZET**

Çocukluk çağında persistan ve kronik ishal en sık enfeksiyöz, postenfeksiyöz ve diyetle ilgili nedenler gibi nedenlerle meydana gelir. Kronik ishallerle görülebilen protein kaybettiren enteropati (PKE), çeşitli mekanizmalar sonucu barsak lümenine proteinden zengin lenf sıvısının kaçmasıyla oluşan hipoproteinemi tablosudur. Yabancı cisme bağlı PKE tanısı alan bir olgu sunulmuştur.

Mental-motor retarde 4.5 yaşında kız hasta 1,5 aydır süren, günde 8-10 defa sulu, kötü kokulu ishal, tartı kaybı ve karın ağrısı şikayetiyle başvurdu. Fizik muayenesinde boyu 105cm(25.p), tartısı 13,2kg(<3.p) idi. Orta derecede dehidratasyon bulguları olan hastanın sistem muayenesi doğal. Tetkiklerinde albümin 2,1 gr/dl, ferritin 235,8 ug/dl idi. Biyokimyasal değerler, hemogram, kan gazı, sedimentasyon, CRP normaldi. Gaytada rotavirus antijeni ve E.Histolitica (+) olan hastaya metranidazol ve seftriakson tedavisi başlandı. Takibinde ateşi (39°C) olan hastanın 7 gün antibiyotik tedavisi sonrasında ishali gerilememesi üzerine antibiyotiği kesilerek takip edildi. İmmun disfonksiyona bağlı enfeksiyonun baskılanamaması düşünülerek 2 kere IVIG verildi. Hipoalbüminemi nedeniyle 4 kere albümin tedavisi verildi. Direkt batın grafisinde suprapubik bölgede gaz-gayta gölgeleri ile uyumlu görünüm, Batın ultrasonografisinde inen ve sigmoid kolonun 4 cm'lik segmentinde duvar kalınlaşması (7,3mm), sigmoid ve rektumda içerik artışı ve 5,5 cm'ye varan genişleme görüldü. Bunun üzerine Batın tomografisi çekilen hastanın rektum ve çıkan kolonda çap ve içerik artışı izlendi. Rektal tuşede rektumda sert yabancı cisim palpe edildi ve çekirdek kabukları çıkarıldı. Yabancı cisme bağlı enterokolit düşünülerek ampisilin, metranidazol ve seftriakson tedavisi başlandı. Beş gün boyunca tuşelenerek barsaktan çekirdek kabukları boşaltılan hastanın sonrasında hipoalbüminemi düzeldi, ishali, karın ağrısı, kötü kokulu dışkılaması ve ateşi geriledi, tartı alımı gözlendi.

Kronik ishal nedenleri oldukça çeşitli olup, etkin tanı ve tedavi yöntemleri uygulanmaz ise önemli morbidite ve mortalite nedeni olabilir. Özellikle mental retarde hastalarda, etyolojisi belli olmayan kronik ishal durumunda yabancı cisim akılda tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Protein Kaybetmek, Enteropatin, Kabuklu Çekirdek

HbA1c SEVİYESİ KORONER ARTER BAYPAS GREFTLEME OPERASYONU UYGULANAN DİYABETİK HASTALARDA KOMPLİKASYONLARIN BELİRLEYİCİSİ OLABİLİR Mİ?

Dr. Öğr. Üyesi Ümit ARSLAN

Atatürk Üniversitesi, kvcumit@gmail.com

ÖZET

Diyabetes Mellitusun en önemli makrovasküler komplikasyonu olan koroner arter hastalığı diyabetik hastaların morbidite ve mortalite oranlarını arttırmaktadır. Diyabetin kardiyak etkileri koroner baypas greft operasyonu uygulanacak hastalarda önemli komplikasyonlara yol açarak operasyon başarısını ve yaşam kalitesini ekilemeye devam etmektedir. Biz bu çalışmada, koroner arter baypas operasyonlarından sonra gelişen komplikasyonların HbA1c seviyeleri ile olan ilişkisini değerlendirmeyi amaçladık.

Çalışmaya alınan diyabetik 200 hasta HbA1c düzeylerine göre iki gruba ayrıldı. HbA1c seviyesi 6-6,9 olan Grup I ve HbA1c seviyesi ≥ 7 olan Grup II, HbA1c seviyeleri 6%'nın altında diyabetik olmayan 100 hastalı kontrol grubu ile karşılaştırıldı. Preoperatif, perioperatif ve postoperatif veriler karşılaştırıldı. İlk 30 gün içindeki ölümler mortalite ve tüm komplikasyonlar morbidite olarak değerlendirildi.

Her üç grupta; yaş, kadın cinsiyet, vücut kitle indeksi, sigara kullanımı, ejeksiyon fraksiyonu açısından fark yoktu. Preoperatif kan şekeri düzeyi ($p<0,01$), HbA1c ($p<0,01$), LDL ($p=0,02$), hipertansiyon ($p=0,01$), EuroSCORE ($p=0,01$) değerleri ve diyabet süresi ($p<0,01$) açısından her üç grup arasında anlamlı bulundu. Diyabetik hastalarda kardiyopulmoner baypas sürelerinin uzun olması koroner vasküler yatağın ince olmasına bağlandı. Buna ek olarak postoperatif yoğun bakımda pozitif inotrop ihtiyacı ve intraaortik balon pompa kullanımı Grup II'de daha yüksekti. Yoğun bakım ve hastanede kalış sürelerinin HbA1c değerleri ile doğru orantılı bulundu. HbA1c değeri yükseldikçe akut renal yetmezliği, atriyal fibrilasyon, serebrovasküler olay, yara yeri infeksiyonu, üriner sistem infeksiyon oranları anlamlı olarak fazla bulundu. Kontrol grubunda mortalite izlenmezken, Grup I'de 2 (%2) ve Grup II'de 5 hasta (%5) ilk 30 gün içinde kaybedildi. Mortalite nedenleri düşük debili sendromu, serebrovasküler olay ve pulmoner emboli olarak tespit edildi.

Diyabetes Mellitusun koroner arterlere yapılacak anastomozları zorlaştırması ile operasyon ve kardiyopulmoner baypas süresini uzatması yanında, mikro ve makrovasküler komplikasyonlarıyla hem hastanın yaşamını hem cerrahi başarıyı etkilemekte ve hastane masraflarını da arttırmaktadır. Bu çalışma, elektif uygulanacak operasyonlarda glisemik kontrolün preoperatif dönemde çok iyi kontrol edilmesinin postoperatif dönemde gelişebilecek komplikasyonları azaltabileceğini göstermiştir. Ek olarak, hastayla ilgilenen tüm sağlık personellerinin, hasta ve hasta yakınlarının diyabet eğitimlerinin aksatılmaması özellikle önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Diyabetes Mellitus, HbA1c, Koroner Arter Bypass Greft Operasyonu, Morbidite, Mortalite

**SPİNAL ANESTEZİ UYGULANAN HASTALARDA GABAPENTİN VE
PREGABALİN İLE YAPILAN PREMEDİKASYONLARIN POSTOPERATİF
ANALJEZİK İHTİYACI, İDRAR RETANSİYONU VE BULANTI KUSMA ÜZERİNE
OLAN ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Uzm. Dr. Tülin ARICI
Prof. Dr. Ayşe MIZRAK
Uzm. Dr. Selman CAN
Prof. Dr. Sıtkı GÖKSU

Gaziantep Üniversitesi, arici-tulin@hotmail.com

ÖZET

Üriner retansiyon ve bulantı-kusma spinal anestezi sonrası yaygın görülen problemlerdir. Üriner retansiyon aynı zamanda anorektal cerrahilerden sonra da sık karşılaşılan bir komplikasyondur. Gabapentin ve pregabalın postoperatif ağrı tedavisinde sıklıkla kullanılmaktadır. Bu çalışmada, spinal anestezi altında anorektal cerrahi uygulanan hastalarda gabapentin ve pregabalinin postoperatif ağrı, üriner retansiyon ve bulantı-kusma üzerine etkilerini kontrol grubuyla karşılaştırmayı amaçladık.

Çalışma randomize, çift kör, plasebo kontrollü olarak gerçekleştirildi. Elektif anorektal cerrahi geçirecek 90 hasta üç gruba ayrıldı. Oral olarak cerrahiden 2 saat önce Grup G'deki hastalar (n=30) 300 mg gabapentin, Grup P'deki hastalar (n=30) 75 mg pregabalın ve Grup C'deki hastalar (n=30) plasebo kapsül aldı. Spinal anestezi L₄-L₅ intervertebral aralığından 25 gauge Quincke spinal iğnesi kullanılarak 20 mg izobarik levobupivakain ve 25 µg fentanil ile gerçekleştirildi.

Cerrahiden sonra 12 saat içinde analjezik kullanan hasta sayısı Grup G ve Grup P'de Grup C'ye göre istatistiksel olarak anlamlı oranda düşüktü. Grup G ve Grup P arasında ise anlamlı farklılık yoktu. Üriner retansiyon oranı Grup G ve Grup P'de Grup C'den anlamlı olarak düşüktü. Grup G ve Grup P arasında ise üriner retansiyon açısından fark yoktu. Bulantı ve kusma açısından gruplar arasında fark yoktu.

Preoperatif gabapentin ve pregabalın spinal anestezi altında anorektal cerrahi geçiren hastalarda postoperatif analjezik tüketimi ve üriner retansiyonu azaltabilir.

Anahtar Kelimeler: Gabapentin, pregabalın, üriner retansiyon, bulantı-kusma, spinal anestezi

ÖĞRENME SONRASI REM UYKU YOKSUNLUĞUNUN FARE HİPOKAMPÜSÜNDE ZİF-268 VE MİR-124 EKSPRESYONUNA ETKİSİ

Sebahattin KARABULUT

Erciyes Üniversitesi, sbkarabulut@yandex.com

Keziban Korkmaz BAYRAMOV

Erciyes Üniversitesi, kzbnkorkmaz@hotmail.com

Asuman GÖLGELİ

Erciyes Üniversitesi, aogolgel@gmail.com

ÖZET

Anıların beyinde kalıcı hale getirilmesi işlemi olan bellek konsolidasyonunun uyku sırasında gerçekleştiği düşünülmektedir. Öğrenme sonrası spesifik bir zaman diliminde yapılan REM uyku yoksunluğunun hipokampus bağımlı uzamsal bellek fonksiyonunda bozulmaya yol açtığı gösterilmiştir. Zinc finger protein-268 (Zif-268) hipokampüste sinaptik plastisite ile ilgili genleri regüle eden ve bellek için kritik olan bir transkripsiyon faktörüdür. MikroRNA'lar (miRNA'lar) son yıllarda yetişkin beyinde gen ekspresyonunun merkezi düzenleyicileri olarak ortaya çıkmışlardır. Beyin yüksek derecede eksprese edilen miR-124 Zif268 mRNA'sını hedeflemenin yanında, öğrenme sürecinde ve bellek konsolidasyonunda önemli rol oynar. Çalışmamızın amacı bir uzamsal hafıza testi kullanarak (Morris su labirent testi) öğrenme sonrası REM uykusunun bellek konsolidasyon için kritik zaman dilimini belirlemek ve uyku yoksunluğunun hipokampal Zif268 ve miR-124 ekspresyonuna etkisini araştırmaktır.

60 erkek 2 aylık BALB/c türü erkek fareler son trialden sonra hemen 3 saat uyku yoksunluğu uygulanan grup (SD1), son trialden 3 saat geçtikten sonra 3 saat uyku yoksunluğu uygulanan grup (SD2) ve uyku yoksunluğu uygulanmayan grup (NSD) olarak belirlendi. REM uykusu modifiye çoklu platform metodu kullanılarak elimine edildi. mRNA ve miRNA düzeyindeki değişiklikler kantitatif RT PCR vasıtasıyla ölçüldü. Platforma ulaşma süresi (EL), prob testinde (PT) hedef kadranda geçirilen sürenin toplam süreye oranının yüzde değerlerinin gruplar arası karşılaştırılmasında ve miRNA verilerinin analizinde ANOVA testi kullanıldı. mRNA analizleri için Kruskal-Wallis H testi kullanıldı.

SD1 ve NSD grupları arasında trialler boyunca EL ölçümlerinde azalma görülürken, bu değerler SD2 grubunda arttı($p<0.05$). Uyku yoksunluğu gruplarında Zif268 mRNA'ları arasında fark yoktu, ancak SD1 grubunda miR-124 ekspresyonundaki azalma anlamlı bulundu($p<0.05$).

Bulgularımız son trialden sonraki 3-6 saatleri arasında uygulanan REM uyku yoksunluğunun uzamsal hafıza fonksiyonunu bozduğunu göstermektedir. Uyku yoksunluğunun yol açtığı hipokampal miR-124 düzeyindeki değişiklikler bellek performansında ortaya çıkan farklılıkları açıklayabilir.

Anahtar Kelimeler: bellek, REM uyku yoksunluğu, Zif268, miR-124

SUCCESSFUL REPAIR WITH AORTO-PATCHPLASTY FOR SUPRA-VALVULAR AORTIC STENOSIS**Prof. Dr. Bilgehan ERKUT***Atatürk University, bilgehanerkut@yahoo.com,***Dr. Öğr. Üyesi Eyüpserhat ÇALIK***Atatürk University, eyupserhatcalik@hotmail.com***ABSTARCT**

Supra-valvular aortic stenosis is a rare congenital disease that characterized by narrowing above the sinotubular junction, and causes left ventricle hypertrophy. We present a successful surgical treatment in a 12-year-old patient with supra-avalvular aortic stenosis in this study.

A 12-year-old boy was admitted to our clinic with exercise intolerance, angina, and syncope complaints and with the diagnosis of supra-avalvular aortic stenosis. Left ventricle was enlarged in telecardiogram; there had been electrocardiographic findings of left ventricle hypertrophy. The contrast-enhanced computed tomography (CT) showed a supra-aortic lesion narrowed to 9.3 mm. The 3D CT angiogram images also confirmed pathologic narrowing. Mean pressure gradient was 70 mm Hg and maximum gradient 112 mm Hg in cardiac catheterization. The surgical reconstruction was recommended to the patient for supra-avalvular aortic stenosis. Using classical method, cardiopulmonary bypass (CPB) was established with aorta-caval cannulation. After sternotomy, pericard was opened. The pathological narrowing was seen above aortic valve level in ascending aorta. After decreasing to 32°C, distal of ascending aorta was placed cross clamp. The ascending aorta was excised from the stenosis and narrowing was seen. The aorta was cut from the stenosis and narrow segment was enlarged using a pericardial patch (diamond shaped patch aortoplasty), and relieved supra-avalvular aortic stenosis. Pressure gradients were almost disappeared postoperatively with good surgical result. He was discharged after 9 days.

Supra-avalvular aortic stenosis is a pathology that is usually diagnosed in childhood and requires absolute surgical treatment at advanced gradient levels. In this article we presented a successful surgical treatment in a child with supra-avalvular aortic stenosis.

Keywords: Supra-avalvular aortic stenosis, aortic disease, surgical therapy

**LEFT RENAL ARTERY THROMBOSIS IN A 78 YEAR-OLD PATIENT WITH
ATRIAL FIBRILLATION****Prof. Dr. Bilgehan ERKUT***Atatürk University, bilgehanerkut@yahoo.com,***Dr. Öğr. Üyesi Eyüpserhat ÇALIK***Atatürk University, eyupserhatcalik@hotmail.com***ÖZET**

Renal artery thrombosis is a rare clinical condition. Often, there is a delay in diagnosis due to non-specific clinical complaints. We present an elderly woman with thrombosis of the left renal artery. Despite the anticoagulant treatment given, patient did not benefit and the kidney was fully damaged.

A 78-year-old woman with secondary mitral and tricuspid valve regurgitation and atrial fibrillation was referred to the emergency department with complaint of sudden and persistent pain in the left abdominal cavity, starting 2 days ago. Physical examination revealed tenderness and side pain in the left abdomen. The patient was treated due to chronic obstructive pulmonary disease. He was febrile and blood pressure was 140/90 mmHg. Pulse rate was 120/min and arrhythmia. The blood oxygen saturation was 88%, PO₂ value was 55 mmHg. Laboratory tests revealed a white blood cell count of 14.200, a blood urea nitrogen level of 44 mg/dL, a serum creatinine level of 1.4 mg/dL. LDH and CRP values were above normal limits. Hematuria and proteinuria were detected in urine analysis. A transesophageal echocardiogram was detected a thrombus in the left atrium. Abdominal computerized tomography (CT) showed that the left renal artery was obstructed by thrombus. Anticoagulation treatment was started immediately. Nausea, vomiting and pain decreased after 2 days of treatment. Serum creatinine level dropped to 1.2 mg/dL. After 2 days, CT was repeated, and seen that the left renal artery thrombosis and infarction continuing and left renal nonfunctioning. There was no improvement in renal perfusion despite the anticoagulant treatment. The patient was considered a delayed case and no other interventional treatment was needed.

The renal artery thrombosis is a rare clinical entity, and clinical findings are often nonspecific. So, the diagnosis is often delayed, which an important clinical condition is resulting in kidney parenchyma loss. The purpose of this study is to remind physicians that renal artery thrombosis should be considered in the differential diagnosis of abdominal pain complaints in patients admitted to hospitals and emergency departments. In cases with such complaints and with the suspicion of renal artery thrombosis, abdominal computed tomography is important for early diagnosis and kidney rescue.

Key words: Renal artery, thrombosis, anticoagulant therapy, atrial fibrillation, acute abdominal pain

**MİDE KANSERİ ,ÖZEFAGUS ,HEPATOSELLULAR VE KOLOREKTAL
KANSERLİ HASTALARDA. RARB,c-myc,PTEN, LINCO1695 GEN
POLİMORFİZMLERİNİN TEDAVİYE YANITTAKİ RÖLLERİ NEDİR?**

EDA BALKAN

Atatürk Üniversitesi, eda.diyarbakir@hotmail.com

ÖZET

Hücreler anormal olarak çoğaldıklarında ve apoptoz fonksiyonlarını kaybettiklerinde genellikle kanserleşirler. SNP'ler yaygın olarak bireyler arasında DNA daki tek nükleotit değişiklikleri olarak adlandırılır Mide kanseri ,özefagus.hepatosellular ve kolorektal kanser tanısı almış hastalardan alınana kan örnekleriyle DNA izolasyonu yapıldı Roche RT-PCR cihazında belirlenen genlerin SNP analizi yapıldı. Bu genler hücre siklusunu kontrolünde görev alan enzimler,tümör supresör ve transkripsyon genleridir. Çalışmaya alınan genler tümör progresyonu .metastaz süreci ve invazyonunu düzenleyici genler olduğu için kanser etyopatolojisinin ve kemoterapiye cevabın öngörülmesinde etkili olacağı hedeflendi

Bu çalışma Atatürk Üniversitesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı ve Dahiliye ,Genel Cerrahi Anabilim Dalları tarafından planlanmıştır. Çalışmaya 18 yaş ve üzeri 200 kanser hastası ve 50 sağlıklı kontrol grubu alındı. Hastalarının klinik ve demografik özellikleri belirlendi.Hedeflediğimiz çalışmada gerçek zamanlı polimeraz zincir reaksiyonu (RT-PCR) ile ve yüksek çözünürlüklü erime eğrisi analizi (melting curve analysis) yapılarak genotiplendirildi.(LightCycler 480 Genotyping Master protokolüne göre Roche LightCycler 480 Sistemi ile yapılacak (Roche Diagnostics, Switzerland)). Genotip analizi için periferik kandan High Pure PCR Template Preparation DNA izolasyon kiti ile çalışmada yer alan bireylerin DNA'ları izole edildi (Roche Diagnostics. GmbH, Mannheim, Germany) Sonuçlar SPSS 23 versiyon programında analiz edildi

Sonuç olarak kanser hastalarında sağlıklı kontrollerle karşılaştırıldığında belirlenen genlerin polimorfizm RARB,c-myc,PTEN, ,LINCO1695 varyantları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmedi.

Çalışmaya alınan genlerin rolleri düşünüldüğünde çalışmamızda kanser hastasının demografiközellikleri ,klinik bilgileri incelenerek RARB,cmyc,PTEN, LINCO1695 gen polimorfizmi çalışmasına ihtiyaç olduğu kanısına vardık. Bu konuyla ilgili olarak çok az veriye ulaştık. Çalışmamız küçük bir örnekle büyüklüğünde olsada literatüre katkı niteliğindedir Kişiye özgü ilaç tedavilerinin gündemde olduğu günümüzde genetik nedenlerinin tespit edilmesi, yanıtızlığın tedavi öncesinde öngörülebilmesi olanağını sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Kanser,Onkogen,SNP, Transkripsyon faktör

**ERZURUM ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ORGANNAKLİ EĞİTİM ARAŞTIRMA VE
UYGULAMA MERKEZİNDE 351 BÖBREK NAKLİ YAPILAN
HASTALARINNAKİL ÖNCESİ IMMUNOLOJİK MONİTÖRİZASYONU VE
GREFT SAĞKALIMLARI**

EDA BALKAN

Atatürk Üniversitesi, eda.diyarbakir@hotmail.com

ÖZET

Kronik böbrek yetmezliğinin kesin tedavisinin böbrek nakli olduğu bilinmektedir.. Bağışıklık sisteminin kendinden olanı ve olmayanı tanıması için gerekli olan doku antijenleri ni kodlayan gen bölgesi, insanlarda “Human Leukocyte Antigens.HLA bölgesi olarak adlandırılır. HLA alellerinin farklılıkları ve T hücrelerinde gerçekleşen yeniden gen düzenlenmeleri sayesinde her bireye özgü benzersiz bir immün yanıt oluşturarak kendinden olmayanı tanır.Nakilden önce HLA uyum sayısı bu sebepten dolayı çok önemlidir. Böbrek nakline hazırlanan hastaların HLA antijenlerinin uyum sayıları ve antijenlere karşı duyarlılık durumunu yansıtmak üzere, panel reaktif antikor (PRA) ve alıcı serumunda mevcut antikorların saptanması için Cross Match testi gerekmektedir. Metod: Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Organ Nakli Biriminde 2004 yılı Mayıs ayında ilk böbrek nakli yapılmıştır. Retrospektif olarak merkezimizde yapılan nakillerin ve bekleme listesindeki hastalarımızı değerlendirdik. Lumineks teknolojisi ile HLA doku tiplemesi, Donör Spesifik Antijen(DSA), PRA ve seçilen vakalarda spesifik PRA bakılmaktadır.Bulgular: Merkezimizde toplam 329 böbrek nakli yapılmıştır ve bunların 173’i canlıdan, 171’i kadavradandır. 16 tanesi çocuk ve yaş ortalaması 17.21 dir. Erişkin yaş ortalaması 58.48 dir. Atatürk Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkez hastanesi doku tipleme laboratuvarında şu ana kadar 1423 SDBY olan hastanın HLA doku tiplendirmesi yapılmıştır.40 Hastaya spesifik PRA bakılmış ve bunlardan 4 tanesine canlıdan nakil yapılmıştır. Düzenli kontrollere gelen PRA sonucu negatif olan kadavra bekleme listemizde 230 hasta mevcuttur. Nakil yapılan hastalarımızın 20’si çeşitli sebeplerle ex olmuş, 3 tanesi akut olmak üzere 28 rejeksiyonumuz mevcuttur. Sonuç: Organ nakli merkezimizde nakil öncesi immünolojik değerlendirmeler göz önünde bulundurularak yapılan böbrek nakillerinin sağ kalım oranı oldukça yüksektir. Organ nakli yaşam kurtaran bir tedavi şeklidir.(Çalışmadaki verilerin bir kısmı daha önce poster olarak paylaşıldı)

Anahtar kelimeler: DSA,HLA, PRA

KANSER VE MANEVİYAT

Gülnaz ATA

Dilek KILIC

Atatürk niversitesi, gulnaz.ata@atauni.edu.tr

ÖZET

Kanser, yaşamı geri dönüşü olmayan bir şekilde değiştiren ve bireyde anlam ve amaç ile ilişkili derin soruları tetikleyen, belirsizlikler içeren, ağrı ve acı içinde ölümü çağrıştıran, suçluluk, terk edilme, kaos, panik ve kaygı uyandıran bir hastalık olarak algılanmaktadır. Kanser gibi tedavisi uzun süren ve yaşam kalitesini azaltan hastalık durumlarında birey; hayatı sorgulamaya, anlam, amaç ve umut aramaya ve yaşam ve ölüm gibi kavramlar hakkında arayış içinde olmaya başlar. Bu süreç; fiziksel semptomlar, tedavi yan etkileri, sosyal ve kişisel ilişkilerdeki ve beden imgesindeki değişiklikler, tahmin edilemeyen bir hastalık süreci ve gelecek hakkındaki belirsizlikler, karşılanamayan beklentiler, hastalığın tekrar nks edeceği endişesi gibi bir dizi olguyu içinde barındırır. Bunun yanı sıra psikolojik problemlere ilişkin semptomlar, kanserli bireylerde görülen en yaygın belirtilerendir.

Kanser ve etkileri ile başa çıkmada en önemli kaynaklar olarak manevi kaynakların kullanımı, kanser hastaları arasında oldukça yaygındır. Vallurupalli ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada kanser hastalarının %84'ünün hastalıkları ile baş etmede maneviyata ilişkin özellikleri kullandıkları bildirilmektedir. Maneviyatın hastalığa uyumu ve yaşam memnuniyetini artırdığı, hasta bireye duygusal destek sağladığı, psikolojik sıkıntıyı ve emosyonel stresi azalttığı, mortaliteyi önemli ölçüde etkilediği, bireyi olumlu sağlık davranışlarına teşvik ettiği ve bireyin kendini daha güçlü hissetmesini sağladığı bildirilmektedir. Amerikan Hemşireler Birliği, Uluslararası Hemşireler Konseyi ve Dünya Sağlık rgt gibi organizasyonların tümü maneviyatı, sağlık hizmeti sunumunda olması gereken bir alan olarak tanımlamakta ve maneviyatın aynı zamanda kanserde ağrı ve semptom yönetiminde en önemli bileşen olduğunu belirtmektedir. Bu durum yapılan araştırmalarla da desteklenmiş olup; bireylerin manevi iyilik düzeylerinin artmasıyla yorgunluk ve ağrı gibi fiziksel semptomların azaldığı, kan basıncının dengelendiği ve daha kaliteli bir uykunun sağlandığı belirtilmektedir. Aynı zamanda manevi iyilik düzeyi yüksek olan bireylerin daha iyimser bir anlayışa sahip oldukları, yaşam doyumlarının yüksek olduğu, stresle daha iyi başa çıktıkları ve daha az intihara teşebbüs ettikleri bilinmektedir. Park, maneviyatın bireylerin önemli yaşam stresörleri ile bireysel baş etmelerine yardım ettiğini ve mental sağlığı güçlendirdiğini ifade etmiştir.

Holistik hemşirelik bakımının en önemli bileşeni olan ve hemşirenin en önemli rol ve sorumlulukları arasında yer alan manevi bakım; hastanın bireysel özelliklerine, gereksinimlerine ve beklentilerine göre verilmesi gereken, özveriyi içeren ve bireyi bir bütün olarak temel alan uygulamalar olarak tanımlanmaktadır. Hemşirelerin; hastaların manevi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için yeterince zaman ve mekan sağlamaya yardımcı olmak, manevi yönlerinin değerlendirilmesi, acının azaltılması, empatik yaklaşım ve terapötik iletişim tekniklerinin kullanılması, hastayı dinlemek, sorularını yanıtlamak, ağrılı müdahaleleri nazikçe gerçekleştirmek ve endişe alanlarını keşfetmek gibi önemli manevi bakım uygulamaları bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Kanser, Maneviyat

**MİDE BULANTISINI ÖNLEMELİK İÇİN KULLANILAN DİMENHİDRİNAT İLAÇ
ETKEN MADDESİNİN İNSAN SERUM PARAOKSONAZ-I ENZİMİ ÜZERİNE
ETKİSİ**

Dr. Öğr. Üyesi Esra DİLEK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi edilek@erzincan.edu.tr

Elif OĞUZHAN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi elifogzhan@gmail.com

ÖZET

Paraoksonaz (PON1; E.C.3.1.8.1), organik fosforlu bir insektisit olan paratyonun aktif metaboliti paraoksonu hidroliz etme yeteneğine sahip A-esterazlar grubundan bir enzimdir. Bu çalışmanın amacı, mide bulantısını önlemek için birçok ilacın etken maddesi olarak kullanılan dimenhidrinatın insan serumunda bulunan paraoksonaz-I PON1 enzim aktivitesi üzerine *in vitro* etkisini araştırmaktır. PON1 enziminin aktivitesinin azalması bazı durumlarda hayati tehlike doğuran sonuçlara neden olabilir. Özellikle organofosfatlara maruz kalan insanlarda ve vasküler hastalık riski olan insanlarda bu enzimin aktivitesinin değişmemesi gerekmektedir. Bu nedenle bu enzimin hangi maddeler tarafından inhibe edildiğinin araştırılması önemlidir. İnhibisyon etkisi gösteren bu etken madde için IC₅₀ değeri ve Ki sabiti belirlendi. IC₅₀ değeri 0.658 mM, Ki sabiti ise 0.1905 ± 0.031 mM olarak belirlendi. Bu değerlere göre dimenhidrinat ilaç etken maddesi düşük dozda yarışmalı inhibisyon mekanizması ile insan serum PON1 enzim aktivitesini inhibe ettiğini söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Paraoksonaz-I, dimenhidrinat, inhibisyon

HASTANEMİZE BAŞVURAN KADINLARDA *TOXOPLASMA GONDII* SEROPREVALANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÖZMEN

Atatürk Üniversitesi, drerkan81@gmail.com

ÖZET

Toxoplasma gondii asıl rezervuarı kediler olup tüm memeli ve kuşları enfekte edebilir. Hücre içi bir parazit olan *T. gondii* insanlara kedi dışkısı ile kontamine olmuş yiyeceklerin alınması, bradizoit içeren etlerin yeterince pişirilmeden tüketilmesi, kan transfüzyonu, organ nakilleri ve transplasental yollar ile geçebilmektedir. Bağışıklık sistemi normal kişilerde genellikle asemptomatik veya hafif semptomlar ile seyrederken bağışıklığı baskılanmış kişilerde ağır klinik durumlara yol açabilmektedir. Yine gebelikten 2-3 ay önce veya gebelik sırasında geçirilen enfeksiyon fetüs üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Bu sebeple gebeliğin yakın öncesi veya gebelik sırasında geçirilen enfeksiyonların tespit edilmesi oldukça önemlidir. Bazı Avrupa ülkelerinde gebelerde tarama yapılması kanunen zorunlu olmakla birlikte ülkemizde böyle bir zorunluluk yoktur. Fakat ülkemizde hekimler genellikle gebe takiplerinin ilk 3 ayında tarama istemektedirler.

Bu çalışmada 1 Ocak 2017 ile 2 Kasım 2018 tarihleri arasında hastanemiz Kadın Hastalıkları ve Doğum bölümüne başvuran gebe ve gebe olmayan 2399 kadının anti-*T. gondii* IgM ve anti-*T. gondii* IgG antikor değerleri retrospektif olarak incelendi. Hastanemiz Tıbbi Mikrobiyoloji Laboratuvarına gönderilen kan örneklerinden santrifüj sonrası ayrılan serumlar bekletilmeden aynı gün içerisinde Enzyme Linked Fluorescent Assay (ELFA-VIDAS, bioMerieux, Fransa) yöntemi ile çalışılarak hastaların antikor değerleri tespit edilmiştir. Anti-*T. gondii* IgG ve IgM birlikte pozitifliği saptanan kişilerde anti-*T. gondii* IgG avidite testi çalışıldı.

Çalışmaya alınan hastaların yaş aralığı 15-49 yaş arası idi. Kadınların 670'inde (%27.9) anti-*T. gondii* IgG pozitifliği saptanırken 43'ünde (%1.8) anti-*T. gondii* IgM pozitifliği saptanmıştır. Anti-*T. gondii* IgM ve anti-*T. gondii* IgG birlikte pozitifliği görülen 29 (%1.5) hastaya anti-*T. gondii* IgG avidite testi yapılmıştır. Avidite testi sonucu düşük, orta ve yüksek olarak sonuçlandırıldı. Düşük avidite değerlerinin hastaların enfeksiyonu yeni geçirmiş veya geçirmekte olduğunun, yüksek avidite değerlerinin ise hastaların enfeksiyonu 3-5 ay önce geçirdiği ve bağışıklık kazanılmış olduğunun güçlü bir göstergesi olarak değerlendirildi.

Sonuç olarak bu çalışma bölgemizdeki toksoplazmosis yaygınlığını göstermesi açısından önemlidir. Bu nedenle doğurganlık çağındaki gebelik planlayan kadınlar ve gebelerin toksoplazmoz açısından değerlendirilmesi, akut ve önceden geçirilmiş enfeksiyonun ayırımında anti-*T. gondii* IgG avidite testinin yapılmasının önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: anti-*Toxoplasma gondii* IgM, avidite, *Toxoplasma gondii*

AKCİĞERDE FUTBOL TOPU MU VAR? : OLGU SUNUMU**Uzm.Dr.Duygu Mergan İLİKLERDEN***S.B.Ü Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi Göğüs Cerrahisi Kliniği,
duygumergan@hotmail.com***ÖZET**

Tarım ve hayvancılığın yaygın olduğu ülkelerde sık görülen *Echinococcus granulosus*'un neden olduğu Hidatik kist hastalığı en çok karaciğer (%60-70) ve akciğerlere (%20-30) yerleşmektedir. En sık semptomlar öksürük, dispne, ateş, göğüs ağrısı ve hemoptizi iken daha nadiren ve ikincil olarak bronşektazi, ampiyem, VCSS veya Horner sendromu gelişebilir. Bu yazımızda dev boyutlara ulaşmış akciğer hidatik kistine bağlı gelişen mediastinal shift nedeniyle Vena Cava Superior Sendromu tablosu ile gelen bir çocuk olgu değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler:Hidatik Kist,Vena Cava Superior Sendromu,Mediastinel Shift

**PARAOKSONAZ-I ENZİMİ ÜZERİNE BALGAM SÖKTÜRÜCÜ OLARAK
KULLANILAN ASETİLSİSTEİN İLAÇ ETKEN MADDESİNİN ETKİSİ****Dr. Öğr. Üyesi Esra DİLEK***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, edilek@erzincan.edu.tr***Elif OĞUZHAN***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, elifogzhan@gmail.com***ÖZET**

Çalışmanın amacı, balgam söktürücü olarak birçok ilacın etken maddesi olarak kullanılan asetilsistein ilaç etken maddesinin insan serumunda bulunan paraoksonaz-I (PON1) enzim aktivitesi üzerine in vitro etkisini araştırmaktır. PON1, insektisit olan paratyonun aktif metaboliti paraoksonu hidroliz etme yeteneğine sahip A-esterazlar grubundan bir enzimdir. PON1 enziminin aktivitesinin azalması bazı durumlarda hayati tehlike doğuran sonuçlara neden olabilir. Özellikle organofosfatlara maruz kalan insanlarda ve vasküler hastalık riski olan insanlarda bu enzimin aktivitesinin değişmemesi gerekmektedir. Özellikle kanda HDL'ye bağlı bir şekilde serbest halde bulunduğu için damardan uygulanan bazı ilaçlarla etkileşime girebilmektedir. Bu nedenle bu enzimin hangi maddeler tarafından inhibe edildiğinin araştırılması önemlidir. Çalışmamızda inhibisyon etkisi gösteren asetilsistein etken maddesi için IC₅₀ değeri ve Ki sabiti belirlendi. IC₅₀ değeri 5.776 mM, Ki sabiti ise 10.131 ± 0.653 mM olarak belirlendi. Bu değerlere göre asetilsistein ilaç etken maddesi yarı yarışmalı inhibisyon mekanizması ile insan serum PON1 enzim aktivitesini inhibe etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Paraoksonaz-I, asetilsistein, inhibisyon

CHYLOUS ACCUMULATION IN THE MEDIASTINAL SPACE FOLLOWING CORONARY ARTERY SURGERY

Prof. MD. Bilgehan ERKUT

Atatürk University, bilgehanerkut@yahoo.com

ABSTRACT

Chylomediastinum as a complication of cardiovascular surgery has a reported incidence of lower than 0,5% and is extremely rare following intrapericardial procedures. Uncontrolled leakage of lymph can cause hypoproteinemia, malnutrition, immune deficiency, infections and life-threatening cardiac complications such as pericarditis or cardiac tamponade. The origin of these complications is a direct injury to the anterior mediastinum lymphatics in the thymus area or the thoracic duct at the junction of the left jugular and subclavian veins obstructing thoracic duct drainage.

A 61-year-old male patient was admitted to our hospital with complaints of dyspnea and chest pain for 1 year. Coronary angiography revealed 4 vessel diseases, and coronary artery surgery was decided. After sternotomy, cardiopulmonary bypass was instituted by using ascending aortic cannulation and a two-stage venous cannulation in the right atrium. The four-vessel coronary bypass surgery was performed. The patient had approximately 1200 cc hemorrhagic drainage in the first 24 hours in intensive care. Despite the absence of hemodynamic instability, there was hematoma in the left thoracic cavity and enlarged cardiac silhouette in chest radiography on the 2nd day (Fig.1). Besides, echocardiography showed a large pericardial effusion, which was 1 cm around left ventricle and 2 cm around right atrium and right ventricle. We decided to revise the patient in order to control hemorrhage and to evacuate the hematoma. The intensely organized hematoma was evacuated from the mediastinal site and the left thoracic cavity. The color of the liquid in the drains turned serous and oral fluid feeding started on the third day. On the following day, oral solid foods were passed. Serous fluid in the mediastinal drain began to increase at the end of the fifth day. The same day the appearance of this liquid turned milky white fluid (Fig.2). On the 6th day postoperatively, there was 1600 cc drainage in milk color and yellowish. The fluid samples were taken from the mediastinal drain and biochemical and microbiological examinations were performed. Liquid triglyceride level was 1825mg/dL, total protein level 6,5 mg/dL, and cholesterol 211 mg/dL, which verified chylous fluid. The oral feeding of the patient was discontinued, and total parenteral feeding with a low fat and medium chain triglyceride diet was initiated. The volume of fluid drained decreased progressively from about 1600 ml on the day after parenteral nutrition to 50 ml eleven days later. Drainage ceased after twelfth days, and mediastinal drain was removed on 13th day. Since drainage stopped, no surgical intervention was needed. The patient was discharged on the 17th day and he had no signs of effusion in postoperative third month.

Key words: chylomediastinum, coronary artery bypass grafting, cardiac surgery

GIANT ANEURYSM OF ASCENDING AORTA CAUSED BY CHRONIC STANFORD TYPE A AORTIC DISSECTION WITH BICUSPID AORTIC VALVE

Prof. MD. Bilgehan ERKUT

Atatürk University, bilgehanerkut@yahoo.com

ABSTRACT

This concerns the case of an 82-years-old man who had previously been diagnosed with acute Stanford Type A aortic dissection and who refused surgical intervention. The third year following the diagnosis of aortic dissection, the patient was hospitalized because of chest pain, shortness of breath, fatigue and dizziness. Computed tomography demonstrated a Stanford Type A aortic dissection and dilatation of the ascending aorta (Figure 1). The lesion was approximately 10 cm in diameter - the largest ever reported - and resulted from chronic aortic dissection. In transthoracic echocardiography and angiography showed 2°-3° aortic insufficiency, calcified bicuspid aortic valve, advanced aortic stenosis (90mmHg gradient) and normal coronary arteries. In operation, giant ascending aortic aneurysm was seen (Figure 2). The femoral artery and two stage venous cannulas were placed cardiopulmonary bypass (CPB). Then, the innominate artery was made visible, and it was suspended with plastic tape, and was cannuled. The femoral arterial line (systemic line) was connected to the innominate arterial line (cerebral line) by the use of a Y-shaped connector, and the CPB was initiated. To start aortic surgery with open technique, the innominate artery was clamped, and the pump flow rate was decreased to 10 mL/kg/min. So, the antegrade cerebral and systemic perfusions were achieved with low flow with innominate and femoral arteries lines. A vertical incision was made to the ascending aortic aneurysm, and was excised. The enlarged ascending aortic dissection and bicuspid aorta were seen (Figure 3A-B). A 30 mm tubular woven Dacron prosthesis was anastomosed to the distal ascending aorta. After the clamp on the innominate artery was removed, a cross clamping was placed on the new ascending aortic graft, and the CPB was continued with a normal flow rate using both the femoral and the innominate arteries lines. Later, the aortic valve was excised and an aortic valve replacement was performed with number 21 mechanical aortic valve. Then, the new ascending aortic graft was sutured to the proximal aorta. That is, the procedures of a tubular ascending aortic graft and separated aortic valve replacement were completed (Figure 4). On the first postoperative day, the patient was conscious and extubated. A postoperative-enhanced CT showed no abnormal findings at the anastomotic site with the prosthesis, as well as no residual aortic dissection. The patient was discharged on postoperative day 10 without any problems.

In this paper, we present procedure for successful systemic perfusion and surgical result in an elderly patient with a chronic giant aneurysm of Stanford Type A aortic dissection.

Key words: Giant aneurysm of ascending aorta; Stanford Type A aortic dissection; Cerebral and Systemic protect

POST-TRAUMATIC PSEUDOANEURYSM OF DORSALIS PEDIS ARTERY DUE TO WHEEL INJURY**Prof. MD. Bilgehan ERKUT***Atatürk University, bilgehanerkut@yahoo.com***ABSTRACT**

A 61 years old farmer presented with a painful pulsatile swelling located on the dorsal part of the right foot. There was no history of rheumatic heart disease, infective endocarditis, intermittent claudication, local infection, or previous surgery. But later, we learned that he was exposed to a car accident a year ago, and his right foot was crushed under the tractor wheel. He was taken to the hospital, but no evidence of bone fracture and vascular damage were detected.

The patient had noticed a painful swelling on his right foot 2 months before, and it's size was about a small hazelnut. The mass had increased in size rapidly over the previous weeks. When he applied to the hospital, there was a 2-cm pulsatile mass over the DPA (Figure.1). There was no thrill or bruit over the mass. Posterior tibial artery was palpable at ankle. No signs of toes ischemia were observed. Duplex ultrasound scanning and magnetic resonance images showed an 20x18 mm right dorsalis pedis artery (DPA) aneurysm. The peripheral limb angiography confirmed the diagnosis (Fig.2A-B). We decided to remove the aneurysm by surgical intervention. A vertical incision was made over the dorsum of the foot. The DPA aneurysm was dissected free and the DPA controlled proximally and distally using vessel loops. After administration of heparin, the aneurysm was opened. No thrombus was present. An arterial defect of approximately 5 mm was detected the cause of a pseudo-aneurysm (Fig.3A-B). Intraoperative clamping of the aneurysm proximally and distally resulted in decreased Doppler signals in digital arteries, and stump pressure of the DPA. Besides, five-minute clamping of the DPA led to ischemic changes in the toes as coldness and color change. These findings suggested that there was need to reconstruct the DPA. After aneurysmal resection, there was sufficient length to enable for end-to-end anastomosis of the remaining arterial structure. The end-to-end anastomosis was performed between the proximal and distal portion of the remaining DPA (Fig.4). No ischemic signs were observed intraoperatively and postoperatively. The postoperative course was uneventful, and the patient was discharged home on the third postoperative day. Microscopy showed the wall to be densely fibrous and devoid of arterial elements. All three layers of the arterial wall no were evident. Neither digital paralysis nor ischemia were observed in 6 months after the operation. False aneurysms should be surgically treated when they are detected.

Key words: Dorsalis pedis artery · pseudoaneurysm · surgery · peripheral artery

HİSTOLOJİK ÇALIŞMALARDA GÖMME MATERYALİ KULLANIMI**Dr. Öğr. Üyesi Tuba DEMİRCİ***Atatürk Üniversitesi, drtubademirci@hotmail.com***Arş. Gör. Raziye ALACA***Atatürk Üniversitesi,raziye.sabanci@gmail.com***Arş. Gör. Merve DURMUŞ KAYGISIZ***Atatürk Üniversitesi, mervekaygisiz66@gmail.com,***ÖZET**

Parafin balmumu, histopatoloji laboratuvarında en yaygın olarak kullanılan infiltrasyon ve gömme medyumudur. Bir çok laboratuvar için uygun seçimi sağlayan ve plastikleştirici-yumuşatıcı ve de diğer reçine katkı maddelerini içeren ticari formları bulunmaktadır. Bu katkı maddeleri gömülecek doku ile uyumlu sertliğe sahip olmalıdır. Katkı maddesinin miktarı infiltrasyonun hızını etkiler ve parafin mumunun erime sıcaklığını (noktasını) da belirler. Genellikle parafin mumlarının erime sıcaklığı 47-64 derece arasındadır. Parafin mumu sıvı formda dokuya penetre olur, soğuduğunda ise hızla katı forma geçer. Dokunun parafin ile emdirilmesi ona bir kalıp oluşturur ve mikrotom ile kesilmesi esnasında distorsiyonunu önler. Mikrotom ile düzgün kesitler elde edebilmek için parafin mumunun oda sıcaklığıyla uygun sertlikte olması gereklidir. Yüksek erime noktasına sahip sert parafin mumu daha sert dokular için daha iyi destek sağlar (örneğin kemik dokusu) ve de daha ince kesitlerin alınabilmesine izin verebilir ancak kesitlerin şerit halinde gelmesi zorlaşır. Ayrıca parafinin yüksek sıcaklıklara kadar ısıtılması onun birtakım özelliklerini değiştirir. Düşük erime noktasına sahip parafin ise daha yumuşaktır ve sert dokular için daha az destek sağlar. Bu tür parafin kullanıldığında daha ince kesitler almak zordur fakat kesitlerin şeritler halinde gelmesi daha kolaydır. Parafin mumu, birçok rutin ve özel boyalar için hatta immünohistokimya protokolleri için uygun bir gömme medyumudur. Parafin mumunun yanı sıra polyeşter bal mumları da infiltrasyon ve gömme materyali olarak kullanılmaktadır. Bu balmumları özellikle beyin ve miyelinli sinir liflerinde lipitlerin dağılımını ve miktarını çok fazla etkilemediğinden parafine tercih edilmektedir. Ancak yağ dokusunu iyi göstermesine rağmen polyeşter balmumuna gömülen dokularda organellerde kırışıklıklar tespit edilmiş olup görüntü kalitesi açısından da tatmin edici görüntüler alınmadığı raporlanmıştır. Ayrıca polyeşter balmumunun dokudan uzaklaştırılması zordur ve immünohistokimyasal boyama ile başarı konusunda da önemli kısıtlamalar vardır. Ayrıca formalinde fikse edilmiş ve parafine gömülmüş dokular, DNA incelenmesi için PCR'da kullanılabilen ve bu durum rölatif olarak basit ve son derece duyarlı bir metod sağlamaktadır. Proteinler arasında formalin tarafından indüklenen çapraz bağlardan dolayı formalinde fikse edilmiş ve parafine gömülmüş dokular proteomik analiz yapılmak istendiğinde özel bir zorluk teşkil eder. Ucuz olması, kaliteli kesitlerin alınabilmesi ve çeşitli protokollere uygulanabilir olması nedeniyle parafin bal mumu histolojik çalışmalarda sıklıkla tercih edilen bir gömme materyalidir.

Anahtar kelimeler: histoloji, gömme materyali, parafin

İMMÜNOHİSTOKİMYA TEKNİĞİNDE ANTİJEN RETRIEVAL YÖNTEMİNİN ÖNEMİ

Dr. Öğr. Üyesi Tuba DEMİRCİ

Atatürk Üniversitesi, drtubademirci@hotmail.com

ÖZET

İmmünohistokimya, spesifik antijen-antikor reaksiyonu yoluyla hücre veya doku bileşenlerinin belirlenmesi için kullanılan bir tekniktir. Dokuda antijeni tanıyan antikorun doğrudan etiketlenmesiyle tanımlanan antikor bağlanma yerinin gösterilmesi veya sekonder etiketleme yöntemlerinin kullanılması prensibine dayanır. Histolojinin bel kemiğini oluşturan Hematoksilin-Eosin boyama yöntemi sonrası ışık mikroskopik inceleme hücre morfolojisi hakkında önemli bilgiler vermekle birlikte hücre ve dokuda bulunan proteinlerin ekspresyonunun ve lokalizasyonunun tespitinde yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, immünohistokimya gerek histolojik çalışmalarda ilgilenilen spesifik proteinlerin lokalizasyonu ve ekspresyonunun belirlenmesi, gerekse patolojide günlük rutinde tanı değeri olan hücrelerin ve markerların tespit edilmesi amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. İmmünohistokimya uygulanırken izlenmesi gereken bir prosedür vardır. Doku kesitleri spesifik antikorlarla inkübe edildikten sonra, çeşitli reaksiyon sistemlerinden birinin uygulanmasıyla antijen-antikor bağlanması şeklinde pozitif reaksiyonlar gerçekleşir. En yüksek duyarlılığa sahip olan sistemde, konjuge veya bir enzim markerine bağlanmış olan primer antikora karşı reaktif olan bir sekonder antikor kullanılır. Bu sistem çok hassastır, çünkü antijen bölgesinde, peroksidaz gibi nispeten çok sayıda enzim molekülünün bağlanmasına izin verir. Nonspesifik bağlanma alanları bloke edilir. Fiksasyon sırasında, doku proteinleri ile formaldehit arasında çapraz bağlar oluşarak antikor bağlayan epitoplara maskelenir ve immünoreaktivite azalır. Maskelenen antijenler, "antijen retrieval" yöntemi ile yeniden açığa çıkarılabilirler ve bu prosedür antijenlere erişimi artırmaktadır. "Antijen retrieval" işlemi ısı (Heat induced epitope retrieval-HIER) veya tripsin, proteinaz-K gibi proteolitik enzimlerin (Proteolytic Induced Epitope Retrieval-PIER) kullanılması ile gerçekleştirilmektedir. Isı kaynaklı epitop açığa çıkarma yöntemi, antijen retrieval için en yaygın kullanılan yöntemdir. Isı uygulamak için mikrodalga fırın, etüv, düdüklü tencere, ısıtma plağı ve otoklav yaygın olarak tercih edilir. Son yıllarda "decloaking chamber" adı verilen bir cihaz da HIER amacıyla kullanılmaktadır. Bazen de mikrodalga fırın radyasyonu ve proteolitik enzim sindirimi kombine edilmektedir. Kesitleri, otoklavda 120 °C'de tam basınçta, mikrodalga fırında 750-800 W'da 10'ar dakika bekletme HIER için yeterli iken ısıtma plağında 100 °C'de 30 dakika tutmak gereklidir. Başarılı bir HIER işlemi için kesitlerin içinde bulunduğu sıvının taze hazırlanmış ve uygun pH'da olması da önemlidir. Bu amaçla en yaygın kullanılan sıvılar, 50 mM trisodyum sitrat solüsyonu (pH 4.5 ve 6.0) ve 10 mM EDTA solüsyonu (pH 8.0)'dur. Mikrodalgada HIER işlemi sırasında dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta da dokuları aşırı ısıya maruz bırakmamaktır. Böyle bir durumda hem antijenite hem de morfoloji zarar görür ve HIER lipofuskin artefaktları görülür. HIER, immünohistokimyasal çalışmalarda önemli bir basamak olup her bir antijen-antikor çifti için en iyi sonuç çeşitli geri alma yöntemlerinin karşılaştırılması yoluyla deneysel olarak belirlenmelidir.

Anahtar kelimeler: histoloji, immünohistokimya, antijen retrieval

FARKLI HASTALIKLARDA TEDAVİ SONRASI GELİŞEN PSÖDOTÜMÖR SEREBRİ

Dr. Öğr. Üyesi Fatma ŞİMŞEK
Atatürk Üniversitesi, klamaks@hotmail.com

ÖZET

Psödotümör serebri (PTS) normal beyin parankimi ve beyin omurilik sıvısı (BOS) varlığında intrakranial basınç artışı ile karakterize klinik tablodur. Hastalık tedavi edilmediği zaman kalıcı görme kaybına neden olabildiği için erken tanı ve tedavi önemlidir. Etiyolojide toksinler, ilaçlar, obesite, bağ dokusu hastalıkları gibi birçok neden suçlanmakla birlikte kesin etiyolojik neden belli değildir.

Bazı hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçların yan etki olarak PTS gelişimine neden olabileceğini ve bu durumun düzelmesi için tedavi protokolünün değişmesi gerektiğini vurgulamayı amaçladık.

PTS tanısı alan, astım, prostat kanseri ve akut myeloid lösemi (AML) tanıları ile takipli 3 hasta ve kullandıkları tedaviler değerlendirildi.

Olgu 1: 23 yaşında bayan hasta, AML tanısını 4 ay önce almış ve hastaya ATRA (all trans renoik asit) tedavisi başlanmıştı. 1 ay önce başlayan baş ağrısı ve bulanık görme şikayeti ile nöroloji polikliniğine başvurmuştu. Hasta normal vücut kitle indeksine sahipti. Nörolojik muayenede bilateral papil ödem dışında muayene bulgusu yoktu. Lateral dekübit pozisyonda bakılan BOS basıncı 720 cmH₂O olarak ölçüldü.

Olgu 2: 36 yaşında erkek hasta, astım nedeni ile 1 yıldır budesonid kullanıyordu. Nöroloji polikliniğine son 3 aydır olan görme bulanıklığı nedeni ile başvurdu. Anamnezde baş ağrısı öyküsü yoktu. Nörolojik muayene bilateral papil ödem varlığı dışında normaldi. BOS basıncı 550 cmH₂O olarak ölçüldü.

Olgu 3: 58 yaşında erkek hasta, prostat kanseri nedeniyle 3 aydır leuprolide aylık enjeksiyon kullanıyordu. Hastanın son 1 aydır bulanık görme yakınması vardı. Nörolojik muayenesi bilateral papil ödem dışında normaldi. Anamnezde sabahları daha belirgin olan, yatmakla artan baş ağrısı tarifliyordu. Hastanın BOS basıncı 400 cmH₂O olarak ölçüldü.

3 hastasında BOS basınçları yüksek olup hastalara boşaltıcı lomber ponksiyon yapıp asetozolamid başlandı. Hastaların ilaç tedavilerinin değiştirilmesi için gerekli kliniklerle görüşüldü. 6 aylık takip sonrasında prostat kanseri ve astım öyküsü olan hastaların görme şikayetleri ve göz dibi muayeneleri tamamen düzeldi. AML tanılı hastada papil ödem devam etmekteydi.

PTS de klinikte baş ağrısı en sık görülen semptom olup her hastada olmazsa olmaz değildir. PTS'nin birçok nedeni olmakla birlikte etiyolojisi net değildir. İlaç yan etkisi olarakta bu klinik tablo ortaya çıkabilmektedir. Etiyolojide ilaç yan etkisi tesbit edilen PTS hastalarında ilacın kesilmesi tedavide tek başına yeterli olabilmektedir. Bazı semptomatik vakalarda medikal destek gerekebilir. İlaç yan etkisi olarak ortaya çıkan PTS idiyopatik olan gruba göre daha iyi seyirlidir. Önemli olan kalıcı görme kaybı gelişmeden tanının konularak önlem alınmasıdır.

Anahtar kelimeler: psödotümör serebri; astım; prostat kanseri

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNE VERİLEN GERONTOLOJİ HEMŞİRELİĞİ
DERSİNİN YAŞLI BİREYLERE YÖNELİK TUTUMA ETKİSİ****Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Berivan BAKAN***Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, absavci77@gmail.com***Dr. Öğr. Üyesi Betül AKTAŞ***SANKO Üniversitesi, betulaktas36@gmail.com***Dr. Öğr. Üyesi Sonay BİLGİN***Atatürk Üniversitesi, sonayverebilgin@hotmail.com***ÖZET**

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerine verilen Gerontoloji Hemşireliği Dersinin yaşlı bireylere yönelik tutuma etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel bir araştırmadır. Şubat 2018 - Haziran 2018 tarihleri arasında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde yapılmıştır. Araştırma evrenini, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü 3. ve 4. sınıflarda eğitim görmekte olan 81 öğrenci oluşturmuştur. 4.sınıfta olan 36 öğrenciden araştırmaya katılmayı kabul eden 30'u müdahale grubunu, 3. sınıfta olan 45 öğrenciden araştırmaya katılmayı kabul eden 30'u kontrol grubunu oluşturmuştur. Gerontoloji Hemşireliği dersinin müfredat gereği sadece 4. sınıftaki öğrencilere verilecek olması nedeniyle, örneklem seçiminde randomizasyon yapılamamıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında Tanıtıcı Özellikler Bilgi Formu ve Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Gerontoloji Hemşireliği Dersi müdahale grubuna haftada 2 saat olacak şekilde 14 hafta boyunca verilmiştir. Gerontoloji Hemşireliği Dersi araştırmanın bağımsız değişkenini, Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği puan ortalaması ise bağımlı değişkenini oluşturmuştur. Cinsiyet, aile tipi, yaşlı bireyle çalışmayı isteme durumu, yaşlı bireyle yaşamış olma durumu, daha önce yaşlı bireye bakım vermiş olma durumu, hemşirelik eğitiminde konuyla ilgili ders verilmesine yönelik görüş ve yaşlıya yönelik bakış açısında kültürün etkisine yönelik düşünce ise araştırmanın kontrol değişkenleridir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlılara karşı olumlu tutum sergiledikleri bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının sosyodemografik özellikleri ile ön test puan ortalamaları arasında fark olmadığı, eğitim sonrası deney grubunun puan ortalamasında artış olduğu ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Hemşirelik Bölümü öğrencilerine müfredat gereği verilen Gerontoloji Hemşireliği Dersinin yaşlıya yönelik tutumu etkilemediği bulunmuştur. Araştırmanın yapıldığı bölgede, kültürel açıdan yaşlıyı ve yaşlılığı değerli kılan bir öğretinin hakim olması ve bu nedenle öğrencilerin verilen eğitime aşina olmasının, sonucu etkileyebileceği düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak bu tip araştırmaların, Türkiye'nin tüm bölgelerinde yer alan hemşirelik öğrencilerinin katılımıyla karşılaştırılmalı olarak yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Yaşlı birey, Gerontoloji, Hemşirelik öğrencisi

**THE DETERMINATION OF ATTITUDE TOWARDS EVIDENCE BASED
NURSING BY NURSES****Mehmet Salih YILDIRIM***Ağrı İl Sağlık Müdürlüğü***Esra YILDIZ***Atatürk Üniversitesi, esrazengin82@gmail.com***ABSTARCT**

This research was conducted to determination of attitude towards evidence based nursing by nurses working in 1st and 2nd level health institutions located in the center of an eastern province.

The research was carried out as a descriptive research between December 2017 and June 2018. The population consisted of all nurses (276) who were working in the 1st and 2nd level health institutions. The sampling method was not applied, as the population composed of 203 nurses who voluntarily accepted to participate in the study. A questionnaire and Attitude Towards Evidence-Based Nursing Questionnaire Scale were used as data collection tools. The approval of ethics committee and institutional permissions were obtained before conducting the research. Frequency, Percentage, *Pearson Product Moment Correlation Analysis*, *One Way ANOVA*, *Simple Linear Regression Analysis*, *Chi-Square Analysis*, *Dunnet T3 Post Hoc Test*, *Durbin Watson Test*, *LSD Post Hoc Test*, *Mann Whitney U Test*, *T Test* were utilized to evaluate the data.

The average score of subscale of belief 28.73 ± 4.41 , the average score of subscale of intention to practice 13.33 ± 2.20 , the average score of subscale of nursing related feelings 15.60 ± 3.05 , the average score of Attitude Towards Evidence-Based Nursing Questionnaire Scale of the nurses was 57.66 ± 7.96 . The attitude towards of nurses to evidence-based nursing were found to be moderate.

According to the results of the study, attitude towards of nurses to evidence-based nursing were found to be moderate and the necessity of educational interventions was revealed to increase of the average score.

Key words: Evidence based nursing, Nursing

PROSTAT KANSERİ TARAMALARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYİ**Dr. Öğr. Üyesi Şenay KARADAĞ ARLI***Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, senay1981@yahoo.com/ sarli@agri.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışma 40 yaş ve üstü erkeklerin prostat kanseri taramalarına yönelik bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapıldı.

Bu araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırma Nisan 2017 – Temmuz 2017 tarihleri arasında Türkiye'nin Ağrı ilinde 2224 kişinin katılımıyla yürütüldü. Araştırma verilerinin toplanmasında Tanıtıcı Özellikler Bilgi Formu ve Prostat Kanseri Taramalarına Yönelik Bilgi Testi kullanıldı.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 54.61 ± 11.59 bulundu. Bilgi testi kategorik puan dağılımına bakıldığında erkeklerin %93.7'sinin bu konuda düşük düzeyde bilgi sahibi olduğu belirlendi. Prostat Kanseri Taramalarına Yönelik Bilgi Testi Puan Ortalaması ile yaş arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulundu ($p < 0.01$).

Çalışmamıza katılan erkek bireylerin prostat kanseri taramalarına yönelik bilgi düzeylerinin düşük olduğu belirlendi. Bu nedenle özellikle sağlık profesyonelleri, araştırmacılar ve medya kaynakları yoluyla, 40 yaş ve üstü erkeklerin prostat kanseri ve taramaları hakkında bilinçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Keywords Prostat kanseri, Bilgi düzeyi, Tarama yöntemleri, Erkek sağlığı

THE VIEWS OF NURSES AGAINST RADIATION**Sibel KARACA***Erzurum Regional Training and Research Hospital, sibeltuzlaci@gmail.com***Eda Arzu AKGÜN***Erzurum Regional Training and Research Hospital, edaarzu44@hotmail.com***Abdulsemet ZORTUL***Erzurum Regional Training and Research Hospital, s.zortul27@gmail.com***ABSTRACT**

The aim of this study is to try to determine the views of nurses against radiation. Medical uses of radiation are being increased the past decades. Health workers are at great risk to be exposed to the harmful effects of radiation. Nurses usually provide health services by assisting patients during and after radiological examinations.

The sample of the study consisted of nurses working in different departments in Erzurum Regional Education and Research Hospital (Internal Medicine, Surgical Services, Emergency Services and Operating Room Department). A cross sectional study was assessed and total 243 questionnaires were filled and returned within a period of one month.

The participants of this study 73.7% were female and 26.3% were male. The mean age was $31,03 \pm 8,1$ years and the mean occupational duty was 9.9 ± 6.8 years. The data obtained from the questionnaires were transferred to SPSS 20.0.0 program and analyzed. The level of statistical significance was accepted as $p < 0.05$. No significant difference was found between age, gender and educational status of the participants and their responses. Correct answer rates from radiation protection methods for time, distance and shielding were 90.1%, %70.8 and %86.8 respectively. While 70% of the nurses were saying that they were afraid of radiation, 30.9% of them wanted to change the working department due to the fear of radiation. There was a significant difference between the nurses who were afraid of radiation and the nurses who wanted to change the department because of radiation ($p = 0.01$). Most of the nurses working in the Operating Room Department were afraid of radiation (93.8%) and therefore wanted to change their departments. There was a significant difference between the nurses who received radiation training and the nurses who know the types of ionized and non-ionized radiation ($p = 0.02$). There was a significant difference between nurses who received radiation training and nurses who know the effects of radiation ($p = 0.04$).

Results showed nurses' radiation protection methods knowledge were good among most of nurses. It was observed that radiation education was effective in obtaining more accurate information about radiation. It is thought that nurses may have a more accurate view towards radiation with the increase of radiation training programs for nurses.

Key Words: Radiation, Nurses, views

BAKIM KALİTESİNDE TEMEL İLKE: ŞEFKAT VE MERHAMET

Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ
Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

ÖZET

Tarihsel olarak, merhametli kişilik gelişimi bakım vericilik açısından bir güçtür. Bu gücün, hemşirelik mesleğine değerleri ve inançları katması beklenir. Hemşirelik, mesleki uygulamaların belirli ilke ve standartlar doğrultusunda gerçekleştirilmesini gerektirdiği için şefkat ve merhamet, klinisyenlerin doğasında olan, katılım ve eylem yoluyla gerçekleştirilen niteliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak görülür. Doğal olarak, şefkat ve merhametin, hemşireyi motive etmesi, hastaları cesaretlendirmesi, dolayısıyla bakımın kalitesini arttırması gerekir. Fakat, süreç çoğunlukla doğasında ilerlemediği için bazı tespitler yapılmalı ve süreç doğal eksenine kavuşturulmalıdır.

Olumlu hasta sonuçları için bakım kalitesinin temel ilkesi şefkatli ve merhametli davranışlarına dikkati çekmek ve bir yol haritası oluşturmaktır.

Çalışma, konu ile birebir uyumlu literatür bilgisi incelenerek, derleme tipinde gerçekleştirilmiştir. Bilgiler, şefkatin tanımı, kavram analizi, bileşenleri, literatür incelemesi, hastalar ve klinisyenler arasındaki algısal farklılık, şefkatli bakımın gerekliliği ve etik yönü, yapılması gerekenler başlıkları altında biçimlendirilmiştir.

Şefkat ve merhametle ilgili çalışmalarda, çoğunlukla, özgünlük ve kavramsal geçerliği olmayan, klinik uygulanabilirliği tartışmalı, hastaların algı ve deneyimleri yeterince dikkate alınmamış, önyargılı teorik tanımlara yer verilmiştir. Şefkat, motivasyon, duyarlılık, sempati, strese dayanıklılık, empati ve yargısız olma bileşenlerinden oluşmaktadır. Şefkat, bütün hayvanatta bulunur ve karşılıksızdır. Sadece, birinci derece akrabalar arasında vardır. Şefkatin bir ağaç gibi doğuştan kökleri vardır. Merhamet, şefkatin meyvesidir ve geliştirilebilir. Merhamet, sadece insanlarda bulunur ve karşılıksızdır. Fakat, şefkat beslenmez ise merhamet yok olur. Şefkat, felsefe ve din alanında yüzyıllardır konuşuluyor. Fakat, büyük ölçüde, sağlık literatüründe yer alıyor; ne yazık ki kavramsal olarak değişken ve bakım terimlerine gömülmüş durumda ve net değildir. Şefkatli bakım sezgisel ve çoğu klinisyenin şefkatli uygulamaya adanmış görülmesine rağmen, sağlık sistemlerinde şefkat hakkında uluslararası bir kaygı vardır. Sağlık alanında; şefkat kanıtı temeli için pek fazla bilgi bulunmuyor. Uluslararası alanda yapılan çeşitli çalışmalarda, hemşirelik bakımının özellikle şefkat yönünün eksik olduğu belirtilmektedir. Şefkatli bakım uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için öncelikle hemşirelerin şefkatli bakım uygulamaları hakkında bilgi ve tutuma sahip olması gerekmektedir.

Şefkat, büyük ölçüde, sağlık literatüründe yer almasına rağmen, kanıt temelli pek fazla bilgi bulunmuyor ve sağlık sistemlerinde şefkat hakkında uluslararası bir kaygı vardır. Ayrıca, sağlık bakım alanında, uluslararası bir çok çalışmada, hemşirelik bakımının özellikle şefkat yönünün eksik olduğu belirtilmektedir. Şefkatli bakım uygulamalarının geliştirilmesi için öncelikle hemşirelerin şefkatli bakım uygulamaları hakkında bilgi ve tutuma sahip olması ve konu ile ilgili çalışmaların kanıt temelinde yoğunlaşması gerekmektedir. Şefkat ve merhamet, tartışmasız, kalitenin vazgeçilmez en temel ilkeleridir. Hemşireler, şefkati bakımda ısrar ederek, merhametlerini güçlendirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Şefkat, Merhamet, Hemşire, Bakım, Kalite

ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ BELİRTİ VE RİSKLERİNİ TANILAMA DÜZEYİ

Prof. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ
Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

Öğr. Gör. Hatice OĞUZHAN
Gümüşhane Üniversitesi, hatice.oguzhan@gumushane.edu.tr

Öğr. Gör. Elif CANSIZ
Gümüşhane Üniversitesi, elif.cansiz@gumushane.edu.tr

ÖZET

Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen, bir yetişkin, toplum veya devlet tarafından bilerek veya bilmeyerek uygulanan tüm davranışlar, çocuk istismarı ve ihmali olarak kabul edilmektedir. Maruz kalan çocuklar, erken veya uzun dönem duygusal, davranışsal, bilişsel ve somatik bir takım sorunlar yaşayabilmektedir. Çalışmalarda, istismarın en çok ölüme sebep olan kötü muamele şekli olmasına rağmen, en fazla kayıt altına alınmayan ölüm sebebi olduğu vurgulanmıştır. Toplum içerisinde, çocuğa kötü davranma, ihmal etme bazı bireylerce kötü, iğrenç bir davranış olarak değerlendirildiği için çoğu kez inkâr edilebilmekte veya görmezlikten gelinebilmektedir. Sağlık profesyonellerinde olduğu gibi çocuk gelişimcilerin de buldukları özel konum ve mesleki eğitimleri nedeniyle bu soruna eğilme ve toplumda istismar ve ihmal olaylarını önleme sorumlulukları bulunmaktadır. Çocuk gelişimcilerin bu olguları tespit edebilmeleri için belirti ve risklerini bilmeleri ve tanılamaları, dolayısıyla mesleki eğitimleri sırasında, çocuk istismarı ve ihmali konusunu her yönüyle öğrenmeleri gerekmektedir.

Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili belirti ve riskleri tanılama düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Gümüşhane’de, tanımlayıcı olarak yapılan çalışma, Mayıs 2018 tarihinde, bir çocuk gelişimi bölümü öğrencileri (S=136) ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma, örnekleme yöntemine gidilmeden evren tamamı ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında, Soru Formu, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistikler ve varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Etik ilkelere bağlı kalmıştır.

Öğrencilerin %72.8’inin kız, %69.1’inin öğrenci yurdunda kaldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %50’sinin eğitimi sürecinde konu ile ilgili bilgi aldığı, %19.9’unun seminare katıldığı, %24.3’ünün çocuk istismarı ve ihmali vakası ile karşılaştığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin %28.7’sinin konu ile yeterli bilgiye sahip olmadığı ve %92.6’sının daha fazla bilgi gereksinimi ifade ettiği saptanmıştır. Öğrencilerin çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama puan ortalaması 3.51 ± 0.32 olarak belirlenmiştir. Sadece 6 ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin (3.52 ± 0.38), çocuk istismarı ve ihmaline ilişkin belirti ve riskleri belirleme düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .05$).

Çocuk gelişim programında, çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili konular için daha fazla yer ayrılması, gerekli görünmektedir. Altıdan daha az kardeşi olan öğrenciler, çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılamaları için daha çok ilgiyi hak etmektedir. Ayrıca, altı veya daha fazla kardeşi olan öğrencilerde, çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama düzeyinin daha yüksek olması, çocuk sayısının fazla olduğu ailelerde, riskin arttığı anlamına gelebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi, Öğrenci, Çocuk, İstismar, İhmal, Tanılama

SAVAŞ: GASP EDİLEN ÇOCUKLUK**Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ***Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com***ÖZET**

Savaş, çocukları, yetişkinleri etkilediği her şekilde etkiler, ama aynı zamanda farklı etkileri de bulunmaktadır. Öncelikle, çocuklar; onları seven yetişkinlerin bakımına, empatisine ve ilgisine bağımlı oldukları için anne babanın ailenin geçimini sağlayamaması ve onları koruyamaması, dikkati dağılmış ebeveynlerin duygusal olarak bulunamaması ve ailesinin kaybolması nedenleriyle tamamen tehdit altındaki bir yaşama mecbur bırakılmaktadır. Böylece, çocukların çoğunluğu, mülteci durumlarında, refakatsiz çocuklar olarak tüm yetişkinlerin korumasını yitirmektedir. Bütün bunlarla birlikte, çocuklar kamplara taşınmaya zorlanmakta, eğer varsa, normal hayatın tekrar devam etme ihtimali ile sefil koşullar altında yıllarca beklemek zorunda bırakılmakta ve eğitim fırsatları ellerinden alınmaktadır. Çocuklar, fiziksel, bilişsel, duygusal ve ruhsal kapasitenin kaybına ek olarak, birçok nedenden dolayı sosyal bir hayat şansını kaybetmektedirler. Savaş bittikten çok sonra, bu hayatlar savaşın etkisinden önce sahip oldukları potansiyeli asla elde edemeyecektir.

Çalışma, kolektif şiddet formlarının en tepesinde yer alan savaşın çocuklar üzerindeki yıkıcı sonuçlarını ele almak, çocukların korunması açısından acil ve önemli noktaları dikkati çekmek, çözüm önerileri sunmak için derlenmiştir.

Çalışma, konu ile birebir uyumlu literatür bilgisi incelenerek, derleme tipinde gerçekleştirilmiştir. Bilgiler, savaşın tanımı, tarihteki savaşlar, günümüz savaşlarının özellikleri, çocuk hakları, çocuklar üzerine etkileri, çocukların korunması açısından acil ve önemli noktalar, çözüm önerileri başlıkları altında biçimlendirilmiştir.

İnsanlık tarihinin en karmaşık ve değişken olgusu olan savaşın tanımı ile ilgili bir görüş birliği yoktur. Sebepleri, niteliği ve kapsamına göre her bir savaş ayrı bir tanımlama gerektirmektedir. İnsanlık tarihi boyunca, 5.560 yılda; 14.531 savaş olmuş, 185 kuşak savaş yaşamış ve sadece 10 kuşak savaşla tanışmamıştır. II. Dünya savaşı sonrası 20 yılda, 40 savaş olmak üzere her yıl için ortalama en az 2 savaş çıkmıştır. Günümüzde, savaşan devlet sayısı ve etkilenen sayısı artmakta, savaşlar daha çok üçüncü dünya ülkelerinde olmakta, masum gruplarda, askeri güçlere oranla daha fazla ölüm görülmekte, asker çocukların sayısı artmakta ve çocukları korumada, uluslararası örgütlerin yetersiz kaldığı görülmektedir. Savaş, çocukları öldürmek, yaralamak, sakat bırakmak, hastalıklarla yüz yüze bırakmak, fuhuş ve tecavüze maruz bırakmak, sosyal, kültürel, ahlaki ve manevi ortamlarından uzaklaştırmak, asker olarak kullanmak, mülteciliğe zorlamak, etnik çatışmalar ve iç savaşlara sürüklemek, eğitim olanaklarını ellerinden almak, insan ve organ kaçakçılığının kucağına bırakmak ve psikolojilerini bozmak suretiyle varlıklarını yok saymakta ve yaşamlarını gasp etmektedir.

Çocukların korunması için birincil olarak, acilen önlemler alınmalı ve uluslararası mekanizmalar insanı değerler temelinde, evrensel olarak hareket etmelidir. İkincil korumada, çocukların savaş nedeniyle karşılaştığı zararlar mümkün olan en üst düzeyde azaltılmalı ve üçüncül korumada, çocuklara mümkün olan en güçlü rehabilitasyonun sağlanması için çalışılmalıdır. Çünkü onlar, bir daha çocuk olmayacak...

Anahtar Kelimeler: Savaş, Çocuk, Çocukluk, Etkiler

ENSEST: SİSTEMATİK BİR İNCELEME**Arş. Gör. Dr. Türkan KADİROĞLU***Atatürk Üniversitesi, t.kadiroglu@atauni.edu.tr***Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ***Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com***Hemş. Emced ELUBEYD***Atatürk Üniversitesi, emcedelubeyd2@gmail.com***ÖZET**

Ensest, geleneksel olarak biyolojik açıdan akrabalık bağı olan aile bireyleri arasındaki ilişki olarak tanımlanmıştır. Fiziksel, ruhsal ve sosyal sonuçları en ağır sorunlardan biri olan ensestın etkileri ömür boyu sürmektedir. Ensestın önlenmesi çocuğa yönelik cinsel istismarın önlenmesiyle yakından ilişkilidir. Ensest, ülkemizin de önemli sorunlarından biri olma özelliğini korumaktadır.

Başta sağlık ve sosyal hizmetler olmak üzere tüm mesleki ve teknik bilimlerde farkındalık geliştirilmesi ve artırılması ile sorumluluklarının tanımlanması için konu ile son durumun gözden geçirilmesinin temel teşkil edebileceği düşünülmektedir.

Ülkemizde, güncel bir bakış ile ensest ile ilgili yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların sonuçlarını sistematik olarak sunmaktır.

Bu sistematik inceleme çalışmasının doğasına uygun olarak, güncel olması açısından konu ile ilgili 2015-2018 tarihleri arasında, ülkemizde yayınlanan makaleler retrospektif olarak taranmıştır. Bu tarama, Akademik veri tabanında “cinsel istismar”, “ensest” ve “çocuk” anahtar kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda; 65 çalışmaya ulaşılmış, 29 çalışma araştırma konusuyla doğrudan ilgili olmaması nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır. Toplamda, 36 çalışma; yayın yılı, makale adı, yöntem ve bulgular-sonuçlar boyutları ile değerlendirilmiştir.

Çalışmaların 14’ünün tanımlayıcı, 9’unun retrospektif tanımlayıcı, 7’sinin nitel tanımlayıcı, 5’inin olgu sunumu ve sadece 2’sinin yarı deneysel tipte yapıldığı saptanmıştır. Çalışmaların sonuçları koruyucu önlemlere göre gruplandırılmıştır. Sonuçlar, birincil (primer), ikincil (sekonder) ve üçüncül (tersiyer) koruyucu önlemler kapsamında ele alınmıştır. Ensest oluşmadan önce korumayı temel alan birincil, ensestın veya riskinin var olduğu durumlarda erken önlemlerin alınarak ensest oluşmasını veya gelişmesini önleyen ikincil ve tekrarlama riski olan sorunların izlenmesi ve ensestın sonuçları itibarıyla mağdurların rehabilitasyonunun sağlandığı üçüncül korumaya yönelik olarak gruplandırılmıştır. Ensestle ilgili ele alınan konuların çoğunlukla problemi tanımlamaya yönelik yani birincil koruyucu önlemler içerisinde yer aldığı belirlenmiştir.

Çocuk, aile ve toplumsal boyutta farkındalığın olmadığı, ensest ile ilgili meslek gruplarının bilgi düzeylerinin önleme, riskli durumları belirleme, tanılama ve koruma açısından yetersiz olduğu, yapılan eğitimlerin her yönden etkili olabildiği ve dolayısıyla toplumsal koruma programlarının yaygınlaştırılması gereksinimi ön plana çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel İstismar, Ensest, Çocuk

AİLE İÇİNDE ÇOCUK: RESİMLİ DUYGULAR**Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ***Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com***Arş. Gör. Dr. Türkan KADİROĞLU***Atatürk Üniversitesi, t.kadiroglu@atauni.edu.tr***Öğr. Gör. Esmâ BAĞCIVAN***Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, berrayagmur2011@hotmail.com***Hemş. Emced ELUBEYD***Atatürk Üniversitesi, emcedelubeyd2@gmail.com***ÖZET**

Aile bir çocuğun sağlıklı büyüme gelişmesi için en temel destek sistemidir. Okul çağı çocuklarında resimle betimlenen aile içi duygularını belirlemektir. Tanımlayıcı olan araştırma, sanat temelli yaklaşımla fenomenolojik niteliksel olarak, 1-30 Mayıs 2018 tarihleri arasında, Ağrı'da bir ilköğretim okulunda, gerçekleştirilmiştir. Evreni, ebeveynleri araştırmaya katılmayı kabul eden ve 7-12 yaş grubunda olan çocuklar (S=224) oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, Soru Formu ve çocukların yaptığı Aile Resimleri kullanılmıştır. Resmi test olarak kullanmanın çocuk psikolojisine inmenin en doğal ve uygun yolu olduğu bilinmektedir. Öncelikle, Soru Formu doldurulmuş, çocukların yaş ve cinsiyet bilgileri ile birlikte, Aile Resmi çizimleri istenmiştir. Kâğıt ve renkli kalemler dağıtıldıktan sonra 60 dakika süre verilmiştir. Veriler, bilgisayar ortamında, tanımlayıcı istatistikler ve ki-kare kullanılarak analiz edilmiş, alan uzmanı tarafından betimsel olarak incelenen resimler, resimdeki büyükler, çocuğun varlığı, büyükler ile ilişkisi ve duyguları dikkate alınarak kodlanmıştır. Etik ilkelere bağlı kalınmıştır.

Çocukların %52.7'sinin kız, %28.6'sının 11 yaşında, %50.9'unun 3 ve 4 kardeşi olduğu saptanmıştır. Çocukların %57.1'inin annesinin 25-35 yaş grubunda, %59.8'inin ilköğretim mezunu ve %87.5'inin ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Çocukların %60.7'sinin babasının 30-40 yaş grubunda, %64.3'ünün ilköğretim mezunu ve %67'sinin serbest meslekle uğraştığı tespit edilmiştir. Çocukların %77.7'sinin çekirdek ailede yaşadığı, %50'sinin gelirinin giderinden az olduğu, %65.2'sinin sosyal güvencesinin olduğu ve %87.5'inin il merkezinde yaşadığı belirlenmiştir. Çocukların %43.8'inin resimdeki büyükler kategorisinde; anne-baba-kardeşleri çizdiği, %17'sinin çocuğun varlığı kategorisinde; ailede kendini çizmediği, büyükler ile ilişkisi kategorisinde; %27.7'sinin kendisini büyüklerinden ayrı bir yerde çizdiği ve duygular kategorisinde; %44.6'sının mutluluk çizdiği saptanmıştır. Ayrıca, kızların erkeklere oranla önemli düzeyde daha yüksek kendisini resimde büyüklerin arasında ($p<.01$), sevgi, neşeli, eğlenceli ve mutlu ($p<.001$), çizdiği tespit edilmiştir. Bütün yaş grubundaki (7, 8, 9, 10, 11, 12 yaş) çocukların çoğunluğunun kendini mutlu hissettiği belirlenmiştir ($p<.001$). Anneleri okuryazar olmayan, ilköğretim mezunu ve ev hanımı olan çocukların önemli düzeyde kendini daha mutlu hissettiği saptanmıştır ($p<.001$). Babası ilköğretim ve lise mezunu ve serbest

meslekle uğraşan çocukların çoğunluğun önemli düzeyde kendini daha mutlu hissettiği ($p<.001$) ve kendini resimde çizdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Çekirdek ailede yaşayan çocukların çoğunluğunun önemli düzeyde daha yüksek oranda, kendisini aile büyükleri ile birlikte çizdiği ($p<.05$) ve kendini mutlu hissettiği ($p<.01$) belirlenmiştir.

Çocukların yarıdan fazlasının aile üyelerini tam olarak çizememesi ve kendisini mutlu hissetmesi, yaklaşık dörtte birinin kendini büyüklerinden ayrı bir yerde çizmesi, çocukların aile algısı yönünden desteklenmesini gerektirmektedir. Erkek ve geniş ailede yaşayan, eğitim düzeyi yüksek ve çalışan anne-baba çocuklarının kendisini resimde ve büyükleri ile beraber çizmemesi, kendisini mutlu hissetmesi çocuğun büyüme gelişmesi açısından sağlıklı bir aile içerisinde olmadığını gösterebilir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Çocuk, Resim, Duygu

EBELİK BÖLÜMÜ 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖRTÜK PROGRAM DEĞERLENDİRMELERİ**Öğr. Gör. Dr. Şeyda Ferah ARSLAN***Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ferahtuygar@mynet.com***Uzman Yusuf İPEK***Van Milli Eğitim Müdürlüğü, yusufipek065@hotmail.com***ÖZET**

Örtük program, öğrenci ile eğitici arasında bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde meydana gelen, yazılı olmayan ve resmi programın dışında işleyen programdır. Eğitim kurumlarının yazılı hedefleri arasında olmasa da, öğrencilerin okula devam ederek öğrendikleri olarak tanımlanmaktadır. Örtük programın unsurları, okuldaki öğrencilerin ve personelin sahip olduğu değerler, tutumlar, inançlar, okuldaki düzenin sürdürülmesini sağlayan kurallar, normlar, törenler ve ritüeller ve kişiler arası iletişim özellikleridir. Bu çalışma bir üniversitenin Ebelik Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin, örtük program algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 4.sınıfa devam etmekte olan 43 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler Akbulut ve Arslan tarafından geliştirilen örtük program ölçeği ile toplanmıştır. Ölçek, 21 madde ve 3 alt boyuttan oluşan, beş basamaklı Likert tipinde bir dereceleme ölçeğidir. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları ölçeğin bütünü için 0.88, içerik alt boyutu için 0.84 , öğrenme-öğretim süreci alt boyutu için 0.87 ve değerlendirme alt boyutu için 0.61'dir. Bu çalışmada güvenilirlik katsayıları aynı sırayla 0.87; .077; 0.79; 0.61 olarak bulunmuştur. Her bir alt boyut için ayrı ayrı ve ölçek toplam puanı hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. Veriler SPSS 21.0 programı ile analiz edilmiş olup, anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Öğrencilerin örtük program algı düzeyleri ortanın üzerindedir. Diğer türdeki liselerden mezun olan öğrencilerin örtük program algıları, sağlık meslek lisesinden mezun olan öğrencilerden daha olumludur. Okumakta olduğu bölümden memnun olan ve olmayan öğrenciler arasında örtük program algı düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur.

Ebelik 4.sınıf öğrencileri örtük programı olumlu algılamaktadırlar. Sağlık eğitimcileri örtük programın çeşitli alanlarının öğrencilerin tutum ve davranışları üzerindeki etkisini araştırarak gerekirse değiştirmeye çalışmalıdır. Kaliteli sağlık profesyoneli yetiştirmek, sadece formal programı geliştirmek ve değiştirmekle sağlanamaz. Aynı zamanda bölümün örtük programı tespit edilerek amaçlar doğrultusunda geliştirilmelidir. Farklı üniversitelere ait bölümlerin örtük programı farklı özellikler gösterebilir. Bu konuda çok merkezli çalışmalar yapılarak olası farklılıklar incelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Örtük Program, Ebelik Eğitimi, Öğrenci

**EBELİK BÖLÜMÜ 1.SINIF ÖĞRENCİLERİNDE AKRAN DESTEĞİ VE
ÜNİVERSİTE UYUMUNUN AKADEMİK BAŞARI İLE İLİŞKİSİ****Öğr. Gör. Dr. Şeyda Ferah ARSLAN***Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ferahuygar@mynet.com***Uzman Yusuf İPEK***Van Milli Eğitim Müdürlüğü, yusufipek065@hotmail.com***ÖZET**

Akran desteği; eşit olan bireyler tarafından destek ve teşvik olarak tanımlanmaktadır. Gençler akranlarına çok önem vermekte ve büyük ölçüde onlardan etkilenmektedir. Akran gruplarıyla kurulan sağlıklı ilişkilerin öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarında önemli etkisi olduğu vurgulanmaktadır. Üniversite öğreniminin özellikle ilk yılı öğrencilerin yaşadıkları sorunlardan dolayı uyum sürecinin en zorlu dönemidir. Bu çalışma bir üniversitenin Ebelik Bölümü 1. sınıf öğrencilerinin, akran desteği ve üniversite uyum düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 1.sınıfa devam etmekte olan xx öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Chien-Lin Kuo ve ark. tarafından geliştirilen ve Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Çalışkan ve Çınar tarafından yapılan “Akran Desteği Ölçeği” ve Aslan tarafından geliştirilen “Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. Ortalama ve standart sapmalar hesaplanmış, ilişkisel analizlerde korelasyon analizi, gruplar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. Veriler SPSS 21.0 programı ile analiz edilmiş olup, anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Öğrencilerin algıladıkları akran desteği ve üniversite yaşamına uyumları ile akademik başarıları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin hissettikleri akran desteği düzeyi arttıkça akademik başarıları artmaktadır. Benzer şekilde, öğrencilerin üniversite yaşamına sağladıkları uyum, akademik başarılarını yükseltmektedir.

Akran desteğinin ve üniversite yaşamına uyumun artması akademik başarıyı da artırmaktadır. Akran desteği ve üniversite yaşamına uyum düzeyinin akademik başarıyla ilişkisi uzamsal çalışmalarla incelenebilir. Çok merkezli çalışmalar, olumlu örneklerin ortaya çıkarılarak yaygınlaştırılmasını sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Akran Desteği, Üniversite Yaşamına Uyum, Ebelik Eğitimi, Öğrenci

HEMŞİRELERDE ÖRGÜTSEL SINIZM: TÜKENMİŞLİK VE İŞ DOYUMUNA ETKİSİ

Prof. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ

Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

Öğr. Gör. Esmâ BAĞCIVAN

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, berrayagmur2011@hotmail.com

Öğr. Gör. Hatice OĞUZHAN

Gümüşhane Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, hatice.oguzhan@gumushane.edu.tr

ÖZET

Hemşirelerde örgütsel sinizmin, tükenmişlik ve iş doyumuna etkisini değerlendirmek ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Tanımlayıcı tipte olan araştırmanın evrenini Ağrı ve Gümüşhane merkez hastanelerinde çalışan araştırmaya katılmayı kabul eden 388 hemşire oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Örgütsel Sinizm Ölçeği, Maslach Tükenmişlik Ölçeği ve İş Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Veriler hemşirelere yüz yüze ve mail yolu ile anket uygulama yöntemiyle elde edilmiştir. Veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Veriler, bilgisayar ortamında, tanımlayıcı istatistikler ve varyans analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Etik ilkelere uyulmuştur.

Hemşirelerin %48.8'inin 25-30 yaş grubunda, %75'nin kadın, %50.5'inin evli, %48.5'inin lisans mezunu, %74.7'sinin hemşireliği isteyerek seçtiği saptanmıştır. %51'inin klinik hemşiresi olarak çalıştığı, %29.6'sının 1-3 yıl arası mesleki deneyimi olduğu, %45.9'unun mesleğinden manevi ve sadece %10.8'inin maddi doyum aldığı, %48.7'sinin çalıştığı kurumdan kısmen memnun olduğu ve %36.1'inin kurumdan kısmen ayrılmayı düşündüğü belirlenmiştir. Hemşirelerin sinizm puan ortalamasının 8.91 ± 2.49 , tükenmişlik 4.52 ± 2.03 ve iş doyumunun 3.18 ± 0.70 olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelerde sinizmi yükselince tükenmişliğin arttığı (pozitif yönde yüksek düzey korelasyon: $r = .605^{**}$, $p < .000$) ve iş doyumunun düştüğü (negatif yönde yüksek düzey korelasyon: $r = -.504^{**}$, $p < .000$), ayrıca iş doyumunu arttıkça tükenmişliğin azaldığı (negatif yönde orta düzey korelasyon: $r = -.428^{**}$, $p < .000$) saptanmıştır. Hemşireler arasında, 25-30 yaş grubunda ($p < .01$), klinik hemşiresi olarak çalışan ($p < .000$), kurumdan memnun olmayan ve ayrılmayı düşünen ($p < .000$), mesleğinden manevi ve maddi doyum almayanların ($p < .000$) sinizm puanları önemli düzeyde daha yüksek belirlenmiştir.

Hemşirelerde, sinistik duyguların azaltılması için çalışılması, tükenmişliği azaltıp iş doyumunu da artırabilir. Doğası gereği ağır çalışma şartları olan hemşirelerde, sinizm gelişmemesi için demokratik ve profesyonel çalışma ortamlarının oluşturulması, mesleki memnuniyeti arttırmakla birlikte hasta sonuçlarını da olumlu yönde etkileyebilir. Belki, iyileşme ve hastanede yatış süresini de kısaltabilir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Sinizm, Tükenmişlik, İş Doyumu, Hemşire

SAĞLIK TURİZMİ VE İLETİŞİM**Arş. Gör. Dr. Türkan KADİROĞLU***Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, t.kadiroglu@atauni.edu.tr***Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ***Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, fgtufekci@mynet.com***ÖZET**

Sağlık turizmi, bir ülkeden diğer ülkeye herhangi bir sebeple (bekleme süresinin uzunluğu, tedavinin ekonomikliği veya daha kaliteli sağlık hizmeti vb.) sadece tedavi için gidilmesidir. Sağlık turizmi, insanlığa nitelikli sağlık hizmeti sunmayı ve sağlığa ulaşılabilirliği kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Türkiye’de sağlık turizmi için ideal koşulları sağlayabilecek milyarlarca dolarlık sağlık tesisi yatırımlarına rağmen, sağlık turisti sayısı istenilen düzeyde değildir. Sağlık turizminde, teknolojik iletişim boyutunun başka bir ifadeyle dijital iletişimin yeterli olmaması ve sağlık turistleri ile birebir iletişimde bulunan sağlık çalışanlarının etkin olmayan iletişim becerileri, bu alanın gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir. Sağlık Bakanlığı, Türkiye’de sağlık turizminin ideal koşullara rağmen, gelişmemiş olmasını “tanıtım yetersizliği” ve “dil bilmeme” olarak iki temel nedene bağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, dil paralelinde iletişim sorunlarının da ele alınması sağlık turizminin gelişmesine katkı sağlayabilir.

Bu çalışma, sağlık turizmi ve iletişim arasındaki ilişkinin önemini vurgulamak için yapılmıştır.

Derleme olarak yapılan çalışmada, konu; “sağlık turizmi ve dijital iletişim” ve “sağlık turisti ve sağlık çalışanları arasındaki iletişim” başlıklarından oluşmuştur.

Sağlık turizmi ile birlikte, ülkeler dünya düzeyinde evrensel sağlık bakım hizmeti sunma vizyonu kazanmakta ve ülkelerin hem kendi içinde hem de dışında stratejik ortaklık fırsatları artmaktadır. Ayrıca, sosyo-kültürel deneyimlerin paylaşılması ile uluslararası ilişkilerin gelişmesine katkı sağlanmaktadır. Bütün bu katkılar için sağlık turizminin canlandırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Sağlık turizminin sürdürülebilirliği “iletişim” engelini aşılması ile mümkündür. Sağlık turizmi ve dijital iletişim bağlamında, sağlık turistleri ulaşım, tanı, bilgilendirme, tedavi ve bakım süreçleri gibi tüm uygulama ve işlemlerin takibi için tek bir iletişim noktasının olmasını bekledikleri için bilgi çağının itici gücü olarak konumlandırılan yeni iletişim teknolojilerinin kullanılması temel teşkil etmektedir. Sağlık turisti ve sağlık çalışanları arasındaki iletişim bağlamında ise etkili iletişim için dil sorununun ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Türkiye’de, sağlık turizminin gelişmesi için dijital teknolojilerin kullanımı ve yaygınlaştırılması önemlidir. Dünyada, 2015 yılında 6 milyar dolarlık sağlık iletişimi teknolojisi yatırımı bulunmakta iken ülkemizde bu rakam oldukça düşüktür. Ayrıca, etkili iletişimi olumsuz etkileyen dil sorunu, yabancı dil bilen sağlık çalışanlarının nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesini gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, Turizm, İletişim

PRETERM YENİDOĞAN VE ANNELİK: BAĞLANMA ÖZYETERLİK VE ÖZGÜVEN

Arş. Gör. Dr. Türkan KADİROĞLU
Atatürk Üniversitesi, t.kadiroglu@atauni.edu.tr

Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ
Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

ÖZET

Annenin bebeğine sevgiyle bağlanması ve annelik rolünü üstlenmesi çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüme ve gelişmesinin sürdürülmesinde temeldir. Bebeğin preterm doğması ve hastaneye yatırılması, annelik rolü ve kimliğinin gelişmesini aksatan ve süreci olumsuz etkileyen durumlar olduğu için anne uzun süreli ve stresli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Annelerin preterm doğuma fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak hazır olamamaları, bebeğine bakım vermede kendini yetersiz algılamalarına neden olmaktadır. Fizyolojik ve yapısal olarak immatür olan preterm yenidoğanlar, oldukça fazla sağlık sorunu riski taşımakta, yoğun bir bakıma ve anne desteğine ihtiyaç duymaktadır. Preterm yenidoğanın sağlıklı büyüme gelişmesi için maternal bağlanma, annelik özyeterliği ve özgüveninin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi önemlidir. Literatürde, preterm yenidoğan annelerinin maternal bağlanma, annelik özyeterliği ve özgüveni aynı çalışma ortamında incelenmemiştir.

Bu çalışma, preterm yenidoğan annelerinde, maternal bağlanma, annelik özyeterliği ve özgüvenini birbiri ile ilişkisinin olup olmadığını irdelemek için derlenmiştir.

Çalışma, konu ile birebir uyumlu literatür bilgisi incelenerek, derleme olarak yapılmıştır. Bilgiler, preterm doğum nedenleri, preterm yenidoğan; tanımı, sınıflandırılması ve özellikleri, bağlanma kavramı; tanımı, önemi ve çeşitleri, postnatal dönemde maternal bağlanmayı kolaylaştıracak uygulamalar, annelik özyeterlik kavramı; tanımı ve özellikleri, annelik özgüveni kavramı; tanımı ve özellikleri, maternal bağlanma-annelik özyeterliği-annelik özgüveni ve hemşirenin sorumlulukları olarak sistematize edilmiştir. Her bir başlığın altında, çalışma sonuçları tartışılmış ve bir yargıya varılmıştır. Bu yargılar temelinde, öneriler oluşturulmuştur.

Preterm yenidoğanın tüm sistemlerdeki olgunlaşma eksikliği, bakımını güçleştirmekte ve annelerinde, bakımla ilgili olumsuz durumlara yol açabilmektedir. Öncelikle, güçlü maternal bağlanmanın gelişmesi, bebeğin yaşamını fiziksel, ruhsal ve duygusal yönden sağlıklı sürdürmesi açısından oldukça önemli bulunmuş ve annelerde, annelik rolü gelişiminin en güçlü dinamiği olarak gösterilmiştir. Geliştirilebilen bir inanç olan annelik özyeterliği ise annelik kalitesi üzerinde olumlu etkiler oluşturmaktadır. Bütün bunlarla birlikte, maternal bağlanma-annelik özyeterliği-annelik özgüveni arasında pozitif bir ilişki vardır. Bir annenin bebek bakımındaki özel durumlara cevap verebilen bir bilgiye sahip olması, bu bilgileri eyleme dönüştürebilmek için kendine güveninin olması, göstermiş olduğu çabaya, bebeğin cevap vereceğine ve bu yönde destekleneceğine inanması gerekmektedir.

Preterm yenidoğan annelerinin maternal bağlanma, annelik özyeterliği ve özgüveni için desteklenmeleri gerekmektedir. Hemşirelerin bakım esnasında, maternal bağlanma, annelik özyeterliği ve özgüvenini değerlendirmesi, risk faktörlerini tanımlaması ve yetersizlik tespit edilen annelere yönelik uygun girişimlerde bulunması önemli katkılar sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Preterm Yenidoğan, Anne, Bağlanma, Özyeterlik, Özgüven

ÇOCUK EVİNDE KALAN ÇOCUKLARIN ÇOCUK EVİNDE KALMAYA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ**Prof.Dr. Figen GÜRSOY***Ankara Üniversitesi, gursoy.f@gmail.com***Öğr.Gör.Fatih AYDOĞDU***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, faydogdu1985@gmail.com***ÖZET**

Korunmaya muhtaç çocuklar, öz aile yanında bakım, evlat edindirme, koruyucu aile ve kurum bakımı gibi yöntemlerle yetiştirilmektedir. Bu yöntemlerden kurum bakımı yönteminde, önceleri daha çok yetiştirme yurdu ve çocuk yuvaları yaygın olarak kullanılırken günümüzde çocukların gelişimlerini daha iyi destekleyen çocuk evleri ve sevgi evleri tercih edilmektedir. Çocuk evlerinde daha az çocuk bir arada bulunmakta, çocuklar müstakil ya da apartman şeklindeki dairelerde yaşamlarını sürdürmekte, ilgi ve ihtiyaçları daha çok desteklenebilmektedir. Diğer yandan, çevreyle etkileşime geçme konusunda yaşanan güçlükler, aile yapısına uygun birlikteliklerin olmaması, evlerin yerleşim yerlerine yakın yerlerde bulunmaması gibi sorunlar çocuk evlerinin dezavantajları arasında sayılabilir. Çocuk evlerinde yaşayan çocukların çocuk evinde kalmaya ilişkin metaforik algılarının belirlenmesi, çocuk evlerine yönelik yapılacak düzenlemeler konusunda farkındalık oluşturacak ve konu ile ilgili yapılacak çalışmalara kaynak oluşturabilecektir. Bu araştırmada çocuk evinde kalan çocukların, çocuk evinde kalmaya ilişkin metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseni kullanılan araştırmanın çalışma grubunu, Erzurum ilindeki çocuk evlerinde kalan 28 ve Sivas ilindeki çocuk evlerinde kalan 42 olmak üzere toplam 70 lise düzeyinde öğrenim gören ergen oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılardan, hazırlanan kişisel bilgi formunu doldurmaları ve ardından ‘Çocuk evinde kalmak.....benzer. Çünkü’ cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi yapılarak raporlaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, sekiz çocuğun metafor üretmediği, diğer çocukların 28 farklı metafor ürettiği tespit edilmiş ve elde edilen metaforlar kategorileştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk evi, korunmaya muhtaç çocuk, ergen, metafor, içerik analizi

**AHISKALI GÖÇMEN AİLE ÇOCUKLARININ OKUL YAŞANTILARIYLA İLGİLİ
BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ****Prof. Dr. Figen GÜRSOY***Ankara Üniversitesi, gursoy.f@gmail.com***Öğr. Gör. Fatih AYDOĞDU***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, faydogdu1985@gmail.com***ÖZET**

Göç olayından en çok etkilenen grup olan çocukların, göç öncesi, sırası ve sonrası yaşadıkları sorunlar, onların gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Göçmen çocuklar bir yandan göç ettikleri bölgede göç olayının getirmiş olduğu ruhsal sorunlarla mücadele ederken diğer yandan göç ettikleri yere uyum sağlamaya çalışmaktadır. Çocukların göçün getirdiği olumsuz etkilerin giderilmesi ya da en aza indirgenmesinde, göç ettiği yerde yapılan uygulamaların önemli bir yeri vardır. Özellikle çocukların okul yaşamlarında desteklenmesi, onların kendilerini daha rahat ifade etmelerine, geleceğe daha umutlu bakmalarına, göç ettikleri yerdeki yerli bireylerle daha iyi kaynaşmalarına olanak sağlayacaktır. Bu çocukların beklentilerinin belirlenmesi, göçmen aile çocuklarının sorunlarının ortadan kaldırılması ve daha sağlıklı yaşam sürdürmeleri konusunda farkındalık oluşturacak ve bu konuda yapılacak çalışmalara kaynak olacağı düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle bu araştırmada; göçmen çocukların beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmış olup çalışma grubuna Erzincan ili Üzümlü ilçesinde bulunan ortaokullarda öğrenim gören 40 çocuk dahil edilmiştir. Çocukların beklentilerine ilişkin bilgi edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme Formunda çocukların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular ile “Okul yaşantınızla ilgili beklentileriniz nelerdir?” sorusu yer almıştır. Araştırmada veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonunda göçmen çocuklarının okul yönetiminden, öğretmenlerden ve göçmen olmayan akranlarından beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir. Göçmen çocukların gelişimlerinin daha iyi desteklenmesi konusunda okul yönetimi, öğretmen ve yerli çocukların daha çok katkı sağlaması gerektiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Göç, göçmen, göçmen aile çocuğu, beklenti, okul

**ÇOCUKLARDAKİ AĞRIYI ÖLÇMEK İÇİN YENİ TEK BOYUTLU BİR
ÖLÇEK GELİŞTİRME: KALEM AĞRI ÖLÇEĞİ****Arş. Gör. Dr. Emine BEYAZ***Muş Alparslan Üniversitesi, emine.egokceoglu@gmail.com***Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ***Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com***ÖZET**

Ağrı, çocukların yaşamında, en önemli olaylardan biri olmasına rağmen, ağrılı işlemlerde çocukların gereksinimlerine, özellikle uygun ağrı değerlendirmesine gerektiği kadar önem verilmemiştir. Çocuklarda doğru ağrı değerlendirmesi için en uygun ve geçerli yöntem, öz-bildirime dayalı ölçümlerdir. Çocukların gelişimsel özellikleri ve ağrıların değerlendirilmesindeki zorluklar nedeniyle ağrıyı en iyi değerlendiren araçlara yönelik arayışlar sürmektedir. Bunun için ölçeğe dönüştürülmüş bir kalemin okul çağı çocuklarının ağrı algısını objektif değerlere kavuşturabileceği düşünülmüştür. Kalem okul çağı çocuklarının en iyi bildiği ve en iyi kullandığı araçların başında gelmektedir. Çocuklar, bilişsel olarak kalemi her yönüyle bilmekte, tanımakta ve nöromotor özellikleri ile de çok iyi kullanılmaktadırlar. Kalem çocuklar için öğrenme aracı olduğu gibi aynı zamanda bir iletişim ve bir uğraşı, hatta bazen bir oyun aracıdır. Çocukların kalemle çizdiği figürler ve resimler onların iç dünyalarını yansıtabilmektedir.

Okul çağı (6-12 yaş grubu) çocuklarında, ağrıyı değerlendirmek için yeni tek boyutlu bir ölçek olarak, Kalem Ağrı Ölçeğini geliştirmektedir.

Metodolojik tanımlayıcı tipte olan araştırmanın evrenini, Kasım 2017-Şubat 2018 tarihleri arasında, bir devlet hastanesinin kan alma birimine başvuran 6-12 yaş grubunda olan, durumu stabil, akut ve ciddi olmayan bir nedenden dolayı tetkik için kan aldırılan çocuklar oluşturmuştur. Araştırmada, rastlantısal olarak haftanın üç günü (Pazartesi, Çarşamba, Cuma) kan alma birimine başvuran çocuklar (S=464) ile çalışılmıştır. Verilerin toplanmasında, çocukların ve ebeveynlerin özelliklerini belirleyen bir soru formu, yeni geliştirilen; Kalem Ağrı Ölçeği, bilinen ölçekler; Visual Analog Skala ve Yüz İfadelerini Derecelendirme Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, yüzdelik dağılımlar, ortalama, ki-kare, t testi, ANOVA, Kruskal Wallis, Mann Whitney U testi ve korelasyon ile analiz edilmiştir. Araştırmada etik ilkelere bağlı kalmıştır.

Uzman görüşleri doğrultusunda, Kalem Ağrı Ölçeğinin kapsam geçerliğine sahip olduğu belirlenmiştir (Kapsam Geçerliği İndeksi= +1.00). Daha önce yapılan benzer bir çalışmaya benzer ölçümler yaptığı ve uyum geçerliğine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin farklılıkları ayırt edecek duyarlılıkta, hassas ölçüm yaptığı ve güvenilir olduğu saptanmıştır (p<.001). Kalem Ağrı Ölçeğinin Visual Analog Skala ve Yüz İfadelerini Derecelendirme Ölçeği ile uyumlu ölçümler yaptığı ve paralel form güvenilirliğine sahip olduğu belirlenmiştir (p>.05). Kalem Ağrı Ölçeği geçerli ve güvenilir bir şekilde geliştirilmiştir. Çocukların yaşı ve cinsiyeti, anne ve baba eğitimi, anne ve babanın mesleği, aile tipi ve sosyoekonomik duruma göre çocukların ağrı düzeyi Kalem Ağrı Ölçeği ile değerlendirilmiş ve ağrı düzeyinin bu değişkenlerden etkilenmediği saptanmıştır (p>.05).

Kalem Ağrı Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçektir. Ölçeğin çocukların ağrısını ölçmede, bir standart haline gelebilmesi için farklı çalışmalarda, farklı yaş gruplarında, farklı ağrı tiplerinde ve farklı ölçeklerle birlikte kullanılması, demografik özelliklerinin etkisinin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Çocuk, Ölçek Geliştirme

ÇOCUKLARDA AĞRININ DEĞERLENDİRİLMESİ**Arş. Gör. Dr. Emine BEYAZ***Muş Alparslan Üniversitesi, emine.egokceoglu@gmail.com***Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ***Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com***ÖZET**

Fiziksel, duygusal ve sosyal etkileri ile anksiyete, depresyon ve korku gibi ciddi sorunlara neden olan ağrı, herhangi bir travma, hastalık veya çeşitli tanı, tedavi bakım uygulamalarına bağlı gelişebilen, özellikle çocuklar için hoş olmayan ve çoğunlukla istenmeyen deneyimlerden biri olarak tanımlanmaktadır. Çocuklar, bebeklik döneminden itibaren aşı uygulaması, kan alma gibi arterial ve venöz ağrılı girişimler ile sıkça karşılaşmaktadır. Yaşamlarının erken dönemlerinde ağrı deneyimleyen bebek ve çocukların kontrol altına alınmayan ağrıların merkezi sinir sisteminin gelişimi üzerinde kısa ve uzun süreli olumsuz etkileri olabilmektedir. Dolayısıyla çocuklarda, optimal ağrı yönetimi için ağrının mümkün olan en iyi şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Pediatrie ağrı değerlendirmesi çocuğun gelişimsel dönemi temel alınarak yapılmaktadır. Bebekler ve çocuklardaki ağrıyı değerlendirmek güç olduğu için yaşa özgü çok sayıda ağrı ölçüm aracı geliştirilmiştir.

Çocuklardaki ağrıyı değerlendirmek ve etkileyen faktörleri incelemektir. Çalışma, konu ile literatür incelenerek, derleme tipinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bilgiler, ağrının tanımı, çocuklarda ağrı algısı ve tepkileri, ağrıyı etkileyen faktörler, ağrının değerlendirilmesi, değerlendirmedeki güçlükler, değerlendirmede ölçek kullanımı, ağrı ölçekleri ve ağrı yönetiminde hemşirenin rolü olarak sistematize edilmiştir.

Ağrı, insanlık tarihi kadar eski bir deneyimdir ve hastayı sağlık profesyonellerinden yardım arayışına sürükleyen en önemli sağlık sorunlarından biridir. Çocuklarda ağrı ve algısı çok faktörlüdür. Ağrılı uyaranların uzun süreli ağrı algılamasını değiştirerek, kronik ağrı sendromları ve somatik şikayetleri arttırdığı, tekrarlayan ağrılar sonucunda ilerleyen dönemde öğrenme bozuklukları, davranışsal sorunlar ve dikkat eksikliğine neden olduğu belirtilmektedir. Ağrının çocuk üzerindeki hayati etkileri bilinmekle birlikte, ağrı çocuklarda genellikle yetersiz olarak değerlendirilmekte ve yetersiz tedavi edilmektedir. Güvenilir ve geçerli ölçümler kullanarak yapılan doğru ağrı değerlendirmesi etkili tedavinin temel taşıdır. Ancak, ağrının subjektif ve çok boyutlu bir deneyim olmasının yanı sıra çocukların gelişim düzeylerine bağlı olarak ağrıyı algılama, yorumlama ve ifade etme sürecindeki değişimler, ağrının değerlendirilmesini güçleştirmektedir. Ağrıyı tanılamada kullanılan, geçerlilik ve güvenilirliği saptanmış uluslararası tek boyutlu ve çok boyutlu bazı ölçekler bulunmaktadır. Ağrısız bir yaşam sürmek, her çocuğun hakkıdır. Çocuğun ağrısını gidermek ve yaşam kalitesini sürdürmek hemşirelik bakımının temel amaçlarından biridir.

Ağrının çocuk üzerindeki hayati etkileri dikkate alınarak, çocuklarda ağrı mümkün olduğu kadar eksiksiz değerlendirilmeli ve optimal kontrol sağlanmalıdır. Güvenilir ve geçerli ölçümler ile yapılan doğru ağrı değerlendirmesi, etkili ağrı kontrolü sağlayabilir. Ağrı tanılamasında, geçerlilik ve güvenilirliği saptanmış uluslararası ölçekler kullanılmalıdır. Ağrısız bir yaşam sürmek, her çocuğun hakkıdır. Hemşireler, çocukların ağrısını gidermek ve yaşam kalitesini sürdürmek için çalışmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Ağrı, Değerlendirme, Hemşire

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE İLETİŞİM BECERİLERİ EMPATİK EĞİLİM VE ÇOCUK SEVGİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**Prof. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ***Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com***Öğr. Gör. Hatice OĞUZHAN***Gümüşhane Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, hatice.oguzhan@gumushane.edu.tr***Öğr. Gör. Esmâ BAĞCIVAN***Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, berrayagmur2011@hotmail.com***ÖZET**

Hemşirelik bir yardım mesleğidir. Yardım etmede temel amaç, karşılıklı güvene dayalı bir iletişim ve etkileşim içinde hizmet verilen bireyi tanımak, bakım gereksinimlerini tanımlamak ve sonuçta sorunları ile daha etkin baş edebilir, gereksinimlerini karşılayabilir hale gelmesini sağlamaktır. Çalışmalar, hemşirelerin etkili kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerisi geliştirmesinin hastalar üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Empati yardım edici ilişkinin en temel bileşenlerindenidir. Empatik anlayış olmadan kişilerin duygusal dünyalarına girmenin mümkün olamayacağını ve gerçek anlamda bir yardım yapılamayacağını belirtmektedirler. Empati, bir kişinin kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısı ile bakması ve o kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması ve bu durumu iletmesi sürecidir. Ancak, çalışmalar hemşirelerin hastalarla etkileşimleri, hastalara yaklaşımları ve bakım verme etkinliklerinin hastalar tarafından olumlu ve yeterli bulunmadığını göstermektedir. Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri içerisinde, iletişim becerileri ve empatik eğilimle birlikte, çocuk sevgisinin de ele alınması klinik bakımın gelişmesine katkı sağlayabilir.

Hemşirelik öğrencilerinde iletişim becerileri, empatik eğilimi ve çocuk sevgisini değerlendirmektedir.

Tanımlayıcı olan araştırma, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik bölümü öğrencilerinde, Şubat 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Evreni, 2.,3. ve 4. sınıfta okuyan, araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenci hemşireler (S=303) oluşturmuştur. Araştırmada, örneklem yöntemine gidilmeyip evrenin tümü ile çalışılmıştır. Verilerin toplanmasında, Soru Formu, Çocuk Sevme Ölçeği, Empatik Eğilim Ölçeği ve İletişim Becerileri Envanteri kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşülerek elde edilmiştir. Veriler, bilgisayar ortamında, tanımlayıcı istatistikler ve varyans analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Etik ilkelere bağlı kalmıştır.

Öğrencilerin %69.3'ünün kız, %98'inin bekar, %35'inin dördüncü sınıfta olduğu, %70.3'ünün geliri giderine denk olduğu, %70.6'sının çocuk kitapları okumadığı ve %44.6'sının çocuklarla yeterince oyun oynamadığı saptanmıştır. Çocuk kitapları okuyanların ($p<.01$) ve yeterince çocuk oyunu bilenlerin ($p<.05$) çocuk sevgisi önemli düzeyde daha yüksek tespit edilmiştir. Üçüncü sınıf öğrencilerinin daha yüksek düzeyde çocuk sevgisi ve empatik eğilimlerinin olduğu, ancak sadece empatik eğiliminde anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<.000$). Öğrencilerin empatik eğilimlerinin çocuk sevgisi ile pozitif ilişkili ve iletişim becerileri ile negatif ilişkili olduğu belirlenmiştir ($p<.000$).

Çocuklara bakım verecek olan gelecekteki hemşireler, öğrencilerinin çocuk kitapları okumaları ve çocuk oyunları hakkında bilgi edinmeleri teşvik edilmelidir. Ayrıca, Empatik eğilimlerinin geliştirilmesi ile çocuk sevgisini arttırmak mümkün olabilir.

Anahtar kelimeler: Öğrenci Hemşire, İletişim Becerisi, Empatik Eğilim, Çocuk Sevgisi

THE EFFECT OF HYPERTHYROIDISM ON RAT KIDNEY CARBONIC ANHYDRASE ENZYME**Dr. Öğr. Üyesi Esra ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, ecavusoglu@agri.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Hilal ÜSTÜNDAĞ***Artin Coruh University, hurcar artvin.edu.tr***Arş. Gör. Betül ÇİÇEK***Ataturk University, bcicek_24@hotmail.com***Doç. Dr. Murat ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, msenturk@agri.edu.tr***Prof. Dr. Fikret ÇELEBİ***Atatürk University, fncelebi@atauni.edu.tr***Prof. Dr. Mustafa GÜL***Atatürk University, mgul@atauni.edu.tr***ABSTRACT**

Thyroid hormones play an important role in development, metabolism, thermoregulation, and growth. However, under several pathological conditions like Graves' disease, tumors of thyroid and pituitary gland stimulate thyroid cells to produce more hormones, which results in a hyperthyroid state. Alterations in the level of these hormones lead not only to altered basal metabolic rate but also to many health problems. Particularly, hyperthyroidism, if not treated

properly, sometimes ends up with the common health problems such as diabetes mellitus and cardiovascular diseases. Resemble to the human hyperthyroidisms were easily achieved in rodents by continuous treatment of l-thyroxine (LT4), a synthetic form of thyroid hormone.

Carbonic anhydrases (EC 4.2.1.1, CAs) are a family of metalloenzymes which contains a Zn^{+2} ion, crucial for catalysis. CAs plays a pivotal role in a number of physiological and pathological processes. They catalyze a variety of reactions including the conversion of CO_2 and H_2O to HCO_3^- and H^+ . Inhibitors of the carbonic anhydrases (CAs) are vital in treatment and prevention of many of diseases such as glaucoma, epilepsy, gastroduodenal ulcers, acid-base disequilibria and neurological disorders.

It was observed that there was a difference between the kidney samples and the control group of experimental hypothyroid-induced rats for CA enzyme.

Key words: Carbonic anhydrase, Hyperthyroidi, Kidney

VARDİYALI SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA DRAKULA ETKİ**Araş. Gör. Dr. Hilal ÜSTÜNDAĞ***Artvin Çoruh Üniversitesi, hurcar@artvin.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Esra ŞENTÜRK***Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, @agri.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışma, vardiyalı çalışma saatlerinin sağlık profesyonelleri fizyolojik fonksiyonları üzerindeki olumsuz etkilerini bilimsel literatürden faydalanarak ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Günümüzde artan ekonomik rekabet ortamı, küreselleşen dünya ve artan iş gücü ihtiyacı nedeni ile 24 saat çalışmanın gerekliliği doğmuş ve bu da vardiya sistemi düzenlemesini ortaya çıkarmıştır. Dünya genelinde işgücünün yaklaşık% 20'si, çalışma saatlerini 07:00 - 18:00 saatleri dışında tutan iş vardiyalıdır. Sağlık hizmetleri, koruyucu hizmetler ve ulaşım gibi birçok meslekte vardiyalı çalışma yaygındır. Vardiya saatleri genellikle değişken, düzensiz ve ihtiyaca göredir. Artan kanıtlar vardiyalı çalışma programlarının çalışan fizyolojisini, sağlığını ve güvenliğini olumsuz etkilediğini göstermekte ve bu şekilde çalışan kişilerde, günlük çalışma ve sosyal yaşamın dışına çıkılmasından ve uyku-uyanıklık döngüsündeki bozulmadan ötürü pek çok ruhsal ve fiziksel sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Vardiyalı çalışma yalnız uyku problemlerine yol açmamakta, vücutta birçok sistem üzerine olumsuz etkilere yol açarak farklı birçok hastalığı da tetikleyebilmektedir. Sirkadiyen sistemdeki bu tekrarlayıcı bozulma; endokrin, kardiyovasküler, gastrointestinal sistem, üreme sistemi ve duygudurum üzerinde önemli olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Bu sistemlerde görülen değişiklikler immün sistem üzerinde negatif sonuçlar yaratarak artmış kanser insidansına, metabolik sistemde değişiklikler yaparak obeziteye ve ortaya çıkan dikkat bozuklukları sonucu kaza oranında artışlara sebep olmaktadır.

Son yıllarda yapılan epidemiyolojik çalışmaların giderek artması, vardiya ve gece çalışmasının; endokrin ve metabolik sistem, gastrointestinal sistem hastalıkları, kardiyovasküler hastalıklar, psikiyatrik hastalıklar ve kanser açısından bir risk faktörü olmakla birlikte sağlıkla ilgili uzun süreli ciddi etkilere neden olabileceğini ve bunun sonucunda hem birey hem de toplum için yüksek ekonomik ve sosyal maliyetler olduğunu göstermektedir. Ayrıca Vardiyalı çalışmaya bağlı uyku bozukluğu gelişmesi kişinin iş verimliliğini azaltmakta, iş ve trafik kazalarında artışa sebep olabilmekte ve böylece ciddi bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vardiyalı Çalışanlar, Sağlık hizmetleri, Drakula Etki

**INVESTIGATION OF SERUM ACETYLCHOLINESTERASE ACTIVITY IN
HYPERTHYROID RATS****Arş. Gör. Betül ÇİÇEK***Atatürk University, bcicek_24@hotmail.com***Dr. Öğr. Üyesi Esra ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, ecavusoglu@agri.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Hilal ÜSTÜNDAĞ***Artin Coruh University, hurcar artvin.edu.tr***Prof. Dr. Fikret ÇELEBİ***Atatürk University, fncelebi@atauni.edu.tr***Prof. Dr. Mustafa GÜL***Atatürk University, mgul@atauni.edu.tr***Doç. Dr. Murat ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, msenturk@agri.edu.tr***ABSTRACT**

Excessive production of thyroid hormones reveals hyperthyroidism. While TSH hormone level is low in hyperthyroidism due to overdose of thyroid gland, TSH level is high when the problem is caused by pituitary gland. Hyperthyroidism, irritability, sleep, despite the increase in appetite, weight loss, intolerance to temperature, excessive sweating, wet and red-looking skin, such as the acceleration of heart rhythm may be signs and symptoms. Increased appetite and nutrient intake, metabolic rate, and increased rate of passage in the gastrointestinal tract may result in diarrhea and hyper-deflection in patients with hyperthyroidism. Acetylcholinesterase (AChE) is a neurotransmitter which hydrolyzes acetylcholine to choline and acetic acid. Changes in the AChE enzyme concentration are known in many diseases such as Alzheimer's disease, diabetes, autoimmune hemolytic anemia, protein malnutrition. Thus, the prevention of overexpression or high activity of AChE is considered an ideal therapeutic strategy for the effective management of such conditions. Two groups were formed with control group (n = 5) and experimental hyperthyroidism group (n = 6). The aim of this study was to investigate the effect of AChE enzyme on the activity of control and hyperthyroid rat erythrocytes. In order to determine the AChE activity, acetyl acetate (ATChI) and 5,5'-bis-dithiobis-2-nitrobenzoic acid (DTNB) as a subheading were used.

The serum samples of experimental hyperthyroid rats for the AChE enzyme had lower results than the control group.

Key words: Hyperthyroidism, acetylcholinesterase, activity

**THE EFFECT OF HYPERTHYROIDISM ON RAT KIDNEY GLUTATHIONE
REDUCTASE****Dr. Öğr. Üyesi Esra ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, ecavusoglu@agri.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Hilal ÜSTÜNDAĞ***Artin Coruh University, hurcar@gmail.com***Arş. Gör. Betül ÇİÇEK***Erzincan University, bcicek_24@gmail.com***Doç. Dr. Murat ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, msenturk@agri.edu.tr***ABSTRACT**

Glutathione reductase (GR), an oxidase glutathione, is a flavoenzyme that reduces reductase glutathione using nicotinamide adenine dinucleotide phosphate. As a result of the reduction of the activity of this enzyme, the protection of the cells from oxidative damage is reduced. Thyroid hormones play an important role in development, metabolism, thermoregulation, and growth. Alterations in the level of these hormones lead not only to altered basal metabolic rate but also to many health problems. Particularly, hyperthyroidism, if not treated properly, sometimes ends up with the common health problems such as diabetes mellitus and cardiovascular diseases. In this study, 11 Wistar-Albino male rats were obtained from the Ministry of Food, Agriculture and Livestock Erzurum Veterinary Control Institute. The rats were divided into four groups: Group 1 (control group (n = 5)) and Group 2 (hyperthyroidism group (n = 6)). After anesthesia, cervical dislocation and euthanasia treatment were performed in rats undergoing physiological conditions. Then, kidney tissues were then carefully removed. Kidney samples were centrifuged and then GR enzyme levels were examined by spectrophotometric method.

It was observed that there was a difference between the liver samples and the control group of experimental hyperthyroid-induced rats for GR enzyme.

Key words: Glutathione reductase, Kidney, Rat, Hyperthyroidism

MELATONİNİN DAMAR DÜZ KAS KONTRAKSİYONLARI ÜZERİNE ETKİSİ**Araş. Gör. Dr. Hilal ÜSTÜNDAĞ***Artvin Çoruh Üniversitesi, hurcar@artvin.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Esra ŞENTÜRK***Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, esracavusoglu87@gmail.com***Prof. Dr. Mustafa GÜL***Erzurum Atatürk Üniversitesi, mgul@atauni.edu.tr***ÖZET**

Melatonin (MEL), yüksek oranda geceleri sirkadiyen bir ritim ile salınan ve özellikle pineal bezde üretilen bir hormondur. Bu çalışmanın amacı melatoninin damar düz kas üzerine in-vitro etkilerini ortaya koymaktır.

Çalışma, Atatürk Üniversitesi Deney Hayvanları Etik Kurulu tarafından onaylandı. Wistar Albino cinsi erkek sıçanlar iki gruba bölündü: Kontrol (n=5), Melatonin grubu (n=5). Her iki grupta bulunan sıçanlardan torasik aort disekte edildi ve aortik halkalar, Krebs solüsyonu bulunan izole organ banyosuna asıldı. KCl ve FE' nin kontrol grubunda belirlenen submaksimal dozları (KCl 40 mM ve FE 10^{-7} M) üç kez tekrarlanarak ortalaması alındı. Bu uygulama sonrasında melatoninin (10^{-10} - 10^{-4} M) logaritmik dozlarına 6-10 dk maruziyet sonucunda agonistler banyo ortamına verilerek agonistler ile meydana gelen kontraksiyon yanıtlarındaki değişiklikler kaydedildi. Endotelium olan halkalarda KCl ve FE'ye yanıt olarak en yüksek gerim (Tmax) ölçüldü. Verilerin değerlendirilmesinde Tukey testi ile birlikte one-way ANOVA testi kullanıldı. $P<0.05$ değeri anlamlı kabul edildi.

KCl (40mM) ile indüklenen in vitro melatonin grubu torasik aort düz kas dokusu kontraksiyon yanıtları üzerine melatoninin (10^{-10} - 10^{-4} M) çeşitli dozlarının kümülatif etkinliğinin araştırıldığı çalışmada, melatoninin 10^{-10} - 10^{-5} M dozuna kadar kontraksiyon yanıtlarında artış meydana geldiği, MEL 10^{-10} ve MEL 10^{-7} dozlarında kaydedilen kontraksiyonların %44,51 anlamlı oranda arttığı ($P<0.05$) kaydedilirken Mel 10^{-4} dozunda %13,29 oranında istatistiksel olarak anlamlı oranda gevşeme yanıtı elde edildi ($P<0.01$). FE ile indüklenen in vitro melatonin grubu torasik aort düz kas kontraktilitesi üzerine Mel'in çeşitli dozlarının doz-cevap bulgularının araştırıldığı çalışmada MEL 10^{-9} ve 10^{-8} dozlarında kasılma yüzdelinde artış, MEL 10^{-6} , 10^{-5} , 10^{-4} dozlarında kontraksiyonlarda kısmen azalma, MEL 10^{-7} dozunda kontraksiyon yüzdesinde hiçbir değişiklik olmadığı görüldü.

Sonuç olarak damar düz kas kontraksiyonları üzerine in vitro melatonin uygulamasının etkilerinin araştırıldığı çalışmada, melatoninin çeşitli dozlarında farklı yanıtlar elde edilirken genel olarak vazokonstriksiyon etkisi bulunduğu ve literatürde melatonin ile yapılan vasküler çalışmalar değerlendirildiğinde endotel tabakanın MEL'in etkisinde önemli olduğunu bu sebeple MEL'in NO üzerinde baskılayıcı bir etkisi olabileceği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Melatonin Etkisi, Damar Düz Kas Kontraksiyonları, Vazokonstriksiyon

THE EFFECT OF HYPERTHYROIDISM ON RAT LIVER CARBONIC ANHYDRASE**Dr. Öğr. Üyesi Esra ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, ecavusoglu@agri.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Hilal ÜSTÜNDAĞ***Artin Coruh University, hurcar@gmail.com***Arş. Gör. Betül ÇİÇEK***Erzincan University, bcicek_24@gmail.com***Doç. Dr. Murat ŞENTÜRK***Agri Ibrahim Cecen University, msenturk@agri.edu.tr***ABSTRACT**

Thyroid hormones play an important role in development, metabolism, thermoregulation, and growth. Alterations in the level of these hormones lead not only to altered basal metabolic rate but also to many health problems. Particularly, hyperthyroidism, if not treated properly, sometimes ends up with the common health problems such as diabetes mellitus and cardiovascular diseases. Carbonic anhydrases (EC 4.2.1.1, CAs) are a family of metalloenzymes which contains a Zn^{+2} ion, crucial for catalysis. CAs plays a pivotal role in a number of physiological and pathological processes. They catalyze a variety of reactions including the conversion of CO_2 and H_2O to HCO_3^- and H^+ . Inhibitors of the carbonic anhydrases (CAs) are vital in treatment and prevention of many of diseases such as glaucoma, epilepsy, gastroduodenal ulcers, acid-base disequilibria and neurological disorders. In this study, 11 Wistar-Albino male rats were obtained from the Ministry of Food, Agriculture and Livestock Erzurum Veterinary Control Institute. The rats were divided into four groups: Group 1 (control group (n = 5)) and Group 2 (hyperthyroidism group (n = 6)). After anesthesia, cervical dislocation and euthanasia treatment were performed in rats undergoing physiological conditions.

It was observed that there was a difference between the liver samples and the control group of experimental hyperthyroid-induced rats for CA enzyme.

Key words: Carbonic anhydrase, Liver, Rat, Hyperthyroidism

BRUCELLA ENFEKSİYONUNA BAĞLI SEKONDER HEMOFAGOSİTİK SENDROM

SECONDARY HEMOPHAGOCYTIC SYNDROME DUE TO BRUCELLA INFECTION

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Pınar REİS*Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, gpınarreis@gmail.com***ÖZET**

Bruselloz tüm dünyada görülen ve ülkemizde de önemini koruyan zoonotik bir enfeksiyon hastalığıdır. Hastalık karşımıza çok farklı kliniklerle çıkabilmektedir. İnsanlara hastalığın bulaşması, enfekte hayvanlarla direkt temas, sekresyonların derideki çatlak ve çiziklerle teması, aerosollerin inhalasyonu ve pastörize edilmemiş süt ve süt ürünlerinin tüketimi ile olmaktadır.

Sekonder hemofagositik lenfositler (HLH) tüm yaş gruplarında görülebilen, viral, bakteriyel, protozoal, mantar ve paraziter hastalıkların yanı sıra malignensi, metabolik hastalıklar, immun yetmezlik ve kollagen doku hastalıklarında da görülebilen, tedavi edilmediğinde mortal seyrebilen ciddi bir hastalık grubudur.

Burada, brucella enfeksiyonuna sekonder olarak pansitopenisi gelişen, kliniğimize lösemi şüphesi ile gönderilen ve brucella enfeksiyonuna sekonder HLH tanısı konularak tedavi edilen bir olgu sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Brucella Enfeksiyonu, Sekonder Hemofagositik Sendromu, Zoonotik bir enfeksiyon hastalıkları

ABSTRACT

Brucellosis is a zoonotic infectious disease which is seen all over the world and maintains its importance in our country. The disease can come with many different clinics. It is caused by the transmission of the disease, direct contact with infected animals, contact of the secretions with cracks and scratches on the skin, inhalation of aerosols and consumption of non-pasteurized milk and dairy products.

Secondary hemophagocytic lymphohistiocytes (HLH) is a serious group of diseases that can be seen in all age groups, which can be seen in viral, bacterial, protozoal, fungal and parasitic diseases as well as malignancy, metabolic diseases, immunodeficiency and collagen tissue diseases.

Here, we report a case of HLH secondary to brucella infection who developed pancytopenia secondary to brucella infection and was suspected of leukemia.

Keywords: Brucella Infection, Secondary Hemophagocytic Syndrome, Zoonotic infectious diseases

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİ TANILAMA: ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNDE EĞİTİMİN ETKİSİ; BİR YARI DENEYSSEL ÇALIŞMA

Öğr. Gör. Fatma GÜL CAN

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, ilkay_sinan@hotmail.com

Prof. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ

Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

ÖZET

Çocuğa yönelik kötü muamele olarak da adlandırılan çocuk istismarı ve ihmali çocuğu yaşam boyu etkileyebilen, ruhsal olarak hem kısa hem de uzun dönemde bireyin ruh sağlığında depresyon, travma sonrası stres bozukluğu gibi bozukluklara ve okul ve kariyer hayatında sorunlara yol açabilen travmatik bir yaşantıdır. İhmal, ebeveyn veya çocuğun bakımından sorumlu kişilerin çocuğun temel gereksinimlerini karşılamaması iken istismar; çocuğa yönelik duygusal, cinsel ve/veya fiziksel içerikli olumsuz bir davranışla çocuğa zarar verme durumudur. Çocuk istismarını ve ihmali önlemede ve bu soruna müdahalede toplum içerisinde bütün meslek gruplarına büyük görevler düşmektedir. Çocuklarla birebir çalışan meslek gruplarının sorumlulukları beklentiler doğrultusunda daha fazladır. Geleceğin çocuk gelişimcilerinin konuya hakim olması, istismar ve ihmali önlenmesi, risklerin ve vakaların tanınmasında önemli katkılar yapabilir.

Çocuk gelişimi öğrencilerinde, çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama eğitiminin tanılama düzeyine etkisini değerlendirmektir.

Öntest-sontest yarı deneysel tipte yapılan araştırma, Ocak-Mart 2018 tarihleri arasında, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencileri (S=123) ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında, bir Soru Formu ve Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, eğitim öncesi ve sonrası olmak üzere iki defa toplanmıştır. Elde edilen veriler, yüzdelik dağılımlar, ortalama ve varyans analiz ile değerlendirilmiştir. Araştırmada, etik ilkelere uyulmuştur.

Öğrencilerin %74'ünün kız, %52'sinin 1. sınıf olduğu, %61'inin çekirdek ailede yaşadığı, %48.8'inin gelirin giderine denk olduğu, %50.4'ünün konu ile ilgili bilgisinin olduğu ve %51.2'sinin istismar ve ihmali vakası ile karşılaştığı saptanmıştır. Öğrencilerin eğitim sonrası çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama düzeylerinin önemli düzeyde arttığı (p<.000) belirlenmiştir. Kız (p<.01), 2. sınıf (p<.01), çekirdek ailede yaşayan (p<.01), konu ile ilgili bilgisi olan (p<.05), istismar ve ihmali vakası ile karşılaşan (p<.000) öğrencilerin öntest çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama düzeylerinin anlamlı olarak daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin eğitim müfredatında çocuk istismarı ve ihmali konusuna daha geniş yer ayrılması, erkek, 1. sınıf, geniş ailede yaşayan, konu ile ilgili bilgisi olmayan, istismar ve ihmali vakası ile karşılaşmayan öğrencilerin desteklenmesi çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama düzeylerinin artırılması açısından faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İstismar, İhmal, Belirti, Risk, Tanılama, Eğitim

HEMŞİRELERİN BİLİMSEL ARAŞTIRMA SONUÇLARINI KULLANMA ENGELLERİ

Prof. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ
Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

Öğr. Gör. Fatma GÜL CAN
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, ilkay_sinan@hotmail.com

ÖZET

Hemşirelikte araştırma kullanımı karmaşık, zor ve çok çaba gerektiren bir süreç olmasına karşın, hem hemşireliğin profesyonelleşmesi için bir fırsat hem de toplumun sağlığının iyileştirilmesi için vazgeçilmezdir. Hemşirelik bakımının araştırma bulgularına dayandırılarak verilmesi, hemşireliğin gelişimi, hemşirelik uygulamalarının etkinliği ve yeterliliği için temeldir. Pek çok disiplinde olduğu gibi hemşirelikte de uygulama ve araştırma arasında ciddi bir boşluk vardır ve araştırma temelli uygulama hemşirelikte ciddi bir sorundur. Klinisyen hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara cesaretlendirilmesi için öncelikle alanında yapılan son ve güncel araştırmalara ulaşmaları, bu araştırmaları okuyup değerlendirerek, analiz-sentez etmeleri ve uygulamaya aktarmaları gerekmektedir. Konunun spesifik olarak çocuk hemşirelerinde de irdelenmesi önemli temel veriler sağlayabilir.

Çocuk kliniklerinde çalışan hemşirelerde, bilimsel araştırma sonuçlarını kullanma engellerini değerlendirmek ve etkileyen faktörleri belirlenmektedir.

Tanımlayıcı tipte yapılan araştırma, Ocak-Haziran 2018 tarihleri arasında, Ağrı Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi, Ağrı Yaşam Hastanesi ve Ağrı İline bağlı ilçe devlet hastanelerinde yapılmıştır. Evreni, çocuk kliniklerinde çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşireler (S=158) oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, bir Soru Formu ve Hemşirelerin Araştırma Sonuçlarını Kullanımda Engeller Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, yüzdeler dağılımlar, ortalama ve analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada, etik ilkelere uyulmuştur.

Hemşirelerin %72.2'sinin kadın, %70.9'unun 19-30 yaş aralığında, %72.2'sinin lisans mezunu, %35.4'ünün daha önce bilimsel bir araştırmaya ve %65.8'inin bilimsel etkinliklere katıldığı, %58.2'sinin bir araştırmada yer almak istediği, %24.1'inin bilimsel bir dergi okuduğu, %58.2'sinin bilimsel etkinliklerden haberdar olduğu, %49.4'ünün yabancı dil bildiği ve %25.1'inin mezuniyetinden sonra araştırma kursu aldığı belirlenmiştir. Kadın, bilimsel etkinliğe katılan, yabancı dil bilen ve araştırma kursu almayanların araştırma sonuçlarını kullanma engellerinin önemli düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<.05).

Kadın, bilimsel etkinliğe katılan, yabancı dil bilen ve araştırma kursu almayan hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanma engellerinin kaldırılması için desteğe gereksinimleri vardır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Bilimsel Araştırma, Sonuç, Kullanma, Engel

**YÜKSEK FRÜKTOZLA BESLENEN RATLARDA KARACİĞER VE BÖBREKTE
NF-κB, TNF- α ve IL-6 SEVİYESİ**

NF-κB, TNF- α and IL-6 LEVELS IN LİVER AND KİDNEY OF RATS ON HIGH
FRUCTOSE REGİME

Hatice İSKENDER

Artvin Çoruh Üniversitesi, haticeiskender2011@hotmail.com

ÖZET

Früktoz, doğada bir monosakkarit olarak veya birçok meyve ve sebze balda sükrözün bir bileşeni olarak bulunur ve aynı zamanda yiyecek ve içeceklerin işlenmesinde tatlandırıcı olarak kullanılır. Früktoz, meyve suları, konserve meyve, reçel, kahvaltılık gevrek ve hamur işlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Gıda endüstrisinde früktozun yüksek tercih edilmesinin nedenlerinden biri de sakarozla karşılaştırıldığında daha düşük maliyetidir. Früktozun vücutta hızla metabolize olduğu ve glikozdan farklı olarak doğrudan yağ asitlerine dönüştürüldüğü göz önüne alındığında, laktik asidoz, karaciğer steatozu, obezite, insülin direnci, diyabet ve lipid metabolizması bozukluklarına katkıda bulunduğu ve ayrıca kardiyovasküler hastalıklar ve hipertansiyonda önemli bir rol oynadığı bildirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, yüksek früktozla beslenen ratlarda karaciğer ve böbrek dokularında nükleer faktör-kappa B (NF-κB), tümör nekrozis faktör-alfa (TNF-α) ve interlökin-6 (IL-6) düzeylerini araştırmaktır. Çalışma her grupta yedi rat olacak şekilde kontrol ve früktoz olarak iki gruba ayrıldı. Früktoz grubu 8 hafta boyunca içme suyu ile %30 oranında früktoz aldı. Aspartat aminotransferaz (AST), alanin aminotransferaz (ALT), alkalın fosfataz (ALP), kan üre nitrojen (BUN) ve ürik asit ölçümleri için serum örnekleri kullanıldı. Karaciğer ve böbrek dokularında TNF-α, IL-6 ve NF-κB düzeyleri belirlendi. Serum AST, ALT, ALP aktiviteleri ve BUN ve ürik asit seviyeleri früktoz grubunda kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde artmıştır. Karaciğer dokularında TNF-α, IL-6 ve NF-κB düzeyleri, früktoz grubunda kontrol grubuna göre anlamlı derecede daha yüksek bulundu. Früktoz grubunun böbrek dokusunda TNF-α, IL-6 ve NF-κB düzeyleri kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu. Sonuç olarak früktoz karaciğer ve böbrek hasarını artırmak suretiyle NF-κB, TNF-α and IL-6 seviyelerini artırmıştır.

Anahtar Kelime: Früktoz, karaciğer, böbrek, NF-κB, TNF-α ve IL-6

ABSTRACT

Fructose is found in nature as a monosaccharide or as a component of sucrose in honey as well in many fruits and vegetables, and it is also used as sweetener in processing food and beverages. Fructose is widely used in fruit juices, canned fruits, jams, jellies, breakfast cereals and pastries. One of the reasons of high preference of fructose in the food industry is its lower cost in comparison to saccharose. Given that fructose is rapidly metabolised in the body and converted directly into fatty acids unlike glucose, it was reported to contribute to lactic acidosis, liver steatosis, obesity, insülin resistance, diabetes and lipid metabolism disorders and also to play an important role in hypertension and cardiovascular diseases. The aim of this

study was to investigate nuclear factor-kappa B (NF- κ B), tumour necrosis factor-alpha (TNF- α) and interleukin-6 (IL-6) levels in liver and kidney tissues of high-fructose-fed rats. The study was divided into two groups as control and fructose so as to have seven rats in each group. The fructose group received 30% (v/w) fructose in drinking water for 8 weeks. Serum samples were used for aspartate aminotransferase (AST), alanine aminotransferase (ALT), alkaline phosphatase (ALP), blood urea nitrogen (BUN) and uric acid measurements. TNF- α , IL-6 and NF- κ B levels were determined in liver and kidney tissues. Serum AST, ALT, ALP activities and BUN and uric acid levels increased significantly in the fructose group compared to the control group. TNF- α , IL-6 and NF- κ B levels in liver tissues were significantly higher in the fructose group than in the control group. TNF- α , IL-6 and NF- κ B levels in the kidney tissue of the fructose group were statistically significantly higher than the control group. In conclusion, fructose increased liver and kidney damage through augmenting NF- κ B, TNF- α and IL-6 levels.

Keywords: Fructose, liver, kidney, NF- κ B, TNF- α and IL-6

ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARINDA TEMEL KONU: AİLE MERKEZLİ BAKIM YAKLAŞIMI

Arş. Gör. Dr. Ayfer KARA

Kafkas Üniversitesi, ayfertosun_86@hotmail.com

Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ

Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

ÖZET

Çocuğun yaşamında, doğumundan önce başlayarak, ömrü boyunca etkisini sürdüren aile, çocuğu fizyolojik ve psikososyal açıdan biçimlendirip yönlendirir. Çocuğun fiziksel ve duygusal sağlığı, içinde yaşadığı aile üyelerinden etkilenir. Bakım ve tedavi hizmetlerini planlamada, aile üyelerini plana katma, ailenin bakımdaki yetki ve sorumluluklarını artırma, bakımın ve tedavinin etkinliğini artırır. Hastanede, çocuğun iyileşme sürecini hızlandırmak için temel olan Aile Merkezli Bakım'da, hem sağlık hem de hastalık sürecinde, çocuk ve ailesi bir bütün olarak ele alınır.

Bu çalışma, Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarında, Aile Merkezli Bakım yaklaşımının önemini vurgulamak için derlenmiştir.

Çalışma, konu ile birebir uyumlu literatür bilgisi incelenerek, derleme tipinde gerçekleştirilmiştir. Bilgiler, aile merkezli bakım; tanımı, kavramları, amacı, tarihsel gelişimi, ilkeleri, etkileri (aile, çocuk, sağlık ekibi), uygulamalarında karşılaşılan güçlükler, geleneksel bakım ile arasındaki farklar ve hemşirenin rolü olarak sistematize edilmiştir.

Aile Merkezli Bakım çocuk ve ailesini her yönden bütüncül ele alan, holistik bakım yaklaşımı çerçevesinde, ailelerin bireysel farklılıklarını gözetken ve hastane ortamında çocuk ve ailelerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini en iyi şekilde karşılayan bakım yaklaşımıdır. Temel kavramları; onur ve saygı, bilgi paylaşımı, ebeveynlerin bakıma katılımı ve aile üyeleri ile sağlık çalışanları arasında iş birliğidir. Aile Merkezli Bakım; aile ve çocuk arasındaki etkileşimi ve bakımına ebeveynlerin katılımını destekler, aile üyeleri ve çocuğun yaşam kalitesini yükseltir, çocuğun kendini güvende hissetmesini sağlar, hastane ortamının çocuk ve ebeveynleri üzerinde olumsuz etkilerini engeller. Çocuk, aile ve sağlık çalışanları üzerinde pek çok olumlu sonuçları bulunan Aile Merkezli Bakım, 1970'lerden bu yana kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve 1990'lı yıllarından itibaren temel bir model olarak, kabul edilmiştir. Aile Merkezli Bakım, çocuk için en iyi uygulamaya karar verme, ailenin rolünü en üst düzeyde kabul etme, kültürel ve dini inançları dikkate alma, açık ve şeffaf bilgi paylaşımını önemseme özellikleri ile geleneksel bakım uygulamalarından oldukça önemli düzeyde farklılaşmakta, hemşirelerin eğitim ve danışmanlık rollerini daha çok kullanmalarını gerektirmektedir. Ancak, günümüzde, ebeveynlerin çocuğun bakımına katılımı hala yeterli düzeyde olmamaktadır.

Aile Merkezli Bakım, çocuk hemşireliğinin temel yaklaşımı olarak gelişirken, etkili bir şekilde uygulamaması, bilinmemesinden kaynaklanmakta ve önemli bir sorun teşkil etmektedir. Çocuk hemşireleri, çocuklar ve ailelerle en yakın sağlık profesyonelleri olmaları nedeniyle, Aile Merkezli Bakım Uygulamalarının yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında, değişim ve farklılık oluşturabilmek için liderlik rollerini ön plana çıkarmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Sağlık, Hastalık, Aile Merkezli Bakım

ÇOCUKLARDA DEMİR İLACI KULLANIMI: ANNELERİN BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ NEDİR?

Prof. Dr. Fatma Güdücü TÜFEKÇİ
Atatürk Üniversitesi, fgtufekci@mynet.com

Arş. Gör. Dr. Ayfer KARA
Kafkas Üniversitesi, ayfertosun_86@hotmail.com

Arş. Gör. Dr. Türkan KADİROĞLU
Atatürk Üniversitesi, t.kadiroglu@atauni.edu.tr

ÖZET

Demir eksikliği, hemoglobin oluşumunu engellemeyecek miktarda vücut demirinin eksik olmasıdır. Bebeklik ve çocukluk döneminin en sık görülen kan hastalığı olan demir eksikliği anemisi ise demir eksikliği sonucu hemoglobin miktarının azalmasıdır. Demir eksikliği anemisi, dünyada ve özellikle az gelişmiş ülkelerde çok yaygın olarak görülmekte, en sık hayatın ilk iki yılında, özellikle 6–24. aylar arasında ortaya çıkmaktadır.

Üç yaşını doldurmamış çocuğu olan annelerin demir ilacı ile ilgili bilgi ve görüşlerini incelemek, etkileyen faktörleri belirlemektir.

Tanımlayıcı tipte yapılan araştırma, Ocak-Haziran 2018 tarihleri arasında, kartopu yöntemi ile araştırmaya katılmayı kabul eden ve üç yaşını doldurmamış çocuğu olan anneler (S=180) ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında, bir soru formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler, yüzdelik dağılımlar, ortalama ve ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada, etik ilkelere uyulmuştur.

Annelerin yaş ortalamasının 27.91±5.18 yıl, annelerin %58.9'unun 25-34 yaş grubunda, %30'unun lise mezunu, %84.4'ünün ev hanımı, %58.9'unun gelirinin giderine denk olduğu ve %30'unun akraba evliliği yaptığı belirlendi. Çocukların yaş ortalamasının 8.88±5.83 ay, %67.8'inin erkek, %41.1'inin birinci çocuk olduğu, %51.1'inin sezaryenle ve 37. gestasyon haftasından önce doğduğu, çocukların hiçbirinin inek sütü almadığı ve %84.4'üne 4. aydan itibaren demir ilacı verildiği saptandı. Annelerin %52.2'sinin daha önce kansızlık yaşadığı, %24.4'ünün kardeşinde demir eksikliği olduğu, %34.4'ünün gebelik öncesinde, %64.4'ünün gebelik sırasında ve %24.4'ünün gebelik sonrasında demir ilacı kullandığı tespit edildi. Annelerin %60'ının demir ilacı ile ilgili eğitim almadığı, %55.6'sının kullanıma gerekliliğini bilmediği, tamamının ilacın ne olduğunu, niçin ve nasıl kullanıldığını, kullanılmadığında ne olacağını bilmediği, %24.4'ünün ilacın önerilen doza uymadığı, %22.2'sinin rast gele ve %26.7'sinin anne sütü-mama ile verdiği, çocukların %32.2'sinde yan etki geliştiği belirlendi. Anne yaş grubu ve mesleğinin, çocuk sırasının, gestasyon haftasının, annenin daha önce kansızlık yaşama durumunun, gebelik öncesi ve sırasında demir ilacı alma durumunun, ailede kansızlık öyküsünün ve konu ile ilgili eğitim almanın önerilen doza ve saatlerine uyma durumunu etkilediği saptandı (p<.001-.05). Anne eğitim ve gelir düzeyinin, çocuğun cinsiyetinin, doğum şeklinin, gebelik öncesi demir ilacı alma durumunun, demir ilacı kullanılması gerektiği fikrini etkilediği tespit edildi (p<.001-.05).

Annelerin çoğunluğunun demir ilacı konusunda eğitim almamış olması, demir ilacının kullanıma gerekliliğini, ne olduğunu, niçin ve nasıl kullanıldığını, kullanılmadığında ne olacağını bilmemesi, doza ve saatine uymamaları, ilacı süt ve mama ile birlikte vermeleri, konu ile ilgili bilgi gereksinimleri olduğunu göstermektedir. Annelerin gereksinimleri doğrultusunda, eğitim programlarının uygulanması önemli katkılar yapabilir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Demir İlacı, Bilgi, Görüş

NURSING'S JOB LIFE QUALITY'S EFFECT ON JOB SATISFACTION**Assist. Prof. Hasret YALCINOZ BAYSAL***Ataturk University, h.yalcinoz@hotmail.com***Metin YILDIZ***Ataturk University***ABSTRACT**

This study was conducted to determine the effect of nurses' life at job on job satisfaction. The study was carried out at Agri State Hospital in Ağrı between December 2017 and March 2018. The space of the research; consists of 231 nurses working at Ağrı State Hospital. No sampling method is chosen and nurses in Ağrı State Hospital who accepted to participate in the research form the sample group of the research. Personal Information Form, Nursing Job Life Quality Scale and Minnesota Job Satisfaction Scale were used as data collection tools. Number, percentage, independent groups t test, Kruskal Wallis test and Pearson Correlation were used in the evaluation of the data.

According to our study data, 46.7% of the nurses evaluated the quality of work life as good and the average score of "Nursing Work Life Quality Scale" was found to be moderate (99.69 ± 18.98). The relationship between the opinions of the nurses on the quality of work life and the average of job satisfaction scores was found significant ($p < 0.05$). Nurses' job satisfaction level average was 56.99 ± 13.49 . The internal satisfaction levels of the participants were found to be relatively higher than the external satisfaction levels and general satisfaction levels. There was a strong correlation between the job life quality and job satisfaction level of the nurses ($r: 0.625$) ($p < 0.05$).

It was determined that the job quality of the nurses was moderate and the job satisfaction levels of the nurses increased as the job quality of the nurses increased. For this reason, it may be advisable to increase the quality of work life and to take necessary measures especially in units where the scores of the work quality qualities are lower.

Keywords: Nursing, Job Satisfaction, Work Life Quality

**ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ
TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ İLE VE ÖRGÜTSEL SİNİZM ALGILARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Doç. Dr. Durdağı AKAN

Atatürk Üniversitesi, durdagiakan@atauni.edu.tr

Mehmet Ali YARIM

Erzurum Vali Hafızpaşa İlkokulu, karazeybekli@hotmail.com

ÖZET

Örgütlerde değişim ne yönde olursa olsun, bu değişimin insansız olması düşünülemez. Bu nedenle örgütler bu süreçte insan davranışlarını önemsemek zorundadır. Yapılan araştırmalar iş yerinde yaşanan örgütsel sinizmin, ve mesleki tükenmişlik ile öz yeterlik, iş stresi, aşırı iş yükü, işten ayrılma oranı, iş tatmini, kişilik özellikleri, psikolojik dayanıklılık, örgütsel vatandaşlık ve çatışma yönetimi becerileri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuş ve bu kavramların örgütün başarısını olumsuz yönde etkileyen bir etmen olduğunu göstermektedir. Bu Araştırmanın amacı; Erzurum merkez ilçelerdeki ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerini ve örgütsel sinizm algılarını çeşitli değişkenler açısından inceleyip aralarındaki ilişkiyi belirlemektir.

Bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2017–2018 eğitim öğretim yılında Erzurum'un merkez ilçelerindeki ortaokullarda görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu okullarda 1934 öğretmen görev yapmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu 292 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada uygulanması kolay, çabuk ve az masraflı olduğu için örneklem olarak olasılıklı (tesadüfi) olmayan örnekleme yöntemlerinden elverişlilik örnekleme kullanılmıştır. Çalışmada Maslach ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması 1992 yılında Ergin (1992) tarafından yapılan Mesleki Tükenmişlik Ölçeği ile Luczywek (2007) tarafından geliştirilen ve Gündüz (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan Örgütsel Sinizm ölçekleri kullanılmıştır. Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde Pearson korelasyon ve çoklu regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada tüm bulgular $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde sınanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilere göre öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile örgütsel sinizm algıları arasında düşük düzeyde olmakla birlikte istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki mevcuttur. Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin tüm boyutlarıyla birlikte örgütsel sinizm algılarının toplamda % 5'ini açıkladığı söylenebilir

Anahtar Kelimeler: Sizm, Mesleki Tükenme, Örgütsel Sinizm

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN CİNSEL EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Hakan SARI

Necmettin Erbakan Üniversitesi, hakansari@gmail.com

Arş. Gör. Tuğba PÜRSÜN

Necmettin Erbakan Üniversitesi, tugbapursun@gmail.com

Öğretmen Canan Şentürk BARIŞIK

Fatih İlkokulu, canansenturkbarisik@gmail.com

ÖZET

Cinsel gelişim sevilme, kabul edilmek, sevgi göstermek, değerli ve dikkat çekici hissetmek, düşünce ve hislerini paylaşmak gibi insan ihtiyaçlarıyla bağlantılı olan çok boyutlu bir süreçtir (Murphy, 2005; Murphy ve Elias, 2006). Özel gereksinimli bireylerin cinsel gelişimleri normal gelişim gösteren akranları ile aynı sırayı takip etmesine rağmen gelişim düzeylerine bağlı olarak daha yavaş olabilmektedir. Cinsel eğitim ile ilgili hem ailelerin hem de toplumun genel inancı bu bireylerin cinsel ihtiyaçlarının olmadığı ve bu nedenle cinsel eğitime ihtiyaçları olmadığı ya da cinsel isteklerinin çok fazla olduğu yönündedir. Normal gelişim gösteren bireylerin çeşitli kaynaklardan edinebileceği cinsel eğitimi özel gereksinimli bireylerin edinmemesi bu konuda verilecek eğitimi daha önemli hale getirmektedir. Ayrıca ilgili alanyazını tarandığında özel gereksinimli bireylerde cinsel eğitim ile ilgili sınırlı sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Bu araştırma ile ülkemizde yapılan çalışmaların incelenerek yapılacak çalışmalara ışık tutmak, cinsel eğitim ile ilgili yapılan çalışma sonuçlarını ortaya koymak ve geliştirilecek cinsel eğitim programlarına kaynak oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu araştırma özel gereksinimli bireylerin cinsel eğitimi ile ilgili yapılan araştırmaların incelendiği derleme araştırmasıdır. Araştırmada nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen ölçütlere sahip 6 yüksek lisans tezi ve 9 makale olmak üzere 15 çalışma incelenmiştir. Araştırmaların incelenmesinde içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre çalışmaların oldukça sınırlı olduğu ve bu konu ile ilgili yapılan çalışmalara son zamanlarda önem vermeye başlandığı görülmektedir. Ayrıca çalışmaların özel gereksinimli bireylerin cinsel eğitimine yönelik durum tespiti yapmaya, konuya ilişkin yeterlilik ve tutum, karşılaşılan güçlükler üzerine odaklandığı ve geliştirilecek cinsel eğitim programlarına zemin hazırlayacak ön çalışma niteliğinde olduğu görülmektedir. Bu araştırmalar ışığında özel gereksinimli bireylerin cinsel eğitimine yönelik program hazırlanmasına ve hazırlanan programların uygulanmasına yönelik araştırmalar yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: özel gereksinimli bireyler, cinsel eğitim, cinsel eğitim programı, derleme araştırması

TÜRKİYE’DE MESLEKİ TEKNİK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ DOKTORA TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Dr. İkramettin DAŞDEMİR

Atatürk Üniversitesi, ikramettindasdemir@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de Mesleki teknik eğitimi ile ilgili olarak yapılan doktora tez çalışmalarının incelenerek Mesleki teknik eğitimi alanı hakkında genel yönelimleri belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından döküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında incelenen doktora tezleri “Mesleki teknik eğitimi” Mesleki Teknik” anahtar kelimeleri kullanılarak YÖK Ulusal Tez merkezinden ulaşılmıştır. Bu kapsamda amaçlı örnekleme yöntemi ile mesleki teknik eğitimi alanında yapılmış 36 doktora tezine ulaşılmıştır. Ulaşılan tezlerin incelenmesi sonucunda 1988-2001 yılları arasında yapılmış 12 doktora tez çalışmalarının tam metinlerine ulaşamamış olup diğer tezlerin incelenmesi sonucunda 14 doktora tezinin çalışmaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen doktora tez çalışmaları betimsel içerik analizi yapılarak, yayın yılı, yayın yeri, çalışma konusu, araştırma yöntemi, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri açısından incelenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler frekanslara dayalı bir şekilde yorumlanarak, tablolar halinde verilmiştir. Çalışma sonucunda, en fazla çalışmanın 2017 yılında yapıldığı, 7 farklı üniversitede doktora tez çalışmasının yapıldığı, en fazla çalışmanın Ankara ve Gazi üniversitesinde yapıldığı, en fazla çalışmanın Türkiye ile diğer ülkelerin mesleki eğitiminin karşılaştırılmasının yapıldığı, çalışmalarda çoğunlukla nicel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği. Yine çalışmalarda örneklem gruplarının amaçlı örnekleme ile seçildiği, örneklem gruplarını en fazla mesleki teknik liselerinde görevli öğretmenlerin oluşturduğu, veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket kullanıldığı, verilerin çözümlenmesinde parametrik test ve içerik analizinin yapıldığı tespit edilmiştir. Çalışma sonunda mesleki teknik eğitimi ile ilgili yüksek lisan tezlerinin ve makale çalışmalarının incelenmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki teknik eğitimi, Nitel araştırma, Betimsel içerik analizi

ÖĞRETMEN ADAYLARININ İLETİŞİM BECERİLERİ İLE SOSYAL ONAY İHTİYAÇLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ÇİFTÇİ
Atatürk Üniversitesi, mciftci@atauni.edu.tr

Doç.Dr. Durdağı AKAN
Atatürk Üniversitesi, durdagiakan@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi İsa YILDIRIM
Atatürk Üniversitesi, isa.yildirim@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Sinan YALÇIN
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, sinan29@gmail.com

ÖZET

Eğitim sisteminin amacına ulaşması alanında iyi yetişmiş nitelikli öğretmenler sayesinde mümkün olabilmektedir. Araştırmalar iletişim becerisi yüksek olan öğretmenlerin mesleklerinde daha başarılı olduklarını göstermektedir (Gülbahar ve Sıvacı, 2018; Yılmaz ve Altunbaş, 2012; Bulut, 2004).

Doğrudan iletişime dayalı mesleklerin başında öğretmenlik mesleği ilk sırada yer almaktadır. Öğrencilere her yönüyle model olan öğretmenlerin sınıf içinde ve dışındaki ilişkilerini doğru bir şekilde yürütebilmesi için sahip olmaları gereken yaşam becerileri arasında etkili iletişim becerileri gelmektedir.

İletişim bireyin yaşamını sürdürebilmesinde, arkadaşlıklar edinebilmesinde, eşini bulabilmesinde, çocuklarını yetiştirmesinde, çevresiyle sağlıklı ilişkiler geliştirmesinde, para kazanmasında, eğitim ve iş yaşamında kısaca mutlu olabilmesinde önemli rol oynayan temel yaşam becerisidir (McKay, Davis ve Fanning, 2010). Etkili iletişim becerilerine sahip bireyler, başkaları ile daha iyi anlaşabilen, kendisini doğru biçimde ifade edebilen, önemseyen ve önemsenmek istediğini karşı tarafa aktarabilen bireylerdir (Tayfun, 2010:3).

Dökmen'e (1997) göre iletişim, iki birim arasında; ilişki mesaj alışverişi ve bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir. İletişimle insanlar çevrelerindeki dünyayı oluşturacak anlamlar oluşturur ve bu anlamlar üzerinden davranış sergilerler (Başar, 2014). İletişim becerileri, dinleme, konuşma, başkalarıyla empati kurma, kendini açma gibi özellikler içerir (McKay ve diğ., 2010). Başarılı iletişimin temelinde işbirliğine yatkınlık, paylaşımcı ve sorunlara çözüm arayan, özgüvene sahip kişilik yapıları önemli rol oynamakta iken başarısız iletişimde ise, özgüveni düşük, davranışlarında başkalarının onayını bekleyen kişilik yapısına sahip insanların özellikleri aklı gelmektedir (Bilen,2004; akt.: Tokmak, Turgut ve Öktem, 2013).

Alan yazında bir görüşe göre ihtiyaç, bir başka görüşe göre motivasyon kaynağı ve daha başka bir görüşe göre bir kişilik özelliği olarak kavramsallaştırılan sosyal onay kavramı, kişilerarası ilişkilerde bireylerin birbirleriyle yakınlaşmalarında, sosyal bağların kurulmasında

önemli bir rol oynayan ve de bireyin kendisinden çok başkalarının beklentilerine ve isteklerine göre bir yaşam sürmesine neden olabilen bir durum olarak görülmektedir (Karaşar, 2014). Sosyal onay ihtiyacı, bir bireyin başkalarının onayını aradığı ve onaylanmamaktan kaçınmaya çalıştığı bir kavram olarak tanımlanabilir (Leite ve Beretvas, 2005).

Araştırmanın amacı; Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeyi ile sosyal onay düzeylerini inceleyerek aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile sosyal onay ihtiyaçları arasında bir ilişki var mıdır?
2. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri sosyal onay ihtiyaçlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2017–2018 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sınıf Öğretmenliği, İlköğretim Matematik, Fen Bilgisi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı öğrencilerinden oluşmaktadır.

Araştırmada uygulanması kolay, çabuk ve az masraflı olduğu için örneklem olarak olasılıklı (tesadüfi) olmayan örnekleme yöntemlerinden elverişlilik örnekleme kullanılmıştır. Çalışmada Korkut Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri ölçeği ile Karaşar ve Öğülmüş (2016) tarafından geliştirilen sosyal onay ihtiyacı ölçeği kullanılmıştır.

Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde Pearson korelasyon ve çoklu regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada tüm bulgular $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde sınanmıştır.

Araştırmada elde edilecek verilerle, öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeyi ile sosyal onay düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olması ve iletişim becerileri toplam puanının sosyal onay puanlarını önemli düzeyde yordaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, İletişim Becerisi, Sosyal Onay

**ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON KURUMLARINDA GÖREV YAPAN
ÖĞRETMENLERİNİN SINIFLARINDA YAŞADIKLARI İSTENMEYEN
DAVRANIŞLAR VE ÇÖZÜM YÖNTEMLERİ**

Öğr. Gör. Gülcan BAYATA

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinan YALÇIN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, sinan29@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmada özel eğitim ve rehabilitasyon kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sınıflarında yaşadıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara yönelik olarak uyguladıkları çözüm yöntemleri araştırılmıştır. Araştırma nitel desende tasarlanmıştır. Araştırmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Erzincan il merkezinde özel eğitim ve rehabilitasyon kurumlarında çalışan basit tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 23 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin 2'si yüksek lisans mezunu, 21 ise lisans mezunudur. Öğretmenlerin 10'u erkek, 13'ü kadın öğretmendir. Öğretmenlerin 10'u 1-5 yıllık, 3'ü 6-10 yıllık, 2'si 11-15 yıllık, 3'ü 16-20 yıllık, 5'i ise 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sınıflarında yaşadıkları istenmeyen öğrenci davranışları şu şekildedir. Dersten kopma, dikkat sürelerinin kısa olması, odaklanma problemi, öğrencinin aile tarafından fiziksel ıftiyaçlarının karşılanamamış olması, öğrencilerinin sorumluluk duygularının olmaması, sınıftaki materyallere zarar verme, derse hazırlıksız gelme, sınıf içinde dolaşma, aşırı hareketlilik, saldırganlık, ağlama, tükürme, velisi ile derse girmek isteme, sürekli bahaneler üretme, yönergelere cevap vermeme, ders dışı etkinlikler ile uğraşmak, öğrenmeye isteksizlik, Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara ilişkin kullandıkları çözüm yöntemleri ise aşağıdaki gibidir. Görmezden gelme, dikkat dağıtıcı ortamlardan uzak bir ortam sağlama, ilgi çekme, kuralları hatırlatmak, ödüllendirme, dersi eğlenceli hale getirme, uyarma, sevdiği şeylerden mahrum bırakma, dikkatini farklı yöne çekme, bıktırma, pekiştireç kullanma, şart-koşul yöntemini kullanma, fiziksel ihtiyacını karşılama, sorumluluk verme, grup içi çalışmalar yapma, drama çalışması yapma, birebir konuşma, aileler ile iletişim kurma, doğru bir iletişim ile yönlendirme, olumlu örnekler verme,

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, İstenmeyen Davranış, Öğretmen

**ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE EĞİTİM YÖNETİMİNDE YAŞANAN
TEMEL PROBLEMLER****Dr. Öğr. Üyesi Sinan YALÇIN***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, sinan29@gmail.com***Doç. Dr. Mehmet ÖZBAŞ***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi***Dr. Öğr. Üyesi Turgut USLU***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi***ÖZET**

Bu araştırma, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini icra ederken mesleki yaşantıları boyunca karşılaştıkları; yönetim, eğitim ve öğretimle ilgili sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nitel modelde desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini, İzmir il merkezinde görev yapmakta olan mesleki ve teknik Anadolu liselerinden, 24 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmenler yönetsel sorunlara ilişkin olarak, yöneticilerin karar alma süreçlerinde daha cesaretli davranmaları, öğretmenlerin ödüllendirilme ve cezalandırılmalarında daha adil ve objektif davranmaları gerektiğini belirtmektedirler. Öğretmenler, yönetim sürecinde, okul yöneticilerinin artan kırtasiyecilik anlayışı ile hareket etmeleri, öğretmenlerin yetenek ve ilgilerine göre motive edilememelerinden ve aynı zamanda okul yöneticilerinin öğretmenler ile iletişim süreçlerinin zayıf olmasından yakınmaktadır. Öğretmenler eğitim öğretim ile alakalı olarak ise; ders esnasında sınıfı yönetmekte yaşanan sorunlar, okulların eğitim öğretim açısından donanımının yetersiz olması, öğrencilerin sportif ve kültürel faaliyetlerinin desteklenmemesi konularını vurgulamaktadırlar. Araştırma ile öğretmenlerin tükenmişlik sendromu yaşadıkları; kızgınlık, stres, kaygı, mesleki doyumsuzluk, yorgunluk, bıkkınlık ve durgunluk belirtileri sergiledikleri bulunmuştur. Araştırma bulguları, öğretmenlerin okul yöneticilerini; yönetsel uygulamaları ve mesleki liyakat ölçütleri açısından çok yetersiz algıladıklarını ortaya koymaktadır. Okullarda, katı kuralcı ve hiyerarşik yapının ağır bastığı bürokratik bir yönetim anlayışının varlığının hüküm sürdüğü bulguları dikkat çekmektedir. Özellikle yönetim etkinliklerinin denetiminin yapılmadığı ya da başarısız bir şekilde gerçekleştirildiği; denetim uygulamalarının eksiklikleri gideremediği belirtilmektedir. Yönetimin okulların donatım eksikliklerini gideremediği vurgulanmaktadır. Ödül-ceza ile ilgili yasal, yönetsel düzenlemelerin yetersiz; uygulamaların ise keyfilik içerdiği belirtilmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin yönetim problemleri olarak daha çok informal etkileşimlerin etkisini vurguladıkları görülmektedir. Öğretmenler, yönetsel eylemlerin öğretmenlere karşı Mobbing içerdiğini belirtmekte; şeffaflık ve nesnellikten uzak uygulamaların varlığından rahatsız oldukları ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin ödüllendirme ve cezalandırma sisteminin nesnel olmadığı; formal süreçlerden çok kişisel çıkar ve etkileşimlerin ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin eğitim öğretim problemleri olarak ise en çok öğrenci kişilik hizmetlerinin etkisiz disiplin

problemlerinin; oldukça yoğun olduğunu vurguladıkları sonuçlarına ulaşılmaktadır. Okullarda öğretim teknolojilerinin yetersiz; okulun öğrenciler için ilgi çekici bir yer olmaktan oldukça uzak olduğu sonuçları dikkat çekmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin kariyer gelişiminin objektif kriterlere dayalı olması gerektiği ve öğretmenlere yüksek lisans eğitiminin zorunlu hale getirilmesi gerektiği önerilmiştir. Ayrıca okulların fiziki alt yapı ve öğretim teknolojilerine yönelik imkânlar yönünden desteklenmesi gerektiği önerileri getirilmiştir. Öğrencilerin eğitim, öğretim başarılarının artırılması açısından, proje ve performans ödevlerinin, görevlerinin; öğrenci ihtiyaç, akademik başarı ve ilgilerine dayalı olarak verilmesi gerektiği önerileri dikkat çekmektedir. Öğrenci portfolye dosyalarının; alternatif ölçme, değerlendirme kriterlerini karşılayabilecek şekilde süreç odaklı bir yaklaşımla yönetimi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Eğitim, Öğretmen, Yönetim Problemleri, Eğitim Öğretim Problemleri

BİLGİ MERKEZLERİNDE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK VE UNSURLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**Dr. Öğr. Üyesi Malik YILMAZ***Atatürk Üniversitesi, malik.yilmaz@atauni.edu.tr***Arş. Gör. Burcu AYDEMİR ŞENAY***Atatürk Üniversitesi, burcua04@gmail.com***ÖZET**

Günümüzde küreselleşmenin etkisi ve bilgi dünyasında yaşanan gelişmeler bireyleri ve kurumları küresel düzeyde iş birliği yapan rekabetçi bireyler ve kurumlara dönüştürmektedir. Küresel düzeyde yaşanan bu değişim süreci, kurumların ekonomik, sosyal ve teknolojik alanda meydana gelen ve/veya gelecek olan değişimlerinin yanında aynı zamanda yapılarını da değiştirmeye zorlamıştır. Kurumların rekabet üstünlüğü elde edebilmeleri bilgi yönetiminde elde ettikleri başarı ile de mümkündür. Bu durum bilgi yönetiminin yönetsel boyutunun incelenmesi gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Bilgi yönetiminin yönetsel boyutunun başarısı kuşkusuz insan kaynakları yönetimi sürecinin etkili ve verimli sürdürülmesine bağlıdır. Kurumlar için insan kaynakları yönetiminin önemini anlaşıldığı bu süreçte bireylerin de çalıştıkları kuruma karşı davranışları olumlu yönde değişmeye başlamıştır. Bu bağlamda kurumlar ve bireyler için örgüt kültürü ve örgütsel bağlılık kavramı önemlidir. Örgütsel bağlılık, bireylerin çalıştıkları kurumun amaçlarını, hedeflerini, değerlerini ve beklentilerini kabul ederek bu yönde çalışmalarını ve çalıştıkları kuruma karşı hissettikleri bağın gücüdür. Bir kurumun örgütsel performansını olumlu yönde etkileyen örgütsel bağlılık duygusal, devam ve normatif bağlılık olmak üzere üç türe ayrılmaktadır. Çalışmada farklı türde bilgi merkezlerinin (kütüphane, arşiv, dokümantasyon merkezi, müze) personel politikaları incelenecek, kullanıcıların bilgi gereksinimlerini karşılama sürecinde-bilgi uzmanları aracılığıyla- ürün ve hizmet kalitesini artıran örgütsel bağlılık kavramı ele alınarak, örgütsel bağlılık unsurları bilgi uzmanları açısından değerlendirilecektir

Anahtar Kelimeler: Örgütsel bağlılık, bilgi merkezleri, kütüphaneler

ZİHİNSEL ENGELLİLERİN ÖFKE DURUMLARINA EĞİTSEL OYUNLARIN ETKİSİ

Serkan ZENGİN

Alper Tunga PEKER

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, serkanzenin79@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı eğitilebilir zihinsel engelli bireylerin öfke durumları üzerine eğitsel oyunların etkisini incelemektir. Araştırmaya, Ağrı ilinde bulunan milli eğitim müdürlüğüne bağlı engelli bakım ve rehabilitasyon merkezinde eğitim alan 1. Kademe yaşları 8-15 arasın da olan 56 engelli çocuk katılmıştır. Çocuklar rastgele seçilerek, deney ve kontrol grubu şeklinde iki gruba ayrılmıştır. Deney grubuna 8 hafta süre ile haftada 1 gün 3 saat olmak üzere, deney grubundaki çocukların motor ve zihinsel beceri düzeylerine uygun olarak tasarlanmış eğitsel oyun çalışmaları uygulanmış olup kontrol grubu yalnızca engelli bakım merkezinde ki çalışmalarına devam etmiştir. Çalışma öncesi ve sonrası olmak üzere deneklerin ebeveynlerine sürekli öfke ve öfke ifade tarzı ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada bağımlı değişken olan öfke denetimi becerisi düzeyini belirlemek amacıyla Spielberger ve arkadaşları (1983) tarafından geliştirilen, dilimize Özer (1994) tarafından uyarlanan, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği” (Trait Anger and Anger Expression Scales) kullanılmıştır. Verilerin normallik sınaması yapılarak normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Grup içi karşılaştırmalarda two paired samples T testi kullanılmış olup gruplar arası karşılaştırmalarda ise independent T testi kullanılmıştır. Bu çalışmada hata payı 0.05 alınmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde; deney ve kontrol grubuna ilişkin son test sonuçları arasında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Diğer taraftan, deney grubuna ilişkin ön test son test sonuçları arasında da istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ancak kontrol grubunun sürekli öfke ve dışa yönelik öfke durumuna ilişkin ön test-son test sonuçları karşılaştırıldığında son test sonuçlarının anlamlı ölçüde yüksek olduğu görülmektedir ($P<0,05$). Deney ve kontrol grubuna ilişkin engel durumları açısından ön test-son test sonuçlarının karşılaştırılmasında ise deney grubunda bulunan iki engel türüne sahip bireylerin ön test-son test sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Diğer yandan kontrol grubunda bulunan otizm’li bireylerin sürekli öfke ve dışa yönelik öfke ortalamaları incelendiğinde son test sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı ölçüde yüksek olduğu görülmektedir ($P<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Eğitsel oyunlar, Öfke, Öfke ifade tarzı, Engelli

HUŞ (*BETULA PENDULA*) ODUNUNUN BAZI TEKNOLOJİK, MEKANİK VE YÜZEY ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI**Doç. Dr. Bekir Cihad BAL***Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi***Dr. Öğretim Üyesi Ümit AYATA***Atatürk Üniversitesi, umitayata@atauni.edu.tr***Dr. Vedat ÇAVUŞ***Konak Mithatpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi***Prof. Dr. Sırrı ŞAHİN***Atatürk Üniversitesi***Dr. Öğretim Üyesi Fatih Tuncay EFE***Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi***Prof. Dr. Tuncer DİLİK***İstanbul Üniversitesi***ÖZET**

Bu çalışma, huş (*Betula pendula*) odununun bazı teknolojik, mekanik ve yüzey özelliklerinin araştırılması için yapılmıştır. Bu amaç ile İz huş (*Betula pendula*) odununundan hazırlanan deney örnekleri üzerinde, janka sertlik değerleri (teğet, enine ve radyal yüzeylerde) (TS 2479, 1976), dinamik eğilme (şok) direnci (TS 2477, 1976), eğilme direnci ve elastikiyet modülü tayini (TS 2474, 1976), çivi tutma direnci, vida tutma kapasitesi (TS EN 13446, 2005), termal iletkenlik (W/mK) (ISO 9869, 1994), renk (L^* , a^* ve b^*) (ASTM D 2244-3, 2007) ve 20°, 60°, 85°'lerde parlaklık (ISO 2813, 1994) testlerine ait sonuçlar belirlenmiştir.

Anahtar Kelime: Huş (*Betula Pendula*) Odunu, janka sertlik değer, dinamik eğilme (şok) direnci

**KARS BEYAZ PEYNİRİ VE LOR PEYNİRİNİN BAZI MİKROBİYOLOJİK
ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI****Sezen HARMANKAYA***Kafkas Üniversitesi, sezenyildizhan@hotmail.com***Ahmet HARMANKAYA***Kafkas Üniversitesi, ahmetharmankaya5@gmail.com***ÖZET**

Bu araştırma ile Kars yöresinde üretimi yapılan beyaz peynir ve lor peyniri örneklerinin toplam mezofil bakteri, Koliform grubu bakteri, *Enterobacteriaceae*, *Stafilokok* ve *Mikrokok*, *Maya Küf Bakterileri*, *Salmonella spp.*, *E. coli*, *L.monocytogenes* yönünden değerlendirmesini yapmak ve olası riskleri ve eksiklikleri tesbit etmek ve çözüm önerileri bulmak amaçlanmıştır.

Bölgede bulunan perakende satış yerlerinden ve marketlerden temin edilen Beyaz peynir ve Lor peyniri örneklerinin her birinden 25 adet örnek, bu çalışmanın ana materyalini oluşturmuştur. Steril pens ve spatül yardımı ile ambalaj materyali içerisinden alınan 300-500 g ağırlığındaki peynirler steril poşet içerisine aktarıldıktan sonra poşet üzerinden uygulanan basınç ve ovma hareketleriyle parçalanarak karıştırılmıştır. Bu karışımdan 25 g aseptik olarak tartıldıktan sonra steril poşet içerisine alınarak, üzerine 225 ml ¼ oranında Ringer solüsyonu ilave edilerek stomacherde homojenize edilerek desimal dilüsyonları hazırlanmıştır. Dilisyonlardan uygun besiyerlerine mikrobiyolojik ekimler yapıldıktan sonra uygun sıcaklık ve süre de inkübasyonları yapılmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda bulunan veriler SPSS PASW Statistic 18 paket programının da varyans analizine tabi tutularak, sonuçlar ortalama ± standart hata olarak verilmiştir.

Beyaz peynir ve Lor peyniri çeşitlerinin mikrobiyolojik sonuçları Türk Gıda Kodeksi Mikrobiyolojik Kriterler yönetmeliğinde (29.11.2011 resmi gazete: 28157) belirtilen limitlere göre değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak Kars yöresinde üretilen beyaz ve lor peynir numunelerinin bir çoğunun mikrobiyolojik açıdan risk oluşturabileceği sonucuna varılmıştır. Bu durum peynirlerin üretim aşamasından, pazarlama aşamasına kadar olan bütün evrelerinde hijyenik kurallara uyulması, peynir üretiminde pastörize ve standardize edilmiş süt kullanılması, üretim aşamasında starter kültür kullanılması, uygun işleme ve ambalajlama yöntemleri kullanılması, ayrıca pazar payında büyük rol oynayan küçük aile işletmelerinin bilinçlendirilmesi ile düzeltilebilecek ve daha standart, hijyenik açıdan da kaliteli ürün elde edilmesinin mümkün olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kars Beyaz Peyniri, Kars Lor Peyniri, Mikrobiyolojik Analiz

**İZMİR'DE YETİŞEN KARA SELVİ (*CUPRESSUS SEMPERVIRENS*)
ODUNUNUN BAZI MEKANİK, TEKNOLOJİK VE YÜZEY ÖZELLİKLERİNİN
BELİRLENMESİ**

Doç. Dr. Bekir Cihad BAL

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Ümit AYATA

Atatürk Üniversitesi, umitayata@atauni.edu.tr

Dr. Vedat ÇAVUŞ

Konak Mithatpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Prof. Dr. Sırrı ŞAHİN

Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Fatih Tuncay EFE

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Prof. Dr. Tuncer DİLİK

İstanbul Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmada, İzmir'de yetişen kara selvi (*Cupressus sempervirens*) odununun bazı mekanik, teknolojik ve yüzey özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Kara selvi odununa ait deney örnekleri üzerinde, termal iletkenlik (W/mK) (ISO 9869, 1994), eğilme direnci ve elastikiyet modülü tayini (TS 2474, 1976), dinamik eğilme (şok) direnci (TS 2477, 1976), çivi tutma direnci, vida tutma kapasitesi (TS EN 13446, 2005), janka sertlik değerleri (teğet, enine ve radyal yüzeylerde) (TS 2479, 1976), 20°, 60°, 85°'lerde parlaklık (ISO 2813, 1994) ve renk (L^* , a^* ve b^*) (ASTM D 2244-3, 2007) değerleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kara Selvi (*Cupressus Sempervirens*) odunu, termal iletkenlik, eğilme direnci ve elastikiyet modülü tayini

**İNDİKATÖR BOYA OLARAK RESAZURİN KULLANILARAK ÇEŞİTLİ
PROPOLİS VE BAL ÖRNEKLERİNİN MİNİMUM İNHİBİSYON
KONSANTRASYONLARININ BELİRLENMESİ**

DETERMINATION OF MINIMUM INHIBITION CONCENTRATIONS OF
DIFFERENT PROPOLIS AND HONEY SAMPLES USING RESAZURİN AS AN
INDICATOR DYE

Sinan BAYRAM

Nesrin ECEM BAYRAM

Bayburt Üniversitesi, sbayram@bayburt.edu.tr

ÖZET

Resazurin, hücre kültürü uygulamalarında metabolik aktivitenin ölçümü ve canlı hücrelerin proliferasyonunun belirlenmesinde yaygın bir şekilde kullanılan indikatör bir boyadır. Bu uygulamalarda, canlı hücrelerin metabolik aktiviteleri sonucunda mavi renkli resazurin pembe renkli fluoressan özellikte olan resorufin ürününe indirgenmektedir. Düşük toksik özelliği ve kısa sürede doğru ve güvenilir sonuçlar vermesi bu indikatörün hayvanlar, bakteriler ve funguslarda in vitro kolorimetrik canlılık testlerinin uygulanmasında tercih edilebilir olmasını sağlamaktadır.

Bu çalışmada farklı bölgelerden elde edilen bal ve propolis örneklerinin resazurin kullanılarak antimikrobiyal etkilerinin ve minimum inhibisyon konsantrasyonu (MİK) değerlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. MİK değerlerinin belirlenmesi işlemlerinde 96 kuyucuklu mikropalakalar kullanılmış, bu amaçla 3 adet Gram pozitif bakteri (*Bacillus cereus* BC 6830, *Enterococcus faecalis* NCTC 12697, *Staphylococcus aureus* ATCC 25923) ve 4 adet Gram negatif bakteri (*Escherichia coli* NCTC 9001, *Pseudomonas aeruginosa* NCTC 12924, *Salmonella typhimurium* RSSK 95091, *Yersinia enterocolitica* ATCC 27729) olmak üzere toplamda 7 farklı patojen bakteriye karşı MİK değerleri mikrobrot dilüsyon metodu ile belirlenmiştir. Sonuç olarak, propolis örneklerinin MİK değeri 25-200 µg/ml arasında saptanmıştır. Ayrıca bal örneklerinin MİK değerlerinin belirlenmesinde in vitro kolorimetrik uygulamaların başlangıcında mikropalakada kuyucuklarda renksiz çözeltilerin olduğu gözlemlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda önemli arı ürünlerinden biri olan propolisin MİK değerlerinin belirlenmesi işlemlerinde resazurinin indikatör boya olarak kullanılmasıyla hızlı ve doğru sonuçlar elde edilmiş ancak bal örneklerinin MİK değerlerinin belirlenmesi işlemlerinde resazurin kullanımının hatalı bulgulara neden olabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Resazurin, propolis, bal, antimikrobiyal aktivite, MİK değeri

ABSTRACT

Resazurin is an indicator dye that is commonly used in cell culture applications to measure metabolic activity and determine the proliferation of living cells. In these applications, as a result of the metabolic activity of living cells, the blue colored resazurin is reduced to pink fluorescent resorufin product. Its low toxicity and accurate and reliable results

in a short time ensure that this indicator is preferable in the application of in vitro colorimetric viability tests in animals, bacteria and fungi.

In this study, it was aimed to determine antimicrobial effects and minimum inhibition concentration (MIC) values of honey and propolis samples obtained from different regions by using resazurin. MIC values were determined by microbroth dilution method with 96-well microplates. For this purpose, 3 Gram positive (*Bacillus cereus* BC 6830, *Enterococcus faecalis* NCTC 12697, *Staphylococcus aureus* ATCC 25923) and 4 Gram negative (*Escherichia coli* NCTC 9001, *Pseudomonas aeruginosa* NCTC 12924, *Salmonella typhimurium* RSSK 95091, *Yersinia enterocolitica* ATCC 27729) bacteria were used. As a result, MIC values of propolis samples were found between 25-200 µg/ml. Moreover, it was observed that colorless solutions were formed in microplate wells at the beginning of in vitro colorimetric applications in determining MIC values of honey samples. According to these results, rapid and accurate results were obtained by using resazurin as indicator in determination of MIC values of propolis, which is one of the important bee products. However, it was concluded that the use of resazurin in the determination of MIC values of honey samples may cause erroneous findings.

Keywords: Resazurin, propolis, honey, antimicrobial activity, MIC value

A PRELIMINARY INVESTIGATION ON THE ELEMENTAL COMPOSITION OF POLLEN

Nesrin ECEM BAYRAM

Bayburt University, ecem.nesrin@gmail.com

ABSTARCT

Pollen contains very valuable nutrients for human metabolism. It is rich in vitamins and minerals, with a high level of protein and carbohydrate sources. The chemical composition of the pollen differs depending on the geographical and floral origins of the region from which it is obtained. Many plants are used as a source of pollen by bees. For this reason, the mineral composition of pollen samples from different region also vary. In this study, it was aimed to determine the elemental composition of pollen samples collected from eight different regions of Hakkari, Turkey. For this purpose, the concentrations of the elements Li (Lithium), Be (Beryllium), B (Boron), Na (Sodium), Mg (Magnesium), Al (Aluminum), Si (Silicon), P (Phosphorus), K (Potassium), Ca (Calcium), V (Vanadium), Cr (Chromium), Mn (Manganese), Fe (Iron), Co (Cobalt), Ni (Nickel), Cu (Copper), Zn (Zinc), Ga (Gallium), As (Arsenic), Se (Selenium), Rb (Rubidium), Sr (Strontium), Ru (Ruthenium), Rh (Rhodium), Pd (Palladium), Ag (Silver), Cd (Cadmium), In (Indium), Sn (Tin), Sb (Antimony), Te (Tellurium), Cs (Cesium), Ba (Barium), Hf (Hafnium), Ir (Iridium), Pt (Platin), Au (Gold), Hg (Mercury), Tl (Thallium), Pb (Lead) and Bi (bismuth) of the pollen samples were measured at the ppb level using ICP-MS. As a result, the concentrations of K, P, Mg, Si, Ca, Al and Fe elements were found to be the highest in the studied samples. These results provide the first detailed data on the elemental composition of pollen samples collected from the Hakkari province.

Keywords: pollen, elemental composition, bee product

TİCARİ OLARAK YETİŞTİRİLEN ORTA ANADOLU BAL ARISI (*Apis mellifera anatolica*)'NDA BAZI KALİTE PARAMETRELERİNİN BELİRLENMESİ**Dr. Dilek KABAKCI***Tarım ve Orman Bakanlığı, dilek_kabakci@hotmail.com***Zir. Yük.Müh. Gökhan AKDENİZ***Tarım ve Orman Bakanlığı***Prof.Dr. Çiğdem TAKMA***Ege Üniversitesi***ÖZET**

Arıcılıkta önemli olan yüksek verimli ırklar ile çalışıp, bol ürün almaktır. Bir arı kolonisinin en önemli bireyi ana arıdır. Koloninin üretim performansından birinci derecede ana arı sorumludur. Bu çalışmada Çorum ili Arı Yetiştiriciler Birliğinde üretilen ve satışa hazırlanan (*Apis mellifera anatolica*) ana arılarda canlı ağırlık ve spermatozoa sayısını belirlemek için yürütülmüştür. Bir aylık aralıklarla numuneler alınarak bazı ana arı kalite parametreleri incelenmiştir. Bu amaçla Nisan 20, Mayıs 20, Haziran 20 tarihlerinde 4,10, 8 adet ana arıda canlı ağırlık ve spermatozoa sayısı hesaplanmıştır. Çalışmada 22 adet numunede ortalama ana arı canlı ağırlığı $204,95 \pm 16,41$ mg olarak, spermatozoa sayısı ise $3657670,46 \pm 1069468,02$ olarak belirlenmiştir. Gruplar arasında ($P>0.05$) göre istatistiksel olarak fark yoktur. Gruplar arasında canlı ağırlık ve spermatozoa sayısı arasındaki korelasyon ise $r = 0,34$ olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Arısı, Ana Arı, Ana Arı Kalitesi, Spermatozoa Sayısı

EVALUATION OF ANTIBACTERIAL AND ANTIOXIDANT PROPERTIES OF HONEYS COLLECTED FROM EASTERN BLACK SEA REGION**Dr. Dilek KABAKCI***Ministry of Agriculture and Forest, Apiculture Research Institute,
dilek_kabakci@hotmail.com***Dr. Yeşim DAĞLIOĞLU***Ordu University, yozkan52@gmail.com***ABSTRACT**

Although it is not known exactly when and for whom honey was first discovered, it is stated that the literature is based on BC. Again, antioxidant and antimicrobial properties of honey have been known for many years. Thanks to these properties, it has been used for medical purposes. Many ancient civilizations (eg Egyptians, Greeks, Romans) have used honey as an ointment for the treatment of intestinal disorders and wounds.

Honey is mainly used as a nutrient and energy source, but also important for human health. The components in honey's structure exhibit many nutritional and biological activities. Therefore, it is now used in the treatment of various diseases (cataracts and ulcers). However Honey has been found to be effective against mouth, throat and bronchial infections due to the antibacterial properties of honey.

In the study, 14 different honeys (flowers, chestnuts honeys) obtained from different districts (Borçka, Camili, Efeler) of Artvin province were used. The honey samples were kept in a dark place at room temperature until the time of analysis in glass vials. The antimicrobial properties of honey were tested by disk diffusion method and the zone diameters were evaluated. In our study, all honey samples were shown to show inhibitory activity against bacteria. Generally, this effect is slightly higher than that of chestnut honey in flower honey, but there is no statistically significant difference ($P > 0.05$). On the other hand, antioxidant activities of these honeys were determined by the radical cleaning capacity of 2,2-diphenyl-1-picrilhydrazil (DPPH). In studies with three replications, although antioxidant content of honey is different from each other, antioxidant capacities are very close to each other ($P > 0.05$).

Key words: antibacterial activity, antioxidant activity, honey, DPPH

**ERZURUM'DA BARINAK KÖPEKLERİNDE CANİNE PARVOVİRUS SALGINI
VE MOLEKÜLER TİP TAYİNİ****Hakan AYDIN***Atatürk Üniversitesi, hakanaydin.dr@gmail.com,***Mehmet Özkan TİMURKAN***Atatürk Üniversitesi, timurkan@gmail.com***ABSTRACT**

Canine parvovirus, 1970'lerden bu yana bildirilen ve dünyanın hemen her yerinde genç köpeklerde ciddi gastrointestinal sistem sorunlarına yol açan viral bir etkidir. Özellikle kedileri enfekte eden feline panleukopenia virusu ile genetik ve antijenik düzeyde önemli yakınlık gösteren canine parvovirus tip-2, %98 oranında genom homolojisi sergilemektedir. Orijinal tip olarak adlandırılan canine parvovirus tip-2 kendi içerisinde 2a, 2b ve 2c olmak üzere varyantlara ayrılmaktadır. Canine parvovirusun genom dizisi üzerine yapılan çalışmalar, 426. aminoasitte meydana gelen nükleotid mutasyonlarının, canine parvovirus tip-2 varyantlarının oluşumu üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Erzurum Büyükşehir Belediyesine bağlı hayvan barınağında farklı bir çalışma için yapılan örneklem sırasında, yaklaşık 0-2 yaş arası genç köpeklerin birçoğunda isal ve kusma belirtisi gözlenmiştir. Bunun üzerine gaita örnekleri toplanan bu 46 köpeğin, parvovirus yönünden değerlendirilmesi düşünülmüştür. Bu amaçla santrifüj edilen gaita örneklerinden elde edilen süpernatantlardan, ticari kit kullanılarak nükleik asit ekstraksiyonu gerçekleştirildi. Elde edilen nükleik asit süspansiyonu ve canine parvovirus VP2 gen bölgesine spesifik primer çiftleri kullanılarak PCR işlemi gerçekleştirildi. PCR işlemi sonunda oluşan ampikonlar jel elektroforezis yöntemi ve UV ışık altında değerlendirilerek pozitif olduğu düşünülen PCR ürünleri sekans reaksiyonuna tabi tutuldu. Sekans reaksiyonu sunucunda elde edilen ham veriler ile GenBanktan elde edilen referans suşlara ait gen dizilimleri karşılaştırıldı.

Analizler sonucunda 46 köpeğin 24'ü (%52.2) parvovirus yönünden pozitif bulundu. Canine parvovirus pozitif örneklerin sekansından elde edilen veriler ışığında 24 pozitif örneğin 22'si (%91.7) varyant-2b, 2'si (%8.3) ise varyant-2a olarak değerlendirildi.

Sonuç olarak, tüm dünyada yaygın gözlenen bu etken, Erzurum ili için ciddi salgınlara yol açabilmektedir. Virusun doğası gereği kedilerin panleukopenia virusu ile olan ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda barınak gibi toplu yaşam alanlarında olası viral etkileşimler (mutasyonlar) göz ardı edilmemelidir. Enfeksiyonla mücadelede en önemli araç aşılama değildir. Anneden aktarılan maternal antikörlerin yavru köpeklerin enfeksiyondan korunmasında mutlaka göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Canine parvovirus, CPV tip-2, isal

THE IMPACT OF GUANXI ON BULLWHIP EFFECT AND BUSINESS PERFORMANCE IN THE SUPPLY CHAIN: A CASE STUDY ON MANUFACTURING COMPANIES IN ERZURUM PROVINCE

TEDARİK ZİNCİRİNDE GUANXI' NİN KIRBAÇ ETKİSİ ÜZERİNDE VE İŞLETME PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI: ERZURUM İLİNDE FAALİYET GÖSTEREN ÜRETİM FİRMALARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Assoc. Prof. Dilşad GÜZEL

Atatürk University, dguzel@atauni.edu.tr

Res. Assist. Abdullah TÜZEMEN

Atatürk University, abdullah.tuzemen@atauni.edu.tr

ABSTRACT

Bullwhip can be defined as a concept explaining inventory fluctuations or inefficient asset allocations or unneeded and mostly excessive inventory buildup as a result of demand changes as one goes further up to the supply chain. In this case manufacturers often encounter with a decrease in forecast accuracy as the buffer increases between the customer and the manufacturer. Consequently, bullwhip effect drastically harms business performance and inventory management and activities.

Members, actors or partners in any given supply chain should tackle bullwhip effect delicately in order to have high business performance and succeed in what they do. Guanxi can be seen as one of ways or methods to deal with bullwhip effect. The word of guanxi has a Chinese origin. And guanxi is a general Chinese term used to describe relationships that may result in the exchanges of the favors or connections that are beneficial for the parties involved. Guanxi can be seen as a remedy for bullwhip effect because; one of the reasons why bullwhip effect occurs is lack of information sharing. And guanxi necessitates information sharing between among partners.

In the light of the notions given above, main purpose of the study is to investigate whether quanxi has impact on bullwhip effect and business performance and also to find out whether or not bullwhip effect has negative impact on business performance. 150 manufacturing companies were interviewed by employing face to face questionnaires to satisfy the main purpose of the study. And according to the results guanxi doesn't have an impact on bullwhip effect but has a positive effect on business performance which means as guanxi in the supply chain increases manufacturing companies' business performance increases. And also buulwhip effect has a negative impact on business performance which means when bullwhip effect decreases business performance increases. Consequently, in the study it was determined that guanxi can be employed by firms to increase their business performance. And bullwhip effect should mitigated to keep business performance at high level.

Key words: Guanxi, Bullwhip Effect, Supply Chain, Business Performance, Manufacturing Companies

ÖZET

Kırbaç etkisi tedarik zincirinde üst kısımlara doğru gidildikçe talepteki değişimler sonucu meydana gelen çoğunlukla gereksiz ya da fazla envanter bulundurma, verimsiz kaynak ayırma ya da envanterdeki dalgalanmalar olarak açıklanan bir kavramı ifade eder. Bu durumda üreticiler kendileriyle müşteriler arasında stok arttıkça talep tahminini doğru olarak yapma konusunda sıkıntı ile karşılaşmaktadırlar. Dolayısıyla kırbaç etkisi işletme performansını, envanter yönetimi ve faaliyetlerini ciddi anlamda olumsuz yönde etkilemektedir.

Hangi tedarik zincirinde olursa olsun üyeler, aktörler ya da ortaklar yaptıkları işte başarılı olmak ve yüksek işletme performansına sahip olmak için kırbaç etkisi ile titizlikle mücadele etmelidirler. Guanxi kırbaç etkisi ile mücadele etme yollarından biri olarak düşünülebilir. Guanxi ifadesi Çine'den gelmektedir. Guanxi, ilişkiye dâhil olan ortakların karşılıklı bağlantılar ya da çıkarlarını gözetme ve kollama ile sonuçlanabilecek ilişkileri tanımlamada kullanılan bir terimdir. Guanxi'nin kırbaç etkisiyle mücadelede bir çare olarak görülmesinin sebebi kırbaç etkisini oluşturan nedenlerden birinin yetersiz bilgi paylaşımı olduğu gerçeğidir. Guanxi ortaklar arsında bilgi paylaşımını şart koşmaktadır.

Yukarıda verilen kavramlar ışında bu çalışmanın temel amacının Guanxi'nin kırbaç etkisi ve işletme performansı üzerinde etkiye sahip olup olmadığı ve aynı şekilde kırbaç etkisinin ise işletme performansı üzerinde negatif yönde bir etkiye sahip olup olmadığını araştırmaktır. Çalışmanın bu amacını yerine getirmek için 150 üretim işletmesine anket yapılmıştır. Sonuçlara göre Guanxi'nin kırbaç etkisi üzerinde herhangi bir yönde etkiye sahip olmadığı ancak işletme performansını pozitif yönde etkilediği ve kırbaç etkisinin ise işletme performansı üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğu kanısına varılmıştır. Buna göre tedarik zincirindeki ortaklar ya da aktörler Guanxi'yi uygulamalarının kırbaç etkisi üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı ancak işletme performansını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine yapılan çalışmaya göre kırbaç etkisi azaldıkça üretim firmalarının sahip olduğu işletme performansının arttığı kanısına ulaşılmıştır. Dolayısıyla çalışmaya göre Guanxi'nin işletme performansını artırmak için kullanılabilmesi ve daha iyi bir işletme performansı için kırbaç etkisinin azaltılması gerektiği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Guanxi, Kırbaç Etkisi, Tedarik Zinciri, İşletme Performansı, Üretim Firmaları

İHRACAT VE TEKNOLOJİYE ERİŞİMİN FİRMA PERFORMANSINA ETKİSİ

IMPACT OF EXPORT AND TECHNOLOGY ACCESS ON COMPANY PERFORMANCE

Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU
Atatürk Üniversitesi, rkarci@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ensar AĞIRMAN
Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ÖZCAN
Atatürk Üniversitesi

ÖZET

Son derecede güçlü bir rekabet ortamı olan ihracat pazarlarında rekabet edebilmeleri için firmaların teknoloji ve inovasyona yatırım yapması gereklidir. İhracat ve yabancı teknolojilerin firmaların performanslarını, özellikle de firmaların verimliliğini artırmadaki rolü korumacı politikaların zincirlerini kademeli olarak gevşeterek, liberal bir ticaret sistemine doğru hareket eden, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için, çok önemli hale gelmiştir. Bu çalışmanın temel amacı, ihracat ve yabancı teknolojinin, imalatçı firmaların firma performansına etkisini incelemektedir. Bu bağlamda çalışma beş alt amaçtan oluşmaktadır. Bunlar; ihracat yapan firmaların ihracatçı olmayan firmalardan daha verimli olup olmadığını araştırmak. İhracat yapan firmaların ihracatçı olmayan firmalardan daha yenilikçi olup olmadığını incelemek. İhracatçıların üretim kapasitesini ihracattan daha iyi kullanıp kullanmadıklarını test etmek. Yabancı teknolojinin firma performans göstergelerine aktarılmasının etkilerini test etmek ve son olarak, ihracat ve ihracat yoğunluğunun kararını belirleyen faktörleri incelemektir. Bu amaçlar kapsamında ortaya çıkan soruları yanıtlamak için, Dünya Bankası'nın son dönemdeki Kurumsal Anket verilerinden yararlanılarak VZA analizi yöntemi ile etkinlik ölçümü yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İhracat, Teknolojiye Erişimi, firma performansı

ABSTRACT

Companies which compete in the export markets, which have a very strong competition environment need to invest in technology and innovation. The role of exports and foreign technologies in improving firms' performances, especially firms' productivity has become very important in emerging countries like Turkey which has been gradually loosening the chains of protectionist politics and has been moving towards a liberal trading system. The main purpose of this study is to examine the effect of export and foreign technology on the firm performance of manufacturing firms. In this context, the study consists of five sub-objectives. These; to investigate whether exporting firms are more efficient than non-exporting firms. Examine whether exporting firms are more innovative than non-exporting firms. To test whether exporters use production capacity better than non-exporter companies. To test the effects of transferring foreign technology to firm performance indicators, and finally to examine the factors that determine the intensity of export and exports. In order to answer questions raised within these aims, Data Envelopment Analysis will be used to analyse a sample of firms from a recent Enterprise Surveys data of the World Bank on Turkish manufacturing.

Keywords: Exports, Technology Access, Firm Performance

EFFECTS OF TRANSPORTATION INFRASTRUCTURE ON ECONOMIC GROWTH IN TURKEY: ARDL BOUNDS TESTING APPROACH

TÜRKİYE'DEKİ ULAŞTIRMA ALTYAPILARININ EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ:
ARDL SINIR TESTİ YAKLAŞIMI

Res. Asst. Anıl LÖĞÜN

Atatürk University, logunanil@gmail.com

Res. Asst. Abdullah TÜZEMEN

Atatürk University, abduallah.tuzemen@atauni.edu.tr

ABSTRACT

Transport has an important role in the development of countries and the functioning of economic activities. Transportation is very important in the production and distribution of goods. In a growth-oriented economy, determining the relationship between transportation infrastructure and economic growth will be of great importance in the design and implementation of transport policies. The development of transportation infrastructure is thought to help economic growth.

In this study, the impact on economic growth logistics development in Turkey is examined. Economic growth rate (growth) as indicator of economic growth, road and rail lengths (road and rail), the sum of road and rail lengths (railroad) and gross fixed capital formation (gfcf) value are used. The data in the study are obtained from the OECD and TURKSTAT database. Annual data are used as the data range in the period of 1984-2016. In this context, the stationarity of series to be used in this analysis is examined by unit root tests. As a result of analysis of unit root tests, growth variable is found to be stationary I(0) (level); road, rail, railroad and gfcf are found to be stationary in I(1) (first difference).

In study, ARDL bounds testing approach is used which allows to examine the cointegration relationship between variables which are stationary. The selection of the appropriate for ARDL model is important and the AIC (Akaike Information Criterion) has been used for this purpose. As a result of ARDL model estimation, it is concluded that there is cointegration between variables. Autocorrelation, heteroscedasticity, identification error and normality assumptions are examined. As a result of the tests performed, it is seen that there was no autocorrelation and heteroscedasticity problems in the model. In addition, the functional form of the model is defined correctly and the normality assumption has been obtained as a result of the tests. Error correction model is established to see whether there are short-term relationship between variables. The error correction coefficient in this model is found to be negative and statistically significant. In other words, those who have long-term equilibrium will reach their former balance after any shock.

Keywords: Transportation, Economic Growth, ARDL Bounds Test

ÖZET

Ulaştırma, ülkelerin gelişiminde ve ekonomik faaliyetlerin işleyişinde önemli bir role sahiptir. Ulaştırma, malların üretiminde ve dağıtımında oldukça önemlidir. Ulaştırma altyapısı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin belirlenmesi, büyüme odaklı bir ekonomide, ulaştırma politikalarının etkili tasarımı ve uygulanmasında büyük bir öneme sahip olacaktır. Ulaştırma altyapısının geliştirilmesi ekonomik büyümeye yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'deki lojistikteki gelişimin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Ekonomik büyümenin göstergesi olarak ekonomik büyüme oranı(growth); lojistik gelişimin göstergeleri olarak ise kara(road) ve demir yolu(rail) uzunlukları, toplam ulaştırma(railroad) ile gayrisafi sabit sermaye oluşumu(gfcf) değeri kullanılmıştır. Çalışmadaki veriler OECD ve TÜİK veri tabanından elde edilmiştir. Veri aralığı olarak 1984-2016 dönemi aralığında yıllık veriler kullanılmıştır. Bu kapsamda analizde kullanılacak serilerin durağanlıkları birim kök testleriyle incelenmiştir. Birim kök testleri analizi sonucunda, growth değişkeni I(0) (düzeyde) durağan; road, rail ve gfcf değişkenleri ise I(1) (birinci farkta) durağan olarak bulunmuştur.

Çalışmada farklı dereceden durağan olan değişkenler arasındaki eşbütünleşme ilişkisinin incelenmesine olanak sağlayan ARDL sınır testi yaklaşımı kullanılmıştır. Uygun ARDL modeli seçimi önemlidir ve bu amaçla AIC(Akaike Information Criterion) bilgi kriterinden yararlanılmıştır. ARDL modeli tahmini sonucunda değişkenler arasında eşbütünleşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Modelin otokorelasyon, değişen varyans, tanımlama hatası ve normallik varsayımlarına bakılmıştır. Yapılan testler sonucunda modelde otokorelasyon ve değişen varyans sorunlarının olmadığı görülmüştür. Ayrıca, modelin fonksiyonel biçiminin doğru şekilde tanımlandığı ve normallik varsayımını sağladığı yapılan sınamalar sonucunda elde edilmiştir. Değişkenler arasındaki kısa dönemli ilişkilerin olup olmadığını görmek için hata düzeltme modeli kurulmuştur. Bu modelde yer alan hata düzeltme katsayısı negatif ve istatistiksel olarak anlamlı olarak bulunmuştur. Diğer ifadeyle, uzun dönem dengesi bulunun değişenler, herhangi bir şokun ardından eski dengesine ulaşacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ulaştırma, Ekonomik Büyüme, ARDL Sınır Testi

FİNANSAL GELİŞME VE ENERJİ TÜKETİMİ İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

FINANCIAL DEVELOPMENT AND ENERGY CONSUMPTION RELATIONSHIP: THE
CASE OF TURKEY

Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU

Atatürk Üniversitesi, rkarci@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ÖZCAN

Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ensar AĞIRMAN

Atatürk Üniversitesi

ÖZET

Enerji, insanlığın varoluşundan bu yana sosyal ve ekonomik gelişmenin temel faktörlerinin başında yer almaktadır. İşletmelerin ve ülke ekonomilerinin sürdürülebilir bir büyüme düzeyini yakalamaları enerjinin kesintisiz bir şekilde temin edilmesine bağlıdır. Enerji tüketimi büyüme ile iç içe bir durumdur. Gelir ve refah artışı ile doğru orantılı olarak enerji tüketimi de artış göstermektedir. İlk çağlarda insanların gereksinim duydukları enerji sadece bir insanın günlük tüketmesi gereken gıda miktarı iken günümüzde makineleşmenin artışının sonucu olarak artık bu enerji ihtiyacı çok fazla artmış durumdur. Finansal gelişme ekonomik büyümeyi itekleyen bir güç olması nedeniyle enerji talebinde de artışa neden olmaktadır. Literatürde yer alan pek çok çalışma finansal gelişme ve enerji tüketimindeki artışın ekonomik büyümeyi hızlandırdığını ortaya koymaktadır. Çalışma var olduğu düşünülen ve geçmiş çalışmalarda da var olduğuna dair iddiaların desteklendiği enerji tüketimi, finansal gelişme ve ekonomik büyüme ilişkisini, Türkiye üzerinde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada finansal gelişmişlik göstergeleri olarak banka mevduatları ve banka kredileri, finansal gelişmişlik göstergelerini ve enerji tüketimini etkileyen kişi başına düşen milli gelir ve enerji tüketimini temsilen kişi başına düşen enerji tüketimi verisi alınmıştır. Analizde, Toda Yamamoto ve Nazlıoğlu vd. (2016) tarafından yapısal kırılmaları dikkate alan Fourier Toda Yamamoto nedensellik yaklaşımı kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Gelişme, Enerji Tüketimi, Türkiye

ABSTRACT

Energy has been at the forefront of the basic factors of social and economic development since the existence of mankind. The success of businesses and country economies to achieve sustainable growth depends on the uninterrupted supply of energy. Energy consumption and growth are intertwined. Energy consumption also increases in line with income and wealth growth. While the energy that people need in the early ages is the

amount of food that only one person should consume daily, nowadays, this energy need is increasing too much as the result of the increase of mechanization. Financial development also leads to an increase in energy demand as it is a driving force for economic growth. Many studies in the literature show that financial development and the increase in energy consumption accelerate economic growth. This study aims to investigate the energy consumption, financial development and economic growth relationship which is supported by past studies, in the context of Turkey. In the study, data of bank deposits and bank loans as financial development indicators, national income per capita affecting energy consumption and energy consumption per capita representing energy consumption will be taken into consideration. In the analysis, the Fourier Toda Yamamoto causality approach (Toda Yamamoto and Nazlıoğlu et. al. (2016)) which is considering structural breaks, will be used.

Keywords: Financial Development, Energy Consumption, Turkey

**BİLGİ İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ, EKONOMİK BÜYÜME VE ELEKTRİK
TÜKETİMİ: TÜRKİYE İÇİN BULGULAR**

INFORMATION COMMUNICATION TECHNOLOGY, ECONOMIC GROWTH AND
ELECTRICITY CONSUMPTION: EVIDENCE FROM TURKEY

Arş. Gör. Dr. Müge MANGA

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, mangamuge@gmail.com

Arş. Gör. Dr. M. Akif DESTEK

Gaziantep Üniversitesi

ÖZET

Ülkelerin uluslararası rekabette önemli bir noktaya ulaşmasına ön ayak olan bilgi iletişim teknolojileri, tıpkı tarihsel süreçte olduğu gibi günümüzde de artan önemini korumaya devam etmektedir. 1970’li yıllarda yaşanan iki petrol şoku sonrasında, bilgi iletişim teknolojisi kullanımındaki artış ile birlikte enerji kullanımında tasarruf sağlanacağı ve böylece enerji verimliliğinin artacağı yönünde görüşler ağırlık kazanmaya başlamıştır. 1980’li yıllarda ise bu görüşlerin yerini, bilgi iletişim teknolojileri kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak elektrik tüketiminin artacağı, buna karşılık toplam enerji tüketiminin azalacağı yönündeki görüşler almıştır. Ancak, 1990’lı yıllardan itibaren bilgi iletişim teknolojileri kullanımının önemli ölçüde yaygınlaşmasına rağmen, bu gelişimin birçok ekonomik aktivite ile ilişkili olan elektrik tüketimi üzerindeki etkilerinin genellikle göz ardı edildiği görülmektedir. Bu motivasyona bağlı olarak mevcut çalışmada, Türkiye’de bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişimin elektrik tüketimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, 1993-2016 dönemi için elektrik tüketimi, reel GSYH, finansal gelişim, enerji fiyatları, mobil abone sayısı ve internet kullanıcı sayısı arasındaki ilişki, Zivot-Andrews birim kök testi ve ARDL (Autoregressive Distributed Lag) sınır testi yaklaşımı aracılığıyla incelenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen kısa dönemli bulgular incelendiğinde, reel GSYH ve bilgi iletişim teknolojileri gelişimi göstergelerindeki artışın elektrik tüketimini arttırdığı, finansal gelişimin ve enerji fiyatlarının ise elektrik tüketimini azalttığı görülmektedir. Seçilen değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkisinin ise, ekonomik büyümenin, bilgi iletişim teknolojilerinin ve finansal gelişimin elektrik tüketimini arttırıcı etkiye sahip olduğu; enerji fiyatlarındaki artışın ise elektrik tüketimini azalttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi İletişim Teknolojisi, Elektrik Tüketimi, Ekonomik Büyüme

TÜRKİYE’DE YERLİ VE YABANCI SERMAYENİN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Arş. Gör. Dr. M. Akif DESTEK
Gaziantep Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Müge MANGA
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, mangamuge@gmail.com

ÖZET

Ekonomik büyüme ile doğrudan yabancı yatırımlar arasındaki ilişkinin yönü ve derecesi ile ilgili mevcut literatürde görüş birliği söz konusu değildir. Son dönemlerde, doğrudan yabancı yatırımların, yatırım gerçekleştiği ülkeye teknoloji transferi sağlaması, yerli hammaddeye olan talebi arttırması ve ülkede mevcut olmayan sanayi türlerini tanıtması bakımından ekonomik büyümeye olumlu etkilerinin olduğu yönündeki görüşler ağırlık kazanmaya başlamış olmasına rağmen, yabancı firmaların, ulusal kaynakların kullanımında yerli firmalar ile rekabet içerisine girmesi ve yerli yatırımcıların yatırım olanaklarını azaltması nedeniyle ekonomik aktiviteleri olumsuz yönde etkileyeceği yönünde görüşler de söz konusudur. Bu çalışmada, Türkiye’de yerli ve yabancı sermayenin ekonomik büyüme performansı üzerindeki etkilerinin 1993-2017 dönemi için incelenerek karşılaştırmasının yapılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda yapılan çalışmada, yabancı sermayeyi temsilen doğrudan yabancı yatırımlar değişkeni; yerli sermayeyi temsilen ise piyasa kapitalizasyon oranından faydalanılmıştır. Ayrıca, ticari açıklık oranı da ekonomik büyümeyi etkilemesi muhtemel kontrol değişkeni olarak kurulan mevcut modelde yer almaktadır. Çalışmada, yerli ve yabancı sermayenin reel GSYH üzerindeki etkileri, Johansen eşbütünleşme testi ve FMOLS (Fully Modified OLS) uzun dönemli katsayı tahmincisi aracılığıyla ele alınmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde, doğrudan yabancı yatırımların, piyasa kapitalizasyon oranının, ticari açıklığın ve reel GSYH’nin eşbütünleşik olduğu görülmektedir. Uzun dönemli katsayı tahmini sonuçlarına göre ise, doğrudan yabancı yatırımlar ve ticari açıklık oranındaki artışın ekonomik büyümeyi pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Buna karşın yerli sermayeyi temsilen kullanılan piyasa kapitalizasyon oranı değişkeni katsayısının istatistiksel olarak anlamsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda yerli sermayenin etkinliğinin sağlanmasına yönelik politik önlemler alınması gerektiği açıkça ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Doğrudan Yabancı Yatırımlar, Piyasa Kapitalizasyonu, Ekonomik Büyüme

**BOBİ FRS VE MSUGT AÇISINDAN FİNANSAL DURUM TABLOSU-BİLANÇO
KARŞILAŞTIRMASI****Doç. Dr. Şakir DIZMAN***Erzurum Teknik Üniversitesi, sakir.dizman@erzurum.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışmada; Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) bakımından, Finansal Durum Tablosu ve Bilanço temel farkları incelenmeye çalışılmıştır. MSUGT, 1994 yılından başlayarak günümüze kadar süregelen ve belirli işletmeler açısından devam etmekte olan bir muhasebe ve finansal raporlama sistemidir. BOBİ FRS ise, 01.01.2018 tarihinden itibaren bağımsız denetime tabi işletmeler tarafından kullanılmaya başlanan finansal raporlama standardıdır. Bu işletmelerde, 2018 yılından önce Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) kullanma zorunluluğu bulunmadığından, finansal tablolar MSUGT'a göre düzenlenmekte idi. 01.01.2018'den itibaren BOBİ FRS'nin kullanılması zorunluluğu nedeniyle, MSUGT'tan BOBİ FRS'ye geçişte problemlerin yaşanmaması veya azaltılması bakımından böyle bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Bu çalışmada, BOBİ FRS ve MSUGT bakımından Finansal Durum Tablosu ve Bilanço ayrı ayrı değerlendirilerek aralarındaki farklılıklar ortaya konulmuştur. Bu farklar; hesap sınıfı, hesap grubu ve hesaplar bakımından ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiştir. Hesap sınıfları bakımından fazla farklılık bulunmamasına rağmen, hesap grupları bakımından bazı farklılıklar söz konusudur. MSUGT içerisinde hesaplar ayrıntılı olarak belirtilmesine rağmen, BOBİ FRS'de hesaplar ayrıntılarıyla belirtilmediğinden, farklılıklar daha çok hesap sınıfı ve hesap grubu açısından ortaya konulmuş, ancak BOBİ FRS açısından var olan veya olmayan hesapların değerlendirmesi ve var olan hesapların MSUGT hesapları ile karşılaştırması ayrıca yapılmıştır. BOBİ FRS; MSUGT ile TFRS arasında bir geçiş sağlayacak yapıda oluşturulmuştur. Bu geçiş sürecinin, farklılıkların hızlı öğrenimi ve uygulamaya yansıtılması ile daha kolay atlatılması söz konusu olacaktır. Çalışma sonucunda, BOBİ FRS ve MSUGT açısından Finansal Durum Tablosu ve Bilanço'nun ortak noktalarının oldukça fazla olduğu, ancak BOBİ FRS ile bir takım farklılıkların; hesap sınıfı, hesap grubu ve hesaplar açısından ortaya çıktığı görülmüştür. Bu farkların en hızlı biçimde öğrenilmesi ve uygulanması, hem BOBİ FRS uygulamalarının sağlıklı yapılması bakımından, hem de ülkemizin orta ve uzun vadeli hedefi olan TFRS'ye geçişte büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: BOBİ FRS, MSUGT, Muhasebe, Finansal Durum Tablosu, Bilanço

Jel Kodları: M40, M41

**BOBİ FRS VE MSUGT AÇISINDAN KÂR VEYA ZARAR TABLOSU-GELİR
TABLOSU KARŞILAŞTIRMASI****Doç. Dr. Şakir DIZMAN***Erzurum Teknik Üniversitesi, sakir.dizman@erzurum.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışmada; Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı(BOBİ FRS) ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği(MSUGT) bakımından, Kâr veya Zarar Tablosu-Gelir Tablosu temel farkları incelenmeye çalışılmıştır. BOBİ FRS’de Kâr veya Zarar Tablosu olarak isimlendirilen Mali Tablo, MSUGT açısından Gelir Tablosu olarak isimlendirilmektedir. BOBİ FRS 01.01.2018 tarihinden itibaren bağımsız denetime tabi işletmeler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bu işletmelerde, Türkiye Finansal Raporlama Standartları(TFRS) kullanma zorunluluğu bulunmadığından, Finansal Tablolar 2018 yılına kadar MSUGT’a göre düzenlenmekteydi. 2018 yılı başından itibaren BOBİ FRS’nin kullanılması zorunluluğu nedeniyle, MSUGT’tan BOBİ FRS’ye geçişte problemlerin en aza indirilmesi bakımından böyle bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Bu çalışmada, Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı(BOBİ FRS) ve MSUGT bakımından, Kâr veya Zarar Tablosu ile Gelir Tablosu ayrı ayrı değerlendirilerek aralarındaki farklılıklar ortaya konulmuştur. Bu farklar; hesap sınıfı, hesap grubu ve hesaplar bakımından ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiştir. Hesap sınıfları bakımından fazla farklılık bulunmamasına rağmen, hesap grupları bakımından bazı farklılıklar söz konusudur. MSUGT içerisinde hesaplar ayrıntılı olarak belirtilmesine rağmen, BOBİ FRS’de hesaplar ayrıntılarıyla belirtilmediğinden, farklılıklar daha çok hesap sınıfı ve hesap grubu açısından ortaya konulmuş, ancak BOBİ FRS açısından var olan veya olmayan hesapların değerlendirmesi ve var olan hesapların MSUGT hesapları ile karşılaştırması ayrıca yapılmıştır. BOBİ FRS; MSUGT ile TFRS arasında bir geçiş sağlayacak yapıda oluşturulmuştur. Ülkemizde, 2014 yılından itibaren sadece Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşlar(KAYİK) TFRS kullanmak zorundadır. MSUGT ve TFRS arasında BOBİ FRS ile ortaya konan geçiş sürecinin, farklılıkların hızlı öğrenimi ve uygulamaya yansıtılması ile daha kolay atlatılması söz konusu olacaktır. Çalışma sonucunda, BOBİ FRS ve MSUGT açısından Kâr veya Zarar Tablosu ile Gelir Tablosu’nun ortak noktalarının oldukça fazla olduğu, ancak BOBİ FRS ile bir takım farklılıkların ortaya çıktığı görülmüştür. Bu farkların en hızlı biçimde öğrenilmesi ve uygulanmasıyla ülkemizin orta ve uzun vadeli hedefi olan TFRS’ye geçiş daha hızlanacak ve kolaylaşacaktır.

Anahtar Sözcükler: BOBİ FRS, MSUGT, Muhasebe, Kâr veya Zarar Tablosu, Gelir Tablosu

Jel Kodları: M40, M41

TÜRKİYE’DE MUHASEBE VE FİNANS EĞİTİMİNDE AKREDİTASYON**Doç. Dr. Nuraydın TOPÇU***Yalova Üniversitesi, nuraydın.topcu@yalova.edu.tr***Dr. Öğr. Gör. Nalan ECE***Yalova Üniversitesi, nalan.ece@yalova.edu.tr***ÖZET**

Uluslararası ekonomik entegrasyonlar neticesinde değişim ve etkileşim, bilginin hızlı üretilmesi ve kullanıcılara kolay ulaşması sonucunu da doğurmuştur. Hızlı üretilen ve kolay ulaşılan bilgi rekabeti arttırmakta ve rekabet kaliteyi öne çıkarmaktadır. İşletmeler rekabet güçlerini arttırabilmek için yalnızca sundukları ürünün kalitesiyle değil, işgücü ve diğer kaynakların kalitesiyle de ilgilenmeye başlamışlardır.

İşletme içinde finansal bilgiyi üreten muhasebe sistemi insan faktörüne dayanmaktadır. Finansal bilgi üretilmesinde eğitilmiş, nitelikli, kaliteli işgücünün önemi yadsınamaz hale gelmiştir. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için muhasebe/finans eğitiminin kalitesinin artırılması kaçınılmaz olmuştur. Muhasebe/finans eğitiminin kalitesini mesleğe ilişkin bilgi ve becerinin verildiği ders programları, ders içerikleri, ders verme şekli ve araçları, öğretim elemanları ve öğrenciler belirleyecektir. En önemlisi ise alınan yükseköğretim de verilen ‘muhasebe ve finans eğitiminin’ uluslararası geçerlilikte olmasıdır.

Muhasebe ve finans öğretiminde asıl amaç, öğrenciye, mesleğin gerektirdiği hem teorik bilgiyi hem de uygulama becerisini kazandırmaktır. Elbette bu amacın gerçekleştirilmesinde, eğitim/öğretim ortamında yer alan öğrenen, öğrenen ve uygulayan olarak isimlendirilebilen üç tarafın kendine düşen görevleri vardır. Muhasebe/finans eğitiminden beklenti, öğrencilerin dinamik bir alan olan ve çevresinden etkilenen muhasebe mesleğinin gerektiği bilgi ve becerinin edinilmesidir.

Çalışmadaki amaç, dünyada ve Türkiye’de mevcut yükseköğretim akreditasyon çalışmalarını ortaya koymak ve bu bağlamda yapılması gereken çalışmaların ‘Muhasebe ve Finans Eğitiminde’ olabilirliğini tartışmak. Türkiye’de ulusal veya uluslararası ‘Muhasebe/Finans Eğitimi Akreditasyon’ sağlanması halinde yükseköğretime katkısı ve oluşumuna yönelik genel bir bakış açısı kazandırmak çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küresel Eğitim, Eğitim Kalitesi, Muhasebe ve Finans Eğitimi, Akreditasyon

**DEMATEL YÖNTEMİ İLE SATIŞ PERSONELİ SEÇİMİ KRİTERLERİNİN
ÖNCELİKLENDİRİLMESİ: GİRESUN İL'İNDE PERAKENDE SEKTÖRÜNDE BİR
UYGULAMA**

PRIORITIZATION OF SALES PERSONNEL SELECTION CRITERIA WITH
DEMATEL METHOD: AN APPLICATION IN RETAIL SECTOR IN GİRESUN
PROVINCE

Salih MEMİŞ

Giresun Üniversitesi, salih.memis@giresun.edu.tr

Selçuk KORUCUK

Giresun Üniversitesi, skorucuk@hotmail.com

Mustafa ERGÜN

Giresun Üniversitesi, mustafa.ergun@giresun.edu.tr

ÖZET

Satış faaliyetleri, bir firmanın ürettiği ürün ve hizmetleri, tüketicileri bilgilendirmek ve onların beğenisini kazandırmak için hedef tüketicilere satışını yapmak amacıyla yürüteceği zorunlu uygulamalardır. Satış faaliyetinin temel unsurunu oluşturan değişimin gerçekleşebilmesi için ilk olarak tarafların iletişim kurmaları gerekmektedir. Firma ve tüketici arasındaki iletişimi kurma görevini firmanın satış personelleri sağlamaktadır.

Bu bağlamda bir firmanın sahip olacağı satış personellerinin yetkinliklerinin belirlenmesi o firmanın satış başarısını etkilemektedir. Seçim süreci işletmeler için oldukça meşakkatli ve maliyetli bir süreçtir. Uygun işe uygun personelin seçilmesine yardımcı olacak bu seçim sürecini etkin ve düzgün işleyecek biçimde oluşturmalı ve uygulamalıdır. Uygun satış personeli seçimi problemi, çok kriterli karar verme problemi olarak sınıflandırılabilir. Çalışmada Çok Kriterli Karar Verme tekniklerinden DEMATEL yöntemi kullanılmıştır. DEMATEL (Decision Making Trial and Evaluation Laboratory) yöntemi Cenevre Battelle Memorial Enstitüsü tarafından ortaya konulan çok kriterli karar verme yaklaşımıdır. Bu çalışmanın amacı, Giresun İli'nde perakende sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde satış personeli seçim faktörlerinin belirlenmesi ve belirlenen faktörlerin önceliklendirilmesinin yapılmasıdır. Bu doğrultuda DEMATEL yöntemi ile belirlenen satış personeli seçim kriterlerinin ağırlıklandırılması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çok Kriterli Karar Verme, DEMATEL, Satış Personeli, Giresun, Perakende Sektörü.

ABSTRACT

Sales activities are the mandatory applications of a company's products and services to inform consumers and to sell to target consumers to gain their appreciation. The parties must first communicate in order to change take place as a key element of the sales activity, The

company's sales staff provides communication between the company and the consumer. In this context, the determination of the competencies of the sales personnel to be operated by a firm affects the sales success of that company.

The selection process is a very difficult and costly process for businesses. It should establish and implement this selection process effectively and properly to select appropriate personnel for the appropriate job. The problem of selection of appropriate sales personnel can be classified as a multi-criteria decision making problem. In this study, DEMATEL method, which is a multi - criteria decision making technique, was used. The DEMATEL (DecisionMaking Trial and Evaluation Laboratory) method is the multi-criteria decision making approach found by the Geneva Battelle Memorial Institute. The purpose of this study is, Determination of the selection factors of the sales personnel in the enterprises operating in the retail sector in Giresun Province and the prioritization of the determined factors. Accordingly, weighting of the selection criteria of sales personnel determined by DEMATEL method has been made.

Keywords: Multi Criteria Decision Making, DEMATEL, Sales Personnel, Giresun, Retail Sector

SÜRDÜRÜLEBİLİR AFET LOJİSTİĞİNE YÖNELİK EN İDEAL AFET DEPO YER SEÇİMİ KRİTERLERİNİN AĞIRLIKLANDIRILMASI: GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ

THE MOST IDEAL DISASTER STORAGE FOR SUSTAINABLE DISASTER LOGISTIC LOCATION CRITERIA WEIGHTING: THE CASE OF GİRESUN PROVINCE

Selçuk KORUCUK

Giresun Üniversitesi, skorucuk@hotmail.com

Mustafa ERGÜN

Giresun Üniversitesi, mustafa.ergun@giresun.edu.tr

Salih MEMİŞ

Giresun Üniversitesi, salih.memis@giresun.edu.tr

ÖZET

Afet durumunda ihtiyaç duyulan malzemelerin temin edilmesi ve gerekli müdahalelerin yapılması afete maruz kalan kimselerin hayatta kalmasına doğrudan etki eden çok önemli uygulamalardır. Özellikle gerekli olan malzemenin doğru, dinamik ve süratli bir biçimde yerine ulaştırılması etkin afet depo yer seçimi bileşenlerinin dikkatli bir biçimde incelenmesi ve analiz edilmesine bağlıdır.

Bu çalışmada Giresun ili'nde afet depo yer seçimi kriterleri belirlenmiş ve belirlenen kriterler ağırlıklandırılmıştır. Bu amaçla afet depo yer seçimi kriterlerinin değerlendirilmesinde konunun paydaşları olan (Kızılay, AFAD, Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları yetkilileri, akademisyenler, lojistik hizmet veren işletmeler ve lojistik hizmet alan işletmeler) 27 uzman anket sunulmuş ve ağırlıklar AHP yöntemi ile tespit edilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda afet depo yer seçimi kriterlerinin en önemlileri “Altyapı” ve “İşbirliği” olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Lojistiği, AHP

ABSTRACT

In case of a disaster, providing necessary materials and the necessary responses are very important practices which is directly affect the survival of the victims. Especially Accurate, dynamic and rapid delivery of the required material depends on the careful examination and analysis of the effective storage location selection components.

In this study, disaster storage location selection criteria were established in Giresun province and determined criteria are weighted.. For this purpose, in the evaluation of disaster storage location selection criteria, questionnaire were presented to 27 experts (Red Crescent, AFAD, Local Governments, Non-Governmental Organizations, academicians, logistics service enterprises and enterprises receiving logistics services) and weights were determined by AHP method. As a result of the evaluation, “Infrastructure” and “Cooperation” were the most important criteria of disaster storage location selection.

Keywords: Disaster, Disaster Logistics, AHP

**ATEROSKLEROTİK RAT MODELİNDE *IN VITRO* TORASİK AORT
KONTRAKTİLİTESİNİN VE 4-HYDROXYACETOPHENONE İLE İNDÜKLENEN
VAZODİLATATÖR CEVAPLARIN ARAŞTIRILMASI**

Dr. Öğr. Üyesi Emin ŞENGÜL

Atatürk Üniversitesi, emin.sengul@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Volkan GELEN

Kafkas Üniversitesi, gelen_volkan@hotmail.com

ÖZET

Ateroskleroz arteriyel darlık ve devamında tıkanıklığa, arteriyellerin esnekliğinin bozulmasına neden olan bir hastalıktır. Ateroskleroz, sadece koroner damarları değil tüm arteriyel yapıları etkileyebilen multifaktöriyel sistemik bir patolojidir. Aterosklerozda damar kontraktilitesinde bozulma en belirgin patojenezlerden birisidir. Bu çalışmada aterosklerotik rat modelinde torasik aort kontraktilitesinin ve 4-Hydroxyacetophenone (4-HAP)'nin vazodilatatör cevaplarının araştırılması amaçlandı. Çalışmada ortalama 200-220 g ağırlığında 30 adet dişi rat kullanıldı ve ratlar Kontrol, Ateroskleroz ve Atorvastatin+Ateroskleroz olmak üzere 3 gruba ayrıldı. Kontrol grubuna normal rat yemi verildi, diğer iki gruptaki ratlarda ise overektomi ile yaşlanma hızlandırıldı ve 12 hafta yüksek yağ diyetiyle beslenerek ateroskleroz oluşturuldu. Atorvastatin+Ateroskleroz grubuna, ateroskleroz grubuna ek olarak 10 mg/kg dozda oral atorvastatin uygulandı. 12 haftanın sonunda tüm hayvanlar 20 mg/kg dozda tiopental sodyumla anestezi altına alınarak servikal dislokasyon yöntemi ile sakrifiye edildi. Ratların torasik aortaları hızlı bir şekilde izole edildi ve izole organ banyosunda serotonin (5-HT) ile indüklenen *in vitro* kontraksiyonlar ve asetilkolin (ACh) ve 4-HAP ile indüklenen gevşeme cevapları değerlendirildi. Elde edilen veriler One Way ANOVA'da Tukey testi ile değerlendirildi. $P<0.05$ değeri anlamlı kabul edildi. 5-HT ile indüklenen kontraksiyon cevapları gruplar arasında karşılaştırıldığında, ateroskleroz grubunda cevapların kontrole kıyasla önemli düzeyde azaldığı belirlendi ($P<0.05$). Atoravastatin uygulanan grupta ise kontraksiyon cevaplarının kontrolden farklı olmadığı gözlemlendi ($P>0.05$). ACh dozları (10^{-6} ve 10^{-5} M) ile indüklenen gevşeme cevapları ateroskleroz grubunda kontrole göre anlamlı düzeyde azaldı ($P<0.05$). ACh cevaplarının atorvastatin uygulanan grupta kontrolden farklı olmadığı belirlendi. 4-HAP'ın kümülatif dozları (10^{-6} - 10^{-2} M) ile indüklenen gevşeme cevaplarında ise, 4- HAP'ın 10^{-4} , 10^{-3} ve 10^{-2} M dozlarına verilen gevşeme yanıtlarının ateroskleroz grubunda diğer gruplara göre önemli düzeyde azaldığı tespit edildi ($P<0.05$). Bu çalışmanın sonucunda, aterosklerotik ratlarda 5-HT ile indüklenen kontraksiyon cevaplarının yanı sıra, ACh ve 4-HAP ile oluşturulan gevşeme yanıtlarının azaldığı belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Ateroskleroz, 5-HT, ACh, 4-HAP

APOPİTOZUN BELİRLENMESİNDE KULLANILAN İMMUNOHİSTOKİMYASAL YÖNTEMLER**Dr. Öğr. Üyesi Semin GEDİKLİ***Atatürk Üniversitesi, semingedikli@gmail.com***ÖZET**

Organizmalarda yaşam, doğum, büyüme, farklılaşma, üreme, yaşlanma ve ölüm gibi belli dönemlerden oluşmaktadır. Yaşamın sürdürülebilmesi için bütün bu olaylar doğal bir denge içerisinde sürer, gider. Bu süreçte, doku homeostazisi denilen canlıyı oluşturan hücrelerin sayısal dengesinin korunması oldukça önemlidir. Canlıda yeni hücreler oluşurken var olan hücrelerin bir kısmı da hücre ölümü ile ortadan kaldırılmakta, böylelikle vücuttaki hücresel denge korunmaktadır. Eğer organizmada bir hücreye artık ihtiyaç duyulmuyorsa hücre içi haberci sistemleri aktive edilerek o hücrenin intihar süreci başlatılmış olur. Bu olay Yunanca'da "yaprak dökümü" anlamına gelen apoptozla (fizyolojik hücre ölümü veya programlı hücre ölümü) gerçekleşir. Apoptoz, hücrenin yaşam döngüsü boyunca yapım-yıkım dengesinin sürdürülmesini sağlar. Organizmada hasar görmüş veya organizma için tehlike oluşturabilecek hücrelerin ortadan kaldırılmasında görev alır. Apoptoz için sinyal alındıktan sonra hücrede DNA parçalanması, fosfolipidlerin moleküllerinin hücre membranının dış yüzeyine çıkması gibi pek çok biyokimyasal değişiklik meydana gelir. Ayrıca hücre küçülmesi, kromatin yoğunlaşması ve apoptotik cisimciklerin oluşması gibi bir takım morfolojik değişimler de gözlenir. Apoptotik indeks olarak adlandırılan apoptotik hücre sayısının tüm hücrelere oranının dokularda tespit edilebilmesi için öncelikle apoptozun hücrelerde görünür hale getirilerek belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla çeşitli morfolojik, biyokimyasal, immünolojik ve immünohistokimyasal görüntüleme yöntemleri geliştirilmiştir. Hazırlanan bu derlemede apoptoza uğrayan hücrelerde meydana gelen değişikliklerin immünohistokimyasal olarak belirlenmesinde kullanılan yöntemler hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır. Bu yöntemlerden biri Anneksin V yöntemidir. Normal hücrelerde hücre zarının sitoplazmik yüzeyinde bulunan membran lipitlerinden biri olan fosfatidilserin (PS) molekülleri apoptoza giden hücrede, hücre zarının dış yüzeyine transloke olur. Anneksin V yönteminde amaç hücrenin dış yüzeyine geçen PS moleküllerine bağlanabilen Anneksin V proteininin floresan izotiyosiyanat (FITC) ile işaretlenmesi ve apoptotik hücrenin görünür hale gelmesinin sağlanmasıdır. Diğer bir yöntem olan TUNEL metodunda amaç, DNA kırıklarının in situ olarak tanınmasını sağlamaktır. Bu metotta parafin kesitler terminal deoksinukleotidil transferaz (TdT) ve nonizotopik işaretli nükleotidler kullanılarak işaretlenir. Floresan veya enzimatik görüntülemeyle de apoptotik hücreler sağlıklı hücrelerden ayırt edilmiş olur. M30 yönteminde ise apoptotik hücreler, kaspazların etkisiyle sitokeratin 18'in kırılması ve bunun sonucunda açığa çıkan yeni antijenik bölgelerin immünohistokimyasal yöntemlerle boyanmasıyla belirlenirler. Apoptozu immünohistokimyasal belirleme yöntemlerinden sonuncusu Kaspaz-3 yöntemidir. Bu yöntemle sadece apoptotik hücrelerde oluşan aktif kaspaz-3 immünohistokimyasal boyama metoduyla belirlenebilir. Bunun için, dokunun ya kaspaz-3 ekspresyonunun ya da kullanılan ajanın dokuda kaspaz-3'ü kırıp kırmadığının bilinmesi gerekmektedir. Apoptozun pek çok fizyolojik ve patofizyolojik süreçte önemli görevler üstlendiği açıktır. Histolojik olarak da apoptotik indeksle apoptotik hücre sayısının tüm hücrelere oranı bulunmakta ve apoptozun şiddeti belirtmiş olduğumuz immünohistokimyasal yöntemlerle belirlenebilmektedir.

Anahtar kelimeler: Apoptoz, immünohistokimya, Anneksin V, TUNEL, M30, Kaspaz-3

UTERUS VE UTERUS BEZLERİ**Öğr. Gör. Arzu GEZER**

Atatürk Üniversitesi, arzu.gezer@atauni.edu.tr

Prof. Dr. Ebru KARADAĞ SARI

Kafkas Üniversitesi

ÖZET

Uterus pelvis boşluğunda mesane ve rektum arasında yer alan düz kastan oluşmuş boşluklu bir iç genital organdır. Uterus, embriyonal gelişimine gestasyonun dördüncü haftasında başlayıp 20. haftasında tamamlar. Uterusun duvar yapısı lümeninden itibaren endometrium, ortada myometrium, dış kısımda perimetriumdan oluşur.

Endometrium, döllenmiş yumurta hücresinin beslenmesi ve embriyonun implantasyonu için hayati bir tabakadır ve iki alt bölüme ayrılır. Bunlar; *bazal tabaka* ve *fonksiyonel tabakadır*. Menstrual siklusta endometriumun fonksiyonel tabakası dökülür ve menstruasyon sonrasında bazal tabakanın çoğalması ile yenilenir. Bu değişiklikler esas olarak östrojen ve progesteron hormonları etkisi altında gerçekleşir.

Uterus bezlerinin (endometriyal bezlerin) 2/3'si bazal tabaka içinde bulunur ve bu bezler; glikoz, lipid, protein salgılar. İmplantasyonda, yumurta hücresinin beslenmesinde ve plasentanın gelişiminde dönüştüğü spongios yapısıyla önemi göz ardı edilemeyecek elzem bezlerdir. Fetus ile ilişkili ekstra embriyonik keselerin ve plasentanın gelişiminde de önemli rol oynayan uterus bezleri ilk ve ikinci trimestrilerde karbonhidrattan ve lipitten zengin salgıları ile bu yapıları destekler. Ek olarak, uterin bezlerinde sentezlenen iki glikoprotein; güçlü immünespresif özelliklere sahip olan glikodelin A ve musin-1 (MUC-1) 'in ve bunun yanında lösemi inhibitör faktör (LIF)'ün, implantasyonun organize edilmesinde anahtar rol oynadığı bilinmektedir. Uterus bezleri fetusun sadece beslenmesi, implantasyonu ve gebeliğin devamı için değil bunlara ek olarak büyüme faktörlerinin de kaynaklarından biridir. Bez epiteli ve luminal sekresyonda çeşitli büyüme hormonları tanımlanmıştır. Bu nedenlerle, uterus bezlerinin yapısındaki ve salgılarındaki herhangi bir anormallik erken gebelik kayıplarına neden olabilmektedir.

Sonuç olarak, bazı hormonal değişiklikler (insülin, testesteron gibi), sistemik hastalıklarda (diyabet, hipertansiyon gibi) ya da ve klinik uygulamalar (küretaj gibi) sonucu uterus bezleri üzerinde oluşan etkilere yönelik ayrıntılı çalışmaların yeteri kadar olmadığı görüldü. Bu eksikliklere yönelik ayrıntılı histolojik ve moleküler çalışmalar yapılabileceği ve bu çalışmaların klinisyenler için önemli olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uterus, Uterus Bezleri, İmplantasyon

DETERMINATION OF LUNG PROTECTIVE ROLE AND ANTIOXIDANT EFFECTS OF *AGARICUS ARVENSIS* AND *PHOLIOTA AURIVELLA* MUSHROOM SPECIES AGAINST CCL₄-INDUCED EXPERIMENTAL OXIDATIVE STRESS IN RATS

Abdulahad DOĞAN

Yıldız UÇAR

Van Yuzuncu Yil University, abduhaddogan@gmail.com

ABSTARCT

Edible mushrooms are popular traditional medicinal food sources therefore, it has recently increased the interest in these resources. The present study was carried out to evaluate the lung protective effect and antioxidant role of *Agaricus arvensis* and *Pholiota aurivella* mushroom extracts against CCl₄-induced oxidative stress in rats. After the toxicity test, rats were divided into six experimental groups: Control, CCl₄, CCl₄+*A. arvensis* 100 mg/kg, CCl₄+*A. arvensis* 500 mg/kg, CCl₄+*P. aurivella* 100 mg/kg and CCl₄+*P. aurivella* 500 mg/kg groups. The protective effects of the mushroom extracts feed against CCl₄-induced oxidative stress were evaluated by measuring lung cell membrane damage marker malondialdehyde (MDA) content and antioxidant defense system enzymes such as reduced glutathione (GSH), glutathione reductase (GR), superoxide dismutase (SOD), glutathione S-transferase (GST) and glutathione peroxidase (GPx) and catalase (CAT) activities in lung tissue of rats. According to the results, the content of MDA was significantly increased in CCl₄ and CCl₄+*P. aurivella* groups as compared to that of control, however decreased in CCl₄+*A. arvensis* groups as compared to that of CCl₄ group. Similarly, antioxidant enzyme levels decreased in CCl₄ and CCl₄+*P. aurivella* groups, whereas CCl₄+*A. arvensis* group showed a significant increase compared to CCl₄ group. The results indicated that *A. arvensis* extract could be as important as diet-derived antioxidants in preventing oxidative damage in the lung tissue by reducing the lipid oxidation or inhibiting the production of CCl₄-induced free radicals in rats. However, positive effects observed in *A. arvensis* could not be determined in *P. aurivella*.

Key words: CCl₄, *Agaricus arvensis*, *Pholiota aurivella*, oxidative stress, antioxidant systems

AN IMMUNOHISTOCHEMICAL STUDY OF THE ENDOCRINE CELLS IN THE PANCREAS OF LAKE VAN FISH (*ALBURNUS TARICHI* GÜLDENSTÄDT, 1814)**Burak KAPTANER***Van Yuzuncu Yil University, bkaptaner@yahoo.com***ABSTRACT**

The Lake Van fish (*Alburnus tarichi* Güldenstädt, 1814) (Cyprinidae) is an endemic fish species inhabiting the Lake Van Basin. In this study, the regional distribution and relative frequency of some endocrine cells in the pancreas of the Lake Van fish were investigated via immunohistochemistry using specific mammalian antibodies. The pancreas tissue was observed to be surrounded by adipose tissue, which was adjacent to the gall bladder or extrahepatic bile duct, or dispersed in the adipose tissue ranked among coils of post-esophageal swelling and intestine parts of the digestive tract. The endocrine cells were examined in pancreas regions including principle and the secondary islets, exocrine pancreas, and pancreatic ducts. According to the modified aldehyde fuchsin staining and immunohistochemistry, insulin-secreting B cells were determined to localize commonly at the central region and at peripheral areas in small numbers in principle islets. Glucagon immune-reactive (IR) cells were observed to be situated moderately on the periphery of the principle islets. In addition, they were rarely determined in the central region as scattered or intermingled with other endocrine cells, especially among the insulin IR-cells. Somatostatin-IR cells were detected both at the center and periphery of the principle islets intermingled with other endocrine cells in small numbers. Insulin IR-cells were major cell types in the principle islets, followed by glucagon- and somatostatin-IR cells, in that order. The same trends of those three cell types were also determined in the secondary islets. The three-IR cell types were also observed among the epithelium and sub-epithelial connective tissue of the pancreatic ducts or in the exocrine pancreas. With this study, the existence, regional distribution, and relative frequency of the insulin-IR, glucagon-IR, and somatostatin-IR cells were first investigated in the pancreas of the Lake Van fish and the results were discussed.

Keywords: *Alburnus tarichi*, Lake Van fish, endocrine cells, immunohistochemistry

*The present study was partly supported by the Scientific Research Project Coordination Unit of the Van Yuzuncu Yil University, under project number: FAP-2018-7215.

**APOPTOSIS AND CELL PROLIFERATION IN THE ESOPHAGEAL AND
INTESTINAL EPITHELIA OF LAKE VAN FISH (*ALBURNUS TARICHI*
GÜLDENSTÄDT, 1814) DURING ANADROMUS MIGRATION**

Sait CEYLAN

Van Yüzüncü Yıl University, sayidceylan@gmail.com

Burak KAPTANER

Van Yüzüncü Yıl University, bkaptaner@yahoo.com

ABSTARCT

Lake Van fish (*Alburnustarichi* Guldenstädt, 1814) (Cyprinidae) is an endemic and anadromous fish species inhabiting the Lake Van Basin. The fish show adaptation to the highly alkaline and brackish water of Lake Van and migrate to freshwaters flowing into the lake. In this study, cellular changes in the epithelia of the esophagus and intestine of pearl mullet that migrated from the highly alkaline and brackish water of Lake Van to fresh water were investigated by apoptosis and cell proliferation. Toward this aim, the fish were caught from Lake Van during the pre-spawning period or upstream and at the entrance of Karasu Stream, in which the fish migrate for spawning. Apoptotic cells were detected using the TUNEL method, whereas proliferating cells were detected by PCNA immune-staining. Next, the apoptotic index (AI) and proliferation index (PI) were calculated in the epithelia of the esophagus and intestine. In the esophagus, apoptotic cells were observed as randomly distributed in the epithelium and the AI displayed no differences between fish from the lake or the stream. Those cells were determined to increase through the villus epithelium and become localized in the villus tips in the intestine of fish from the freshwater. The AI increased significantly at the anterior or mid-intestine and throughout the intestine, whereas it remained unchanged in the posterior intestine of fish from both upstream and at the entrance of Karasu Stream. Proliferating epithelial cells were observed as distributed randomly in the esophagus and the PI values decreased gradually in fish from both upstream and at the entrance of Karasu Stream. In the intestine, the proliferating cells were localized mainly in basal areas and throughout the intestinal folds. The PI increased significantly in the anterior or throughout the intestine of fish collected from the entrance of Karasu Stream; however, it did not change along the intestine of fish collected upstream of Karasu Stream. The results showed that cellular changes in the esophagus epithelium during acclimation to freshwater differed from other euryhaline fish species. Moreover, modifications of the cell turnover in the intestinal epithelium might be related to epithelial permeability or other factors, such as hormonal regulations or oxidative mechanisms during acclimation to freshwater. Further studies are needed to elucidate the reasons' underlying mechanisms.

Keywords: *Alburnustarichi*, esophagus, intestine, apoptosis, cell proliferation

* The present study was supported by Scientific Research Projects Coordination Unit of Van Yuzuncu Yil University with a project number, FYL-2018-6892.

NEOLİTİK DÖNEM İNSANLARINDA BESLENME

Prof. Dr. Fadime SUATA ALPASLAN*Cumhuriyet Üniversitesi, fsuataalpaslan@gmail.com***Hatice KUZU***Cumhuriyet Üniversitesi, kuzuuhatice@gmail.com***ÖZET**

Yeni Taş Devri veya Cilalı Taş Devri olarak da bilinen Neolitik dönem günümüzden 10.000 yıl öncesine kadar uzanır. Bu dönemde, uzun süren buzul çağlarından çıkmış, küresel ısınma sonucunda dünyanın sıcaklık değeri yükselmiş ve buna bağlı olarak da doğal ortamda bitki ve hayvan çeşitliliği artmıştır. Neolitik Dönem Epipaleolitik/Mezolitik kültür çağından hemen sonra gelen, yeni iklim şartlarına ve doğal ortama uyum sağlayan insanoğlunun besin üretimine geçtiği ilk kültürel dönemdir. Neolitik çağda insan, bitki, hayvan ve doğal çevre arasında kültürel bir uyum görülür. Başka bir deyişle, insanın yerleşik hayata geçerek kurdukları köylerde yabani olarak tükettikleri bitkileri evcilleştirip ilk besin üreticiliğine geçtiği dönemdir. Tarım, hayvancılık ve çanak-çömlek yapımı Neolitik döneme damgasını vuran önemli olaylar arasında yerini alır. Bu dönemde, tarımla toprağın sürülmesine başlanmış ve toprağın verimliliğine bağlı olarak da besin üretiminde önemli oranda artış sağlanmıştır. Tarımla başlayan üretim zenginliği ile besin çeşitleri, besin hazırlama teknikleri ve beslenme alışkanlıkları da değişmiştir. Hızla büyüyen köy yerleşim alanları, bu alanlar etrafında biriken atıklar, hayvanların evcilleştirilmesi ve hijyenik kurallara uyulmaması da birçok sağlık sorununu beraberinde getirmiştir Beslenme açlık duygusunu bastırmak ya da yemek içmek değildir. Beslenme büyüme ve yaşamın sürdürülmesi ve sağlığın korunması için dışarıdan alınan besinlerin bir takım kimyasal reaksiyonlar sonucu karbonhidrat, yağ, protein, vitamin, mineral gibi bileşenlere ayrılarak kullanılmalıdır. Neolitik dönemde tahılların ve hayvanların evcilleştirilmesi insanın diyetinde devrim yaratacak değişikliklere neden olmuştur. Bu değişiklikler öncelikle diş morfolojilerine yansımıştır. Tahılların evcilleştirilmesiyle karbonhidratlı besinler ve şekerli yiyecekler bol miktarda tüketilmeye başlanmıştır. Buna bağlı olarak eski insan toplumlarına oranla Neolitik dönem insanlarında ağız ve diş hastalıklarında özellikle de diş çürüğü lezyonunda artış görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Neolitik Dönem, Tarım, Hayvancılık, Beslenme, Dentoloji

FOSİL MEMELİLERİN PALEOEKOLOJİK ANALİZİ**Fadime SUATA ALPASLAN***Cumhuriyet Üniversitesi, fsuataalpaslan@gmail.com***ÖZET**

Paleoekoloji eski dönemlerde yaşamış canlıların (insan, bitki ve hayvan) birbirleriyle ve aynı zamanda çevreleriyle olan ilişkilerini, etkileşimlerini inceleyen bilim dalıdır. Bir yaşam alanındaki bütün canlı ve cansız varlıklar ekosistemin birer parçasıdır. Yaşam alanındaki çevresel koşullar bu alanda yaşayan tüm canlı türlerinin yapısına ve birbirleri ile olan etkileşimlerine doğrudan etkilidir. Eski zamanlarda yaşamış canlıların taşlaşmış kalıntısı fosil olarak adlandırılır. Doğa tarihinin önemli belgeleri niteliğinde olan bu fosiller sayesinde geçmiş dönemlerin ortam analizleri yapılabilmektedir. Fosil memelilerin ekolojik rekonstrüksiyonu için birçok farklı yöntem kullanılır. Bunlardan birisi aktualistik yaklaşımdır. Bu yöntemde fosil memelilerin ekolojisi yaşayan akrabalarının habitatlarından çıkarılır ve onların ekolojik gereksinimleri fosil akrabaları için de varsayılır. Fonksiyonel morfoloji de fosil türlerin ekolojisinin belirlenmesinde kullanılır. Bazı durumlarda yaşam şekli morfolojiye yansır. Örneğin, hipsodonti önemli miktarda lif içeren diyetlere adaptasyon olarak yorumlanır. Bundan dolayı açık ve daha kurak ortamlara olan bir tercih varsayılır böylelikle, hipsodont dişli memelilerin açık, kurak ortamlara işaret ettiği çıkarılır. Çökellerin fasiyeslerindeki farklılıklar da ortamsal farklılıklara işaret edebilir örneğin, göl ya da ırmak kökenli linyitli killere, karstik çatlak dolguları; birincisi nemli ormanlık, diğeri açık ve kurak bir ortamın göstergesi olarak değerlendirilir.

Nesli tükenmiş memeli taksonların ekolojik tercihlerinin anlaşılmasında güncel kommünite ve ortamlarla doğrudan ekolojik karşılaştırmaların yapılabilmesini sağlayan ve taksonomiye dayalı olmayan (takson-free) yöntemlerin çok yararlı olduğu kanıtlanmıştır. Bu yöntemler taksonomik sınıflamalara değil, diyet, lokomasyon, boy gibi ekolojile ilgili sınıflamalara dayandırılırlar. Fosil kommüniteler hakkında temel veri lokalitelerden bulunan örneklerden gelir. Tür listeleri kommünitenin ekolojik nitelemelerine dönüştürülür. Her bir ekolojik değişken (örneğin, diyet) için türler birçok olasılı kategorinin biri içinde sınıflanır ve bunların her biri bir ekolojik tipi tanımlar (browser, grazer gibi). Böyle oluşturulan ekolojik tiplerin dağılımı ya da sayısı taksonomiye dayalı olmayan nitelemelerin bazı çeşitlerinin temel elemanlarını oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Paleoekoloji, Fosil Memeliler, Habitat

YAYLI ÇALGI EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİ PERFORMANSININ ÖLÇÜLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

MEASUREMENT AND EVALUATION OF STUDENT PERFORMANCE DURING
THE STRINGED INSTRUMENT TRAINING

Dr. Öğr. Üyesi Koray ÇELENK

Atatürk Üniversitesi, koraycelenk@atauni.edu.tr

Arş. Gör. Bahar ÖZŞEN

Erciyes Üniversitesi, bahar.ozsen@erciyes.edu.tr

ÖZET

Uçan, performansı “Yapılan, ortaya koyulan, gösterilen yürütülen ya da yerine getirilen bir iş demek olan uygulamayı gerçekleştirme” olarak tanımlamaktadır (1997:4) Buna göre müziksel performansı, belirlenen hedefler doğrultusunda kazanılan müziksel becerileri ortaya koyma işi olarak tanımlayabiliriz. Müzik eğitiminin bir boyutu olan çalgı eğitimi, en başından en ileri düzeye kadar “performans” hedefli bir süreçtir. Çalgı eğitimi sürecini ve belirlenen hedeflerin kazanımını saptamada, ölçme – değerlendirme önemli bir aşamadır.

Müzik eğitiminde bilgiden önce becerinin ölçülmesi müziğin performansa dayalı bir iş olmasından kaynaklıdır. Bu süreçte eylemin bilgiden önce geldiği hemen hemen tüm müzik eğitimcileri tarafından kabul görmektedir. Performansın değerlendirme aşaması öğrencinin edindiği müziksel becerileri kendi kendine yapmasının istenmesiyle gerçekleşir. Müziksel performansın ölçülmesinde çeşitli performans testleri tüm dünyada kullanılmaktadır. Ancak bu alanda standartlaşmış performans testlerinin ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren okullarda ölçme – değerlendirme yapılırken kullanıldığını söylemek pek mümkün değildir.

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda çalgı eğitimi “bireysel çalgı” ve “ana çalgı” adları altında verilmektedir. Çalgı eğitiminin ölçme ve değerlendirmesi eğitim - öğretim yılı içinde yapılan komisyonlu sınavlarla gerçekleştirilmektedir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yapılan bu sınavlarda, ölçme – değerlendirmede çoğu zaman bir ölçek kullanılmamakta, eğitimcilerin kendi belirledikleri yöntemlerle değerlendirme yapılmaktadır. Herhangi bir ölçme aracının kullanılmamasının nitelikli ve objektif bir değerlendirmenin yapılamamasına neden olduğu düşünülmektedir.

Araştırma Betimsel Desenden oluşan bir çalışmadır. Araştırmada Genel Tarama Modeli kullanılmış olup, dünyada geçerli olan çeşitli performans ölçekleri taranmış, literatür taraması yapılmış ve mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda yaylı çalgı eğitimi alan öğrencilerin performansının ölçülmesi ve değerlendirilmesinde kullanılacak bir “Yaylı Çalgılar Performans Ölçeği” oluşturmak ve önermek amaçlanmıştır. Önerilen ölçek modelinin gerçek ölçme – değerlendirme aşamasında daha nitelikli kullanılabilmesi için önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Çalgı Eğitimi, Performans Ölçüm

ABSTRACT

Uçan describes the performance as the fulfillment of the application which means a mission that is done, produced, shown, carried out or performed (1997:4). So, we can describe the musical performance as a mission whereby we can perform our musical skills we acquire in the direction of the determined targets. Instrument training, which is an extent of music education, is a period which aims the performance from the very beginning to the most advanced level. In determining the period of instrument training and the gain of the targets which are set out, measurement and evaluation is an important level.

In music education, firstly skills are measured, and then knowledge. It is because the basis of music is performance. Almost all the musicians agree that practice comes before knowledge in this period. The level of evaluating the performance comes true as a result of the fact that a student herself / himself wishes to perform his/her musical skills. In the measurement of musical performance various performance tests have been used all over the world. But, in our country, it is not possible to say that, in this field, the standardized performance tests are used when students are evaluated and measured in the schools which give the vocational education of music.

In our country, in the schools which give the vocational education of music, instrument training is divided into two: individual instrument and main instrument. That the students are evaluated and measured in the field of instrument training is done by means of the exams with committee within of the year. In these exams in the schools which give the vocational education, a scale is not often used and students are evaluated by a method which the teachers themselves determine. It is thought that an objective and qualified evaluation is not done because any measurement tool is not used.

The research is a descriptive study. In the research, general scanning method has been used, by scanning various scales of performance which are acceptable all over the world, literature review has been done and the target is that the model of the performance scale for stringed instruments to be used during the performance and the evaluation of students in the schools giving the vocational training of music who are trained in the field of string instruments is proposed. The proposes are given place with the aim of the fact that the proposed scale model can be used in the level of real measurement and evaluation more qualifiedly.

Keywords: Music, Instrument Training, Measurement of Performance

A COMPREHENSIVE STUDY ON CLASSICAL MUSIC AND COMPARISON WITH OTHER MUSIC STYLES, TYPES AND GENRES

Faraz AFSHARI

Erzurum Technical University, faraz.afshari@erzurum.edu.tr

ABSTRACT

Throughout history, ideas have always changed about what will be called art and also during the time, different restrictions have been introduced and new definitions have been created. In the most general sense, art can be defined as an expression of creativity and imagination. Art is also the using human emotions, thoughts and dreams to affect the person by employing tangible and intangible materials and the power of creativity.

In the case of music, there is also a lot of definition about and they are all acceptable definitions, so it is a very difficult issue to make a general explanation to include them all.

Music can be explained as the arranged sounds that express people's feelings, thoughts, what they take from nature and sometimes express the nature, which can be considered as a field including both art and science.

In this study, classical music is generally defined and compared with other music genres and styles. In addition, the history, importance, impact of this kind of music and its condition in different countries in the world are discussed. This study may be useful for those who want to decide on the selection of music styles, instruments or for those who want to have general knowledge in the field of music.

Keywords: Classical music; Music styles; Music theory; Instruments

**AVRUPA BİRLİĞİ KENTSEL ÇEVRE YÖNETİMİ VİZYONU VE TÜRKİYE İLE
KARŞILAŞTIRILMASI**

Duygu AKYOL
Doruk Görkem ÖZKAN
Abdullah ÇİĞDEM

Karadeniz Teknik Üniversitesi, duyguakyol@ktu.edu.tr

ÖZET

Geçmişten günümüze insanın doğal çevre ile olan ilişkisi, 18.yy dan itibaren sanayi devrimiyle birlikte değişime uğramış artan tüketim, üretim, nüfus ve ekonomik faaliyetlerin etkisiyle kontrolsüz bir zarara dönüşmüştür. Bilgi toplumuna geçtiğimiz bu günlerde insan-çevre ilişkisi yeni bir döneme girerek planlı ve çevre duyarlılığı yüksek politikalar benimsenmeye başlanmıştır. Bu farkındalık, bireysel düzeyde başlayarak artan bir şekilde ülkelerin ve birliklerin politikalarında da yer almaya başlamıştır. Dahası bu politikalar ülkelerin birbirleriyle olan ilişkilerinde etkili olmuş, bireylerin tüketim alışkanlıkları bu çerçevede değerlendirilerek üretimin de bu politikalara ayak uydurması beklenmiştir. Çevre politikaları olarak ifade edilen bu politikalar zamanla gelişerek üretimin ve tüketimin yaşanabilir bir çevreyi tahrip etmesinin sınırlarını çizmeye çalışmıştır.

Çevre politikası, çevre sorunlarının çözümü için geleceğe yönelik olarak alınması gereken tedbirlerin ve benimsenen ilkelerin bütünüdür. Bir ülkenin çevre konusundaki tercih ve hedeflerinin belirlenmesi olarak da tanımlanabilir. Avrupa Birliği'nin çevre politikasına bakıldığında; kirliliği kaldırmayı, azaltmayı ve önlemeyi, sürdürülebilir kalkınmayı sağlarken doğal kaynakların, ekolojik dengeye zarar vermeyecek biçimde kullanılmasının temin edilmesini, çevresel zararın kaynağında önlenmesini ve çevreyi korumanın diğer sektörel politikalarla (enerji, ulaştırma v.b.) entegrasyonunu güvence altına almayı hedeflediği görülmektedir. Fakat ülkemizde çevre politikasının geç dönemde başlaması ve sadece 5 yıllık kalkınma planlarında yazılı olarak yer alması AB'nin çevre politikası ve kentsel çevre vizyonundan farklılaşmasına neden olmuştur.

Çalışma kapsamında Avrupa Birliği kentsel çevre yönetimi vizyonu ve Türkiye'nin çevre politikaları ve vizyonu arasındaki farklar irdelenerek nelerin yapılması gerektiğine dair önerilerde bulunulacaktır.

Keywords: Çevre politikası, AB, kentleşme vizyonu, çevre yönetimi, çevre sorunları

**ALEVİ-BEKTAŞI İNANÇLARINDA TABİAT KÜLTÜ OLARAK: ERZURUM
KAZANCI ÖRNEĞİ****Doç. Dr. Yunus BERKLİ***Atatürk Üniversitesi, yberkli@atauni.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Gülten GÜLTEPE***Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, gultepe.gulten@gmail.com***ÖZET**

Türk halk kültürü ve folklorü tarihi süreç içerisinde yaşadığı coğrafyasıyla ve iklimiyle birlikte çeşitli özellikleri bünyesinden devralarak sergilemiştir. Kültürün ilk deneyimleri de tabiatla iç içe geçen bir birlikteliğin dökümünü sunan malzemeleriyle açıklanmaktadır. Dünyanın muhtemel ve gerçek durumunu kavramaya, benzetmeye veya tasvir etmeye imkan sağlayan, öncelikli olarak dağ, nehir, ağaç ve hayvanlar alemi içerisinde sıklıkla yer alan seçilmiş hayvan türleri, tabiat içerisinde var olan gerçek nesnelere dir. Bu nesnelere kendi aralarındaki ilişkinin yoğunluğu ve çeşitliliği mecazi anlamda oldukça geniş yer tutmuştur. Öyle ki tabiat başlangıçta, kültürün yaşam kaynağı olmuş yeri gelmiş çeşitli inanç ve felsefi akidelerin çıkış noktası olmuş dolayısıyla bu ve öte dünya arasında bir köprü niteliği kazanmıştır. Tabiat, maddi doğa görüntüleri içerisinde insan zihni ve eylemlerinde, özün ve görüntü bağlantısını özel cisimleştirmelerle hareket ettirir. Görünen tabiat elemanları, reel alemin biçim dünyasını sunarken öte dünya için de yüklenilen anlamlar neticesinde ezeli ve ebedi bir denge özelliğine bürünmüştür. Epistemolojik bağlamda, subje ve objeyi temsil eden gören ile görünenin şekil aldığı fikri intikallerin bütünü olarak değerlendirmek gerekir. Alevi-Bektaşî kültürü de bu bağlamda, eski inanç geleneğinde yer alan ve tabiatın mitolojik varyasyonlarını destanlarıyla birlikte ele alan yazılı ve sözlü bakiyelerin özelliklerini sunmaktadır. Bu tür özellikler, yerel mitolojinin karakterlerinde, folklor görüntülerinde, ritüellerde ve etnografik inançlarda rastlanılan arkaik tabiat elemanı içerisinde yer bulur ve tekrar eder. Bildirimizde, “*Alevi-Bektaşî İnançlarında Tabiat Kültü Olarak: Erzurum Kazancı Örneği*” başlığı ile bu yörede yaşayan halklarda görülen, tabiat kültürünün geçmişe ait inancın izlerini, alan araştırmalarıyla ve tarihte yaşanan, Şamanist öğelerin canlı bir kıymet olması itibarıyla görselleriyle açıklama yoluna gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Folklor, Mitoloji, Şaman, Tabiat

AÇIK MEKÂNLARIN ÇEVRESEL ÖZELLİKLERİ: ALGISAL, FİZİKSEL VE SOSYAL FAKTÖRLER

ENVIRONMENTAL CHARACTERISTIC OF OPEN SPACES: PERCEPTUAL PHYSICAL AND SOCIAL FACTORS

Dr. Öğr. Üyesi Elif Merve ALPAK

Karadeniz Teknik Üniversitesi, elifmerveakyol@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Sema MUMCU

Karadeniz Teknik Üniversitesi, semamumcu@gmail.com

Doç. Dr. Serap YILMAZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi

ÖZET

Açık mekânlar insanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabildiklerinde kullanım düzeyleri ve kullanım sıklıkları artmaktadır. Bu nedenle peyzaj mimarları ve kentsel tasarımcılar bu ihtiyaçların neler olduğunu tespit etmeli ve buna göre kentsel tasarımlarını yapmalıdırlar. Bu doğrultuda, çeşitli araştırmacılar insan ihtiyaçlarını karşılamada daha başarılı olan birbirinden farklı çevresel özellikleri tanımlamışlardır. Bunlar genellikle, kamusal ve ticari oturmaların varlığı, insan ve etkinlik çeşitliliği, ulaşılabilirlik, güvenlik, çeşitlilik, konfor, okunabilirlik, mevsimsel stratejiler, yaşam süresi, tanımlanabilirlik, canlılık gibi özellikleri kapsamaktadır. Ancak bu özelliklerin, insan davranışları üzerindeki etkisini daha güvenilir sonuçlar ile ortaya koyabilmek için bazı sınıflandırmalar yapılması gerekmektedir. Böylece araştırmacılar yapacakları çalışmaların sınırlarını daha net ve anlaşılır şekilde yapabilirler. Mevcut tasarımları değerlendirirken eksikleri daha iyi şekilde belirleyebilirler ve buna göre düzenlemelere gidebilirler.

Bu çalışmanın amacı, birçok araştırmacı tarafından ortaya koyulan çevresel özellikleri sınıflandırarak hangi faktörlerle tanımlandıklarını belirlemektir. Bu kapsamda geniş bir literatür araştırması yapılmıştır. Çeşitli araştırmacıların insan ihtiyaçlarından yola çıkarak yaptıkları çevresel özellikler irdelenmiştir. Daha sonra çevresel özellikleri sınıflandıran çalışmalar incelenmiş ve tanımladıkları çevresel özelliklerin hangi faktörlerden oluştuğu belirlenmiştir. Tüm araştırmalar sonucunda çevrenin algısal, fiziksel ve sosyal olmak üzere üç bileşeni olduğu tespit edilmiş ve bu özelliklerin yaşayan canlı mekânlar yaratmada ve bir mekânın yere dönüşmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu özelliklerin hangi çevresel faktörlerden oluştuğu belirlenerek detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Sonuç olarak hem tasarım yaparken hem de tasarım araştırmalarında amaç insan odaklı, onların isteklerini ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek, kullanım düzeyi yüksek mekânlar yaratmaktır. Çalışma kapsamında yapılan sınıflandırma, bu amacı benimseyen araştırmacılar ya da kentsel tasarımcılar için faydalı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Çevresel özellikler, Algısal, Fiziksel, Sosyal Özellikler

ABSTRACT

When open spaces meet the various needs of people, their usage levels and frequency of use increase. Therefore, landscape architects and urban designers should determine what these needs are and design their urban designs accordingly. To this end, various researchers have identified different environmental characteristics that are more successful in meeting human needs. These include features such as the existence of public and commercial sitting, human and activity diversity, accessibility, security, diversity, comfort, readability, seasonal strategies, life expectancy, identification, and vitality. However, it is necessary to make some classifications in order to reveal the effects of these characteristics on human behavior with more reliable results. In this way, the researchers can make their studies clearer and intelligible. When evaluating existing designs, they can better identify the deficiencies and go to regulations accordingly.

The aim of this study is to determine the factors by which environmental characteristics are defined by many researchers. In this context, a large literature survey was conducted. The environmental characteristics of various researchers based on human needs are examined. Then, the studies which classify the environmental characteristics were examined and the factors which defined the environmental characteristics were determined. As a result of all research, it has been determined that the environment has three components as perceptual, physical and social and it has been determined that these features have a significant effect on creating living spaces and transforming a place into a place. These environmental factors are determined and discussed in detail. As a result, both in design and in design research, the aim is to create high-level spaces that are people-oriented, able to meet their needs and needs. The classification within the scope of the study will be useful for researchers or urban designers who adopt this aim.

Keywords: Environmental Characteristic, Physical, Social and Perceptual Factors

ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN ALANLARIYLA İLİŞKİLİ OLARAK BİR BAŞVURU KAYNAĞI: SOSYAL MEDYA SİTELERİ**Çiğdem Kaya BAĞDAŞ***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, cbagdas@erzincan.edu.tr***Zekeriya ÇALIŞKAN***İnönü Üniversitesi, zcaliskan@inonu.edu.tr***Mine AYANOĞLU***Mardin Artuklu Üniversitesi, minekidir@hotmail.com***ÖZET**

Gelişen teknolojiyle beraber sosyal medya siteleri hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Öyle ki birçok insan için sosyal medya bir kılavuz olarak akla gelen her soruda cevap bulmak için başvuru yapılan ilk yol olmaktadır. Bu araştırma Çocuk Gelişimi programı öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve alanlarında sosyal medya sitelerine kaynak olarak başvurma durumlarını betimlemek amacı doğrultusunda yapılmıştır. Araştırma Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programından 182 öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler araştırmacıların geliştirdiği demografik bilgi formu aracılığıyla ve Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarını tespit etmek amacıyla Argın (2013) tarafından geliştirilmiş Sosyal Medya Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Bu bağlamda katılımcılara cinsiyet, aile tipi ve sosyoekonomik durum değişkenleri ile sosyal medya kullanımına ilişkin ölçekte bulunan 23 sorudan ayrıca sosyal medyanın alanlarıyla ilişkisini değerlendirmek amacıyla araştırmacılar tarafından sorulan artı 6 soru sorulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar analiz değerlendirme aşamasında olup, sonuçlar araştırmacılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi, Öğrenci, Sosyal Medya

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ BESLENME ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (ERZİNCAN ÖRNEĞİ)**Çiğdem Kaya BAĞDAŞ***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, cbagdas@erzincan.edu.tr***Zekeriya ÇALIŞKAN***İnönü Üniversitesi, zcaliskan@inonu.edu.tr***Mine AYANOĞLU***Mardin Artuklu Üniversitesi, minekidir@hotmail.com***ÖZET**

Erken çocukluk döneminde çocuklar alışkanlıklarının temelini oluştururlar. Beden ve ruh sağlığı yerinde, hastalıklara karşı dirençli birey olmanın bir şartı da yeterli ve dengeli beslenmedir. Yeterli ve dengeli beslenme bu dönem çocuğunun kazanabileceği diğer alışkanlıklardandır. Ebeveynin bilinç düzeyi, ekonomik durum ve çevresel faktörler birçok durum bu alışkanlıkların oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarının beslenme alışkanlıklarının belirlenmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemindedir. Araştırma Erzincan’da okul öncesi eğitime devam eden 145 çocukla yapılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşmede çocuklara beslenme alışkanlıklarına ilişkin 15 soru sorulmuş verilen cevaplar görüşme formuna kaydedilmiştir. Veriler analiz edildikten sonra sonuçlar araştırmacılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Alışkanlık, Okul Öncesi Çocuğu

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ÜSTÜN YETENEKLİ
ÇOCUKLARA YÖNELİK METAFORİK ALGILARI****Çiğdem Kaya BAĞDAŞ***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, cbagdas@erzincan.edu.tr***Zekeriya ÇALIŞKAN***İnönü Üniversitesi, zcaliskan@inonu.edu.tr***Mine AYANOĞLU***Mardin Artuklu Üniversitesi, minekidir@hotmail.com***ÖZET**

En hızlı gelişimin görüldüğü okul öncesi dönem, çocukların gelişimsel özellikleri ve çevresel faktörleri de göz önünde bulundurarak tüm yaşamlarını etkileyecek donanımların olduğu süreçtir. Bu süreçte okul öncesi öğretmeni çocukla en fazla vakit geçiren yetişkinlerden biridir. Çocuklarda yapılacak erken tanılama çocuklarda üstün yetenekli çocukların davranışlarının kolaylıkla anlamlandırılmasını sağlayacaktır. Bu araştırma Erzincan ili okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara ilişkin metaforik algılarını tanımlamak amacıyla yapılmıştır. Üstün yetenekli çocukların eğitim gördüğü ve sınırlı illerden biri olan Erzincan Bilim Sanat Merkezi(Bilsem)'nin de bulunması Erzincan' daki okul öncesi çağıdaki çocuklara ilişkin öğretmenlerin metaforları bu anlamda önem taşımaktadır. Araştırma okul öncesi öğretmeni ile yapılmıştır. Öğretmenlerden 'Üstün Yetenekli çocuk..... gibidir. Çünkü..... Şeklinde metafor üretmeleri istenmiştir. Veriler analiz aşamasındadır. Sonuçlar araştırmacılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi öğretmeni, Metafor, Üstün yetenek

**ANNE-BABA ÇOCUK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: ÇUKURCA İLÇESİ
ÖRNEĞİ****Dr. Öğr. Üyesi Esra DEMİR ÖZTÜRK***Muş Alparslan Üniversitesi, avarroess@gmail.com***Arş. Gör. Gülşah KURU***Muş Alparslan Üniversitesi, g.kuru@alparslan.edu.tr***ÖZET**

Sağlıklı bir toplumun temeli iyi kurulmuş sosyal ilişkilerden gelmektedir. Sosyal ilişkileri güçlü bireylerin olduğu toplumlarda problem olabilecek durumlar ya da problem oluşturmuş noktalar iyi bir sosyal iletişimin doğurduğu anlaşılabilirlik ve durumların anlaşılması ile çözümlenmeye kavuşmaktadır. Sonuç olarak iyi kurulmuş sosyal ilişkilerin olduğu bir grupta insanlar birbirlerini daha iyi anlamakta ve birbirlerine yardımcı olmaktadır. Birçok açıdan birey hayatında ilklerin kazanıldığı yuva olan aile ortamında sosyal ilişkiler konusunda da aile çocuk hayatında öncü niteliktedir. Ailede çocukla kurulan sosyal ilişkilerin niteliği ve ailede eşler arası sosyal ilişkiler ve ailenin çevreyle olan ilişkileri konusunda çocuk aile tutumlarını gözlemlemekte ve kendi hayatına geçirmektedir. Rol model bir konumda olan ailenin nasıl bir sosyal ilişkide olduğu çocuğun ileriki sosyal yaşamında çocuğun sosyal ilişkilerinin belirleyicisi olmaktadır. Bu bağlamda söz konusu bu araştırmada, anne-baba çocuk ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Hakkâri-Çukurca ilçesinde ikamet eden toplamda 137 ebeveyn oluşturmaktadır. Örneklemden ailelerin, % 73' ünün çekirdek aile olduğu; % 46'sının 4 ve üzeri çocuğa sahip olduğu ve evlilik sürelerinin % 54 oranında 9 yıl ve üzeri olduğu bulunmuştur. Nicel yöntemde yapılan bu araştırmada, veri toplama aracı olarak, demografik bilgi formu ile Pianta (1992) tarafından geliştirilen, Akgün ve Yeşilyaprak (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çocuk Ana baba İlişki Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin okuryazar oranlarının düşük olduğu bulunmuştur. Bu durum ailelerin kendi içlerinde farklı bir dil alanı oluşturduklarını ve okumaya yazmaya ihtiyaç duymadıklarını göstermiştir. Konuşma dilinin hâkim olduğu Çukurca ilçesinde ilişkilerin yoğun bir şekilde kurulduğu görülmüştür. Çocuk anne baba ilişkileri incelendiğinde ebeveynlerin çocuklarıyla olan etkileşimlerinin güçlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Anne, Baba, İletişim, Etkileşim, Nicel Yöntem

*Bu araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen Çukurca Eğitim Kalitesini Artırma Projesi (ÇEKAP)'nden üretilmiştir.

EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**Dr. Öğr. Üyesi Esra DEMİR ÖZTÜRK***Muş Alparslan Üniversitesi, avarroess@gmail.com***Arş. Gör. Gülşah KURU***Muş Alparslan Üniversitesi, g.kuru@alparslan.edu.tr***ÖZET**

İnsan sosyal bir varlıktır. Bireyin bu sosyalliği onun çevresi ile sürekli bir alış-veriş içinde olmasını sağlamaktadır. Sosyal bir yaşam içerisinde dünyaya gelen çocuklar da ilk sosyal girişimlerini aile içerisinde gerçekleştirmekte ve ilk alışverişlerini ebeveynleri ile gerçekleştirmektedirler. Ebeveynler çocukların ilk sosyal mesajlarını almakta ve onlara tepki vermektedirler. Çocuğun yaşı ile birlikte gelişme gösteren sosyal ilişkiler aile ortamındaki sosyal ilişkilerin biçiminden de olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilenme göstermektedirler. Söz konusu aile bireyleri arasında kurulan olumlu sosyal ilişkiler çocuğun da ebeveynleri ile aynı zamanda çocuğun kardeşleri ile ve daha sonrasında genişleyen çevreyle olan ilişkilerini etkilemektedir. Bu ilişki biçiminin olumlu ya da olumsuz olmasında rol almaktadır. Bu nedendir ki çocukların hayatında birincil derece etki eden ebeveynlerin ilişki biçimleri ve çocuklarıyla kurdukları ilişkiler büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda bu araştırma, ebeveyn çocuk ilişkilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Muş il merkezinde ikamet eden ve ilde gerçekleştirilmiş olan “Çocukları Tanıma ve Anlama Seferberliği: Çocukmuşuz Bilim Şenliği” Projesi’ne katılım gösteren ve çocuk sahibi olan ebeveynler oluşturmuştur. Buna göre toplam 161 anne ve baba araştırmaya katılmıştır. Örneklemdaki ailelerin evlilik sürelerinin, altı ile on bir yıl arasında olduğu (% 55,90); aile tipinin çekirdek aile olduğu (% 81,90) bulunmuştur. Annelerin lise mezunu oldukları ve yaşlarının 26-31 arasında değiştiği (% 55,20); babaların ise ön lisans (% 69,56) mezunu oldukları ve yaşlarının 38 ile 43 yaş arasında (% 58,38) değiştiği saptanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ile Pianta (1992) tarafından geliştirilen, Akgün ve Yeşilyaprak (2010) tarafından Türkçe ’ye uyarlanan Çocuk Ana baba İlişki Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin olumlu ilişkiler boyutunda yüksek puana sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Çocuk, Anne, Baba, Etkileşim, Nicel Yöntem

*Bu araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen Doğu Anadolu Projesi tarafından desteklenen Çocukları Tanıma ve Anlama Projesi: ÇocukMUŞuz Bilim Şenliği Projesi’nden üretilmiştir.

ERZİNCAN İLİ KOYUN YETİŞTİRİCİLİĞİNDE ET ÜRETİMİNİN MEVCUT DURUMU VE ÖNERİLER**Öğr.Gör. Ömer ERTEN***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, oerten@erzincan.edu.tr***ÖZET**

Erzincan coğrafi ve kültürel yapısı bakımından koyun yetiştiriciliğine uygun olmakla birlikte koyun eti tüketimi, ülkemizin diğer bölgelerinde olduğu gibi yaygın olarak tüketilmektedir. TÜİK verilerine bakıldığında Türkiye koyun varlığı 2010-2018 yılları arasında giderek artmış ve mevcut sayısı 33600 baş olmuş, ancak koyun eti üretimi belirtilen yıllar arasında giderek azalmış ve mevcut durum 28000 ton kadardır. Türkiye koyun yetiştiriciliğinde et üretimi genellikle entansif yetiştiricilikle yapıldığından yem masrafları maliyeti önemli ölçüde artmakta bu da et üretimini olumsuz etkilemektedir. Karlı bir et üretimi için meraya dayalı koyun yetiştiriciliği kaçınılmaz olmaktadır. Koyun eti üretiminin önemli sebeplerinden biri nitelikli damızlık hayvan yetersizliği ve gerek ıslah gerekse melezleme çalışmalarında sürdürülebilir üretim siteminin uygulanamamasıdır. Erzincan ili göçer hayvancılık açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Meranın iyi değerlendirilip yetiştiricileri et üretiminin önemi açısından bilgilendirilip damızlık koyunlar dışında kalan besi hayvanları en üst düzeyde beslediğimizde bu sorun büyük ölçüde ortadan kalkacaktır. Ayrıca kırmızı et üretimini artırmak için etçi verimi yüksek olan damızlık koyunlar ile melezleme çalışmaları yapılarak sürdürülebilir hale getirmemiz gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Koyun yetiştiriciliği, kırmızı et, mera

**BARTIN YÖRESİ HIZLI GELİŞEN TÜR AĞAÇLANDIRMALARINDA BÜYÜME
VE ADAPTASYON YETENEĞİNİN İNCELENMESİ**

INVESTIGATION ON GROWTH AND ADAPTATION ABILITY OF FAST
GROWING AFFORESTATIONS IN BARTIN-KARAÇAYDERE DISTRICT

Doç. Dr. Birsen DURKAYA

Bartın Üniversitesi, bdurkaya@bartin.edu.tr

Prof. Dr. Halil Barış ÖZEL

Bartın Üniversitesi, halilbarisozel@gmail.com

Doç. Dr. Tuğrul VAROL

Bartın Üniversitesi, tugrulvarol@gmail.com

ÖZET

Ormanlardan sağlanan ürün ve hizmetlerin devamlılığının sağlanabilmesi için bu önemli doğal kaynağın kalitesinin ve alansal büyüklüğünün artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda doğal orman kaynakları üzerindeki baskı azaltılmalı ve özellikle odun hammaddesine dayalı sektörlerin taleplerinin karşılanabilmesi amacıyla kısa idare süresine sahip hızlı gelişen yerli ve yabancı türler ile endüstriyel plantasyonlar uygun alanlarda ve ekolojik koşullarda tesis edilmelidir. Ancak bu konuda başarılı olunabilmesi için uygun alan seçimi kadar tür, orijin ve klon seçimi de büyük bir önem taşımaktadır. Ülkemizde 1975 yılından itibaren değişik yörelerde hızlı gelişen yerli ve yabancı türler ile endüstriyel plantasyonların tesis edilmesi çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla ülkemiz ekolojik koşullarına uygun olabileceği düşüncesiyle çok sayıda hızlı gelişen egzotik tür ithal çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu türlerin başında *Pinus pinaster* Aiton., *Pinus taeda* L. ve *Pinus radiata* D. Don gelmektedir. Bu çalışmada Bartın-Karaçaydere mıntığında bu üç egzotik hızlı gelişen çam türü ile gerçekleştirilen ağaçlandırma çalışmalarında büyüme ve adaptasyon yetenekleri karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve araştırma alanında hakim olan ekolojik koşullar kapsamında yöreye en iyi adapte olabilen türün belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırma materyalini oluşturan yabancı çam türleri ile farklı büyüklüklerde gerçekleştirilen endüstriyel plantasyon alanlarında rastlantısal örnekleme yönteminde göre 20 x 20 m büyüklüğünde deneme alanları alınmış ve bu deneme alanlarında gerekli sayımlar yapılarak dikim aralık-mesafesi itibarıyla yaşama yüzdesi hesaplanmış, belirlenen örnek ağaçlar kesilerek bu örnek ağaçlar üzerinde gövde analizleri gerçekleştirilmiştir. Tür adaptasyonunun belirlenmesinde önemli bir kriter olan yaşama yüzdesi değişkeni itibarıyla %75,3 yaşama yüzdesi ile birinci sırada *Pinus pinaster* yer almış olup, bu türü %62,5 ile *Pinus taeda* ve %58,2 ile *Pinus radiata* izlemiştir. Ancak 25. yaş sonunda büyüme yönünden *Pinus taeda*'nın çapı 27,6cm, boyu 15,3m, göğüs yüzey alanı 597,98cm² ve gövde hacmi 0,3860m³ olarak tespit edilmiş, *Pinus radiata*'nın çapı, 26,8cm, boyu 14,8m, göğüs yüzey alanı 563,82 cm² ve gövde hacmi 0,3433m³ olarak belirlenmiş ve *Pinus pinaster*'in ise çapı 22,8cm, boyu 13,2m, göğüs yüzey alanı 408,074 cm² ve gövde

hacmi de $0,3013\text{m}^3$ olarak saptanmıştır. Bu sonuçlara göre, *Pinus pinaster* türü araştırma alanında en yüksek yaşama yüzdesi değerine sahip olmasına rağmen büyüme yönünden en düşük performansı gösterirken, yaşama yüzdesi yönünden daha düşük bir değere sahip olan *Pinus taeda* diğer çam türlerine göre daha yüksek büyüme değerleri sergilemiştir.

Anahtar Kelimeler: Egzotik Tür, Plantasyon, Büyüme, Adaptasyon

ABSTRACT

In order to ensure the continuity of the products and services provided by the forests, the quality and spatial size of this important natural resource must be increased. In this context, the pressure on natural forest resources should be reduced and fast growing invasive and exotic forest tree species and industrial plantations with a short rotation period should be established in suitable areas and ecological conditions in order to meet the demands of the sectors, especially based on wood raw materials. However, in order to be successful in this matter, selection of species, origins and clones is of great importance as well as the selection of suitable sites. Since 1975 in our country, efforts are being made to establish industrial plantations by fast growing invasive and exotic forest tree species in different regions. For this purpose, numerous fast-growing exotic species import studies have been carried out with the thought that our country may be suitable ecological conditions. At the beginning of these species are *Pinus pinaster* Aiton., *Pinus taeda* L. and *Pinus radiata* D. Don.

In this study aimed that the growth and adaptation abilities of these three exotic fast growing pine species were investigated comparatively in Bartın-Karaçaydere afforestation areas and should be determined the best adaptable species in the area under actual ecological conditions.

For this purpose, 20 x 20 m sizes sample plots were taken from industrial plantation areas with established by fast growing exotic forest tree species of different sizes in accordance with the method of random sampling and the percentage of survival of planting interval-distance was calculated by making the necessary counts in these sample plots. Furthermore stem analyzes were carried out on the sample trees.

Survival percentage is one of the most important criterias for determine to adaptation ability in the afforestation and plantation applications. In this context, *Pinus pinaster* is occurring first order with a percentage of survival by 75.3% and *Pinus taeda* having survival percentage with 62.5% and *Pinus radiata* having survival percentage with 58.2% was.

However, at the end of 25 years of age, the diameter of *Pinus taeda* was 27.6 cm, the height was 15.3 m, the height breast surface area was 597.98 cm^2 and the stem volume was 0.3860 m^3 . The diameter of the *Pinus radiata* was 26.8 cm, the height was 14,8m, the height breast surface area of 563.82 cm^2 and stem volume of 0.3433m^3 . *Pinus pinaster* has a diameter of 22.8cm, the height was 13.2m, the height breast surface area of $408,074\text{cm}^2$ and stem volume of $0,3013\text{m}^3$. According to these results, while *Pinus pinaster* has the highest percentage of survival in the field of research, it has the lowest growth rate, while *Pinus taeda*, which has a lower percentage of survival rate, has higher growth values than other pine species.

Keywords: Exotic Tree Species, Plantation, Growth, Adaptation

PORSUĞUN (*TAXUS BACCATA L.*) FENOLOJISİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE İKLİME DAYALI FENOLOJİK MODELLERİN KULLANILMASI

THE USE OF CLİMATE-BASED PHENOLOGİCAL MODELS FOR EVALUATION OF EUROPEAN YEW (*TAXUS BACCATA L.*) PHENOLOGY

Prof. Dr. Halil Barış ÖZEL

Bartın Üniversitesi, halilbarisozel@gmail.com

Doç. Dr. Handan UCUN ÖZEL

Bartın Üniversitesi, hanucu@yahoo.com

Doç. Dr. Tuğrul VAROL

Bartın Üniversitesi, tugrulvarol@gmail.com

ÖZET

Doğanın önemli bir unsuru olan ormanlar, pek çok faktörün, sundukları ürün ve hizmetlerin karmaşıklığı ve insanlığa ve diğer tüm canlılara sürekli olarak fayda sağlayan doğal kaynaklardan ve çevrede vazgeçilmez bir etki yaratmasından dolayı çevresel faktörlerden sürekli etkilenmektedir. ekolojik dengenin korunması. Türler ve stand özellikleri açısından dinamik bir yapıya sahip ormanların oluşumu, özellikle iklim faktörleri üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu sebeple, iklim değişikliğine yönelik ekolojik yaklaşımların, ormandaki tüm olaylar veya ormanlarda meydana gelmesi zorunludur. Bu, orman topluluklarının veya nesli tükenmekte olan türlerin meydana getirdiği karışık ormanların sürekliliğinin sağlanmasında daha önemli bir rol oynamaktadır. Farklı ekolojik koşulları barındıran ülkemizde, doğal orman kaynaklarının aşırı kullanımı, yangınlar, böcek ve fırtına hasarı nedeniyle tehlike altında olan türler bulunmaktadır. Bu türlerden biri meşcere dinamikleri açısından çok önemli işlevleri yerine getiren porsuk (*Taxus baccata L.*)'tur. Porsuk, meyve, odun ve kabuğundan elde edilen farklı ürünlerin hammadde ihtiyaçlarını karşılamak açısından da önemli bir türdür.

Bu çalışmada, 2015 ve 2017 yılları arasında, Yenice, Dirgine ve Bartın ilçelerinin doğal orman kaynaklarında ve genellikle orta yaş döneminde bireysel olarak dağıtılan örnek ağaçları üzerinde üç yıl boyunca fenolojik gözlemler gerçekleştirilmiştir. Bu gözlemlerin gerçekleştirilmesinde tomurcuk patlaması gibi bir takım önemli fenolojik değişkenler araştırılmıştır. Ancak, Avrupa porsuğu fenolojisinin araştırılmasında iklim tabanlı fenoloji modellerinin kullanım olanaklarını belirlerken, tomurcuklanma patlamaları, iklim değişkenlerinin belirlenmesinde ve bitki örtüsünün başlangıcı ve bitiminde etkili olan en önemli faktörlerdir. Bu nedenle bu çalışma ile iklim değişimlerine dayalı modeller kullanılarak uzun ve zor olan fenolojik gözlemlerin daha kolay ve detaylı bir şekilde gerçekleştirilebileceği amaçlanmaktadır. Çalışmada iklim verileri olarak aylık minimum, ortalama ve maksimum sıcaklık değerleri ve aylık ortalama yağış değerleri kullanılmıştır. Bu bağlamda porsuğun fenolojisini açıklamak için uygulanan 4 farklı fenolojik model (PM₁, PM₂, PM₃ ve PM₄) ve daha sonra PM₃ ($r^2 = 0.682$) modeli, Avrupa porsuklarının tomurcuklanma ve kapanma süreleri ile en yüksek korelasyonu göstermiştir. Farklı araştırma noktalarında tespit edilmiştir. Bu modelin tüm araştırma alanlarında porsuğun fenolojik özelliklerini en iyi tanımlayan model olduğu belirlenmiştir. Bu model yüksek regresyon katsayılarına göre sırasıyla PM₂ ($r^2 = 0.635$), PM₄ ($r^2 = 0.596$) ve PM₁ ($r^2 = 0.534$) izlemiştir.

Anahtar Kelimeler: Porsuk, Fenoloji, Modelleme, Çevre Koşulları, Orman.

ABSTRACT

Forests, an important element of nature, are constantly affected by environmental factors as a result of the complexity of many factors, the products and services they provide, and the natural resources that constantly benefit humanity and all other living things and create an indispensable effect in preserving ecological balance. The formation of forests with a dynamic structure in terms of species and stand characteristics has a great influence especially on climate factors. For this reason, it is imperative that ecological approaches to climate change take place in all events occurring or changing in the forest. This plays a more important role in ensuring the continuity of the forest communities or residual forests brought by the endangered species. In our country which hosts different ecological conditions, there are species that are endangered due to overuse of natural forest resources, fires, insect and storm damage. One of these species is the European yew (*Taxus baccata* L.) which fulfills very important functions in terms of the dancer dynamics. It is also an important species in terms of meeting the raw material needs of different sectors and different wood products obtained from the European yew tree. In this study, phenological observations were carried out for three years between 2015 and 2017 on specimen trees which were distributed individually in the natural forest resources of the Yenice, Dirgine and Bartın districts and generally in the mid-age phase. In the realization of these observations, a number of important phenological variables such as bud burst were investigated. However, when determining the possibilities of use of the climate-based phenology models in the study of the European yew phenology, budding bursts were the most important factors that were effective in determining the climate variables and the beginning and the end of the type vegetation. Monthly minimum, mean and maximum temperature values and monthly mean precipitation values were used as climate data in the study. In this context 4 different phenological models (PM₁, PM₂, PM₃ and PM₄) applied for explain phenology of European yew and then the PM₃ ($r^2 = 0.682$) model showed the highest correlation with the bud-burst and closure times of the European yew, which were detected in different research points. It was determined that this model is the model that best describes the phenological characteristics of the European yew in all research areas. This model followed PM₂ ($r^2=0.635$), PM₄ ($r^2=0.596$) and PM₁ ($r^2=0.534$), respectively, according to the high regression coefficients.

Keywords: European yew, phenology, modelling, environmental condition, forest

ÇÖREK OTU (*NIGELLA SATIVA*) BİTKİSİNİN TIBBİ VE AROMATİK ÖZELLİKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Betül GIDİK

Bayburt Üniversitesi, betulgidik@bayburt.edu.tr

ÖZET

Çörek otu (*Nigella sativa* L.), *Ranunculaceae* (dügün çiçeğigiller) familyasında bulunan başta Doğu Akdeniz ülkeleri olmak üzere her geçen gün tarımı yaygınlaşan bir bitkidir. Alternatif tıp alanında geçmişten beri kullanılan bitkinin lezzet artırıcı ve yiyecekleri koruyucu etkisi olduğu bilinmektedir. Çörek otu yağı eskiden beri güzellik sağlama için kullanılmaktadır. Ayrıca soğuk pres yöntemi ile elde edilen çörek otu yağı diş ağrısı, baş ağrısı, burun tıkanıklığı gibi durumlarda iyileştirici olarak da kullanılmıştır. Son zamanlarda çörek otu bitkisinden elde edilen uçucu yağın antibakteriyel, antitümöral, ağrı kesici, kas gevşetici, sakinleştirici etkilerinden sıklıkla yararlanılmaktadır. Bunlara ek olarak; öksürük, astım, bronşit, romatizma, ishal, böbrek rahatsızlıkları gibi durumlarda da kullanılmaktadır. Günümüzün en büyük sağlık sorunlarından olan kansere karşı da etkisi olan bitkinin kanserli hücrelerin büyümesinin kontrolü ve bu hücrelerin ölümünde rol oynadığı bilinmektedir. Tıbbi etkilerinin yanı sıra tohumları aroma verici etkisi ile baharat olarak da kullanılmaktadır. Özellikle hamur işlerinde ve bazı salatalarda sıklıkla yer almaktadır.

Çörek otunun kimyasal bileşimi incelendiğinde, %7 su, %23 protein, %39 yağ, %15 nişasta içerdiği belirlenmiştir. Toplam yağ oranı %38-40 ve yağ asitleri kompozisyonunda %20-24 oleik asit, %44-56 linoleik asit, %0,6-1,8 linolenik asit, %12-14 palmitik asit, %0,16 miristik asit, %2-3 stearik asit olduğu tespit edilmiştir.

Bütün bu kullanım alanları ve yağ içeriği çörek otu (*Nigella sativa* L.) bitkisinin ekim nöbetlerinde tercih edilmesini ve yetiştiriciliği ile ilgili çalışmaların artırılması gerektiğini düşündürmektedir.

Bu çalışma son yıllarda önemi hızla artan çörek otu (*Nigella sativa* L.) bitkisinin kullanım alanlarını, ekonomik önemini, yetiştiriciliğinde dikkat edilmesi gerekenleri ve bazı bitkisel özelliklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Nigella sativa*, Çörek otu yağı, Yağ asitleri kompozisyonu, Tıbbi ve aromatik bitkiler

**AN EFFECTIVE, NOVEL, GREEN AND SUSTAINABLE METHODOLOGIES
FOR THE SYNTHESIS OF SOME BIOLOGICALLY IMPORTANT
HETEROCYCLES**

Dr. Bilal NIŞANCI

Atatürk University, bnisanci@atauni.edu.tr

ABSTRACT

Heterocyclic reagents exhibit a wide range of biological properties such as antibacterial, antiviral, anti-inflammatory and antioxidant activities. These compounds also known for their pharmaceutical applications and commercial success. However, most of the classic methods for the synthesis of heterocycles do not conform to the increasing environmental regulations, resulting in an ever growing demand for green chemical transformations. Due to their potential new synthetic methods for the synthesis of heterocycles considerable interest.

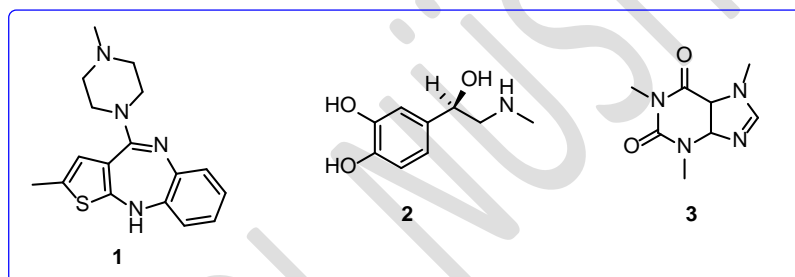

Figure 1. Some biologically and pharmaceutically important heterocycles

Recent years, our investigations resulted in the development of several green methods for the synthesis of 1,5-benzodiazepines, N-substituted pyrroles and alkylated amine analogues by reductive amination methodology. All of these works includes a simple, selective and environmentally benign synthesis of valuable heterocycles. The major advantages of this approach are: high atom economy, mostly catalyst free reaction, limited energy consumption (short reaction time and generally no heating needed) and waste free nature.

Keywords: Green Chemistry, Sustainable technologies, High Atom Economic Synthesis, Catalyst-Free Chemistry

BAYBURT KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN YABANI HARDAL (*SINAPIS ARVENSIS*) BİTKİSİNİN AGRONOMİK ÖZELLİKLERİ**Dr. Öğr. Üyesi Betül GIDİK***Bayburt Üniversitesi, betulgidik@bayburt.edu.tr***Prof. Dr. Fadul ÖNEMLİ***Bayburt Üniversitesi***Dr. Öğr. Üyesi Volkan GÜL***Bayburt Üniversitesi***Dr. Öğr. Üyesi Ümit GİRGEL***Namık Kemal Üniversitesi,***ÖZET**

Yabani hardal (*Sinapis arvensis*) bitkisi *Brassicaceae* familyasında yer almaktadır. Yağlı tohumlu bir bitki olan yabani hardal ülkemizde birçok yerde doğal olarak yetişmektedir. Genellikle yabancı ot olarak değerlendirilen bitki özellikle buğday ve ayçiçeği tarlalarında sıklıkla mücadele edilmektedir.

Farklı iklim koşullarına kolaylıkla uyum sağlayabilen ve birçok bölgede yetişen bu yabani bitki son yıllarda tohumlarındaki yağ oranı ile dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmalar yabani hardal tohumlarındaki yağ oranının %25-30 oranlarında olduğunu göstermiştir. Ayrıca tohumlarındaki erusik asit ise biyoyakıt üretimi için alternatif bir bitki olduğunu düşündürmektedir.

Bayburt ili iklim koşullarında Tesadüf Blokları Deneme Desenine göre dört tekerrürlü ve yazlık olarak yetiştirilmiştir. Alt parseller 20 cm sıra arası mesafede 4 m sıra uzunluğunda 5 sıra olarak hazırlanmıştır. Yabani hardal (*Sinapis arvensis*) bitkisinin bitki boyu, dal sayısı, kapsül boyu ve kapsüldeki tane sayısı gibi agronomik verileri elde edilmiştir. Bitki boyunun 20 cm ile 102 cm arasında, dal sayısının 2 adet/bitki ile 4 adet/bitki arasında, kapsül boyu 3,2 cm ile 4,6 cm arasında ve kapsüldeki tane sayısının 6 adet/kapsül ile 10 adet/kapsül arasında olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışma Bayburt Üniversitesi tarafından 2017/02-69001-20 numaralı BAP projesi olarak desteklenmiştir. Literatür taramalarında yabani hardal ile ilgili yeterli çalışmaya rastlanamamıştır. Bitkinin potansiyel bir yağ ve alternatif enerji bitkisi olması ve gelecekte yapılacak araştırmalara rehberlik edebileceği düşüncesi bu çalışmanın önemli ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabani hardal, *Sinapis arvensis*, yağ bitkileri

**GLUFOSİNATE-BASED HERBİCİDE TOXİCİTY CAUSE TO İNCREASE
CLEAVED CASPASE 3 İN RAT LİVER**

**Çiğdem SEVİM
Selim ÇOMAKLI**

Ataturk University, Erzurum, selim.comakli@atauni.edu.tr

ABSTRACT

Glufosinate is a highly effective herbicide used to control weeds and its main target is liver in mammals and when it reaches the liver, its intoxication can be reflected by the appearance of apoptosis and necrosis. Apoptosis is a defense mechanism when toxic effects cause cell damage. We evaluated the acute toxicity of a glufosinate-based herbicide at three different doses 7, 14 or 21 mg/kg bw/day in the liver in rats in terms of apoptosis and necrosis. Alanine aminotransferase (ALT) concentration were studied in blood samples collected after 72 h exposure. ALT levels were statistically significant in the 14mg/kg bw/day treatment group ($P<0.005$). Degenerative and necrotic hepatocytes and cleaved caspase 3 activities were determined by histopathological examination and immunohistochemistry, respectively. Glufosinate significantly increased cleaved caspase 3 immunopositivity in rat livers in the 14 and 21 mg/kg bw/day treatment groups. Degenerative changes increased in response to glufosinate-based herbicide exposure depend on increased dose. These results suggest that commercial formulations of glufosinate acutely affect the liver.

Keywords: alanine aminotransferase, cleaved caspase 3, glufosinate, liver

**EFFECT OF Fe_2NiO_3 NANOCOMPOSİTES ON ANTİBACTERİAL
ACTİVİTY AGAINST ORAL PATHOGENS**

Dr. Araş. Gör. Yeşim DAĞLIOĞLU
Ordu Üniversitesi, yozkan52@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Cihan YAVUZ
Ordu Üniversitesi, muscyz@hotmail.com

ABSTRACT

In this study, antibacterial activity of Fe_2NiO_3 nanocomposites solution prepared with chlorhexidine was evaluated in *Aggregatibacter actinomycetemcomitans* and *Staphylococcus aureus* bacteria. *A. actinomycetemcomitans* is a gram negative bacteria that colonizing the human oral cavity. *S. aureus* is one of the most common pathogens in hospitals, gram positive bacteria. The antibacterial activity of the Fe_2NiO_3 nanocomposites solution containing chlorhexidine was determined by disc diffusion method on *A. actinomycetemcomitans* and *S. Aureus*. After bacterial cultivation, 25 μ l of these solutions were incubated on 6 mm diameter antibiotic discs placed on the medium. The inhibition zones formed after 24 hours in the agar medium were measured in millimeters. The data obtained were compared statistically using ANOVA/MANOVA tests. $P < 0.05$ was considered statistically significant. According to these results, the Fe_2NiO_3 nanocomposite was effective against both bacterial species, but the most effective was on *A. actinomycetemcomitans*. At the highest concentration (160 mg/L) it was 80% more effective than *S. Aureus*. In general, the antibacterial activity of the Fe_2NiO_3 composite has decreased with decreasing concentration. As a result, we think that this Fe_2NiO_3 nanocomposite can be used in various infectious diseases in materials and devices used in dentistry.

Keywords: Nanocomposites, antibacterial activity, bacteria, disc diffusion

EFFECT OF TiO₂ NANOPARTICLES APPLICATION ON LEVEL SOD, CAT, MDA VE H₂O₂ CONTENTS OF LEMNA MINOR L.

Dr. Araş. Gör. Yeşim DAĞLIOĞLU
Ordu Üniversitesi, yozkan52@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Deniz Altun ÇOLAK
Erzincan Binali Yıldırım University, dnz_altun@yahoo.com

ABSTRACT

In recent years, due to the increase in production and diversity of engineering nanoparticles (NPs), a wide commercial application area has been formed. Therefore, potential toxicity of NPs has started to be evaluated. Many scientists have shown that TiO₂ NPs have toxic effects on health in different ways and thus the mechanisms of TiO₂ NPs toxicity can be explained to some extent. TiO₂ NPs have been shown to induce reactive oxygen species (ROS), leading to cell membrane damage, protein oxidation and possible DNA damage. In addition, due to its small size and large surface area properties, TiO₂ NPs have been reported to cause oxidative stress in various studies. Plants respond with antioxidant enzyme defense against the stress factors they face. One of these enzymes is SOD and is responsible for destroying the superoxide radical. Lipid peroxidation is the oxidative damage that leads to metabolic changes in the cell membrane systems as a result of the peroxidation of the lipid layer of the membrane of ROS.

Lemna minor used in the experiment was collected from the natural area of Muğla province. *Lemna minor* is one of the most important organisms used as bioindicators in the toxicity assessment of the aquatic environment. *L. minor* was exposed to TiO₂ NPs at concentrations of 50, 100 and 200 ml⁻¹ for 72 hours. Under laboratory conditions, one week grown duckweed were exposed to TiO₂ (45 nm) NPs 72 hours using 500 ml polyethylene bottles. NPs must be carried out in the mobile system in order to provide aggregation (sedimentation) in the inert environment and also to ensure the natural conditions of the duckweed.

As a result of our study, it was determined that *L. minor* TiO₂ NPs had significant differences in concentrations in terms of MDA, SOD, H₂O₂ in 72 hours ($P<0.01$). The reason for the significant difference in the application of *L. minor* in different doses for TiO₂ NP caused all doses to be different according to the Tukey test. the maximum difference was determined in 200 ml⁻¹.

Keywords: Nanotoxicology, Nanoparticles, TiO₂, MDA, SOD, CAT

EVALUATION OF THE TOXICITY OF ENGINEERING NANOPARTICLES ON AQUATIC ECOSYSTEMS

Dr. Araş. Gör. Yeşim DAĞLIOĞLU
Ordu Üniversitesi, yozkan52@gmail.com

ABSTRACT

Nanotechnology is a promising multidisciplinary field that includes many science and technological applications such as physics, chemistry, biology and various engineering fields. In recent years, the production of nanoparticles has increased because it is used in a variety of applications in different areas (consumer products, medicine, industry, etc.). However, there is still uncertainty about the environmental consequences and effects of the release of the produced nanoparticles into the aquatic environment. Therefore, in aquatic environments, toxicity risk assessment of the potential environmental effects of the nanoparticles, especially of aquatic organisms known to be susceptible to toxicity, needs to be done. To date, various algae (*Pseudokirchneriella subcapitata*, *Chlorella vulgaris*, *Desmodesmus* sp.), Aquatic plants (*Lemna minor*, *Spirodela punctata*, *Myriophyllum spicatum*), aquatic invertebrates (daphnids) and fish species (*Danio rerio*) are used. The toxicity of the nanoparticles in the aquatic environment varies depending on many factors. For example, agglomeration is pH, ionic strength, temperature and concentration.

As regards the bioavailability of nanoparticles, the uptake and toxicity potential in aquatic organisms is determined by the physicochemical properties of nanoparticles such as size, shape, chemical composition, particle surface load, surface structure and area, and solubility of particles. The introduction of nanoparticles into cells by various means (the most common endocytotic) leads to potential toxic cell damage. As a result, as a result of exposure to nanoparticles in the aquatic environment, all aquatic organisms have been recorded in many studies that have been influenced by their specific sensitivity and tolerance.

Keywords: aquatic environment, nanotechnology, nanoparticle, toxicity

SOSYAL MEDYA GERÇEĞİ: MODERN MONARŞİ**Prof. Dr. Sedat CERECİ***Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, s.cereci@gmail.com***Öğr. Gör. Saygın DOĞANER***Batman Üniversitesi, saygindoganer@hotmail.com***ÖZET**

Modern çağın stratejistleri yeni bir çağ tasarlamış ve dünyayı yönetmek için yeni medyayı üretmişlerdir. Yeni medyanın en çekici ve etkili araçları olan sosyal medya tüm dünyaya yayılmış ve herkesi denetim altına almıştır. Tüketim kültürünün başlıca cazibesi olan eğlenceli ürünler tüm insanları kendine çekmiş ve bağımlı hale getirmiştir. Sosyal medya dünyayı yöneten bir monarka dönüşmüştür. İnsanların çoğunun günlük yaşamdan sosyal medyadan vazgeçememeleri kaygı verici bulunmaktadır.

Herkesin maske ile dolaştığı ve her şeye makyaj yapılan modern çağın başlıca sömürü araçları olan medya, teknolojinin yardımıyla sosyal ağlarını kurmuş ve sosyal medya ile herkesi kendisine bağlamıştır. Sayısal ağlara dayalı bir monarşi kurmuştur. Geleneksel değerlerin yaşamı yönlendirdiği çağ geride kalırken, geleneksel medya da önemini yitirmiş, daha çekici ve eğlenceli olan modern medya her yana yayılmıştır. Modern çağı tasarlayanlar tam da bunu istemişlerdir. Sosyal medya, modern, siyasi, sistematik bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsanların haberleşme ve eğlence gereksinimleri karşılayan sosyal medya, tüm küreyi saran bir ağ bütünü olarak çalışmaktadır. İnsanlar benliklerini doyurmak için de sosyal medya kullanmaktadır. Sosyal medya, beğeni için çok fazla olanak sağlamaktadır. İnsanlar, toplum içinde bulamadıkları beğeniye sosyal medyada aramaktadır. Sosyal medya, bir tür tatmin ortamıdır. Sosyal ortamda yeterli biçimde tatmin olamayan kişiler çoğunlukla sosyal medyaya yönelmektedir. Sosyal medya, modern çağda en etkili cazibe olarak ortaya çıkmaktadır.

Modern çağda hemen herkes sosyal medya kullanmaktadır. Ancak herkesin sosyal medyayı doğru kullandığını söylemek olası değildir. Doğru kavramı göreceli olmakla birlikte, genel insancıl değerler doğruları belirlemektedir. Sosyal medya iletişim amacıyla kullanılmaktadır, ancak bazen ahlak dışı veya insancıl olmayan paylaşımlar yapılmaktadır. Geleneksel medya çok nadiren ahlaksızca ve vahşice yayınlar yapmıştır. Değerleri önemseyen geleneksel medya, ciddi özdenetim uygulamıştır. Bu anlamda geleneksel medya sosyal medyadan ayrılmaktadır.

Geleneksel medya, daha az eğlence unsuru kullanmıştır. Gazeteler siyah beyaz ve az fotoğraflıdır. Radyoda söz programları da yayınlanmaktadır. Televizyon yayınlarında ahlaki değerler gözetilmektedir. Genel olarak siyasetçiler ve işadamları da ahlaka saygı duymaktadır. O dönemde ulusal ve ahlaki kaygılar önemsenmiştir. Sosyal bütünün için de medya da insancıl değerleri dikkate almıştır. Geleneksel medyanın yaygın olduğu dönem, geleneksel değerlerin de geçerli olduğu dönemdir.

Geleneksel medya hükümetlere daha mesafeli çalışmış, çıkarları için ilkelerinden ödün vermemiştir. Hiyerarşi içinde çalışan geleneksel medya, hukuka ve ahlaka dayalı ilkeleriyle karakter sahibi olmuştur. Geleneksel medya zaman zaman maddi zorluklar da yaşamasına rağmen, ahlaki ve insancıl değerlerden ödün vermemiştir. Geleneksel değerlerin egemen olduğu yıllarda insanlar daha mütevazı koşullarda yaşamış, medya da iletilerini abartmadan aktarmıştır. Abartı, modern çağın unsurudur. Geleneklerin terkedilmesiyle gösterişli abartı artmış, iletilerin gerçekliği kuşkulu hale gelmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Medya, Monarşi, Sosyal Ağlar, Modern, İleti

**15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN GAZETE MANŞETLERİNE
YANSIMALARI****Dr. Öğr. Üyesi İsmail DURSUNOĞLU***Bayburt Üniversitesi, idursunoglu@bayburt.edu.tr***ÖZET**

Türkiye Cumhuriyeti devleti, 15 Temmuz 2016 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri içinde örgütlenmiş bir grup cuntacının darbe girişimini yaşamıştır. FETÖ'nün emir ve direktifleri doğrultusunda hareket eden bu kişiler, Cumhurbaşkanı, TBMM, kuvvet komutanları, MİT, Özel Harekat Daire Başkanlığı gibi kişi ve kurumların yanında sivil halkı da hedef almışlardır. Toplamda 248 şehidin verildiği darbe girişimi, sivil halk başta olmak üzere, siyasetçilerin ve devlet kurumlarının tarihi direnişiyle başarısız kılınmıştır. Bu yönüyle demokrasi ve devletin milli birliği korunmuştur. 15 Temmuz darbe girişimi, hukuki, siyasi, sosyolojik, psikolojik vb birçok açıdan ele alınmıştır. Bu çalışma ise yazılı medya üzerinden bir analiz yapmaktadır.

Medya, günümüzde en önemli araçlardan biridir. Hem toplumu bilgilendirme hem de toplumun sorunlarını konu edinme açısından çift yönlü bir haberleşme fırsatı sunmaktadır. Yazılı, görsel, hem yazılı hem görsel, işitsel kitle iletişim araçlarının ortak amacı yerel, ulusal ve uluslararası gelişmeleri bireylerle paylaşmaktır. Bu paylaşım, bireyin yaşanan gelişmeleri anlaması ve bunları değerlendirmesi açısından son derece önemlidir. Çünkü toplumsal bir varlık olan birey, toplumda yaşanan gelişmelerden habersiz kaldığında kendini topluma entegre etme sürecinde sıkıntı yaşayacaktır. Bu açıdan bakıldığında 15 Temmuz darbe girişimi, teknolojik altyapı sayesinde bir nevi canlı olarak takip edilmiştir. Darbeciler tarafından TRT'de okutulan bildiri ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın periscope aracılığıyla katıldığı bir canlı yayında halkı sokağa davet etmesi o gece medya da yaşanan iki kırılma anı olarak kayda geçmiştir. 16 Temmuz sabahı ise ulusal gazeteler, darbenin tüm aşamalarına ve süreçlerine yer vermiş halkı bu açıdan bilgilendirmiştir. Bu çalışmada yöntem olarak, kalıcı olma özelliği nedeniyle arşiv niteliği taşıyan gazete manşetleri ele alınmıştır. Gazetelerde yer verilen haber ve bilgiler üzerinden 15 Temmuz darbe girişiminin topluma nasıl sunulduğu tartışılmıştır. Çalışmanın bir diğer amacı da topluma doğru bilgi ve haber verme görevi bulunan gazetelerin 2016 Türkiye'sinde yaşanan darbe girişimini nasıl algıladıklarının belirlenmesidir.

Anahtar Kelimeler: 15 Temmuz, Darbe, Medya, Gazete

**YAŞ FAKTÖRÜNÜN SEÇMEN TERCİHLERİ ÜZERİNDE ETKİSİ:
BAYBURT İLİ ÖRNEĞİ****Dr. Öğr. Üyesi İsmail DURSUNOĞLU***Bayburt Üniversitesi, idursunoglu@bayburt.edu.tr***ÖZET**

Seçim, iki veya daha fazla seçenek arasından tercih yapma durumudur. Birey, hayatın her alanında olduğu gibi siyasal alanda da tercihte bulunmaktadır. Günümüz temsili demokrasilerde, düzenli aralıklarla yapılan seçimlerde, yasama ve yürütme organları belirlenmektedir. Siyasal parti veya adaylar arasında seçim yapan kişiler ise seçmen olarak tanımlanmaktadır. Seçmen, ekonomik, siyasal, sosyo-kültürel vb birçok faktör tarafından oluşturduğu siyasal davranış neticesinde bir karar vermektedir. Bu faktörlerin yanı sıra seçmenin tercihlerinde, yaş, cinsiyet, gelir, meslek, yaşam yeri, eğitim durumu gibi kişisel faktörler de bulunmaktadır. Birey bu faktörlerin etkisi altında siyaset alanı dönük ilgi, bilgi, tutum ve eylem gerçekleştirmektedir. Seçmenin bu süreçlerin herhangi bir döneminde, (örneğin mitinge katılma, partiye üye olma, oy verme) yaptığı tercih ise seçmen tercihi olarak tanımlanmaktadır. Demokratik sistemlerde seçmenin ortaya koyduğu tercih, tutum veya tavır, halka dayanan bir sistem olduğundan dolayı demokrasinin kim tarafından ve nasıl sürdürüleceği ile yakından ilgilidir. Bu nedenle gerek siyasal partiler ve adaylar gerekse halk nezdinde seçim öncesinde halkın ne düşündüğü ile ilgili kamuoyu araştırmaları yapılmaktadır. Hatta bu araştırmaların bizatihi kendisi, seçmen tercihi üzerinden etkili olmaktadır. Bu çalışmada seçmen tercihi üzerinde etkili olan kişisel etkenlerden “yaş faktörü” ele alınmıştır. Yaş, bireyin tercihlerinde çok önemli bir etkidir. Birey, hayatın her alanında yaş durumuna göre tercihte bulunmakta, tercihlerini revize etmekte veya tercihlerinden tamamen vazgeçmektedir. Bu durum, siyaset için de geçerli olmaktadır. Genç yaşlarda dönemin verdiği enerji ile daha değişimden yana bir tavır sergileyen bireyin, ilerleyen yaşlarda elde ettiği kazanımları koruma içgüdüsüyle daha statükocu ve muhafazakar bir tercihte bulunduğu görülmektedir. Yaş faktörünün seçmen tercihi üzerinde etkisini açıklayan en güzel ifadelerden biri George Bernard Shaw’ın “Eğer yirmi yaşında komünist değilseniz kalbiniz yok demektir; kırk yaşına geldiğinizde halen komünist iseniz aklınız yok demektir” sözüdür. Bu çalışma Bayburt ili seçmenin yaş faktörüne göre tercihlerini konu edinmektedir. Alan araştırması yapılan çalışmada, yaşın seçmen tercihleri üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşma hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Seçmen, Yaş Faktörü, Bayburt, Seçmen Tercihi

ELEŞTİREL SÖYLEM ÇÖZÜMLEMESİ ÇERÇEVESİNDE “1 MAYIS EMEK ve DAYANIŞMA BAYRAMI” HABERLERİ ANALİZİ: SÖZCÜ, SABAH, POSTA VE HABERTÜRK GAZETELERİ ÖRNEĞİ**Prof. Dr. Metin KASIM***Selçuk Üniversitesi, mkasim@selcuk.edu.tr***Seher BAYAR***Selçuk Üniversitesi, shr.byr14@hotmail.com***Şeyda AYDOĞAN***Selçuk Üniversitesi, syd.42@hotmail.com***ÖZET**

Medyada ideolojilerin yansıtıldığı alanlardan biri de haberdir. Haber, belirli bir ideolojinin yansıtıldığı ve medya sahiplik yapısına uygun olarak söylemlerin servis edildiği bilgi aktarıcı araçtır. Günümüzde haber kavramı belirli aşamalardan geçerek insanlara ulaşmaktadır. Değişim ve dönüşüm içinde servis edilen haberi etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Medya kurumları arasında iktidara yandaş veya karşıt bir ideoloji sergilenmekte ve ideolojiler haber metninin içeriğinde söylemlere ve kavramlara yansımaktadır. Gazetelerin benimsediği ideolojileriyle haberleri kendi istedikleri çerçeveye oturtmakta ve okuyucuya ideolojilerini benimsetmeye çalışmaktadırlar. İdeolojiyle yoğrulup, söylemlerle servis edilen haberlerin içeriği çalışmada irdelenmektedir.

Bu çalışmada, haber metinlerinde ideoloji-söylem ilişkisine değindikten sonra, Sözcü, Sabah, Posta ve Habertürk gazetelerinin iktidara yönelik yandaş ya da muhalif tutumları araştırılmaktadır. Seçilen gazetelerin 1-2 Mayıs 2018 tarihlerinde yayınlanan “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramı” haberleri internet sayfalarından taranarak ilk sayfadaki haber, örneklem içerisinde değerlendirilmektedir. Gazete yayınlarının ilk sayfaları çalışmaya dâhil edilmiştir. Van Dijk’ in makro yapı çözümlemesi eleştirel söylem analizi çerçevesinde seçilen gazetelerde “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramı” haberlerinin yandaş ya da muhalif tutumu göz önüne alınarak sahip olunan ideolojinin haber içeriklerinde söylemsel sunumu incelenmektedir. Elde edilen bilgiler ışığında “Sabah ve Habertürk” gazetelerinin benimsedikleri ideoloji ve söylemler birbiriyle ilişkiliyken “Sözcü ve Posta” gazetelerinin de ideoloji ve söylemleri birbiriyle yakınlık göstermektedir. Aynı haberlerin farklı medya araçlarında farklı olarak ele alınmasına bakılarak gazetelerin benimsediği söylem ve ideoloji açığa çıkmaktadır. Yandaş ya da muhalif tutum sergileyen gazeteler, kendi söylemleriyle haber metinlerini çerçevelemekte, haber başlığıyla, fotoğraflarla ve ardalın bilgileriyle haberi desteklemektedirler. İncelenen haberlerde gazetelerin söylemleri iktidara yakınlık-uzaklık ile ilişkilidir. Gazetelerin tarafsız olmaktan çok yandaş ya da muhalif bir tutum sergilediği de açıkça görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Medya, Haber, Eleştirel Söylem, İdeoloji

GRAFİK TASARIM VE SİNEMA BİRLİKTELİĞİNDE FİLM JENERİKLERİ

TITLE SEQUENCES WITHIN THE SYNERGY OF GRAPHIC DESIGN & CINEMA

Dr. Öğr. Üyesi Rahşan F. AKGÜL*Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, rahsan.7@hotmail.com***ÖZET**

Günümüzde yeni medya kültürü ve dijitalleşme, ekonomi, siyaset, kültür ve günlük hayatı organize eden güçlü bir merkez olmuştur. Bu anlamda sinema salonlarına seyirci çekmek, finansal açıdan kazanç elde etmek ve çağın teknolojisinin olanaklarından fazlasıyla yararlanmış filmler ortaya koymak sinema için kaçınılmaz bir hal almıştır. Geleneksel yöntemler kullanıldığında oldukça zahmetli bir üretim sürecini gerektiren film jenerikleri, sinema ve grafik tasarımın birlikteliği ile dijitalleşmenin verdiği imkanları da kullanarak zaman içinde değişim geçirmiş ve çeşitlenmiştir. Disiplinlerarası ortaklıkların sıradanlaştığı günümüzde sinema ve grafik tasarım birlikteliğinin bir ürünü olarak film jenerikleri, filmin kendisi kadar önemlidir. Görsel tasarım öğeleri, ses ve tipografinin tasarlanmış bir organizasyonu olarak film jenerikleri, izleyiciyi filmin kendi dünyasına hazırlar.

Bu görsel iletişim alanının görevi; eserin ismini ve onun üzerinde söz sahibi olanları, filmin başında ya da sonunda izleyiciye sunmaktır. İlk jenerik örneklerinde bu temel işlev, görsel tasarımdan bağımsız, düz, sade metinsel bilginin kartlara yazılmış hali olarak izleyiciye sunulmaktaydı. Fakat 1950' li yılların sonlarında Hollywood filmlerinin salt hakimiyetinin kırılması ile bağımsız yapımcı ve yönetmenlerin farklı olanı yakalama adına yaptıkları girişimler, film jeneriklerinde değişimlere yol açmıştır. Günümüzde bu görsel iletişim alanı, grafik tasarımın yardımı ile pratikteki işlevinin ötesine geçerek, zengin bir gösteri alanı olan sinemanın bütünleyici ve ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Araştırmada, jenerik tasarımları üzerine teorisyenlerce yapılmış tanımlamalar ve araştırmalar aracılığıyla bu görsel alanın tasarım tarihi ve alanda ürün vermiş grafik tasarımcıların çalışmaları üzerinden film jeneriklerinin işlevsel özellikleri incelenecektir.

Türkçe ve İngilizce literatürün taranması ile gerçekleştirilecek bu araştırmada amaç, 1950' lardan sonra hızlı bir değişim gösteren film jeneriklerinin, filmin temasını izleyiciye sunma yolunda, gelişen teknoloji yardımıyla grafik tasarımdan ne derece yararlandığını araştırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Grafik Tasarım, Film Jenerikleri, Sinema.

ABSTRACT

Today, new media culture and digitalization has become a powerful center, organizing the economy, politics, culture and the daily life. In this context, it has become inevitable for cinema industry to release movies by making use of the technology of our time as far as possible, thus attracting the audience to the movie theaters and making a profit in financial terms. Requiring an exhaustive process with the traditional methods, the title sequences have undergone a change and diversification in time by utilization of the digitalization opportunities within the synergy of cinema and graphic design. In today's world, where the

interdisciplinary partnerships have become a common thing, the title sequences – as a product of the synergy between cinema and graphic design – are as important as the movie, itself. As an organization designed with the visual design elements, audio and typography, the title sequences prepare the audience for the movie.

The duty of this visual communication area is to present the name of the work, along with those being a part of the same, in the beginning and end credits sections. In the first title sequence examples, it was presented to the audience as a plain, simple textual information written down on cards, independent from the graphic design. But by the end of 1950s, the initiatives of independent producers and directors for reaching that, which is unique, following the absolute dominance of Hollywood movies being lessened, have led to changes in the title sequences. Today, the visual communication area has become an integrative and indispensable part of the cinema, as a visual feast, beyond its function in practice with the help of graphic design.

In the study, the design history of this visual area, along with the functional characteristics of title sequences based on the works of graphic designers producing in this area, will be analyzed with the help of definitions and researches carried out by theorists on title sequence designs.

The objective of this research, which will be carried out by literature review both in Turkish and English, is to examine the level the title sequences, experiencing a rapid change after 1950s, benefited from graphic design with the help of developing technology, for presenting the theme of the movie to the audience.

Key words: Graphic Design, Title Sequences, Cinema

KENT, KİMLİK, TASARIM, SAFRANBOLU

CITY, IDENTITY, DESIGN, SAFRANBOLU

Nazmiye AYDIN**Nermin SARAL****Nihan Canbakal ATAÖĞLU***Karadeniz Teknik Üniversitesi, nazmiyeaydin@ktu.edu.tr***ÖZET**

Kent, topluluk olarak yaşayan insanların, ortak yaşamlarından doğan ve onların yaşam biçimleri ile şekillenen mekânlardır. Ancak kentler mekân olmanın ötesinde, tarihi, sosyal, kültürel, siyasi özellikleri de bünyesinde barındırır ve çok karmaşık bir yapıya sahip insanın, kendisi gibi karmaşık eseri olarak ortaya çıkar. Kentleri karakterize eden sahip oldukları doğal ve kültürel değerlerle şekillenmiş yerel kimlikleridir. Yerel kimliği oluşturan öğeler ise geçmişin izlerini taşıyan yerleşim dokusu, el sanatları, geleneksel tatları, yerel müziği ve yaşam hikâyesidir.

Tarihi, kültürü, doğal güzellikleri, arkeolojik mirası, sosyo-kültürel yaşamı ve yaşanmışlıkları ile kendine özgü eşsiz bir kent olan Safranbolu'ya bu özellikler zengin bir kimlik oluşturmakla beraber aynı zamanda güçlü bir kentsel imaj da kazandırmıştır.

Tarihin izlerini taşıyan her sokağın köşe başında bir çeşme, her kapısında bir desen, her kapı arkasında bir yaşam olan Safranbolu, Arnavut kaldırımlı dar sokakları ve evleri ile yüzyıllara meydan okumaktadır. Bu özelliğinden ötürü kente kimlik kazandıran asırlık konaklar, konakların otantik iç mekânları, sokaklar ve çarşıların zengin tarihi dokusu tasarımcılara esin kaynağı olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada, kültür ve kimlik kapsamında Safranbolu kent imgeleri yaratıcılık ve esin kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Örnek bir uygulama olarak Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon Meslek Yüksekokulu, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Bölümü öğrencilerinin 2017-2018 Güz Döneminde, Safranbolu'da yapılan alan çalışması ile tasarımın esin ve yaratıcılık kaynağı olarak kent kimliği imgelerini kullanma süreci açıklanmıştır. Kent kimliğinin, yapısal öğeleri saptanarak ilgili öğretim üyelerinin eşliğinde yürütülen atölye çalışmalarında temel tasarım ve moda tasarımı ilkeleri, farklı teknikler kullanılarak "Kent, Kimlik, Tasarım, Safranbolu" temalı koleksiyon oluşturulmuş, kent kimliğinin ve kültürel değerlerin önemine ve sürdürülebilirliğine vurgu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent, kimlik, tasarım, Safranbolu, yaratıcılık

ABSTRACT

The city is the place where the people living as a community arise from their common lives and are shaped by their lifestyles. However, beyond being a space, cities also have historical, social, cultural and political characteristics and emerge as a complex work of a very complex person. Their character is characterized by their natural identities that are characterized by their natural and cultural values. The elements that make up the local

identity are the settlement texture, handicrafts, traditional tastes, local music and life story that bear the traces of the past.

With its history, culture, natural beauties, archaeological heritage, socio-cultural life and experience, Safranbolu has created a rich identity and has a strong urban image.

Safranbolu, a fountain in every corner of every Street that carries the traces of history, a pattern in every door, a life behind every door, challenges the centuries with its scabbled narrow Streets and houses. The centuries-old mansions, the authentic interiors of the mansions, the Street sand the rich historical texture of the bazaars continue to inspire designers.

In this study, the images of Safranbolu city with in the context of culture and identity have been evaluated as creativity and inspiration. As an exemplary application, the process of using urban identity images as a source of inspiration and creativity of the students was explained with the field work carried out in Safranbolu during the 2017-2018 Fall Semester of Karadeniz Technical University, Trabzon Vocational School, Textile, Clothing, Shoe and Leather Department. The structural elements of the urban identity were determined and the basic design and fashion design principles were used in the work shops organized by there lated faculty members.

Keywords: City, identity, design, Safranbolu, creativity

BASKILARDA AKÇAABAT ORTAMAHALLE EVLERİ**AKÇAABAT ORTAMAHALLE HOUSES IN BLOCK-PRINTING****Nermin SARAL****Nazmiye AYDIN****Nihan Canbakal ATAÖĞLU***Karadeniz Teknik Üniversitesi, nazmiyeaydin@ktu.edu.tr***ÖZET**

Tarihi, kültürü, doğal güzellikleri, sosyo-kültürel yaşamı ile kendine özgü eşsiz bir yer olan Akçaabat-Ortamahalle, bu özellikleri ile zengin bir kimliğe, aynı zamanda güçlü bir imaja da sahiptir. Tarihin izlerini taşıyan, her kapı arkasında bir yaşam olan Akçaabat-Ortamahalle, dar sokakları ve tarihi evleri, yaşam kültürü ile yüzyıllara meydan okumaktadır.

Kültürün etkisiyle biçimlenen mimari yapıların başında “evler” gelmektedir. Evler, toplumların sosyal, ekonomik, kültürel normlarını yansıtan birer aynadır. Her biri birbirine benzese de, Ortamahalle’deki asırlık evler, evlerin otantik iç mekânları, büyük ve geniş bahçeleri, sokakların zengin tarihi dokusu ile farklı mimari tarza sahiptir. Geçmişte sadece mesken olarak kullanılan Ortamahalle evleri, gösterişten uzak olmakla birlikte, estetik açıdan oldukça iddialı yapılar olarak tasarımcılara esin kaynağı olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada, Akçaabat-Ortamahalle evleri esin kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Örnek bir uygulama olarak 2017-2018 Bahar Döneminde, Akçaabat-Ortamahalle’de yapılan alan çalışması ile Ortamahalle ev silüetleri çıkarılmış, çeşitli ürünler üzerine “Baskılarda Ortamahalle Evleri” temalı elde baskı yapılarak koleksiyon oluşturulmuş, kültürel değerlerin önemine ve sürdürülebilirliğine vurgu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akçaabat, Ortamahalle, Ortamahalle evleri, kültür, el baskısı

ABSTARCT

Akçaabat-Ortamahalle, a unique place unique with its history, culture, natural beauties and socio-cultural life, has a rich identity with these features as well as a strong image. Akçaabat-Ortamahalle, which is a life behind every door with the traces of history, challenges the centuries with its narrow streets and historical houses, life culture.

Houses “are one of the architectural structures shaped by the influence of culture. Houses reflect the social, economic and cultural norms of societies. Although each one resembles each other, it has different architectural styles with centuries-old houses in the setting, authentic interiors of houses, large and large gardens, rich historical texture of the streets. The Ortamahalle houses, which were used only as dwellings in the past, are still inspiring to the designers as aesthetically quite ambitious structures, although far away from pretense.

In this study, Akçaabat-Ortamahalle houses were evaluated as a source of inspiration. As an exemplary application, in the 2017-2018 Spring Term, the silhouettes of the environment were removed with a field study in Akçaabat-Ortamahalle, and a collection was made on the various products with alan “Ortamahalle Houses in Block-Printing” on the hand, emphasizing the importance and sustainability of cultural values.

Keywords: Akcaabat, Ortamahalle, Ortamahalle houses,culture , block-printing

SOSYAL MEDYADA POLİTİK PAZARLAMA; KAVRAMSAL BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Filiz ASLAN ÇETİN
Kafkas Üniversitesi, filizaslan79@gmail.com

ÖZET

Daha önceleri sadece işletmelere ait olan pazarlama kavramı artık sadece işletmelere ait olmaktan çıkıp günümüzde hayatın her alanında ve hayatın tam içerisinde yer almaya başlamıştır. Öyle ki artık yaşamımızda yer alan her nesnede, eylemde, ilişkilerde kısacası hayatımızın her anında ve alanında bir pazarlama faaliyeti görülmektedir. Pazarlama artık salt malları ele almaktan öte; kişileri, tutumları, nesnelere, inançları, mekânları kısacası hayatta yer alan tüm değerleri temel alan bir sistem haline dönüşmüştür. Hayatımızın her alanında gördüğümüz pazarlama kavramı siyaset dünyasını da içine alarak politik faaliyetler açısından vazgeçilmez bir hale dönüşmüştür. Teknolojik ilerlemeler ve iletişimin yaygınlaşması, sosyal medyanın klasik seçim kampanyalarından daha hızlı, ucuz ve kolay yapılması gibi nedenlerle siyasetçilerin; kampanya ve seçim süreçlerinde sosyal medyayı daha aktif kullanmaya başladıkları ve bu işleri daha profesyonel olarak kontrol etmeye çalıştıkları görülmektedir. Dünyada yaşanan politik gelişmeler, siyasi parti ve adayların liderlik yarışları gibi siyasi olaylar, internet ve sosyal medyada geniş çaplı olarak yer almaya başlamıştır. Hatta sosyal ağ siteleri Facebook, Twitter, Instagram, YouTube gibi sosyal paylaşım siteleri de siyaset pazarlaması aracına dönüşmüştür. Günümüz siyasetçilerinin de değişen ve gelişen bu olaylara tepkisiz kalmayarak bu sistemi yani sosyal medyayı ve interneti kullanarak seçmenlerini etkilemek ve onların oylarını alabilmek için bu kanalı etkin bir şekilde kullanmak ve yönlendirmek zorunda kaldıkları söylenebilir.

Bu bağlamda çalışma içerisinde politik pazarlama ve sosyal medya kavramları incelenerek sosyal medyanın, internetin, sosyal medya araçlarının, internet bloglarının ve web sayfalarının politik pazarlama üzerinde ne kadar etkili olduğu açıklanmaya gayret gösterilmiştir.

Anahtar Kelime: Politik Pazarlama, Sosyal Medya, İnternet

İSLAMDA İNSAN VE İNSAN HAKLARI

Doç. Dr. Haluk YERGİN*Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, halukyergin@yyu.edu.tr***ÖZET**

İnsan ve insan hakları konusu, ulaşılabilen ilk belgelerden günümüze kadar incelenen metinlerde ele alınan önemli bir konu olmuştur. Bir inanç, düşünce ya da coğrafyada yapılmış insan tanımı insan haklarının hangi düzeyde olduğunun bir işaretini vermektedir. İnsan hakları yapılmış “insan” tanımlaması üzerine inşa edilmiştir. Post normal olarak adlandırılan döneme girdiğimiz bu zaman dilimi, daha kompleks, daha kaotik daha çatışmacı ve daha bilinmez bir ortamın yaratmıştır. Daha şeffaf, daha uzlaşıcı ve daha basit bir döneme dönüştürmek insana gereken değerlerin verilmesinden geçmektedir.

İnsanlık için ele alınan en mükemmel bildirgelerin insan hakları konusunda çözüm üretmediği görülmektedir. Geçen süreç boyunca insan hakları hakkında yazılı metinler güçlenip mükemmelle doğru gittikçe bu bildirgelerin aksine, insan hakları ihlalleri ise derinlik ve genişlik kazanmakta. Vahiy ve vahye dayalı kültür, insana ve insan haklarına yaklaşım bakımından rasyonel olması açısından, hem ortak akla paralellik göstermekte aynı zamanda meta rasyonel bir yaklaşım sergileyebilmektedir.

Bu çalışma, İslam’a dayalı vahyin ve vahye dayalı kaynakların insan ve insan haklarına nasıl yaklaştığını ne tür farklılıklar içerdiğini ve ne tür farklı çözüm önerdiğini açıklamayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: İnsan, İnsan hakları, İslam, post normal zaman

ABD, TRUMPH VE NEW MERCANTİLİZM**Doç. Dr. Haluk YERGIN***Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, halukyergin@yyu.edu.tr***ÖZET**

Merkantilizmin esası devlet ekonomiyeye müdahalesine dayalı bir ekonomik anlayıştır. Devletin idareye karışma anlayışı; hem ekonominin ve hem de devletin birlikte büyümesini ve güçlenmesini sağlayacak temel bir araç olarak görülmüştür. Merkantilizm, 16 ve 18. Yüzyıllar arasında yani Ortaçağ ve Fizyokrazi arasındaki dönemde gelişen iktisadi düşüncelerin bütünüdür. Bu dönemde güçlü olmanın kriterlerinden bir tanesi de hazinenin büyümesi idi ve bunun için de dış ticaret dengesinin pozitif olması, yani ithalattan çok ihracat yapılması gerektiği için hükümdar ile tacirler arasında bir çıkar birliği olmuştur.

Mantık şuydu: Askeri güç zenginlikten geliyor; zenginlik altın ve gümüş biriktirmekten gelir; Altın ve gümüş biriktirme şekliniz ticaret fazlası demektir. Ticari gemileriniz çekici eşyalarla dolu bir şekilde dışarı çıkarılmalı ve parlak bir türle dolup taşmaya geri döndüler.

Homojen bir görünüm sergilemeyen Merkantilizm Avrupa'da farklı uygulamalara sahne olmuştur.

Trumph'ın uygulamaları 80'li yılları hatırlatsa da bu kıyaslamanın 1680'li yıllarla yapılması daha uygun olur. AB ülkeleri, Kanada ve Meksika'ya uygulanan yeni alüminyum ve çelik tarifeleri duyuruldu. Bu ülkeler hem ithalatın yüzde 50'sinin karşılandığı ülkeler hem de Amerika'nın en yakın müttefiklerini oluşturmaktadır. Bu ticaret politikaları ve bunların ardında yatan mantık, klasik merkantilizme esrarengiz bir benzerlik taşıyor.

BU çalışmada Amerikan Başkanı D. Trumph dönemindeki ticari ve siyasi uygulamalar ile Klasik Merkantilizm arasındaki bağlantı ve yakınlık araştırılmış, ileriye dönük projeksiyonlar sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Merkantilizm, New Merkantilizm, D.Trumph

**KADINLARIN PUBLICARE FİİLİNDEN PRIVATUS EĞİLİMLERİNE
YÖNELİK BİR İNCELEME****Öğr. Gör. Elif TANER***Iğdır üniversitesi, elif.taner@igdir.edu.tr***ÖZET**

Çoğunlukla birbirinin yerine kullanılan cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları, birbirinden farklı anlamlar içeren kavramlardır. Biri biyolojik içeriği belirlerken, diğeri kültürel içerik kodlarını ifade etmektedir. Kadın kavramı Türkçe'nin söz varlığı içerisinde oldukça zengin biçimde karşılık bulmaktadır. Bu çeşitlilik içerisinde doğrudan 'kadın' nedir sorusunun cevabı bulunabileceği gibi kadının sosyal statüsünü ve toplumsal ilişkileri bağlamında durumunu ifade eden sözcüklerde bulunmaktadır. Kadın, dişi bedende yaşayan canlı ve kendisine kadın olarak davranılandır. Kadın olmak değer yapıları içerisinde kurgulanmaktadır. Kadınlık, kadının biyolojisinde kurulan anlamı değil, simgesel dünyada ki anlamıdır. Toplumun hemen hemen her katmanında mevcut dinamikler kadın üzerinde de kendini göstermektedir. Başka bir ifadeyle toplumsal yapı, iktidar yani otorite kendisine bağımlı bireyler yaratmakta, bu gücünü kadınlar üzerinde yeterince göstermektedir. Hakim gücün söylem şekli ve ideolojisi, toplumlarda kadına ön görülen rollerin temel kaynağını oluşturmaktadır. Kadın geleneksel pratiklerin kendi aleyhine karşı oluşturulan yaptırımlara teslimiyetten başka bir yol bulamamaktadır. Kamusal alan ile özel alan ikileminde kadının toplumsal yaşamda konumlandırılışı kadının güçsüzlüğü ile ilişkilendirilerek kamusal alanın erkeğin doğal statüsü olarak okunmasına neden olmaktadır. Publicare fiili, 'el koymak, ele geçirmek, özel kullanımdan, özel mülkiyetten koparmak' anlamına gelmektedir. Dolayısıyla toplumun yoksunluk bakış açısıyla donattığı kadın doğal olandan koparılarak anlam kaymasına uğratılmaktadır. Mekanlar, davranış rolleri özel mülkiyetin kontrolü altında bulunduğu için özel alanı ifade eden tüm görsel işaretler de tüm bu mülkiyet hakkının kontrolü haline dönüşmektedir. Kadına örülen bu duvarlar kuleye kapatılan bireyin, düzeni tehdit eden birey olmasının da önüne geçilmesine neden olmaktadır. Privatus kelimesi 'geri çekilmiş olan'ı tanımlamaktadır. Dolayısıyla yapılacak çalışmada kadına uygulanan publicare eyleminin zamanla nasıl privatus'a dönüştüğü yapılacak olan literatür araştırması yöntemi ile sonuçları ortaya konacaktır.

Anahtar kelimeler: Privatus, Publicare, Kadın

TÜKETİM KÜLTÜRÜ BAĞLAMINDA MEDYANIN KADIN KİMLİĞİNİ TÜKETMESİNE DAİR BİR İNCELEME

Öğr. Gör. Elif TANER

Iğdır üniversitesi, elif.taner@igdir.edu.tr

ÖZET

Tüketim toplumu kavramı 1980’li yıllardan başlayarak ABD ‘de sıkça kullanılan terimlerden biri haline gelmiştir. Tüketici, tüketen bireyler anlamına gelmektedir. Tüketmek ise yemek, giymek nesnelere kullanmak, gereksinimlerin yâda arzuların herhangi biçimde tatmin edilmesini sağlamaktır. Medyanın birçok yönden kabul edilen en temel işlevi, insanları bilgilendirme, eğlendirme onlara haber verme ve toplumun sürekliliğini sağlamaktır. Gücün ve zenginliğin eşitsiz bir şekilde dağıldığı tekelleri kapitalist toplumlarda ise, mülkiyet ve kontrol kapitalist bir sınıfın elinde yoğunlaşmıştır. Bu sınıf ekonomik, siyasi ve kültürel her türlü aracı kullanarak mevcut düzenin devamlılığını sağlamaktadır. Böylece kültürel alanda bilinç yönetiminin bir aracı haline gelmektedir. Günümüzde bu gücü elinde tutan medya bilinçli olarak topluma üretilenlerin hızlı bir biçimde tüketilmesini sağlamak için her türlü yolu denemektedir. Son yıllarda ortaya konan çalışmalar cinsel içerikli ifadelerin ve eylemlerin reklamlarda kullanımının kitle iletişim araçlarının tümünde oldukça yaygın kullanıldığını ortaya koymaktadır. Özellikle kadın bedeni üzerinden ortaya çıkan bu olguların en temel hedefinin de satış ve satışa bağlı olarak gelişen tüketim hızının artırılmak istenmesidir. Kadın bedeni üzerinden yürütülen bu algı çalışmalarının birçok markanın oluşum sürecinde oldukça etkin rol oynadıkları görülmektedir. Kadın bedenine dair oluşturulan bu fetişizm bedeni bir arzu noktası haline getirirken, elde edilmek istenen asıl ideolojiye de destek vermektedir. Dolayısıyla medyada kadınların sunumu hem söylem açısından hem de pratikte cinsiyetçi tavrıyla ciddi bir sorun alanı yaratmaktadır. Organizmacı medya modeli vücutta kafanın yerine geçmektedir. Bu manada medya kadının bedeni ile ilişkisini sürekli dönüşüme uğratmaktadır. Kadın için “Bedenin üzerinde senin hakkın var” bilincini altüst ederek “Bedenin üzerinde her türlü denetime hakkımız var” şekline dönüştürmektedir. Modern çağın beden algısı bu şekilde yeniden inşa olmaktadır. Beden mahremiyeti ortadan kaldırılmakta birey kendi bedenine yabancılaştırılmaktadır. Burdan yola çıkılarak yapılacak olan çalışmada kadın kimliğinin medyada nasıl iğdiş edildiği yapılacak literatür taraması yöntemiyle ortaya konacaktır.

Anahtar kelimeler: Kadın, Medya, Beden, Kimlik

KULLANIMLAR VE DOYUMLAR KURAMI PERSPEKTİFİNDEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YOUTUBE KANALLARINI İZLEME MOTİVASYONLARI**Selin AKINÇ***Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, selinlinki@gmail.com***ÖZET**

Yeni iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkan sosyal medya kullanıcıların günlük yaşamlarında önemli bir yere sahiptir. Bireyler günlük hayatlarında sosyal medya üzerinden birbirleriyle etkileşime geçmekte, bu mecralar üzerinden duygu ve düşünce paylaşımlarında bulunabilmektedirler. Sosyal medyanın kullanımındaki artış büyük ölçüde 2005’de Facebook’un kullanıma sunulmasıyla başlamıştır. Facebook, kullanıcıların çevrelerindeki insanlarla iletişim kurabilmelerinde ve kendileriyle ilgili bilgileri paylaşımlarında öncü bir sosyal ağ olmuştur. Daha sonra Twitter ve Instagram gibi sosyal medya araçları da kullanıcıların çeşitli içerik paylaşımlarında bulunabildikleri ve diğer internet kullanıcılarıyla etkileşim sağladıkları sosyal ağlar olarak öne çıkmışlardır. Bu çalışma kapsamında ele alınan sosyal paylaşım ağı Youtube ise dünyada en çok izlenen video portalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalara bakıldığında Youtube videolarının izleyicilerinin büyük bir kısmını gençlerin oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Çalışma kapsamında en fazla izlenmeye ve abone sayısına sahip olan Youtube kanallarının izlenme motivasyonları Elihu Katz’ın öncülük ettiği kullanımlar ve doyumlar yaklaşımından hareketle Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri özelinde araştırılmaktadır. Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bireylerin medya tercihlerinde belli ihtiyaçların söz konusu olduğunu, bu anlamda izleyicinin medya tercihlerinde aktif olduğunu savunmaktadır. Bu anlamda izleyicinin kitle iletişim aracına yönelirken sahip olduğu bilişsel, duygusal, sosyal bütünleşme, kendini tanıma ve şahsi hedeflerini gerçekleştirme gibi ihtiyaçları söz konusudur. Bu çalışmada da izleyicilerin Youtube kanallarını izlemelerinde öne çıkan ihtiyaçlar Haridakis ve Hanson (2009)’un *Social Interaction and Co-Viewing with YouTube: Blending Mass Communication Reception and Social Connection* isimli araştırma ölçeklerinden yararlanılarak belirlenmiştir. Araştırma sorularından elde edilen veriler SPSS 21 programıyla değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Youtube Kanalları, İzleme Motivasyonları

MAĞNEZYUM SÜLFAT (MgSO₄) VE SODYUM SÜLFATIN (Na₂SO₄) BETON DAYANIMINA ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF MAGNESIUM SULPHATE(MgSO₄) AND SODIUM SULPHATE (Na₂SO₄) BY COMPARATIVE EFFECTS ON CONCRETE RESISTANCE

Doç. Dr. Mensur SÜMER

Sakarya Üniversitesi, msumer@sakarya.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Korkmaz YILDIRIM

Adnan Menderes Üniversitesi, korkmaz54@gmail.com

ÖZET

Beton yapılar kullanım amaçlarına ve buldukları yere göre fiziksel,biyolojik, mekanik ve kimyasal etkilere maruz kalmaktadırlar. Betonlarda aranılan özelliklerden önemli olanları dayanım ve dayanıklılıktır(kalıcılık). Beton basınca çalışan yapı malzemesi olması nedeniyle beton dayanımının yeterli düzeyde olması gerekir. 2007 Deprem yönetmeliği bunun bilincinde olarak yapılarda kullanılan beton sınıfını en az C25/30 olarak belirlemiştir. Daha çok betonların durabilitesine etki eden kimyasal içerikli sulardır. Deniz suları, atık sular ve yeraltı sularında bulunan klor iyonları demirin paslanmasına , sülfat iyonları da betonun zamanla dayanımının azalmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada da betonarme yapıların karşılaşacağı kimyasal atıklı sularda bulunabilen Na₂SO₄ ve MgSO₄ gibi maddelerin betona etkileri incelenmiştir. Çalışmada C16/20 ve C30/37 betonları üretilerek bir kısmı suda bir kısmı Na₂SO₄ ve bir kısmı da MgSO₄ sularda bırakılmıştır. Bir yıla yakın deney sonuçlarından sodyum sülfatın ve magnezyum sülfatın beton dayanımını azalttığı ve betonun kalıcılığına zarar verdiği görülmüştür. Tüm çalışmalara ait sonuçlar geniş bir şekilde sempozyumda sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deniz suyu, durabilite, asitler

ABSRTACT

Concrete structures are exposed to physical, biological, mechanical and chemical influences according to their intended use and where they are located. The most important properties of concrete are the strength and durability (permanence). 2007 Earthquake regulations have determined the class of concrete used in construction as at least C25 / 30. It is mostly chemical water which has an effect on the durability of concrete. Chloride ions in sea water, wastewater and underground waters cause corrosion of iron, and sulfate ions cause decrease in strength of concrete over time. In this study, concrete effects of materials such as Na₂SO₄ and MghSO₄, which can be found in the chemical wastewater that will be encountered by reinforced concrete structures, have been examined. Concrete of C16 / 20 and C30 / 37 were produced in the study and some of them were left in Na₂SO₄ and some in MgSO₄. It has been observed that sodium sulfite and magnesium sulfate reduce the strength of the concrete and damage the durability of the concrete. The results of all the works will be widely presented at the symposium

Keywords: Sea water, Durability, acids

**YÜKSEK FIRIN CÜRUFU KULLANIMININ BETONDA ALKALİ SİLİKA
REAKSİYONU OLUŞUMUNA ETKİLERİ****Korkmaz YIDIRIM***Aydın Adnan Menderes Üniversitesi korkmaz54@gmail.com***Mensur SÜMER***Sakarya Üniversitesi. msumer@sakarya.edu.tr***ÖZET**

Beton ve betonarme yapı elemanlarında bozulmalar meydana getiren unsurlardan en önemlisi alkali silika reaksiyonudur. Reaksiyon sonucunda önce çatlak oluşumu görülür, sonrasında su emme özelliği ile oluşan jel vasıtasıyla beton korozyona uğrayıp hasara uğramaktadır.

Deneysel çalışmamızda %25-30 seviyesinin üzerinde yüksek fırın cürufu kullanılması durumunda betonda oluşan alkali silika reaksiyonunun standart seviyelerin altında azalma gösterdiği tespit edilmiştir. Gerek referans numune gerekse %10 ila %20 aralığında yüksek fırın cürufu kullanılan numunelerde çatlakların oluştuğu gözlenmiştir.

Betonun dayanıklılığı açısından zararlı olan alkali silika reaksiyonu mineral katkı olan yüksek fırın cürufu ile azaltılabileceği deneysel çalışmamızda görülmüştür. Mineral katkıların atık olmaktan çıkıp, ekonomiye kazandırılması, kullanımının yaygınlaşması uygun olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Alkali Silika Reaksiyonu, Beton, Korozyon, Mineral Katkı, Çatlak

ALKALİ SİLİKA REAKSİYONUNA MARUZ HARÇLARIN OTOKLAV TEST METODU İLE ARAŞTIRILMASI**Korkmaz YIDIRIM***Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, korkmaz54@gmail.com***Mensur SÜMER***Sakarya Üniversitesi, msumer@sakarya.edu.tr***ÖZET**

Alkali agrega reaksiyonu betonda servis ömrü süresi içinde çatlak, pullanma ve diğer bozulma süreçleri çerçevesinde sorun kaynağıdır. Betonda hasar yol açan bu reaksiyonu mineral katkı kullanarak engellemek adına yapılan bu çalışmada yüksek fırın cürufu, çimento ile kısmi yer değiştirme yapılarak hazırlanan harç numuneleri üzerinde otoklav test metodu uygulanmıştır.

Otoklav deney yönteminde bulunan değerleri yorumladığımızda; (0.051~0.05) değerlerinin ve alt seviyelerinin ASR için yararlı olduğu, 0.051 seviyesinin üzerinde ise zararlı olduğu söylenebilir.

Yapılan otoklav test deneyi çalışma sonucunda; harç çubuğu yönteminde yüksek fırın cürufu % 30 üzerinde olduğunda ASR için yararlı olduğu düşünülen 0.051 seviyesinin altında kaldığı tespit edildi. Otoklav sonuçlarına göre % 30 ve üzeri yüksek fırın cürufu kullanılması durumunda alkali silika reaksiyonu önlenemediği görülmüştür.

Farklı bölgelerde kullanılmakta olan agregalar için ayrı bir karışım formülü hazırlamanın uygun olacağı kanaatindeyiz.

Son olarak otoklav deney yönteminin kısa sürede sonuç vermesi açısından beton elemanların dayanıklılığı yönünü ilgilendirdiği için kullanılabilirliğini yapılacak deneysel çalışmaların artırılması ile güvenilirliğini kazanacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Alkali Silis Reaksiyonu(ASR), Yüksek Fırın Cürufu(YFC), Otoklav testi, Durabilite, Çatlak

WATER CRISES MANAGEMENT IN THE GAZA STRIP, PALESTINE**Assist. Prof. Dr. Gokmen CERİBASİ***Sakarya University, gceribasi@sakarya.edu.tr***Hassan AL-NAJJAR***Sakarya University, hassan.sh.n@gmail.com***Umut AYTULUN***Sakarya University, umutaytulun@gmail.com***ABSTRACT**

Rainfall plays a key role in the renewal of water resources, defining local climatic conditions and biodiversity. Depending on local conditions, rainfall can feed rivers and lakes, refill groundwater, or return to the air by evaporation. Rainfall is considered the only renewable source of water in the Gaza Strip which replenishes the underlying groundwater that is mainly used by the Palestinians in the Gaza Strip for different uses. The average rainfall rate over the Gaza Strip is about 317 mm per year, by considering the urbanization effects, less than 20% of rainfall water infiltrate to the groundwater. The situation of water sector in the Gaza Strip is addressed as a humanitarian crisis by various parties. The groundwater is grossly contaminated, and at present yields, almost no flow of acceptable quality for different uses. At its present rate of deterioration, over 95% of the groundwater is contaminated with unacceptable high levels of either nitrate (NO₃) or chloride (Cl), posing significant health risks to Gaza's residents. The estimated total water needs in the Gaza Strip by domestic, industrial, livestock, and agricultural sectors are about 176 million cubic meter a year. These needs are met by drawing groundwater where about 180 million cubic meters per year are pumped from the aquifer. By the time this deteriorates the quantity and the quality of the groundwater. In order to alleviate the problem of water shortage in the Gaza Strip, new seawater desalination plant with a desalinating capacity of 110 million cubic meters per year of freshwater is under plan to be constructed in the Gaza Strip. The new plant will supply the water sector in the Gaza Strip by about 60% of its water needs.

Keywords: Water Crises, Gaza Strip, Palestine

**RIVER SEDIMENT TRANSPORT: THE ARTIFICIAL RESERVOIR OF ASWAN
HIGH DAM AS A CASE STUDY****Assist. Prof. Dr. Gokmen CERİBASİ***Sakarya University, gceribasi@sakarya.edu.tr***Hassan AL-NAJJAR***Sakarya University, hassan.sh.n@gmail.com***Umut AYTULUN***Sakarya University, umutaytulun@gmail.com***ABSTRACT**

A large part of the sediment transported by streams, when they reach the accumulation reservoirs, are deposited by decreasing the drag force of the water. Although the coarse grains are deposited in the initial regions of the chambers, the smaller grains go up to the dam body. Sediment transport and deposition affect as a critical problem on the activities of dams and water structures activities. Dams are constructed to enhance the economics of nations by meeting the purposes of hydroelectric power generation and water storage for irrigation, industry, or domestic uses. Aswan High Dam is considered a national project in Egypt hence it enhances the Egyptian economic and provides considerable quantity of hydropower energy. The artificial reservoir that formed behind the dam provides the Egyptian water sectors by the needed waters for the domestic, industrial, and agricultural purposes. However, the accumulation of sediment in the reservoir negatively affects its sustainability where more than 124 million tons per year are deposited annually in the reservoir decreasing its total capacity. This study employs the collected real field data for water discharge and sediment load at Dongola Station between 2000 and 2003 to provide a well-fitted rating curve to estimate the relationship between water discharge and sediment load. The study investigated the efficiency of the hyperbolic and the parabolic formulas to fit a well correlated function. The results show that the hyperbolic function is better than that of the parabolic function where the correlation rates were 94% and 84% for the hyperbolic and the parabolic formulas, respectively.

Keywords: High Aswan Dam, Sediment, Reservoir

**ERZURUM GELENEKSEL AHŞAP ÇATILI CAMİLERİNDEKİ
RESTORASYONLARIN KARBON TUTULUMUNA ETKİSİ****Doç. Dr. Birsen DURKAYA***Bartın Üniversitesi, bdurkaya@bartin.edu.tr***Dr. İsmet ÇALIK***Vakıflar Genel Müdürlüğü, ismetcalik@yahoo.com***ÖZET**

Kadim kentler arasında sayılan Erzurum, kültürel zenginliklerinin yanında taşınmaz kültür varlıkları zenginlikleri ile de bu sıfatı hak eden bir şehirdir. Hititler, Urartulular, Romalılar, Bizanslılar, Saltuklular, İlhanlılar, Selçuklular, Osmanlılar gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Erzurum, yaklaşık 1000 yıldır İslam etkisi ve yönetimi altında Doğu Anadolu'nun merkezi konumundadır. İslam medeniyetinin taşınmaz kültür miraslarının birçok örneğini barındıran kentte, camiler bu alanın önemli bir kısmını teşkil etmektedir. Ulu Cami, Lala Paşa, Narmanlı Camisi gibi birçok görkemli eski eser camilerinin yanında onlarca küçük ebatta taş ve ahşap malzeme ile geleneksel tekniklerle inşa edilmiş camiler, Erzurum'un kültürel zenginliğinin birer parçasıdır. Yapım tekniği açısından kesme veya moloz taş duvarları ve dört ana ahşap sütün üzerine ahşap çatı teşkili ile inşa edilen bu tip yapılar; çatı elemanlarının yanında tavan ve taban kaplamaları, mahfilleri ve son cemaat kısımlarında kullanılan ahşap öğeler ile genel anlamda benzerlik göstermektedirler. Son yıllarda başta Vakıflar Genel Müdürlüğü olmak üzere çeşitli kurum ve ilgilere bu camilerde restorasyonlar gerçekleştirilmektedir. Restorasyonlarda özellikle bozulmaya karşı daha hassas durumdaki ahşap elemanlarda da çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Bu çalışma kapsamında geleneksel yapım teknikleri ile inşa edilmiş eski eser camilerdeki restorasyonların, eserlerin ahşap öğelerindeki karbon tutma özelliklerine etkisi incelenmiştir. Bu bağlamda örnek olarak seçilen yeter sayıda örnek camideki ahşap miktarları tespit edilmiş ve restorasyon uygulamaları ile orantılı olarak karbon tutulumları ile ilgili karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmıştır. Restorasyonların eski eserlerin gelecek nesillere güvenle aktarımının yanında karbon tutulumuna ve çevre sağlığına etkileri ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erzurum camileri, Karbon tutulması, Restorasyon etkisi

**CLIMATE CHANGE EFFECTS ON HYDROLOGICAL AND
METEOROLOGICAL CHARACTERISTICS OF SAPANCA LAKE****Assist. Prof. Dr. Gokmen CERİBASİ***Sakarya University, gceribasi@sakarya.edu.tr***Hassan AL-NAJJAR***Sakarya University, hassan.sh.n@gmail.com***Umut AYTULUN***Sakarya University, umutaytulun@gmail.com***ABSTRACT**

Water is the main source that sustain the life on the earth. Water scarcity crisis is the most pressing problem in the Middle East which threatens large part of population. Several factors such as overuse of water, pollution of water resources, improper management of water, climate change, and population growth have led to a water scarcity crisis. Climate change is the main threat to ecosystem structure and services of lakes. Besides, it is expected that the gap of water requirements for different uses will increase because of climate change, which may create a conflict between sectoral demands and ecosystem needs. Therefore, it is essential to predict the future changes and develop mitigation measures to combat such pressures. In this study, it was aimed to investigate the effects of climate change on the hydrological and meteorological characteristics of Lake Sapanca. Sapanca lake is considered as one of the most important water resources in the Marmara region in Turkey where the lake is a potential storage to the freshwater, supplies water requirements for domestic, agricultural, and industrial purposes and a habitat for a number of aquatic life. The effects of climate change, global warming and manufactured activities affect Sapanca lake where the characteristics of the lake are in continuous change by the time. The collected data for different hydrological and meteorological parameters shows that the average drop in the water level of Sapanca lake is about 1 meter within 19 years. Also, it is recorded an increasing in the average temperature by about 2°C in the last sixteen years. The pattern in daily evaporation shows an increasing trend within the period of 1975 to 2011, where the average daily evaporation increased by 3 mm since 1975. The daily rainfall in the lake region ranges between 0 mm in summer to about 128 mm in winter season.

Keywords: Climate Change, Hydrology, Meteorology, Water Resources, Sapanca Lake

**APPLICATION OF ARTIFICIAL NEURAL NETWORK METHOD FOR THE
PREDICTION OF FREQUENCY AND TEMPERATURE DEPENDENT
ELECTRICAL PARAMETERS OF A BI-BASED CERAMIC MATERIAL**

Abdullah Musab ARI

Yaşar KARABUL

Mehmet KILIÇ

Önder EYECİOĞLU

Zeynep Güven ÖZDEMİR

Yildiz Technical University

Nisantasi University,

abdullahmusabari@gmail.com

ÖZET

As is known, ANN method, which is inspired by the structure or functional aspects of biological neural networks, can be used to model complex or nonlinear relationship between inputs and outputs. In this study, artificial neural network (ANN) method was applied to predict the nonlinear frequency and temperature dependent complex dielectric, ac impedance and complex electrical modulus parameters of a Bi-based ceramic material. Initially, $\text{BiSr}_2\text{CaCu}_2\text{O}_{6.5}$ (coded as Bi-1212) was synthesized by conventional solid state reaction method. The real and imaginary parts of complex impedance, dielectric and electrical modulus were measured experimentally by NOVO Control Broadband Dielectric/Impedance analyzers with Quatro Cryosystem in the frequency range between 1 Hz–40 MHz within the temperature interval of 296-413 K. Following the experimental process, the same parameters were determined theoretically by ANN method with the high accuracy. Finally, based on the perfect harmony between the experimental and theoretical results, the prediction of the same ac parameters at different temperatures (313K, 353K, 393K, 453K and 493K) that was not measured experimentally was made with ANN model. Thus, the appropriate working temperature range of the ceramic material to operate to achieve the desired electrical parameters in various technological applications could be determined.

Keywords: Artificial neural network, impedance spectroscopy, dielectric loss, electrical modulus

**ERZİNCAN DEĞİRMENLİKÖY KİLİSESİ APSİS BÖLÜMÜ
HASAR NEDENİNİN İNCELENMESİ****Semi Emrah ASLAY***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, seaslay@erzincan.edu.tr***Dilek OKUYUCU***Erzurum Teknik Üniversitesi, okuyucu@erzurum.edu.tr***ÖZET**

Anadolu yarımadası sismik olarak dünyanın en aktif bölgelerinden birisi olmakla birlikte pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış kadim bir coğrafyadır. Anadolu'nun tapu senetleri olarak nitelendirilebilecek pek çok tarihi yapı kültürel mirasımız olarak ayakta ve bu yapıların geleceğe güvenle devredilmesi mühendislik mesleği açısından önemli sorumluluklarımızdandır. Sunulan çalışma kapsamında, Erzincan Değirmenliköy Kilisesi bu bakış açısı ile ele alınmış ve incelenmiştir.

Erzincan ili Doğu Anadolu bölgesinde yer alan ve pek çok yıkıcı depremi yaşamış bir şehrimizdir. 1939 ve 1992 Erzincan Depremleri meydana gelen ağır hasar ve can kayıpları ile dünyanın en yıkıcı depremleri arasında yer almaktadırlar. Her iki depremde de şehirdeki tarihi yapılar ya ağır hasar almış ya da tamamen yıkılmıştır. Bununla birlikte, her iki depremi yaşamış olmakla birlikte ayakta kalan bir yapı olarak Erzincan Değirmenliköy Kilisesi'nin varlığı tespit edilmiştir. Yapılan incelemede kilisenin apsis kısmının 1939 Erzincan Depremi'nde yıkıldığına dair bir söylenceye ulaşılmıştır. Hasarın oluşma sebebinin incelenmesi amacıyla detayları tam metinde sunulacak olan bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Yapılan ön araştırmada kilise yapısına ait tek resmi belgenin yapı tescil fişi olduğu görülmüştür. Literatürde kilisenin yapısal davranışının konu edildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Öncelikle kilise hakkında bilgi toplanmış ve yapının rölevesi çıkarılmıştır. Malzeme özellikleri deneysel yöntemler ve literatür desteğinde ortaya konmuştur. Makro modelleme tekniği benimsenerek SAP2000 yazılımı kullanılmak suretiyle kilise yapısının analize esas modeli üretilmiştir. Modellemede katı elemanlar kullanılmıştır. Yapının mod şekilleri ve modal frekanslarının yerinde belirlenmesi amacıyla operasyonel modal analiz çalışması yapılmıştır. Operasyonel modal analiz çalışması sonuçları kullanılarak yapısal analize esas teorik model kalibre edilmiştir.

Nihai malzeme özelliklerine erişildikten sonra yapının yıkılmış olan apsis kısmı modele eklenmiştir. Apsisli model üzerinde dinamik analizler gerçekleştirilerek apsis kısmının 1939 Erzincan Depremi'nde yıkılmış olduğu tezi irdelenmiştir. Dinamik analizlerde 1939 Erzincan Depremi sayısal kayıtları olmadığı için 1992 Erzincan Depremi kayıtları kullanılmıştır. Çalışma neticesinde, apsis bölümünün bütün olarak depremde yıkılmadığı ancak apsis-yapı birleşimde hasar meydana gelmiş olabileceği ve bu hasarın zamanla ilerleyerek apsis kısmının yapıdan ayrılarak tahrip olmasına sebep olmuş olabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erzincan Değirmenliköy Kilisesi, Operasyonel Modal Analiz, Makro Modelleme, Katı Eleman

**BETON SCHMIDT ÇEKİCİ KULLANILARAK YIĞMA DUVAR MEKANİK
ÖZELLİKLERİ BELİRLENEBİLİR Mİ?
TARİHİ ERZURUM KADANA CAMİİ UYGULAMASI**

Dursun Burak ÖZDOĞAN

Erzurum Teknik Üniversitesi, bozdoganitu@gmail.com

Dilek OKUYUCU

Erzurum Teknik Üniversitesi, okuyucu@erzurum.edu.tr

ÖZET

Beton Schmidt çekici laboratuvar uygulamacıları tarafından yaygın olarak kullanılan bir tahribatsız muayene aletidir. Schmidt çekici kullanılarak betonun yüzey sertliği ölçülür ve cihaz için hazırlanmış olan kalibrasyon bağıntıları doğrultusunda beton basınç dayanımı elde edilmeye çalışılır. Alet; kullanım kolaylığı ve düşük maliyetli olması nedeniyle pek çok laboratuvarında bulunmaktadır. Beton yüzeyler için kullanılan Schmidt çekicinin yanı sıra doğal kayalar için kullanılan özel bir çekiç de bulunmaktadır. Ancak; bunun maliyeti beton çekicine göre nispeten yüksektir ve kullanımı da beton çekici kadar yaygın değildir.

Tarihi yığma yapıların yapısal performans değerlendirme çalışmaları dâhilinde; malzeme mekanik özelliklerinin elde edilmesinde kullanılacak tahribatsız yöntemlere ihtiyaç vardır. Beton Schmidt çekici pek çok laboratuvarında bulunmakta ve kolayca kullanılabilir. Bu avantajlarından hareketle; doğal taşlardan imal edilen yığma duvarların basınç dayanımı ve elastisite modülü gibi mekanik özelliklerinin beton Schmidt çekici kullanılarak elde edilmesine yönelik bir yöntem geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Detayları tam metin çalışmada sunulacak olan araştırmada; öncelikle restorasyon halindeki tarihi bir yığma yapıdan doğal taş örnekleri alınarak taşların fiziksel ve mekanik özellikleri elde edilmiştir. Bu elde edilen değerler ile Schmidt sertlik ölçümleri ilişkilendirilerek doğal taşların sertlik değerlerinden basınç dayanımı ve elastisite modülü eldesine ilişkin çeşitli bağıntılar ortaya konmuştur. Doğal taşlar için üretilen bu bağıntılar ve ilgili literatür bilgisi birlikte değerlendirilerek tarihi bir yığma yapı olan Erzurum Kadana Camii duvar basınç mukavemeti ve duvar elastisite modül değerleri elde edilmeye çalışılmıştır. SAP2000 yazılımı ve makro modelleme tekniği kullanılarak oluşturulan yapısal modele bu malzeme özellikleri tanımlanmış ve teorik modal analiz yapılarak; yapının mod şekilleri ve modal frekans değerleri hesaplanmıştır. Yapı üzerinde operasyonel modal analiz uygulaması yapılarak deneysel mod şekilleri ve modal frekanslar elde edilmiş, teorik değerlerle karşılaştırılarak üretilen bağıntıların geçerliliği sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beton Schmidt Çekici, Yığma Yapı, Makro Modelleme, Operasyonel Modal Analiz, Erzurum Kadana Camii

LEONARDO DA VİNCİ' NİN HALIÇ KÖPRÜ PROJESİ MÜMKÜN MÜYDÜ?**Ahmet Yasir KANBUR***Erzurum Teknik Üniversitesi, ahmetyasir025@gmail.com***Dilek OKUYUCU***Erzurum Teknik Üniversitesi, okuyucu@erzurum.edu.tr***ÖZET**

Leonardo Da Vinci kuşkusuz tüm zamanların en etkili insanlarından birisidir. Bir heykeltıraş, bir ressam ve bir mühendis olarak Da Vinci' nin sahip olduğu sayısız yetenek onun dehasının bir göstergesidir ve bu nedenle Rönesans Ustası unvanını almıştır. Bu dahi ustanın bir vizyonu vardı: *dünyanın en büyük ve en güzel köprüsünü inşa etmek*. Bu amaçla; 1502 yılında dönemin Osmanlı Sultanı II. Bayezid' e hitaben yazmış olduğu bir mektupla dünyanın en büyük ve en görkemli köprüsünü Haliç' e inşa etmek istediğini ifade etmiştir. Bu proje önerisinin Boğazlar bölgesindeki ilk köprü projesi olabileceği genel kabul görmektedir.

Önerilen köprü projesi tam olarak bir *mega* projedir. Mektupla iletilen proje önerisi Haliç üzerinde inşa edilecek tek açıklıklı bir kemer yığma köprünün genel özelliklerini içermektedir. Mektupta sunulan detaylar Da Vinci' nin özel notlarıyla birlikte incelendiğinde tasarlanan projenin aslında sadece iki yaka arasında kurulacak tek açıklıklı bir kemer köprü olmadığı; bununla birlikte dönemin bir alışveriş/ticaret merkezi olarak planlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Köprü projesi hiçbir zaman uygulama aşamasına geçmemiştir. Bunun nedenleri üzerine çok sayıda kurgusal cevap bulunmaktadır. Ancak, konuya ilişkin mühendislik ilkeleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiş bir araştırma çalışmasına ulaşmak mümkün olmamıştır.

Detayları tam metinde sunulacak olan bu çalışmamızda, köprünün yapılmama gerekçelerinin teknik olarak ortaya konabilmesi için köprü yapı mühendisliği ilkeleri dâhilinde ele alınmıştır. Çalışmanın birinci safhasında köprü projesi ve 16.yüzyıl inşaat sektörü hakkında detaylı bilgi toplanmış; Haliç' in zemin ve akım özellikleri temin edilerek incelenmiştir. İkinci aşamada köprünün mimari unsurları kurgulanarak makro modelleme tekniği dâhilinde yapısal analize esas modeli oluşturulmuştur. Farklı malzeme kombinasyonlarının dikkate alındığı modelleme çalışmasında SAP2000 yazılımı ve katı elemanlar kullanılmıştır. Araştırmanın son aşamasında uygun bulunan model üzerinde nihai analizler yapılarak gerilme ve şekil değiştirme parametreleri üzerinden yapısal performans incelemesi gerçekleştirilmiştir. Osmanlı Devleti' nin en parlak devri olarak nitelendirilen 16. yüzyılın köprü yapım politikaları ve mali durum dikkate alınarak Da Vinci' nin *mega* Haliç Köprüsü projesinin mümkün olup olmadığı konusunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Leonardo Da Vinci, Haliç Köprüsü, İstanbul, Yapısal Analiz, Katı Eleman, Makro Modelleme

ÇAĞDAŞ İRAN ŞAİRLERİNDEN KAYSER EMİNPÛR'UN POETİKA TEMALİ ŞİİRLERİ ÜZERİNE

Dr. Öğr. Üyesi Musa BALCI

Kırıkkale Üniversitesi, musabalci@hotmail.com

ÖZET

Güçlü bir edebî geleneğe sahip olan Fars edebiyatının çağdaş dönem şairleri, ülkemizde klasik dönem şairleri kadar tanınmamaktadır. Ülkemizde tanınan çağdaş İran şairleri ise daha çok batı dünyasında şöhret bulmuş olanlardır. İran'da 1979 yılında gerçekleşen devrim sonrası şairlerinin en tanınmış isimlerinden birisi Kayser Eminpûr'dur.

Edebiyat eleştirmenleri tarafından, 1979 İran İslam İnkılâbı atmosferinde yetişmiş inkılâp nesli şairlerinin önde gelen isimlerinden biri olarak kabul edilen Kayser Eminpûr (d. 1959 / ö. 2007), şairliğinin yanı sıra aynı zamanda şiir üzerine akademik çalışmalar yapmış ve bu alanda Tahran Üniversitesinde dersler de vermiştir.

“Çağdaş Şiirde Gelenek ve Yenilik” başlıklı doktora çalışması, onun şiire bakışını ve kendi şiirinin sınırları konusunda fikir verici özelliktedir. Çocuk şiirleri de kaleme almış olan Eminpûr'un poetik unsurlarla yüklü şiirleri üzerine Türkçede şu ana kadar çalışma yapılmamıştır. Klasik Fars şairleri, şiir anlayışlarını çoğunlukla farklı şiirlerde beyitlerle ortaya koyarken, çağdaş İran şiirinin 1979 sonrası önde gelen temsilcilerinden Kayser Eminpûr ise şiire bakışını müstakil şiirler yazarak ortaya koymuştur.

Bu çalışmamızda, 1979-1987 yılları arasında gençlere yönelik yayınlanan Surûş Dergisinde şiir editörlüğü de yapmış olan Kayser Eminpûr'un poetik anlayışını ortaya koyacak özelliklere sahip Farsça şiirleri üzerinde durulacaktır. Onun poetika anlayışında klasik Fars şiirinin izlerine dair kimi çıkarımların yapılmasına gayret edilecektir.

Anahtar Kavramlar: Kayser Eminpûr, Poetika, Çağdaş İran Şiiri

YENİ DÜNYA DÜZENİ'NDE KİTLELERİN KONTROLÜNDE KÜLTÜREL ANTROPOLOJİNİN KULLANIMI

Dr. Güray ALPAR

Antropolog, galpar1965@gmail.com

ÖZET

Antropoloji bir insan ve kültür bilimidir. Geniş bir uygulama alanı bulunan antropolojinin kültürle ilgili bölümüne “Kültürel Antropoloji” veya “Sosyal Antropoloji” denilmektedir. İnsanı ve buna ait kültürleri araştırmak demek, aynı zamanda kültürlerin içerisine nüfus ederek bu insanlara ait kontrol edilebilir ve yöneltiler özellikleri de tespit etmek demektir. Antropolojinin doğuşu ve gelişmesinde özellikle sömürgeci ülkeler tarafından kontrol edilen ülkelere girişte ve buradaki insanları kontrol etmede bu bilime ait esasların kullanıldığı bilinmektedir. Bu açıdan sömürge döneminde Afrika ve Amerika kıtası başta olmak üzere sömürülen ülke insanların kültürleri antropologlar tarafından araştırılmış ve elde edilen sonuçlara göre onları kontrol edici yöntemler geliştirilmiştir. Özellikle temel değerlerine yönelik araştırmalar öylesine kullanılmıştır ki bunun sonuçları o ülke insanları için yıllarca unutulmayacak acı sonuçlara yol açmıştır. Bu durum insanlar için çaresizliği de beraberinde getirmiştir. Öyle ki kültürel araştırmaların da yardımı ile 20. Yüzyılın başında İngilizler, 300 milyonluk bir sömürge kitesini 3000 askerle kontrol edebilir hale gelebilmiştir. Bu nedenle bazı yazarlar geçmişte antropoloji bilimini bir sömürge bilim olarak nitelendirmiştir. Dünya düzeninin yeniden sorgulandığı ve her gün yeni teorilerle yeniden şekillendirilmeye çalışıldığı günümüz ortamında da antropoloji hala güncelliğini muhafaza etmekte ve her alanda olduğu gibi kendi görüşüne göre bir dünya düzeni oluşturmaya çalışan güçler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Örneğin; Afganistan, Irak ve Suriye başta olmak üzere bu ülkelerde bulunan dış güçler tarafından antropologlardan da istifade edilmektedir. Bu çalışma ile antropoloji biliminin ortaya çıkmasından günümüze nasıl kullanıldığı ve teknolojik gelişmelere paralel olarak ne tür değişimler göstererek ne tür uygulamalarla günümüz dünya düzeninde egemen güçler tarafından kullanılmaya devam ettiği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Antropoloji, Kültür, Kitle Kontrolü, Yeni Dünya Düzeni

ORHAN PAMUK'UN *SESSİZ EV* ADLI ROMANINA METİNLERARASI BİR YAKLAŞIM**Doç. Dr. Abdurrahman KOLCU***Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, abdkoller@gmail.com***ÖZET**

Çağdaş Türk edebiyatının roman türündeki en önemli temsilcisi olan Orhan Pamuk'un romanlarını zaman açısından, Osmanlı Devleti'nin duraklama devrini konu edinenler ve yakın dönem Türkiye'sine odaklananlar şeklinde olmak üzere, başlıca iki kategoride gruplandırmak mümkündür. *Beyaz Kale* ve *Benim Adım Kırmızı* adlı tarihî romanlarda Osmanlı Devleti'nin duraklama devrinin (16.-17.yy) tarihî atmosferine yer verilmiş, olay örgüsü, kişiler ve diğer kurgu sanatı unsurları buna uygun bir şekilde belirlenmiştir. *Cevdet Bey ve Oğulları*, *Sessiz Ev*, *Kara Kitap*, *Yeni Hayat*, *Kar*, *Masumiyet Müzesi*, *Kafamda Bir Tuhaflık* ve *Kırmızı Saçlı Kadın* adlı romanlarda ise zaman olarak -son üç romanda 21. yüzyıla da sarkarak- 20. yüzyıl seçilmiş ve ağırlıklı olarak Cumhuriyet dönemi Türkiye'sine odaklanılmıştır. Bu romanlarda, 1900'lerin başlarından 2000'lerin ilk yıllarına değin Türkiye'nin geçirdiği siyasal, toplumsal ve ekonomik değişimleri, olay örgüsü ve kahramanlar üzerindeki etkileri dolayısıyla takip edebilmek mümkündür.

Yazarın ikinci romanı olan *Sessiz Ev*, İstanbul'da yaşayan üç kardeşin Cennethisar'daki babaannelerini ziyaret etmelerini konu edinir. Romanın başlıca şahıs kadrosunu bu üç kardeş, babaanneleri ve Cennethisar'daki akrabaları oluşturur. Eserin vaka zamanı 1980 yılına karşılık gelir ve olay örgüsü de bu dönemin siyasal ve toplumsal açıdan hareketli olan atmosferini yoğun bir şekilde yansıtır. İçeriğine ilişkin bu özelliklerinin yanı sıra anlatım tarzı açısından da dikkati çeken bir roman olan *Sessiz Ev*'de şahıs kadrosundaki bazı kahramanlar, aynı zamanda eserde anlatıcı olarak da yer alırlar. Yazar, onların dilinden hem aktüel zamanı ve ilerleyen olay örgüsünü farklı bakış açılarından yansıtırken, hem de kişilerin ve olayların geçmişini nakletme yolunu güder. Anlatım tarzı bağlamında bir başka yenilik ise yazarın sonraki eserlerinde baskın bir nitelik olarak karşımıza çıkan Postmodern yaklaşımların ilk örneklerine bu eserde yer vermiş olmasıdır. Özellikle metinlerarasılık açısından bakıldığında bu romanda farklı ve dikkat çekici örneklerin mevcut olduğu görülmektedir. Bu bildiri Pamuk'un *Sessiz Ev* adlı romanı metinlerarasılık açısından ele alınmakta, başka edebî eserlerle bu eser arasındaki metinlerarası ilişkiler incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Orhan Pamuk, Postmodernizm, Metinlerarasılık, *Sessiz Ev*

**YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE “Y” ve “Z” NESİL FARKLILIKLARININ
ANTROPOLOJİK BAKIŞ AÇISIYLA İNCELENMESİ****Doç. Dr. Melek ALPAR***Gazi Üniversitesi, meleka@gazi.edu.tr***Dr. Güray ALPAR***Antropolog, galpar1965@gmail.com***ÖZET**

Günümüzde teknolojinin hızlı değişimine paralel olarak nesiller arasındaki farklılıklar da giderek artmaktadır. Yapılan bilimsel araştırmalarda özellikle 1980-1999 yılları arasında doğan “Y” nesli ile 2000 yılı ve sonrası doğan “Z” neslinin karakter ve sosyal davranışlar açısından farklılıklar gösterdiğine dair bulgulara rastlanmıştır. Örneğin, “Y” nesli yetişirken teknolojinin gelişimini bizzat deneyimlemiştir. “Z” nesliyse gelişmiş teknolojinin içine doğmuştur. Teknoloji yoğun bir ortamda doğan ve bununla iç içe yaşayan “Z” neslinin; internet, sosyal medya ve elektronik cihazları kullanmaya yatkın olduğu ve genelde medya aracılığı ile sosyalleştiği bilinmektedir. Ayrıca bu nesil, öğrenmede görsel medyayı daha yaygın olarak kullanmaktadır. Her iki nesil arasındaki bu farklılıkların eğitim ortamına yansıtılmasının ve yabancı dil öğretiminde bu özelliklere göre farklı yöntemlerin geliştirilmesinin başarıyı artıracığı değerlendirilmektedir. Yabancı dil öğretiminde yöntem ve tekniklerin öğrenme üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır. Özellikle öğrenenlerin ihtiyacını göz önünde bulunduran ve kişisel farklılıkları dikkate alan yöntemler başarıyı artırmaktadır. Bunun yanında nesil farklılıklarının ve nesillerin kuvvetli ve zayıf taraflarının incelenmesi suretiyle düzenlenecek aktivitelerin ve ders materyallerinin bu başarıyı daha da artıracığı düşünülmektedir.

Antropoloji bilimi, insanları ve kültürleri inceler. Bu inceleme sonuçlarından olumlu anlamda istifade etmek mümkündür. Nesil farklılıklarının ve nesillerin olaylara yaklaşımları ile bakış açılarının incelenmesinde bu bilim önemli katkılar sunmaktadır. Dil öğretimi de bir bakıma kültür öğretimidir. Yapılan bu çalışma ile bir insan ve kültür bilimi olan antropolojiden istifade edilerek, Gazi Üniversitesi’nden her iki yaş grubundan yabancı dil eğitimi yapan öğrencilerle mülakat yapılması ve elde edilen bulguların eğitim ve öğretim ortamına yansıtılması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Y, Z Nesli, Yabancı Dil, Teknoloji, Antropoloji

**ARAP EDEBİYATINDA OTOBİYOGRAFİ
(USAME BİN MUNQİZ'İN EL-İTİBAR KİTABININ ÖRNEĞİ)**

Dr. Öğr. Üyesi Mohamad ALAHMAD

Gümüşhane Üniversitesi, mohamad.alahmad@hotmail.com

ÖZET

Otobiyografi Bir kişinin hayatının aktarılmasında tarihsel araştırmayı hikaye anlatımıyla birleştiren ve onun kesin bir resmini çizen bir edebi sanat. Bazıları bunu otobiyografisi olarak tanımlar “Yazar tarafından tutarlı bir şekilde, yapı ve ruh içinde birlik ve tutarlılık temelinde ve kişisel tarihinin tam ve eksiksiz içeriğini bir özet olarak, zengin ve çeşitli deneyimler ve deneyimlerle dolu bir şekilde aktarabilen edebi bir üslupta şekillendirilmiştir”.

Usame bin Munqiz'in "EL-İTİBAR" kitabı (488 H – 584 H), otobiyografi sanatının temel unsurlarını sağladığı Arap edebiyatı tarihindeki ilk otobiyografidir. Bu otobiyografinin yazarı , Haçlı Seferleri sırasında kuzey Suriye'de Hama vilayetini yöneten El Munqiz ailesinin bir Arap prensi idi ve bu savaflara katıldı ve özellikle Kudüs'ün Haçlıların elindeki düşüşü gibi önemli tarihsel olaylara, Fatimi devletinin yıkılışı ve Ayyubların yükselişi tanık oldu.

Usame bin Munqiz , Müslüman ve Hıristiyan dahil olmak üzere çağının çeşitli ünlüleri (prensleri, liderleri ve diğerleri) ile olan büyük ilişkileri ile tanınıyordu ve onlara dostça ilişkiler içinde eşlik ediyordu.

Bu araştırma, otobiyografinin kısa bir otobiyografisini ve Osama bin Munqiz "EL-İTİBAR" kitabının kısa bir tanımını sunmayı amaçlamaktadır, Ardından bu kitapta verilen teknik yapıyı inceler. ve Arap edebiyatındaki ilk otobiyografiyi sıralamak için eleştirmenleri ve akademisyenleri etmiştir. İçerik ve form düzeylerine bağlı olarak, birinci seviyede bir yapı oluşturulmasına neden olan en önemli konulara bağlıdır, yazara dikkat etmesini ve yazmasını ister. İkinci seviyede, bu kitabın dayandığı anlatım yapısını incelemekle ilgilenir. Araştırmanın ana sonuçları bir özeti ile sona ermektedir. Daha sonra kaynakları ve referansları kanıtlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Biyografi, EL-İtibar , Usame bin Munqiz

السيرة الذاتية في الأدب العربي (كتاب الاعتبار لأسامة بن منقذ نموذجاً)

د. محمد الأحمد، كلية الإلهيات في جامعة جومشخانة

mohamad.alahmad@hotmail.com

ملخص

السيرة الذاتية فن أدبي يجمع بين التحري التاريخي والاتباع القصصي في نقل حياة شخص معين ورسم صورة دقيقة له. ويعرّفها بعضهم بأنها السيرة الذاتية "التي يصوغها صاحبها في صورة مترابطة، على أساس من الوحدة والاتساق في البناء والروح، وفي أسلوب أدبي قادر على أن ينقل إلينا محتوى وافياً كاملاً، عن تاريخه الشخصي، على أنه موجز،¹ حافل بالتجارب والخبرات المتنوعة الخصبة".

ويُعدّ كتاب "الاعتبار" لأسامة بن منقذ (488هـ-584هـ) السيرة الذاتية الأولى في تاريخ الأدب العربي، حيث توفرت في هذه السيرة المقومات الأساسية لفن السيرة الذاتية؛ فصاحب هذه السيرة أمير عربي من أسرة آل منقذ التي حكمت

¹ عبد الدايم، يحيى، الترجمة الذاتية في الأدب الحديث، مكتبة النهضة المصرية، القاهرة، ط1، 1974، ص10.

مقاطعة حماة شمالي سورية في فترة الحروب الصليبية، وشارك هذه الأمير بتلك الحروب، وشهد أحداثاً تاريخية مهمة، ولا سيما سقوط القدس بيد الصليبيين، ثم استردادها في أواخر حياته، كما شهد قيام الدولة الزنكية وسقوطها، وسقوط الدولة الفاطمية، وصعود الأيوبيين.

وعرف أسامة بن منقذ بنشعب علاقاته بمختلف مشاهير عصره، من أمراء وقادة وغيره، مسلمين ومسيحيين، وارتبط بهم بعلاقات صداقة.

يسعى هذا البحث بتعريف موجز بأدب السيرة الذاتية، وتعريف موجز بأسامة بن منقذ صاحب كتاب "الاعتبار"، ثم يتوقف عند البناء الفني الذي توفّر في هذا الكتاب، ودفع النقاد والدارسين إلى عدّه السيرة الذاتية الأولى في الأدب العربي، ويتوقف عند مستويي المضمون والشكل، في المستوى الأول يتوقف عند أهم الموضوعات التي شكّلت مؤرقات دفعت صاحبه إلى الالتفات إليها والكتابة فيها، وفي المستوى الثاني يهتم بدراسة البناء السردي الذي اتكأ عليه هذا الكتاب. وينتهي البحث بخاتمة توجز أهم نتائج البحث، ثم ثبت للمصادر والمراجع.

كلمات مفتاحية: السيرة الذاتية، الاعتبار، أسامة بن منقذ.

HAZİRAN 1967 SAVAŞININ NİZAR QABBANİ ŞİİRİNDEKİ ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Mohamad ALAHMAD

Gümüşhane Üniversitesi, mohamad.alahmad@hotmail.com

ÖZET

Suriyeli şair Nizar Qabbani, modern çağın en önemli Arap şairlerinden biri olarak kabul ediliyor. Şöhretli kadın şairi olarak bilinir. Şiirleri kadın konularıyla yakından bağlantılıdır. Ancak kadın şiiriyle milletinin meselelerine olan bağlılığını engellemedi ve modern çağa vuran olaylar karşısında yan yana durdu; Yaratıcılığını ona doğru çevirdi, Ardışık trajedilerin , Ve modern zamanlarda birbirini izleyen aksilikler, Ve onun üzerindeki etkisini gösterdi, Bu gerilemelerin ve trajedilerin üstesinden gelin, zafere ulaşmadaki ilerlemeleri takip edin , sıkı çalışın, anlaşmazlıklardan vazgeçin, başarısızlıkla ve önemsiz olaylarla ilgilenmeyin; isteğini birliğin çağrısıyla dile getirdi.

Haziran 1967 savaşında Arapların İsrail'e karşı yenilgisi üzerine Sina, Golan ve Batı Şeria'nın alınması, ve daha önce Araplardan alınan topraklar, Nizar Qabbani'nin şiirinde bir dönüm noktasıydı . Şiirinde ele aldığı en önemli konulardan biri oldu, Kendi mağlubiyet duygusunun kaybolması nedeniyle, ona rahatsızlık açan yolları araştırdı ve üstesinden gelmek için fikirler öne sürdü.

Bu çalışmanın amacı, şaire kısa bir giriş yapmak, bu savaşın en önemli şiirlerini sunmak, bu şiirlerin en önemlilerini, şairin inşa ettiği sanatsal araçları ve şiirsel sözlüğünde yeni sözcük kapasitesini ortaya çıkışını vurgulamaktır.

Anahtar kelimeler: Nizar Qabbani, şair, Haziran savaşı

أثر حرب حزيران عام 1967 في شعر نزار قباني
د. محمد الأحمد، كلية الإلهيات في جامعة جومشخانه
mohamad.alahmad@hotmail.com

ملخص

يعد الشاعر السوري نزار قباني من أهم شعراء العرب في العصر الحديث، وقد ذاع صيته بأنه شاعر المرأة؛ إذ ارتبط شعره ارتباطاً وثيقاً بقضاياها. ولكن ارتباطه هذا لم يحل دون التزامه بقضايا أمته ووقوفه إلى جانبها في مواجهتها للأحداث التي عصفت بها في العصر الحديث؛ فتوجه بإبداعه نحوها، وصوّر مأسيتها المتتالية، ونكساتها المتعاقبة في العصر الحديث، وأثرها في نفسه، وعبر عن طموحه إلى تجاوز هذه النكسات وتلك المآسي من خلال دعوته للوحدة، والعمل الجاد، والافتداء بالسلف في تحقيق النصر، ونبذ الخلافات، والتقايس، والانشغال بتوافه الأمور.

وقد شكّلت هزيمة العرب في حرب حزيران عام 1967 أمام إسرائيل التي اغتصبت فيها سيناء والجولان والضفة الغربية بالإضافة إلى ما اغتصبت من أراض عربية قبلها نقطة تحوّل في شعر نزار قباني، وأصبحت من أهم القضايا التي عالجه الشاعر في شعره، بسبب ما خلفته في نفسه من شعور مرّ بالهزيمة، فراح يفتش عن العلل التي أدت إليها، وي طرح أفكاراً لتجاوزها.

وتطمح هذه الدراسة إلى تعريف موجز بالشاعر، وعرض أبرز الأشعار التي تناول فيها هذه الحرب، وتسلّط الضوء على أهم ما تضمنته هذه الأشعار من أفكار، والأدوات الفنية التي سخّرها الشاعر في بنائها، وأثرها في ظهور مفردات جديدة في قاموس الشاعر الشعري.

كلمات مفتاحية: نزار قباني، شاعر، حرب حزيران.

DİVAN ŞİİRİNDE UZAK DİYARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAŞKESENLİOĞLU

Giresun Üniversitesi, lokmantaskesenlioglu@gmail.com

ÖZET

Mazmunlar, divan şiirinin en karakteristik unsurlarından biridir. Şairlerin belli kalıplar içerisinde son derece orijinal anlam zenginlikleri kurmasını sağlayan bu yapılar, edebiyat geleneğinin kendi sözlüğünü oluşturacak kadar geniş bir altyapı olanağı sunmuştur. Şairler engin hayal güçleri ile ya çevresinde gördüğü herhangi bir unsuru, benzerlerinden ayıran özelliği ile kullanmış ya da erişemeyeceği kadar uzakta olan bir kavramı bu durumu ön planda tutarak eserlerini zenginleştirmişlerdir.

Bu zenginlik ciddi anlamda tasnif edilmesi gereken geniş bir kavram hazinesi meydana getirmiştir. Gül, lale, sümbül, yasemin, nergis gibi çiçekler; servi, çınar, söğüt gibi ağaçlar; rüzgâr, nehir, dağ, deniz gibi coğrafi terimler tabiatla ilgili mazmunlarken, güneş, ay, gezegenler ve yıldızlar uzayla ilgili; kaş, göz, kirpik, dudak, diş, ağız, saç, ben, bel gibi unsurlar ise bedenle ilgili mazmunlardır. Bu kavramlar şarap, değerli taşlar, tarihi konu ve kişiler, destansı kavramlar, dinî unsurlar, hayvanlar gibi daha pek çok farklı başlıkta sınıflandırılabilir. Bu mazmunlara verilebilecek ancak birkaç örnek olabilir.

Başta Çin, Hind ve Mısır ülkeleri olmak üzere pek çok diyar da şairlerin ilgisini çekmiş, gerek sevgiliye duyulan hasrette, gerek sevgilinin güzelliğine dair işaretlerde, gerekse aşkın ulaşılmaz oluşuna dair şikâyetlerde bu mazmunlar kullanılmıştır. Fakat ülke veya bölge olarak kullanılan mazmunlar, bu yerlerle sınırlı kalmamış; Filistin, Türkistan, Frenk ülkeleri gibi bölgelerin yanında Afganistan, Afrika hatta Amerika gibi başka uzak diyarlar da bu zengin kavramlar dizisine eklenmiştir.

Bu çalışma ile divan edebiyatında mazmun olarak kullanılan yerler ve bölgeler hakkında bilgi verilecek, şiire kattığı anlamlara göre değerlendirilen bu bölgeler tasnif edilerek pek çok örnekle açıklanmaya çalışılacaktır. Böylece divan şairinin zengin hayal gücünün kaynaklarından birine işaret edilmiş olunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Divan edebiyatı, mazmun, klasik şiir, ülke ve bölgeler

ŞAİR ABDULLAH ÖZTEMİZ HACİTAHİROĞLU'NUN ŞİİRLERİNDE DİVAN EDEBİYATI ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAŞKESENLİOĞLU
Giresun Üniversitesi, lokmantaskesenlioglu@gmail.com

ÖZET

Divan edebiyatının en belirgin özelliklerinden biri de kuvvetli bir gelenek eseri oluşması ve aynı anlayış ile etkisini sonraki zihniyete aktarmasıdır. Şairler kendilerinden önce yaşayan ve eser veren şairlerden konu, şekil ve üslup bakımından feyiz alarak aynı daire içinde, benzer ifadelerle orijinal bakış açıları ve anlatımlar geliştirmeye çalışmışlardır.

Geleneksel Türk şiirinin çağdaş edebiyatımıza etkisi tartışılmazdır. Attila İlhan'dan Orhan Veli'ye kadar pek çok çağdaş Türk şairinin eskimeyen, bitmeyen divan denizinden hakkıyla bilgisi olduğu ve şiirlerini bu kaynaktan beslenerek geliştirdiği üslubu ile eserler kaleme aldığı aşikârdır. Eski şiirin eskimeyen özelliklerini çağdaş dil ve muhteva ile birleştiren, klasik şiir geleneğini sürdürmekle beraber kendi şiir kimliğini de oluşturan büyük şairlerden biri de Abdullah Öztemiz Hacitahiroğlu'dur.

Yakın zamanda kaybettiğimiz önemli bir kalem ehli olan Abdullah Öztemiz, şiir anlayışını geleneksel Türk şiiri çizgisi ile paralel olarak oluşturmuş, eserlerini Yedigün, Çınaraltı, Büyük Doğu, Türk Yurdu, Türk Dili, Türk Edebiyatı gibi önemli dergilerde yayımlamış, derleme çalışmalarını da daha çok dinî ve ahlakî şiirler üzerinde gerçekleştirmiştir. Bu yönüyle hem bir şair hem de bir edebiyat araştırmacısı olduğu ifade edilebilecek Abdullah Öztemiz, aynı zamanda Mevleviliğe gönül vermiş bir derin gönül adamı, bir dervişdir. Özellikle Mesnevi'nin ilk bölümünü tercüme etmiş olması, onun şiir geleneğimiz içindeki yerini sağlamlaştırmıştır.

Bu çalışmada geleneksel anlayışın yeniden filizlendiği Abdullah Öztemiz'in şiir dünyası incelenecek, şairin divan edebiyatından gerek muhteva gerek ölçü gerekse üslup olarak etkilendiği noktalar tespit edilmeye çalışılacaktır. Bu şekilde klasik Türk şiir geleneğinin çağdaş şiirimiz üzerindeki tesiri, günümüz edebiyatının önemli şairlerinden birinin eserleri ile yeniden hatırlatılmış olacak, ayrıca Abdullah Öztemiz'in genel itibarıyla şiirinin özellikleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Edebiyat, Geleneksel Şiir, Abdullah Öztemiz Hacitahiroğlu

UŞŞÂKİLİK VE DİVAN ŞİİRİNDE UŞŞÂKÎ ŞAİRLER

Dr. Öğr. Üyesi Lokman TAŞKESENLIOĞLU
Giresun Üniversitesi, lokmantaskesenlioglu@gmail.com

ÖZET

Tarikatlar, Türklerin İslamiyet’i kabul ettiği dönemden itibaren Türk kültüründe ortaya çıkmaya başlamış, özellikle Ahmed Yesevî ile İslamiyet’in Türkler arasında hızla yayılmasına vesile olarak önemli bir misyonu yerine getirmiş, daha sonraki dönemlerde de dinî ve ahlakî bakımdan olgun insanın yetiştirilmesinin amaç edindiği önemli eğitim kurumları haline gelmiştir. Bu gelişme, beraberinde çok kuvvetli bir geleneğe dönüşecek olan tasavvufî edebiyatı da ortaya çıkarmıştır. Pek çok şeyh veya mürid; Allah aşkı, peygamber sevgisi, dünyanın geçiciliği, hakiki sevgiliye duyulan özlem gibi konulardaki duygu ve düşüncelerini şiirle dile getirerek halk ve divan şiirinin müştereklerinden birini oluşturmuştur. Hatta tarikatlar kendi bünyelerinde belli başlı bazı ekolleri dahi vücuda getirmişlerdir.

Halvetîlik tarikatı da, Türk-İslam dünyasının Mevlevîlik, Kadîrîlik gibi en yaygın tarikatlarından biridir. 14.yy’da Azerbaycan’da doğan ve Pir Ömer Halvetî ile birlikte tam bir tarikata dönüşerek kısa sürede Osmanlı coğrafyasına da ulaşan Halvetîliğin zaman içinde pek çok farklı kolu oluşmuş, bu nedenle “tarikatların anası” olarak tanımlanmıştır. Tarihsel süreç içerisinde Anadolu’daki yüzlerce Halvetî tekkesinin mevcudiyeti, bu tekkelerde yetişen pek çok mutasavvıfın düşüncelerini şiirle ifade etmesi ve Türkiye’nin hemen her yerindeki kütüphanelerde Halvetîliğe mensup şairlerin yazma eserlerinin bulunması göz önünde bulundurulduğunda tarikatın edebiyat için, edebiyatın da tarikat için değeri anlaşılabilir olur.

Bu çalışmada Halvetîliğin en önemli alt kollarından olan Uşşâkîlik silsilesi içinde başta Hasan Hüsameddin Uşşâkî olmak üzere Memî Can Saruhânî, Ömer Karîbî, Câhidî Ahmed Efendi, Hüsâmî Ahmed Efendi, Cemaleddin Uşşâkî, Salahaddin Uşşâkî gibi tarikat ehli şairlerin hayatları, dünya görüşleri ve eserleri hakkında bilgi verilecek; tespit edilen silsilenameler çerçevesinde bu şahsiyetlerin tarikat içerisindeki yeri gösterilecek, eserlerinden verilen örnekler şekil, muhteva ve üslup açısından incelenerek edebî değerleri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Böylece Uşşâkîliğin Türk edebiyatı içerisindeki yeri tespit edilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvufî edebiyat, Uşşâkîlik, divan şiiri

**K-SHELL X-RAY INTENSITY RATIOS OF FERROMAGNETIC METALS AT
22.69 keV ENERGIES****Tuba AKKUŞ***Erzincan Binali Yıldırım University, takkus@erzincan.edu.tr***Mine UĞURLU***Ataturk University, ugurlumine25@gmail.com***Serkan BİLGİÇ***Erzincan Binali Yıldırım University, cipli2324@gmail.com***ABSTRACT**

The X-ray intensity ratios are studied for elements, alloy and compounds with experimental studies for a long time. The measuring of intensity ratios is very important in explaining the interaction of X-rays with matter, for understanding of ionization process in the atomic inner shells and testing the present theories. Furthermore the recognizing of intensity ratios is uttermost necessary in terms of practical applications such as the search of molecule and radiation physics, chemical and medically analysis, radioactive ore analysis, metallurgy alloys analysis, elemental analysis etc. Because the value of X-ray intensity ratios are familiar with the atomic structure, the molecule structure, the parameters like kind of bond between the center atom and surrounding atoms and physical-chemical properties closely. Summarily, the intensity ratio values depend on mentioned those values and have importance for forming atomic and molecular model truly.

The K $\frac{I_{K\alpha}}{I_{K\beta}}$ intensity ratios of Fe, Co, Ni metals was investigated by using energy dispersive X-ray fluorescence spectroscopy (EDXRFS). The samples have been excited following excitation by 22,69 keV γ -rays from a 10 mCi ^{109}Cd radioisotope point source by using a Si(Li) solid state detector system. The intensity ratio was calculated by means of the data received from the computer program experimentally. It was seen that as the atomic number of ferromagnetic elements increase the K $\frac{I_{K\alpha}}{I_{K\beta}}$ intensity ratios of elements increase directly. The K $\frac{I_{K\alpha}}{I_{K\beta}}$ intensity ratios of elements have been extensively investigated theoretically. Afterwards, obtained K $\frac{I_{K\alpha}}{I_{K\beta}}$ intensity ratios were compared to the results of literature. The results obtained are approximately compatible with the results of literature.

Keyword: K $\frac{I_{K\alpha}}{I_{K\beta}}$ intensity ratios, ferromagnetic, E

DIFFERENTIAL CROSS-SECTION OF ANTIMONY AT SEVERAL SCATTERING ANGLES AT 59.54 KEV**Mine UĞURLU***Ataturk University, ugurlumine25@gmail.com***ABSTRACT**

Antimony is a semi-metallic element in the 5A group on the periodic table. It can be found in two different forms. These are metallic and non-metallic forms. Antimony is rarely found in nature, it is often found in association with arsenic and bismuth because of its similarity. The areas of application of antimony are quite extensive. It is widely used in semiconductors, thermoelectric devices, accumulators, soldering, military supplies, rubber, fabric dyes, steel products, pigments, bullets, textile products, markers, electric wire coatings, diodes, infrared detectors, brakes boats, pillows, fishing tackle and toys. Although antimony has wide application areas, various health problems can be seen in people working with antimony. The exposure to antimony can cause serious health problems such as heart problems, lung diseases. Experimental and theoretical studies of the angular dependence were investigated by researchers for many years. The theoretical and experimental studies about the angular distribution and alignment of x-rays are incompatible also the calculated values of the atomic parameters (cross section, polarization, alignment etc.) are different from each other. In the literature, there is not experimental study about the angular dependence of antimony.

In this study, the L alpha (L_{α}) and L beta (L_{β}) differential cross-section of antimony have been calculated at several scattering angles. An Am^{241} radioactive point source with activity 100 mCi was used to irradiate the samples. The emitted x-rays were detected by a Si(Li) detector. The computer program Genie-2000 to acquire the spectra and to control the operating parameters of the system. Microcal Origin 8.5 Software program was used to determine the peak areas. It was observed from calculated differential cross sections of L_{α} had an anisotropic distribution namely it was dependent on the angles but L_{β} had an isotropic distribution.

Keyword: Antimony, scattering angle, L x rays, anisotropy

**MICROWAVE ACTIVATION OF SHALE FINE FOR ADSORPTION METALS
FROM INDUSTRIAL WASTE WATERS****Dr. Yildirim TOSUN***Şırnak University, yildirimismailtosun@gmail.com***ABSTRACT**

Shale sample aliquots were treated with 1M hydrochloric acid for various times under variable irradiation power. The influence of activation parameters (MW microwave power and time duration) on the textural and structural properties of the microwave activated samples (crystallinity, specific surface area, pore volume, pore diameter, porosity, pore size distribution and morphology) were studied. The prepared materials were characterized (Thermo Gravimetric Analysis (TGA), Scanning Electron Microscopy (SEM) and nitrogen adsorption/desorption to obtain information about their structure and surface texture (JONES et al., 2000). The layered double hydroxides are of current interest and have several applications in adsorption chemistry. These materials are represented by general formula $Mx2+My3+(OH)2(x + y) Ay/n-n.mH2O$, where $M2+$ is a divalent cation, $M3+$ is a trivalent cations and x refers to the $M(III)/[M(II) + M(III)]$ ratio ranging between 0.2-0.3.

Keywords: microwave activation, shale fine, metal adsorption, industrial waste waters, water treatment

PELLETİZATION OF MUNICIPAL WASTE SLUDGE AND FOREST BIOMASS WASTE FOR REMEDIATION OF AGRICULTURAL FIELDS**Dr. Yildirim TOSUN***Şırnak University, yildirimismailtosun@gmail.com***ABSTRACT**

In the Southeastern Anatolian Region of Turkey, in Hakkari Şırnak and Siirt Mardin municipal wastes, containing the the high sludge organic content discarded is collected as house municipal waste and local waste products such as forest waste. The waste collected in the region was about 450 thousand tons for wet production and about biogas digestion waste sent to dispose in Siirt and Hakkari was not evaluated. These wet sludge waste converted pellet products both should be evaluated by the biogas content and the other organics such as, fertile matters humate must be evaluated in terms of high wet contents. In this study, samples are subjected to mixing and wet pelletizing of the sludge waste waste and subsequently pelletized products subjected to air drying.

Sludge pellets containing phosphate and nitrate complexes in Southeast Anatolia may improve soil quality instead of using fertilizers in every year about over 1 million tons of nitrate fertilizers. Therefore, it is becoming common waste pellet product of municipal waste sludge was minimized in the region. over 20mm size as a pellet size of these sludge wastes usually contained phosphate at 4,3% and carbon decays at below 100 microns in size may be advantageous for the soil remediation and agricultural soil. In our country, especially in Siirt and Hakkari region that included wide spread over a large area outside rocky soils. The fertility fact was discussed as chemical composition in this study.

In this study; the effect on the physical and chemical parameters of pelletizing making preliminary tests to determine the pelletizing and processing conditions, reactivity were investigated. This assay has been determined to be advantageous in the humate production from sludge content solution with the waste and mixture rates.

Keywords: forest waste: biomass: pelletization; municipal: waste sludge: humate

**PROMINENT INFLUENCES OF ALIOVALENT Gd/Ca PARTIAL
SUBSTITUTION ON MECHANICAL CHARACTERIZATIONS OF BI-2212
POLYCRYSTALLINE CERAMICS**

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZALAOĞLU

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, yzalaoglu@osmaniye.edu.tr

Doç. Dr. Tahsin TURĞAY

Sakarya Üniversitesi, turgay@sakarya.edu.tr

Doç. Dr. Gürcan YILDIRIM

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, yildirim_g@ibu.edu.tr

ABSTRACT

In the continuation of a systematic study on the mechanical identification of the bulk $\text{Bi}_{2.1}\text{Sr}_{2.0}\text{Ca}_{1.1-x}\text{Gd}_x\text{Cu}_{2.0}\text{O}_y$ superconductors ($0 \leq x \leq 0.30$) we are sensitively interested in the effect of aliovalent Gd/Ca partial substitution (outside the Cu-O₂ layer) on the load-independent (original) mechanical characteristic parameters in the saturation limits by means of the Vickers microhardness measurements performed at different static compression test loads in the range of 0.245 N-2.940 N so that the strong links between the microstructure and physical properties with the change of electronic crystal structures (ionic sizes, valence states, micro stress and modulated structure) are established clearly. Moreover, this study becomes a leader for the confirmation of a fundamental scientific information that the Ca-sites surrounded by eight oxygen atoms dwell between two CuO₂ layers, and any substitution by other transition elements for Ca affects directly the electrical, superconducting, crystal structural, microstructural and flux pinning mechanism properties of Bi-2212 polycrystalline ceramics. As anticipated that the mechanical properties are found to degrade dramatically with the increment of the substitution content level in the crystal lattice. Furthermore, the load-independent mechanical characteristics along the saturation limit regions for the materials are surveyed with the assistant of three strong mechanical models such as Elastic-Plastic Deformation (EPD), proportional sample resistance (PSR) and Hays–Kendall (HK) approach for the first time to define the best model for understanding the variation in the mechanical characterization of inorganic compounds. The theoretical survey results show that the Hays–Kendall approach is the most successful model to describe the effect of substitution mechanism on the mechanical characterization for the Bi-2212 polycrystalline ceramics.

Keywords: Bi-2212 polycrystalline ceramics; Substitution mechanism; Vickers microhardness; Mechanical characterization

DETERIORATION OF CHARACTERISTIC PROPERTIES WITH PRESENCE OF Gd IMPURITIES IN Bi-2212 CRYSTAL STRUCTURE**Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZALAOĞLU***Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, yzalaoglu@osmaniye.edu.tr***Doç. Dr. Tahsin TURĞAY***Sakarya Üniversitesi, turgay@sakarya.edu.tr***Doç. Dr. Gürcan YILDIRIM***Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, yildirim_g@ibu.edu.tr***ABSTRACT**

The comprehensive work is the continuation of systematic characterization studies belonging to the bulk $\text{Bi}_{2.1}\text{Sr}_{2.0}\text{Ca}_{1.1-x}\text{Gd}_x\text{Cu}_{2.0}\text{O}_y$ superconducting ceramics prepared by the typical solid-state reaction method in air atmosphere at the room temperature. This part is directly founded on the vital variations of electrical, superconducting and flux pinning mechanism properties with the different Ca/Gd partial substitution ratios of 0, 0.01, 0.03, 0.05, 0.07, 0.10 and 0.30. All the experimental results deduced from the dc electrical resistivity as a function of temperature and critical current density measurements show that the partial substitution of Gd-sites for the Ca-sites in the Bi-2212 crystal matrix dramatically suppresses the electrical, superconducting and flux pinning mechanism properties. In fact, from the Gd substitution content level of $x=0.05$ onwards, there seems a very sharp degradation in the characteristic parameters such as the normal-state resistivity, onset critical transition temperature and critical current density values. This is in attribution to the fact that the solubility limit for the gadolinium atoms in the Bi-2212 superconducting crystal system is noted to be about $x=0.07$ for which the two-step variation is observed in the resistivity curve. Hence, it is to be anticipated that the existence of Gd foreign impurities (especially after the substitution level of $x=0.05$) in the system damage significantly the strength and quality of crystallinity and grain boundary connectivities/couplings in the crystal structure. The above scenario discussed is confirmed by the critical current density variation with respect to the Ca/Gd partial substitution. To sum up, the experimental findings are just the strong descriptors that are highly problematic in the potential technological, commercial and heavy-industrial applications of aliovalent Ca/Gd substituted polycrystalline Bi-2212 superconductors.

Keywords: Polycrystalline Bi-2212 superconductor; Substitution effect; Characterization; Solubility limit

**INFLUENCE OF Gd FOREIGN IMPURITIES ON Bi-2212
SUPERCONDUCTING CERAMICS: A POWDER X-RAY DIFFRACTION
INVESTIGATION STUDY**

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ÖZ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, muhammedoz@ibu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ZALAOĞLU

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, yzalaoglu@osmaniye.edu.tr

Doç. Dr. Gürcan YILDIRIM

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, yildirim_g@ibu.edu.tr

ABSTRACT

This exhaustive study deeply investigates the change of crystallinity quality depending on the partial Bi/Si substitution effect in the Bi-2212 superconducting materials via powder X-ray diffraction measurements. Moreover, the role of partial aliovalent substitution of Ca^{2+} particles for Gd^{3+} foreign impurities on the crystal structure quality of the bulk $\text{Bi}_{2.1}\text{Sr}_{2.0}\text{Ca}_{1.1-x}\text{Gd}_x\text{Cu}_{2.0}\text{O}_y$ ($0 \leq x \leq 0.30$) superconducting ceramic materials sintered at 840 °C for 36 hours in the Protherm-Model furnace is examined by powder X-ray diffraction investigations. It is found that the crystallinity quality suppresses constantly with the increment in the Gd impurity up to the maximum content level of $x=0.30$ where there seems in fact a new characteristic phase assigned as Gd_2O_3 . Moreover, the diffraction peak intensities for the low (Bi-2212) phase and high (Bi-2223) phase are observed to degrade systematically with increasing the Ca/Gd partial substitution level, pointing out the degradation in the crystallinity quality. Similarly, very low superconducting (Bi-2201) phase becomes predominantly in comparison with the other phases. This is due to the induced permanent crystal structure problems regarding the grain alignment distributions, local structural defects, cracks, distortions, defects, lattice strains, porosity, disorders, voids, partial melting and grain boundary coupling problems in the crystal structure. All in all, the existence of Gd inclusions in the Bi-2212 crystal system either delays the low and high phases or stabilizes the very low phase. The calculations (relative phase percentages, average grain sizes, Lotgering indices and lattice constant parameters) deduced from the experiments for all the Bi-containing phases confirm the regular increment in the superconducting Bi-2201 phase as against the considerable decrement in the low and especially high superconducting phase.

Keywords: Bi-2212 superconductor; Ca/Gd partial substitution; Powder X-ray diffraction; Bi-2201 phase

THE MEASUREMENT OF MASS ATTENUATION COEFFICIENTS FOR SOME CRYSTALS UNDER THE STABLE EXTERNAL ELECTRICAL FIELD**Mehmet ŞAHİN***Atatürk University, mehmet.sahin@erdogan.edu.tr***ABSTRACT**

We measured mass attenuation coefficients of Si, SiO₂ (Quartz), NaCl (Calsite), InSe, KAlSi₃O₈ (Orthoclase) samples with and without external electric field. The mass attenuation coefficients of semiconductor and crystals materials are needed to be determined precisely in variety areas. Samples were set in perpendicular direction to the radioactive source (100 mCi ²⁴¹Am) and counts were made with a Si(Li) detector. It was observed that mass attenuation coefficients were increased when an external electric field was applied onto the samples. Here, Si and InSe crystals were grown in laboratory conditions, and quartz, calcite and orthoclase crystals were obtained from naturel ways. The mass attenuation coefficient for crystals has been investigated due to electrical field. All crystals show similar behavior towards to increasing values of attenuation coefficient. When semiconductor put in perpendicular direction to electric field, it is possible to expect that electric dipoles are formed direction towards the electric field because of having the dielectric nature of semiconductor materials.

Keywords: mass attenuation coefficient; electric field; semiconductors; cross-section

**ELEKTRİK GÜÇ SİSTEMLERİNDE FACTS KONTROLÖRLER VE
STATKOM DENETLEYİCİSİNİN ETKİLERİ****Öğr. Gör. Mehmet ÇINAR***Bitlis Eren Üniversitesi, engmcinar@gmail.com***ÖZET**

Son yıllarda endüstri ve sanayideki hızlı gelişmeler elektrik enerjisine olan talebi hızla artırmaktadır. Artan bu taleplere cevap verebilmek için ya yeni iletim şebekelerinin kurulması gerekir; ya da mevcut şebekelerdeki kayıpların azaltılması ve iletilen aktif gücün artırılması gerekir. Mevcut şebekelerin verimini artırmak için reaktif güç kompanzasyonu yapılır. Reaktif güç kompanzasyonu yardımıyla iletilen güç artırılır, hat kayıpları azaltılır ve hat sonundaki gerilimin genliği kararlı hale getirilir. Özellikle gelişen yarı iletken teknolojiler yardımıyla enerji sisteminin kontrolü FACTS (Esnek AC İletim Sistemleri) olarak bilinen verimli, hızlı ve güvenilir bir teknoloji oluşturmuştur. FACTS cihazları, AC iletim sistemlerinde özellikle reaktif güç kompanzasyonu, faz açısı kontrolü gibi akım ve gerilimin istenilen değerde kontrolünü sağlamaktadır. FACTS cihazları güç elektroniği tabanlı olduğu için mekanik kontrolörlere göre çok daha hızlıdır. Şimdiye kadar FACTS adı altında birçok güç akış kontrolörleri önerilmiştir. En son geliştirilen FACTS kontrolörleri senkron gerilim kaynağı prensibine göre çalışan konverter tabanlı kontrolörlerdir. Bunların içinde en çok kullanılanları STATCOM, statik senkron seri kompensatör (SSSC), statik var kompensatör (SVC) ve birleştirilmiş güç akış kontrolörü (UPFC) dir.

Bu çalışmada senkron gerilim kaynağı prensibine göre çalışan FACTS kontrolörlerden bahsedilmiştir. Özellikle en yaygın kullanılan STATCOM detaylandırılarak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kompanzasyon, FACTS, STATCOM

AKILLI ŞEBEKELERDE TALEP TARAFI YÖNETİMİ**Öğr. Gör. Mehmet ÇINAR***Bitlis Eren Üniversitesi, engmcinar@gmail.com***ÖZET**

Akıllı şebekeler temelde bilgi ve haberleşme sistemlerinin entegrasyonu sonucu şekillenen elektrik güç sistemidir. Bu şebekeler enerjinin üretiminden tüketimine kadar gerçek zamanlı çift yönlü bilgi alışverişini sağlayarak güvenli, sürdürülebilir bir enerji sistemi oluştururlar. Bu sistem oluşturulurken sadece üretim ve hizmet sağlayıcı tarafında değil; aynı zamanda tüketim ve kullanıcılar arasında da bazı çözümlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Talep Tarafı Yönetimi (TTY) olarak ta bilinen bu çözümler kullanıcıların tüketim alışkanlıklarının şebekenin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde etkilenmesini ve değiştirilmesini kapsar. TTY'nin aktif kullanımı ile zorunlu şebeke kesintilerinin önüne geçilerek elektrik güç şebekesi üzerindeki yükü hafifletmek mümkün hale gelmekte ve günlük arz-talep dengesi, piyasadaki gelen fiyat bilgisi gibi değişkenler değerlendirilerek tüketicilerin yönlendirilmesi sağlanabilmektedir. Böylece enerji talebi gün içerisinde dengelenerek puant yüklerin günün diğer saatlerine homojen dağılması mümkün olmaktadır. TTY puant talep yükünü azaltma, yük öteleme, esnek yük şekillendirme ve stratejik talep tasarrufu gibi amaçlarla kullanılabilir. TTY sistemi ile demand faktörü ve diversite diye bilinen çarpanların daha da optimize edilmesi sağlanarak sürdürülebilir ve verimli bir enerji hedeflenmektedir. Akıllı şebekenin gelişmesiyle birlikte prosumer olarak da isimlendirilen üreten tüketici sayısının gün geçtikçe artması, elektrik depolama sistemlerindeki gelişmeler ve elektriğin pahalı olması nedeniyle her zaman kontrol altında tüketim yapılabilmesi Talep Tarafı Yönetim (TTY) sistemlerinin önemini artırmakta ve böylece enerjide dışa bağımlılık giderek azalmaktadır.

Bu çalışmada; akıllı şebekelerde Talep Tarafı Yönetimi (TTY) konusu, karar destek sistemleri ve gelişmiş kontrol yaklaşımı ile beraber incelenmiştir. Kullanılan yöntemler detaylandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı şebeke, Talep Tarafı Yönetimi, Kontrol Yaklaşımı

**AKILLI ŞEBEKELERDE BLOCKCHAIN (BLOK ZİNCİR)
TEKNOLOJİSİNİN KULLANILABİLİRLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI****Öğr. Gör. Mehmet ÇINAR***Bitlis Eren Üniversitesi, engmcinar@gmail.com***ÖZET**

Günümüzdeki güç sistemleri, 1880’li yıllarda geliştirilen Tesla’nın tasarım prensiplerine göre kurulmuş ve zaman içerisinde gelişerek şimdiki halini almıştır. İletişim teknolojisinin çok hızlı gelişmesine karşın, güç sistemlerinin gelişimi buna ayak uyduramamıştır. Çünkü kullanılan güç sisteminin yapısı genellikle çok daha geride kalmış ve 21. yüzyıl ihtiyaçlarına karşılık veremeyecek hale gelmiştir. Günümüz teknolojisinin hızla gelişmesiyle birlikte elektrik şebekelerinde bilgisayar ve ağ teknolojilerinden yararlanılarak elektrik şebekesini daha iyi hale getirmek mümkün hale gelmiştir. Böylece elektrik şebekeleri çift yönlü bilgi ve elektrik akışına imkân sağlayarak tüketicilere sürdürülebilir, güvenli ve kesintisiz bir enerji sağlayabilecektir. Bunu yapabilen şebekelere akıllı şebekeler denilmektedir.

Blockchain (blok zincir); matematiksel fonksiyonlar kullanılarak kesin ve doğru kayıtlar oluşturan ve dağıtık bilgisayar sistemleri aracılığı ile işlemlerin merkezi olmayan bir altyapıda tanımlandığı bir işletim sistemidir. Bu sistem sayesinde yapılan işlemlerin merkezi bir otorite tarafından kontrol edilmesine, onaylanmasına ve mutabakat sürecine gerek kalmamaktadır. Blockchain iş süreçlerini hem hatalardan, hem de kırılmaz özelliği ile dolandırıcılık faaliyetlerinden korumak için her türlü bilginin bağımsız bir şekilde doğrulanmasını sağlamaktadır. Çünkü bu yapı süreçteki herkesin izleyebileceği ancak asla değiştiremeyeceği bir dijital kayıt defter teknolojisi sunmaktadır.

Blockchain teknolojisinin akıllı şebekelerde kullanılması, şebekenin modernizasyonu açısından çok önemlidir. Çünkü olası bir kesinti anında, arızayı izleme süreci Blockchain ile daha hızlı ve güvenli olabilmektedir. Akıllı şebeke elemanları arasında daha hızlı iletişim kurularak arıza veya kesinti anında şirketler daha çabuk bilgilendirilebilecektir. Sistemi normale döndürmek için hangi cihazlara ihtiyaç duyulduğu tavsiyesini verebilecek, onarım süreci daha hızlı ve çabuk olabilecektir.

Bu çalışmada Blockchain teknolojisinin akıllı şebekelerde kullanılabilirliği araştırılarak detaylandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Blockchain, Akıllı Şebekeler, Sanal Güvenlik

SURVEY ON FLIGHT CONTROL METHODS FOR QUADCOPTER**Assoc. Prof. Tugrul OKTAY***Erciyes University, tugruloktay52@gmail.com***Lecturer Oguz KOSE***Gumushane University, oguzkose24@gmail.com***ABSTRACT**

In this study, a literature review of flight control methods for Quadcopter / Quadrotor models was conducted. Quadcopter / quadrotor type unmanned aerial vehicles (UAV) are unmanned aerial vehicles capable of vertical takeoff and landing (VTOL). In recent years, interest in these air vehicles has increased steadily. While these types of unmanned aerial vehicles are used in agriculture, aerial imaging, cargo delivery, fire detection, search and rescue operations in civilian use, the military field can be used in the determination of marine fleets, mine detection, radar security systems, long distance and high altitude flights and spy communication application area available. Quadcopter is a system with different inputs and outputs. These different inputs and outputs are expressed by mathematical equations. The quadcopter dynamic model consists of motion equations derived from Newton and Euler's approximation. These motion equations are initially nonlinear, but are then linearized by various methods. A state space approach is used to model the quadcopter. In order to obtain quadcopter model parameters, a model is drawn in CAD program. Simulations are done in Matlab Simulink. This has contributed to the development and application of various control methods by drawing the attention of researchers. The advantages and disadvantages of these types of air vehicles systems have been extensively discussed. PID, Linear Quadratic Regulator (LQR), Sliding mode, Backstepping, Feedback linearization, Adaptive, Robust, Optimal, L1, H1, Fuzzy logic and Artificial neural networks are discussed. As a result, we will discuss the control methods previously used in the literature and try to determine the most efficient ones.

Keywords: Quadcopter, quadrotor, PID, uav, state space model, lateral motion, VTOL aircraft, turbulence model, flight control

OPTIMAL TUNNING OF PID CONTROLLER FOR LATERAL FLIGHT OF RESEARCH BASED QUADCOPTER**Assoc. Prof. Tugrul OKTAY***Erciyes University, tugruloktay52@gmail.com***Lecturer Oguz KOSE***Gumushane University, oguzkose24@gmail.com***ABSTRACT**

In this paper, a linearized model, side-by-side motion, trajectory tracking and a comprehensive dynamic model quadcopter for many purposes are discussed. This work particularly focuses on a quadcopter lateral movement. A quadcopter is a unique unmanned aerial vehicle which has the capability of vertical take-off and landing. Quadcopter is a typical design for small unmanned aerial vehicles (UAV) because of the simple structure. Quadcopters require a good mathematical model and control system. The mathematical model of quadcopter is based on Newton's Euler equation. This equation predicts torque and forces generated by four propellers. Control system of quadcopter is designed with help of state variable approach. Quadcopter is modeled using state space model and simulated in Matlab Simulink. The quadcopter example model is drawn in the Solidworks CAD program. In the drawn sample model, the necessary parameters of quadcopter were taken for the matlab program. The PID algorithm is used to customize quadcopter attitude and control. The PID algorithm includes three different constants, K_p , K_i and K_d . These constants are PID coefficients. The Von Karman Turbulence Model is used to enable the quadcopter to operate under a certain noise (such as wind). According to this model, various changes were made on the state space model. In addition, the performance of quadcopter system is analyzed by simulation and the results are presented with graphics. This work is one of the rare sources working on quadcopter modeling and control. The next part of this work will use the name Zankacopter instead of quadcopter and quadrotor.

Keywords: Quadcopter, quadrotor, PID, uav, state space model, lateral motion, VTOL aircraft, turbulence model, fligt control, Zankacopter

THE IMPORTANCE OF SOLAR CELLS AS A RENEWABLE ENERGY SOURCE AND ADVANTAGES OF BULK HETEROJUNCTION ORGANIC SOLAR CELLS

Zakir ÇALDIRAN

Ardahan University, zakircaldiran@ardahan.edu.tr

ABSTRACT

Electric energy is one of the essential necessities to benefit from the opportunities offered by modern life. Until the 21th century, a large part of the need for electrical energy was provided by electricity produced from nuclear power plants, fossil fuels and hydroelectric power plants. However, the decrease in fossil fuel reserves and the pollution of fossil fuels to the environment have increased the interest in alternative energy sources. For this reason, researches have been initiated and carried out to obtain alternative energy sources which are low in cost and not polluting the atmosphere. The energy obtained by using solar energy is advantageous according to other alternative energy sources. These advantages are to ensure that the source is available in a continuous and on-site basis, minimizing losses on the power transmission lines and not creating any extra costs after installation.

Although high power conversion efficiency are obtained from solar cells made with inorganic semiconductors, inorganic materials are costly and leaves toxic materials harmful to the environment. Therefore, the interest in new generation organic solar cells (OPV) has increased in producing electrical energy from solar energy. In recent years, studies on organic solar cells have increased due to the fact that they are easy to prepare, flexible, they do not leave waste to nature, they are covered with large surfaces, they do not require high vacuum systems in device design and they are low cost.

In our studies, organic solar cell structure was obtained by using organic P3HT:PCBM photoactive base material, PEDOT:PSS as hole transport layer and ITO as anode electrode. Power conversion efficiency (PCE) between 0.8% and 4.2% was obtained from current density–voltage (J–V) measurement at room temperature and a solar simulator under an 100 mW/cm² irradiation intensity.

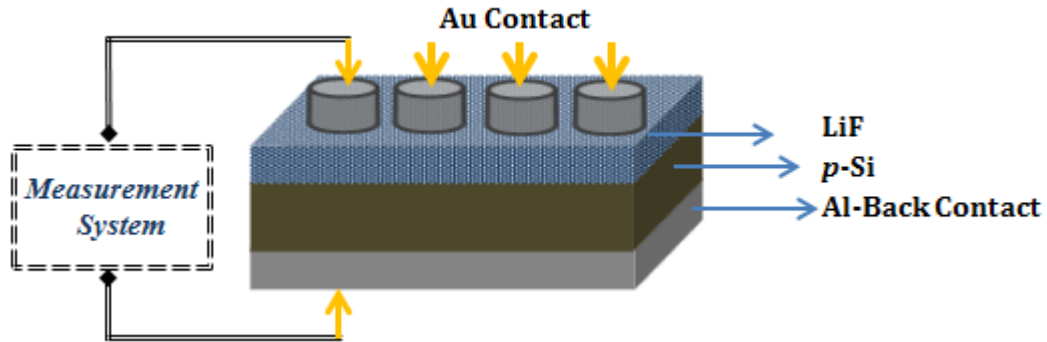
Keywords: Organic Solar Cell, P3HT:PCBM, , BHJ Solar Cells, Photonic Device

THE ELECTRICAL CHARACTERIZATION OF Au/LiF/p-Si/Al SCHOTTKY DIODE**Zakir ÇALDIRAN**

Ardahan University, zakircaldiran@ardahan.edu.tr

Şakir AYDOĞANAtatürk University
Ardahan University**ABSTRACT**

In this study, boron doped *p*-Si wafer which has one side polished, 1-10 Ω /cm resistivity, 400 μ m thickness and [100] direction was used to obtain as Au/LiF/*p*-Si/Al Schottky diode. Firstly, chemical cleaning process of *p*-Si wafer was performed with RCA1 and RCA2. Al metal was evaporated on one surface of *p*-Si wafer for back contact and annealed at 580 °C for 3 minutes in N₂ atmosphere. Then, Lithium fluoride (LiF) film as buffer layer was deposited on the other surface of *p*-Si wafer by thermal evaporation with a thickness of 5 nm at 10⁻⁷ Torr. Finally, Au dots with 7.85 \times 10⁻³ cm² area were deposited on LiF film by thermal evaporation for the electrical measurements and in this way, it was obtained Au/LiF/*p*-Si/Al Schottky diode. The cross-section of Au/LiF/*p*-Si/Al Schottky diode are given fig.1. Some electrical measurements were performed with the current-voltage (*I*-*V*) measurements at the room temperature and in dark. And then it was calculated the basic diode parameters such as ideality factor (*n*) and barrier height (Φ_b) using thermionic emission (TE) theory. Furthermore, the *n*, Φ_b and series resistance (*R_s*) of the device were calculated by using different methods as Cheung and Norde functions.

Fig. 1: Schematic diagram of Au/LiF/*p*-Si/Al Schottky diode**Keywords:** Schottky Diode, LiF, Buffer Layer, Interface Layer

* The financial support from Ardahan University Scientific Research Project Council (Project no: 2018/005) is gratefully acknowledged.

**ÖĞRETİM ELEMANLARININ İŞ STRESİNİN İÇSEL MOTİVASYONA,
İŞTEN AYRILMA NİYETİNE VE İŞ PERFORMANSINA ETKİSİ****Dr. Öğr. Üyesi Zeliha TEKİN***Muş Alparslan Üniversitesi, z.tekin@alparslan.edu.tr***ÖZET**

Öğretim elemanları görev tanımlarının net bir şekilde yapılmaması, ders yükünün fazla olması, danışmanlık yapılan öğrenci sayılarının fazlalığı, akademik çalışma ortamının bulunmayışı veya zaman darlığından dolayı yayın yapma olanağının olmayışı, hak edilen kadroların verilmemesi, okuldaki çalışma arkadaşları ve yönetim tarafından yapılan çalışmaların görmezden gelinmesi ve takdir edilmeme gibi nedenlerden dolayı yoğun strese maruz kalmaktadırlar. Öğretim elemanlarının yaşadıkları iş stresi, motivasyon ve performans düşüklüğüne neden olmakta; işten ayrılma niyetini tetiklemektedir. Bu çalışmada iş stresi, iş motivasyonu, işten ayrılma niyeti ve iş performansı ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini Muş Alparslan Üniversitesi'nde çalışan öğretim elemanları oluşturmuştur. Çalışmada anket yöntemi kullanılmış ve sorular rastgele seçilmiş olan 100 öğretim elemanına yöneltilmiştir. Veriler 17 Eylül 2018- 5 Ekim 2018 tarihleri arasında toplanmış; anket formu dört farklı ölçekten ve demografik özellikleri içeren sorulardan meydana gelmiştir. Öğretim elemanlarının stres algıları Küçükusta'nın (2007) Cohen, Kamarck ve Mermelstein'den (1983) uyarlanmış olduğu dört maddelik ölçekle; içsel motivasyon Dündar, Özutku ve Taşpınar'ın (2007) literatürden uyarlanmış olduğu dokuz maddelik ölçekle; işten ayrılma niyeti Mobley, Horner ve Hollingsworth'un (1978) geliştirmiş olduğu üç maddelik ölçekle; iş performansı ise Sigler ve Pearson'un Kirkman ve Rosen'den geliştirmiş olduğu dört maddelik ölçekle ölçülmüştür. Elde edilen verilerin analizi için SPSS 24.0 istatistik programı kullanılmıştır. Çalışma sonucunda üniversite öğretim elemanlarının iş stresleri, içsel motivasyonları, işten ayrılma niyetleri ve iş performansları arasında istatistiki anlamlı ilişkiler tespit edilmiş; yoğun iş stresinin işten ayrılma eğilimini artırdığı, içsel motivasyonu düşürdüğü ve iş performansına negatif etkileri olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmanın bu yönleriyle diğer akademik çalışma sonuçlarıyla benzerlikler taşıdığı kabul edilmiştir. Araştırmanın temel kısıtları Muş ili ile sınırlandırılması, öğretim elemanlarının algılarına dayanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İş Stresi, İçsel Motivasyon, İşten Ayrılma Niyeti, İş Performansı

STRATEJİK BİR LİDER: SULTAN ALPARSLAN

Dr. Öğr. Üyesi Zeliha TEKİN

Muş Alparslan Üniversitesi, z.tekin@alparslan.edu.tr

ÖZET

Yunanca *strategos* (general), Latince *stratum* sözcüğünden türetilen ve yol, çizgi, nehir yatağı, generalin uyguladığı yöntem anlamlarına gelen *strateji* kavramı askeri bir terimdir ve düşmanı yenmek için belirli bir plan dahilinde askeri birliklerin düzenlenerek manevra yapılmasını ifade etmektedir. Stratejik liderlik ise planlanmış bir eylemi yönetmek üzere gelecekteki değişimleri başlatabilmek adına bir vizyon oluşturma, stratejik düşünerek önemli kararlar alabilme becerisidir. Stratejik liderler, kitleleri arkasından sürüklerken motive eden, ileriye görebilen, özel bilgi-yetenek ve tecrübeye sahip liderlerdir. Malazgirt Savaşında “benim kefenim olsun” diyerek giydiği beyaz elbiseyle ve atının kuyruğunu başlamasıyla inanmışlığın ve adanmışlığın sembolü olan Sultan Alparslan, kitle psikolojisini iyi bilen, emrindekileri motive etmek için yerinde ve zamanında hitaplarda bulunan bir başkomutandır. Hilal/Turan taktiğini uygulayarak savaş sırasında düşmanı yanıltıcı hamlelerde bulunmuştur. Alparslan, derin coğrafya bilgisiyle (dağların Malazgirt Ovasını hilal şeklinde kavraması, atlara su ve ot verebilmek için Murat Nehir yolunu seçmesi) stratejik noktaları tutarak, deneyimli komutanlarından sürekli bilgi edinerek ve Malazgirt’te Bizans’a tuzak kurarak savaş taktiklerini mükemmel şekilde uygulayarak iyi bir stratejik lider olduğunu göstermiştir. Türk ve dünya tarihi bakımından büyük bir öneme sahip Malazgirt Zaferi, Sultan Alparslan’ın yönetsel, siyasi ve askeri dehasının bir sonucu olarak Türk milletine yeni bir yurt, yeni bir gelecek kazandırmıştır. Bu çalışmada, stratejik liderlik konusu Sultan Alparslan’ın liderlik özellikleri kapsamında ele alınıp değerlendirilmiştir. Çalışmada öncelikle strateji kavramına değinilmiş ardından stratejik liderlik konusu anlatılmış ve son olarak da Sultan Alparslan’ın liderlik özellikleri stratejik yönetim/stratejik liderlik açısından incelenmiştir. Çalışma konusunun belirlenmesindeki temel etken Malazgirt Zaferinin mimarı Sultan Alparslan’ın çoğunlukla tarih alanındaki çalışmalara konu olması; stratejik yönetim/stratejik liderlik konusu olarak işlenmemiş ve bu konuda çok fazla yayın yapılmamış olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Strateji, Liderlik, Stratejik Yönetim, Stratejik Liderlik, Sultan Alparslan

**ON MAIN AXES OF CONIC SECTIONS REFLECTION ACCORDING TO
SIMPLE FUNCTIONS****Hasan KELEŞ***Karadeniz Technical University, hasankeles@ktu.edu.tr***ABSTRACT**

In this paper, the main axes of conic sections given according to a simple function as the axis of reflection $y = g(x)$ is studied. It is observed that there is no conical section after the reflected conical section. There, we consider reflection axes are the linear function. In this case, the conic section is reflected as a distinct reflection. When the main axes of a conical section are lines, the axes of the reflected conical section are also lines. Examples are given for main axes not always linear functions. If the axis of reflection is linear, then, main axes are linear functions. Some kind of reflections are explored.

The main axes is of given conic section $Ax^2 + Bxy + Cy^2 + Dx + Ey + F = 0$ are reflecting according to the axis $y = g(x)$ which was discussed in detail in [3]. The reflection of the conic section relative to $y = g(x)$ is

$$A(g^{-1}(y))^2 + B(g^{-1}(y))(g(x)) + C(g(x))^2 + D(g(x)) + E(g^{-1}(y)) + F = 0$$

which is well-known in.

Keywords: function, conic section, simple function, reflection, main axes.

AMS Subject Classification: 00A05, 26A09, 26C05, 26E05, 51N20

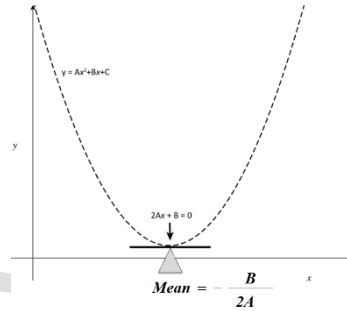
ON CHANGING AVERAGES AND RESULTS IN SYSTEMS

Hasan KELEŞ

*Karadeniz Technical University, hasankeles@ktu.edu.tr***ABSTRACT**

In this work, we have given examples of how systems make it impossible to use applications with constant averages over time. Examples of time, space, opportunities, and changing the average increase the load and speed of the systems are given. The problem is formalized using our knowledge of probability theory. We start with n independent random variables variables x_1, x_2, \dots, x_n . **Given a sample ω we can average the n values taken by the random variables for that particular sample. We will represent this average as μ_n .** If our independent variables $x_1(\omega), x_2(\omega), \dots, x_n(\omega)$ are then, Ω a sample space, average constant arithmetic is

$$\mu_0(\omega) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i(\omega), \text{ for all } \omega \in \Omega.$$

More concisely,

$$\mu_0(\omega) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i(\omega).$$

When a variable is an output from the system, the similarity is calculated. In a changing lifestyle; some arguments are separated from the system however some arguments are entering the system.

With the output, the load of the system changes when the system enters variable load with another load. At that time, although the number of variables in the system is the same, the changing average of the system is

$$\mu_{end}(\omega) = \left(\mu_0(\omega) - \frac{x_n(\omega)}{n} \right) + \frac{x_{n+1}(\omega)}{n}.$$

Thus, this study is about how to change the mean of n variables, in the case of m variable inputs.

Keywords: Changing averages, Changing result, systems

ON THE GENERAL REFLECTION OF SIMPLE FUNCTIONS

Hasan KELEŞ

*Karadeniz Technical University, hasankeles@ktu.edu.tr***ABSTRACT**

In this study, the symmetrical state is of simple function given according a simple function $y = g(x)$ the axis of reflection. Some kind of reflections are explored. The general conditions under which the reflecting function is one-to-one are studied. If the reflecting function is one-to-one, it is determined how the results will emerge.

The case in which the domain of given simple function $y = f(x)$ is reflecting according to the axis reflection $y = g(x)$ is discussed in detail. If $y = f(x)$ is the reflecting function and $y = g(x)$ is the axis of reflection, then the reflected function $y = h(x)$ is given in [4].

Here, some general conditions are studied, And the effects of general conditions are taken into consideration.

Keywords: line function, exponential function, simple function, general reflection, reflection function

MUHASEBE MESLEĞİNDE ETİK

Prof. Dr. Reşat KARCIOĞLU

Atatürk Üniversitesi, rkarci@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Seyhan ÖZTÜRK

Kafkas Üniversitesi, seyhan87ozturk@gmail.com

ÖZET

Etik kavramının günlük yaşamımızdaki önemi eş değer şekilde; meslek hayatı içinde geçerli olmaktadır. Çoğu zaman meslek hayatında yaşanan etik dışı bir davranışın çok daha geniş bir alana yayılması ve geniş bir kesimi etkilemesi söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle en az günlük hayattaki kadar meslek etiği de ciddi bir önem arz etmektedir.

Özellikle muhasebe mesleğinde etik kurallar; mesleğin icra edilmesinde, muhasebenin sorumluluk alanlarını belirlemektedir. Bu nedenle muhasebe mesleğinin genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun yürütülmesinde yasalar tek başına yeterli olmadığından; mesleğin kendine özgü etik ilkelerine uygun davranmak da büyük önem taşımaktadır. Çünkü bu meslek bağlamında sunulan hizmetin kalitesi, finansal verilerin doğru ve güvenilir olması meslek mensuplarının tarafsızlık, gizlilik, dürüstlük, güvenilirlik ve sorumluluk gibi mesleki etik kurallarına uymasına bağlı olmaktadır. Dolayısıyla mesleki faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde meslek mensuplarının etik kuralların bilincinde olmaları gerekmektedir. Bu bilincin oluşturulmasının yanında; meslek mensuplarının etik kurallarını içselleştirmesi, muhasebe etik çerçevesinde mesleğin yeniden tanımlanması ve söz konusu kuralların sürekli geliştirilmesi de gerekmektedir.

Muhasebe meslek mensupları; mesleki faaliyetlerini sürdürürken bazen müşterilerin bazı etik dışı talepleriyle de karşılaşabilmektedir. Bu durum genellikle etik ikileme sebep olmaktadır. Bu ikilem; etik ve müşteri talepleri arasında yaşanmaktadır. Bu durum muhasebecinin müşteri kaybı endişesini taşımasına ve etik dışı davranışa yönelmesine dahi neden olabilmektedir.

Bu çerçevede yapılan bu tanımlayıcı çalışmada amaç; meslek etiğinin muhasebe mesleği için ne anlam ifade ettiğinin irdelenmesidir. Bu bağlamda yerli ve yabancı akademik literatür taraması yapılmak suretiyle; öncelikle etik kavramı etraflıca incelenmekte; meslek etiği, muhasebe meslek ahlakı, etik kodlar ve kuralların muhasebe mesleği açısından değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Mesleği, Etik, Mesleki Etik

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞİMİ

Öğr. Gör. Kübra KARAKUŞ

Muş Alparslan Üniversitesi, k.karakus@alparslan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Dilek ŞAHİN

Cumhuriyet Üniversitesi, dilek58sahin@hotmail.com

Uzm. Hikmet AKYOL

Atatürk Üniversitesi, hikmetakyol76@gmail.com

ÖZET

Uluslararası ekonomik sistem incelendiğinde on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan küreselleşme hareketlerinin başta Birinci ve İkinci Dünya Savaşları olmak üzere ticari kısıtlamalar gibi çeşitli faktörlerin etkisiyle önemli bir kesinti yaşadığı ancak 1970'li yılların sonlarına doğru tekrar ivme kazanmaya başladığı görülür. Günümüzde küreselleşme olgusu neredeyse bütün ülkeleri içerisine alacak şekilde genişlemiş durumdadır. Bu olgu içerisinde ekonomik, sosyal, politik, kültürel birçok akımı barındırmaktadır. Küreselleşme olgusunun ekonomik olarak gelişmekte olan ülkeler üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu ise önemli bir konudur. Özellikle ekonomik küreselleşmenin bu ülkelerin kalkınmasına ne ölçüde bir katkıya sahip olduğu yoğun olarak araştırılmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde beşeri sermayenin gelişimi, gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığında düşük kalmaktadır. Bununla birlikte son yıllarda gelişmekte olan ülkelerde beşeri sermayenin gelişimi konusunda önemli ilerlemeler sağlanmıştır. Beşeri sermaye başta ekonomik büyüme olmak üzere birçok makroekonomik faktörü önemli ölçüde etkilemektedir. Bu araştırmada gelişmekte olan ülkelerde ekonomik ve genel küreselleşme düzeyinin beşeri sermayenin gelişimi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Başka bir ifadeyle araştırma kapsamında 22 gelişmekte olan ülkenin uluslararası genel ve ekonomik sistem ile olan bütünleşme derecesinin bu ülkelerde beşeri sermayenin gelişimine katkı sağlayıp sağlamadığı ortaya konmak istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırma ülkelerinin 2002-2015 dönemi Driscoll-Kray Standart Hatalar ve Panel Kantil yöntemler ile test edilmiştir. Analiz bulgularına göre araştırma ülkelerinde genel küreselleşme düzeyi arttıkça beşeri sermayenin gelişimi olumlu etkilenmektedir. Buna karşın ekonomik küreselleşme düzeyi ile beşeri sermaye arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre seçili ülkelerin uluslararası ekonomik sistemle bütünleşme derecesi arttıkça bu ülkelerde beşeri sermayenin gelişimi olumsuz etkilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Ekonomik Küreselleşme, Beşeri Sermaye, Gelişmekte Olan Ülkeler

**TURİZM BEŞERİ SERMAYENİN BELİRLEYİCİSİ MİDİR? SABİT ETKİLİ
DRISCOLL-KRAAY VE PANEL KANTİL YAKLAŞIMLAR****Uzm.Hikmet AKYOL***Atatürk Üniversitesi, hikmetakyol76@gmail.com***Öğr. Gör. Kübra KARAKUŞ***Muş Alparslan Üniversitesi, k.karakus@alparslan.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Dilek ŞAHİN***Cumhuriyet Üniversitesi, dilek58sahin@hotmail.com***ÖZET**

Turizmin ekonomik kalkınma ile arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Turizm sektörü artan derinliği ve genişleyen faaliyet kollarıyla iktisadi büyüme, cari işlemler dengesi ve istihdam düzeyi dâhil bir çok makroekonomik göstereyi olumlu yönde etkilemektedir. Bunun yanı sıra turizm, yerel ekonomilerin çeşitli kollarının gelişimini olumlu etkileyerek bireylerin sosyal ve niteliksel gelişimlerine önemli katkılar sunmaktadır. Aynı zamanda yerel destinasyonların sürdürülebilirliğini ve rekabetçiliğini arttırarak yerel istihdam seviyesini ve kalitesini arttırmaktadır. Bu araştırmada gelişmekte olan ülke sepetinden seçilmiş on iki ülkenin turizm gelirlerinin bu ülkelerdeki beşeri sermayenin gelişimine etkisi incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırma ülkelerinin 2002-2015 dönemi sabit etkili Driscoll-Kraay ve Panel Kantil modeller ile analiz edilmiştir. Driscoll-Kraay ve sabit etkili panel kantil modeli bulgularına göre gelişmekte olan ülkelerde turizm gelirlerinde yaşanan artışlar beşeri sermaye düzeyini arttırmaktadır. Buna göre bu ülkelerin turizm gelirlerinin artması bireylerin iktisadi gelişimlerini desteklemektedir. Dolayısıyla gelişmekte olan ülkelerde turizm sektörünü geliştirmeye yönelik politikaların uygulanması aynı zamanda bu ülkelerde beşeri sermayenin kalkındırılmasını hızlandıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Beşeri Sermaye, Panel Kantil Modeller, İktisadi Kalkınma

GEÇİRGEN TERSİP BENTİNİN SAYISAL SİMÜLASYONU

M. Cihan AYDIN*Bitlis Eren Üniversitesi, mcaydin@gmail.com***H. Seda AYTEMUR***DSİ 17. Bölge Müdürlüğü, aytemureda@gmail.com***Arş. Gör. Ali Emre ULU***Bitlis Eren Üniversitesi, aliemreulu@gmail.com***ÖZET**

Tersip bentleri genelde akarsuların yukarı havza kısmından getirdiği rusubatu tutmak için inşa edilmekle beraber akarsuların ıslahı, eğiminin düzenlenmesi ve enerji kırıcı amaçlarıyla da kullanılırlar. Klasik tersip bentlerinde feyezanlar nedeniyle tersip bendinin haznesi kısa sürede dolabilmekte ve mansap kısmında ise önemli oyulmalar meydana gelebilmektedir. Ayrıca akarsuyun sürekli akışı kesildiğinden balık gibi canlıların üreme ve göç yolları da engellenmektedir. Bu dezavantajları bertaraf etmek için geçirgen tersip bentleri kullanılmaktadır. Geçirgen tersip bentleri sayesinde taş-kaya, ağaç gövdesi, kök, dal gibi kaba malzemeyi tutarken ince sediment malzemesinin geçişine izin verilir. Böylelikle akarsuların sürekli akışı kesilmez ve memba tarafı çabucak dolmaz. Ayrıca akarsuyun enerjisini kırarak taban aşınmalarını da azaltmış olur. Bu çalışmada, ülkemizde de yeni yeni kullanılmaya başlayan geçirgen tersip bentleri hakkında genel bilgi verilecek ve örnek bir geçirgen tersip bentinin 3B Hesaplamalı Akışkanlar Dinamiği (HAD) kullanılarak hidrodinamik analizi yapılacaktır. Çözümler, türbülanslı akım modeli kullanılarak RANS (Reynolds Averaged Navier Stoks) denklemleriyle gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Geçirgen Tersip Bendi, Enerji Kırıcı, HAD, RANS

ABSTRACT

Besides the check dams are usually constructed to hold on the sediment upstream of streams, They are also used for purposes of reclamation, regulation and energy dissipation. In conventional check dams, the reservoir of the dam can quickly fills with sediment during flooding, and thus, important scours in the downstream of the dam can occur. Additionally, the ways of reproduction and migration of the fishes are prevented to cut off the continuous flow of the stream. The slit dams (permeable or porous check dam) can be used for elimination of these advantages. Thanks to the slit dams, fine sediment material is allowed to pass while holding coarse material such as rock-stone, tree-like, root, and branch. Thus, the continuous flow of the stream is not interrupted and the upstream reservoir does not fill quickly. It also breaks down the energy of the stream and reduces the scours in the base. In this study, we will give general information about the slit dams that is newly used in our country, and the hydrodynamic analysis of a sample slit dam will be conducted by using Computational Fluid Dynamics (CFD). The solutions will run with RANS (Reynolds Averaged Navier-Stokes) equations using turbulent flow model.

Keywords: Slit dams, Energy dissipation, CFD, RANS

**YÜKSEK DÜŞÜLÜ DOLUSAVAK KANALLARINDAKİ
AKIMIN SAYISAL SİMÜLASYONU****Prof. Dr. M. Cihan AYDIN***Bitlis Eren Üniversitesi, mcaydin@gmail.com***Arş. Gör. Ali Emre ULU***Bitlis Eren Üniversitesi, aliemreulu@gmail.com***Doç. Dr. Ercan IŞIK***Bitlis Eren Üniversitesi, ercanbitliseren@gmail.com***ÖZET**

Özellikle beton ağırlık, kemer ve SSB tipi gibi yüksek inşa edilen baraj tiplerinde gövdenin güvenilirliği ve ekonomik bakımından dolusavaklar gövde üzerine yerleştirilirler. Bu nedenle bu tip dolusavakların eğimleri ve dolayısıyla akım hızları çok yüksek olur. Bu durumda iki önemli problemden birisi mansap topuğunda oluşan akımın yüksek enerjili akım, diğeri ise şut kanalı üzerinde yüksek hızlardan dolayı oluşabilecek ve dolayısıyla kaviteasyon üretebilecek düşük basınç bölgeleridir. Bu iki önemli mühendislik probleminin çözülebilmesi için kritik bölgelerdeki akım koşullarının iyi analiz edilmesi gerekir. Bu amaçla, Adana ili sınırları içerisinde Seyhan Nehrinin Göksü çayı üzerinde kurulan 100 m yüksekliğinde SSB gövde tipinde inşa edilmiş olan Köprü Barajının dolusavağı örnek alınarak sayısal modellenmesi yapılmıştır. Muhtemel maksimum taşkın debisi (5223 m³/s) dikkate alınarak yapılan Hesaplamalı Akışkanlar Dinamiği (HAD) analizleri yapılarak dolusavak üzerindeki akımın durumu incelenmiş ve kaviteasyon riski tartışılmıştır. İki farklı akım modeliyle yürütülen sayısal analiz sonuçları tartışılmış ve dolusavak üzerinde potansiyel kaviteasyon riski olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dolusavak, Şut kanalı, HAD, Baraj, Havalandırma, Kaviteasyon

ABSTRACT

The spillways of high dams such as concrete gravity and RCC dams are located on the dam body with regard to safety and economic aspects. Therefore the slope of these type spillways and so flow velocities are very high. This is important in two respects: First, dissipation of the high energy on the downstream of the spillway; second, low pressure regions on the chute surface owing to high velocities which subject to cavitation. It is necessary that critical region of the flow is well analyzed to solve these two important engineering problems. For this purpose, by taking sample of the spillway of the Kopru Dam, which was built on the Göksü Stream of Seyhan River and built on a 100-meter-high with RCC body type, was modeled using numerical modeling. Computational Fluid Dynamics (CFD) analyzes were performed by taking into account the possible maximum flood flow (5223 m³/s) and the condition of the flow on the spillway was investigated and the risk of cavitation was discussed. Numerical analysis results of two different flow models were discussed and a potential risk of cavitation on the spillway was determined.

Keywords: Spillway, Chute channel, CFD, Dam, Aeration, Cavitation

MÜHENDİSLİK ÇALIŞMALARINDA YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI

ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS IN ENGINEERING
STUDIES**Prof. Dr. Aydın BÜYÜKSARAC***Bitlis Eren Üniversitesi, abuyuksarac@yahoo.com***Prof. Dr. M. Cihan AYDIN***Bitlis Eren Üniversitesi, mcaaydin@beu.edu.tr***Doç. Dr. Ercan IŞIK***Bitlis Eren Üniversitesi, eisik@beu.edu.tr***Arş. Gör. Ali Emre ULU***Bitlis Eren Üniversitesi, aliemreulu@gmail.com***ÖZET**

Yapay zekâ yöntemleri son yıllarda farklı mühendislik çalışmalarında başarı ile uygulanmaktadır. Yapay zekâ yöntemleri, insana ait tecrübelerin bilgisayara aktarılması ve nesnel yöntemler olması açısından önemlidir. Nesnel yöntemler ile hatanın aza indirilmesi ve zamandan kazanılması amaçlanmaktadır. Bu çalışma kapsamında özellikle yapay zekâ yöntemlerinden biri olan bulanık mantık yaklaşımı ve klasik yöntemlerle yapılan uygulamalarla bulanık mantık parametreleri kullanarak belirleme yapılması ve nesnel bir yöntem geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada iki farklı uygulamaya ilişkin irdeleme yapılmıştır. Bu amaçla sentroid durulaştırma yöntemini kullanan Mamdani tipi bulanık çıkarım sistemi oluşturulmuştur. Bulanık çıkarım sisteminde kural veri tabanı oluşturulmuş, sözel değişkenlere dönüştürülerek bulanıklaştırılmış ve bulanık değerlerle yapılan işlemler ile sonuca gidilmiştir. Bulanık mantık ile elde edilen sonuçlar ve klasik yöntemlere ait bulgular karşılaştırılarak sonuçları tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yapay Zeka, Bulanık Mantık, Mühendislik, Durulaştırma

ABSTRACT

Artificial intelligence methods have been applied successfully in different engineering studies in recent years. Artificial intelligence methods are important in terms of transferring human experiences to computer and having objective methods. The objective is to minimize the error and save time with objective methods. In this study, fuzzy logic approach, which is one of the artificial intelligence methods, and fuzzy logic parameters by using classical methods and determination of an objective method are aimed. In this study, two different applications were investigated. For this purpose, Mamdani type fuzzy inference system has been formed by using centroid decontamination method. In the fuzzy inference system, the rule database was created, converted into verbal variables and blurred. The results of fuzzy logic and the results of classical methods were compared and their results were discussed.

Keywords: Artificial Intelligence, Fuzzy Logic, Engineering, Resurrection

**AHLAT İLÇESİNDE YER ALAN TARİHİ YAPILARIN
HARİTALANDIRILMASI**

MAPPING OF HISTORICAL STRUCTURES IN AHLAT DISTRICT

Doç. Dr. Ercan IŞIK*Bitlis Eren Üniversitesi, eisik@beu.edu.tr***İnş. Yük. Müh. Barış ANTEP***baris.antep@gmail.com***Prof. Dr. Aydın BÜYÜKSARÇ***Bitlis Eren Üniversitesi, absarac@beu.edu.tr***ÖZET**

Ahlat ilçesinde bulunan tarihi yapıların haritalandırılması bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. İlçede bulunan tarihi eserlerin geometrik konumları ile ilgili değişik kaynaklarda yer alan değerler arazi üzerindeki konumları ile uyumlu değildir. Bu amaçla ilçe merkezinde bulunan 27 adet tarihi yapı için arazi üzerinde yapılan ölçümler sonucu her bir yapı için enlem ve boylam değerleri belirlenmiştir. Geometrik konumlar hem ondalık değerler hem de derece cinsinden belirlenmiştir. Belirlenen değerler kullanılarak hem uydu hem de harita üzerinde haritalandırma işlemi gerçekleştirilmiştir. UNESCO asil listesinde de yer alan bu eserler ile yapılacak her çalışma ayrı bir öneme sahiptir. Haritalandırma işlemi ile tarihi eserlere ulaşım güzergahları için alternatif çözümleri üretilebilecektir. Bu da ilçeye gelecek olan yerli ve yabancı turistlere bir kolaylık sağlayacaktır. Bu şekilde tarihi dokusu zengin şehirlerimiz için öncülük yapacak bir çalışma olması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Ahlat, tarihi yapı, geometrik, konum, haritalandırma

ABSTRACT

The mapping of historical structures in Ahlat district is the subject of this study. The values in the various sources related to the geometric positions of the historical artifacts in the district are not compatible with their position on the land. For this purpose, latitude and longitude values were determined for each of the 27 historical buildings located in the district center. Geometric positions are determined both in decimal and in degrees. The mapping process was carried out on both the satellite and the map using the specified values. All of the works to be done with these structures, which are also included in the UNESCO noble list, have a special importance. Alternative solutions can be produced for mapping process and transportation routes to historical artifacts. This will provide a convenience to local and foreign tourists coming to the district. In this way, it is intended to be a pioneering work for our historical rich cities.

Keywords: Ahlat, historical structures, geometric, location, mapping

ERZEN HATUN KÜMBETİNİN YAPISAL ANALİZİ

STRUCTURAL ANALYSIS OF ERZEN HATUN CUPOLA

Doç. Dr. Ercan İŞİK*Bitlis Eren Üniversitesi, eisik@beu.edu.tr***İnş. Yük. Müh. Barış ANTEP***baris.ante@gmail.com***Prof. Dr. Aydın BÜYÜKSARÇ***Bitlis Eren Üniversitesi, absarac@beu.edu.tr***Prof. Dr. Mehmet Cihan AYDIN***Bitlis Eren Üniversitesi, mcaydin@beu.edu.tr***ÖZET**

Ahlat ilçesinde birçok tarihi yapı bulunmaktadır. Bu yapıların önemli bir bölümünü kümbetler oluşturmaktadır. Bu çalışmada değişik birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Ahlat ilçesinde yer alan Erzen Hatun Kümbeti'nin yapısal analizi gerçekleştirilmiştir. Arazi üzerinde yapılan gözlemler sonucu yapının güncel durumu belirlenmiştir. Hasarlar, nedenleri ve kümbete olan etkileri ortaya konmuştur. Yerinde yapılan ölçümler ile kümbetin boyutları belirlenmiştir. Daha sonra kümbetin sonlu elemanlar yöntemi ile modellenmesi gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan model yazılım programında analize tabi tutulmuştur. Yazılım programında yer alan gerilmeler hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar değerlendirilmiş ve öneriler yapılmıştır. Çalışmadaki amaç geçmiş medeniyetlere ait yapı teknolojileri hakkında bilgi sahibi olmaktır. Bu tür yapıların onca yıl sağlam bir şekilde ayakta durmaları çok büyük mühendislik hizmetlerinin alındığının göstergesidir.

Anahtar kelimeler: Ahlat, Erzen Hatun, kümbet, yapısal analiz

ABSTRACT

There are many historical buildings in Ahlat district. A significant portion of these structures are Cupolas. In this study, structural analysis of the Erzen Hatun Cupola in Ahlat district, which has hosted many different civilizations, was carried out. The current status of the building was determined as a result of the observations made on the land. Damages, causes of damages, and their effects on the cupola have been demonstrated. The dimensions of the cupola were determined by measurements made on site. Then the finite element method modelling of the cupola was performed. The model was analysed in the software program. The tensions in the software program were calculated. The results were evaluated and recommendations were made. The aim of the study is to have knowledge about construction technologies of past civilizations. The fact that such structures have been intact for many years is an indication of the great engineering services.

Keywords: Ahlat, Erzen Hatun, cupola, structural analysis

BİTLİS İL MERKEZİNDE GÖZLEMLENEN KAYA DÜŞMELERİ

ROCK FALLS IN BİTLİS PROVINCE CENTER

İnş. Müh. Ömer BULUT*Bitlis Eren Üniversitesi, obulut1313@gmail.com***Prof.Dr. Aydın BÜYÜKSARÇ***Bitlis Eren Üniversitesi, abuyuksarac@beu.edu.tr***Doç. Dr. Ercan IŞIK***Bitlis Eren Üniversitesi, eisik@beu.edu.tr***Prof. Dr. M. Cihan AYDIN***Bitlis Eren Üniversitesi, mcaydin@beu.edu.tr***Doç. Dr. Yunus Levent EKİNCİ***Bitlis Eren Üniversitesi, ylekinici@yahoo.com***ÖZET**

Türkiye’de gözlenen önemli kütle hareketlerinden biri kaya düşmesi olayıdır. Arazinin engebeli ve eğimli, bitki örtüsünün seyrek olduğu yamaçlarda görülen bu doğa olayı, zaman zaman canve mal kayıplarına neden olmaktadır. Bitlis ili genelinde kaya düşmesi ile ilgili çok sayıda afet olayı gerçekleşmiştir. Bitlis merkeze bağlı mahallelerde bulunan tarihi yapıların (tarihi Bitlis evleri, türbeler) kaya düşmesi sonucunda zarar görmesini önleyerek kültürün korunması hedeflenmektedir. Aynı zamanda 2011 yılında Bitlis-Diyarbakır kara yolu üzerinde kaya düşmesi sonucu yol trafiğe kapanarak bazı araçlar hasar görmüştür. Bu tarz afet olaylarının önüne geçilebilmesi için kaya düşme potansiyeli olan alanlarda, düşmeye neden olan sebepler belirlenerek yüzey temizliği ile giderilebilecek alanlar, ankraj vb. yöntemle iyileştirme yapılması gereken alanlar, yüzeye çelik hasırlar serilerek ve ankraj aralarında çelik güçlendirilmiş halatlarla birleştirilebilecek alanların belirlenmesi bu çalışma kapsamında yapılmıştır. Böylece ortaya çıkacak olan çözüm önerileri yardımıyla kayaların kontrolsüz bir şekilde ana kayadan kopup düşmesi önlenebilecektir.

Anahtar kelimeler: Bitlis, kaya düşmesi, tarihi yapılar, ankraj

ABSTRACT

Turkey is one of the most important mass movements observed in the rock fall events. This natural phenomenon, which is seen on the slopes where the terrain is rugged and inclined, vegetation is rare, sometimes causes loss of life and property. A large number of disasters have occurred in the province of Bitlis. It is aimed to protect the culture by preventing the damage of historical buildings (historical Bitlis houses, tombs) in the neighbourhoods connected to Bitlis centre as a result of rockfall. At the same time, as a result of the rockfall on Bitlis-Diyarbakır highway in 2011, the road was closed to traffic and some vehicles were damaged. In order to prevent such catastrophic events, the areas causing rockfall are determined by determining the causes of the fall, the areas that can be removed by the surface cleaning, the areas that need to be improved by the anchoring method, the determination of the areas which can be combined with the steel reinforced ropes between the anchor and the steel wire mesh. Thus, it will be possible to prevent the rocks from falling from the main rock in an uncontrolled manner with the help of the solution suggestions that will emerge.

Keywords: Bitlis, rockfall, historical structures, anchorage

PACKAGING WASTE MANAGEMENT IN İĞDIR**AMBALAJ ATIK YÖNETİMİ: İĞDIR İLİ ÖRNEĞİ**

Assist. Prof. Dr. Züleyha BİNGÜL
Iğdır University, zuleyha.bingul@igdir.edu.tr

ABSTRACT

Many of the products we use in daily life are packaged to offer better to the consumer and easier to carry. The packaging can be defined as all of the protective means used to secure a product from the manufacturer to the consumer. The packaging preserves the structure of the product and protects against external factors. It also promotes the product to consumers.

Packaging is made of wood, glass, paper and cardboard, metal, plastic and composite materials. Packaging, which is very important in the protection and transportation of the products, becomes waste after the product is used. All the real and legal persons who use the packaged product and provide the production of the packaging waste are called the packaging waste producer. The increase in production, the development of industry and technology and the change in consumption habits increase the rate of packaging consumption per person. Therefore, the total amount of packaging waste generation is also increased. These packaging wastes can be extremely harmful when released to the environment. However, almost all packaging wastes are recyclable. Recycling and reuse of these packaging wastes and their recovery to the economy is important for economic and environmental reasons. After separate collection of the packaging wastes at the source, the decomposed material must be sent to the recycling plants. When packaging waste is collected separately at the source, both the packaging waste is not damaged and the separation costs are reduced. At the same time, it reduces the amount of solid waste to be removed and thus prevents significant pollution of the environment. At the same time, it reduces the amount of solid waste to be removed and thus prevents significant pollution of the environment. In addition, the need for raw materials is reduced by adding the consumed substances into the recycling ring. Thus, increasing consumption in parallel with the increase in the human population, disrupts the natural balance and prevents damages to nature.

In this study; Existing applications of packaging waste management in Iğdır province are examined. In this context, packaging waste amounts, properties, collection and recovery works are explained.

Keywords: Iğdır, packaking waste, waste management, recycling, reuse

ÖZET

Günlük hayatta kullandığımız pek çok ürün, tüketiciye daha iyi sunmak ve daha kolay taşımak için ambalajlanmaktadır. Ambalaj, bir ürünün üreticiden tüketiciye güvenli ulaşımını sağlanması için kullanılan koruyucu araçların tümü olarak tanımlanabilir. The packaging preserves the structure of the product and protects against external factors. It also promotes the product to consumers.

Packaging is made of wood, glass, paper and cardboard, metal, plastic and composite materials. Ürünlerin korunmasında ve taşınmasında çok önemli olan ambalajlar, ürün kullanıldıktan sonra atığa dönüşmektedir. Ambalajlı ürünü kullanıp tüketerek ambalaj atığının üretimini sağlayan gerçek ve tüzel kişilerin tamamı ‘ambalaj atığı üreticisi’ olarak adlandırılır. Üretimin ve teknolojinin artması, sanayinin gelişmesiyle, tüketim alışkanlıklarının değişmesiyle beraber kişi başına ambalaj tüketim payı hızla artmaktadır. Dolayısıyla da toplam ambalaj atığı oluşum miktarı da yükselmektedir. Bu ambalaj atıkları doğaya bırakıldıklarında son derece zararlı olabilmektedir. Ancak ambalaj atıklarının hemen hepsi geri dönüştürülebilir niteliktedir. Bu ambalaj atıklarının geri dönüştürülerek yeniden kullanılması ve ekonomiye yeniden kazandırılması, ekonomik ve çevresel nedenlerle önemlidir. Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması sonrasında, ayrıştırılan malzemenin geri dönüşüm tesislerine gönderilmesi gerekmektedir. Ambalaj atıkları kaynağında ayrı toplandığında, hem ambalaj atıkları zarar görmezler, hem de ayırma maliyetleri azalmış olur. Aynı zamanda uzaklaştırılacak katı atık miktarlarında azalmasını ve dolayısıyla çevre kirliliğinin önemli ölçüde önlenmesini sağlamaktadır. Ayrıca tüketilen maddelerin yeniden geri dönüşüm halkası içine katılmasıyla kullanılan hammadde ihtiyacı azalmaktadır. Böylece insan nüfusunun artışı ile paralel olarak artan tüketimin, doğal dengeyi bozması ve doğaya verilen zararları engellenmesi sağlanmaktadır.

Bu çalışmada; Iğdır ilinde ambalaj atık yönetiminin mevcut uygulamaları incelenmiştir. Bu kapsamda ilde oluşan ambalaj atık miktarları, özellikleri ve toplanması ve geri kazanım çalışmaları açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ambalaj atıkları, atık yönetimi, geri dönüşüm, Iğdır

ENVIRONMENTAL EFFECTS OF QUARRY AND CONTROL

TAŞ OCAKLARININ ÇEVRESEL ETKİLERİ VE KONTROLÜ

Assist. Prof. Dr. Züleyha BİNGÜL
İğdir University, zuleyha.bingul@igdir.edu.tr

ABSTRACT

As a result of rapid population growth and urbanization, the demand for natural resources has increased. The quarries are one of the natural sources, and they are openings on the surface of the earth's crust to remove stones. The quarry is operated to meet the raw material demands of the developing industry. The stones removed from the quarry are in blocks or small pieces. This production is done by firing dynamite or cutting stones in the quarry. The stones such as volcanic rocks, stone chips, granite, limestone, marble and sand are extracted from the quarries. The extracted stones are used for the production of fillers, cement and concrete in industries and constructions. During the operation of the quarries, they have direct and indirect negative effects on the environment. The deterioration of the topography, the elimination of vegetation, air pollution, soil pollution, water pollution, noise, vibration and visual pollution are the environmental effects of stone quarries. In addition, quarries also damage ecosystems. In the quarries, dust is formed during drilling and blasting, digging, lifting, storage and transportation stages. These dusts have a negative effect on human and plants. If necessary measures are taken for the operation of the quarries, the pollutant effect is kept under control and kept at minimum level. Thus, environmental health and public health are protected. In this study; Environmental problems that may occur during the operation of quarries and what to do to control these problems are examined.

Keywords: quarry, environmental effect, environmental pollution

ÖZET

Hızlı nüfus artışı ve kentleşme doğal kaynaklara olan talebi de artırmıştır. Taş ocakları, doğal kaynaklardan biri olup, taş çıkartmak için yer kabuğunun yüzeyinde açılan ocaklardır. Taş ocağı, gelişen sanayinin hammadde taleplerini karşılamak için işletilmektedir. Ocaktan çıkarılan taşlar blok ya da küçük parçalar halindedir. Bu üretim, ocaklarda dinamit patlatarak ya da taşlar kesilerek yapılmaktadır. Ocaklardan volkanik kayalar, mıcır, granit, kireç taşı, mermer ve kum gibi taşlar çıkartılmaktadır. Çıkarılan taşlar sanayi ve inşaatlarda, dolgu malzemesi, çimento ve beton üretimi amacıyla kullanılmaktadır. Taş ocaklarının işletilmesi sırasında doğrudan ve dolaylı olarak çevreye olumsuz etkileri olmaktadır. Topoğrafyanın bozulması, bitki örtüsünün ortadan kaldırılması, hava kirliliği, toprak kirliliği, su kirliliği, gürültü, vibrasyon ve görsel kirlilik taş ocaklarının çevresel etkileridir. Ayrıca taş ocakları ekosistemlere de zarar vermektedir. Taş ocaklarında üretim aşamasında sürekli yapılan delme ve patlatma, kayanın makine ile kazılması, kaldırılması, depolanması ve taşınması aşamalarında toz oluşmaktadır. Bu tozlar insan ve bitkiler üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Taş ocaklarının işletilmesinde gerekli önlemler alınırsa kirletici etkisi kontrol altında tutulur ve minimum seviyede kalmasını sağlar. Böylece hem çevre sağlığı hem de halk sağlığı korunmuş olur. Bu çalışmada; taş ocaklarının işletilmesi sırasında oluşabilecek çevresel sorunlar ve bu sorunların kontrolü için yapılması gerekenler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Taşocağı, çevresel etkiler, çevre kirliliği

**TRABZON ARAKLI KARADERE YAĞIŞ HAVZASININ ORMAN İÇİ
MERALARININ VEJETASYON YAPISI****Mahmut REİS****Bülent ABİZ***Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, mreis@ksu.edu.tr***ÖZET**

Bu araştırma, Trabzon'a 35 km mesafede uzaklıkta olan ve genel koordinatları bakımından 40°16'14"-40°28'42" doğu boylamları ile 40°30'50"-40°38'08" kuzey enlemleri arasında yer alan Trabzon Araklı-Karadere Yağış Havzası'nda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı büyük çoğunluğu V. ve VI. sınıf orman arazileri üzerinde yer alan orman içi mera vejetasyonunun bitki ile kaplı alan, botanik kompozisyon, tekerrür, verim ve otlama kapasitesi gibi çeşitli kantitatif özelliklerinin farklı yükseklik ve bakılardaki değişimini incelemektir. Bu amaçla 20x50 m boyutunda 20 adet araştırma parseli alınmıştır. Araştırma parselleri üzerinde vejetasyonun çeşitli kantitatif özelliklerinin belirlemek için transekt yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla her bir araştırma parselinde 1 m uzunluğundaki transektlerden 30 transekt örneği uygulanmış ve toplam alanda 600 m uzunluğunda 60 000 cm² lik bir alan incelenmiştir. Transekt yöntemi ile yöntemi ile mera vejetasyonunu oluşturan buğdaygil, baklagil ve diğer bitki türlerinin bitki ile kaplı alan, botanik kompozisyon ve tekerrür değerleri ayrı ayrı belirlenerek ortaya konmuştur. Elde edilen verilere göre araştırma alanı orman içi meralarının tamamı % 79.62 oranında çeşitli bitki türlerinin dip kısımları ile kaplı bulunmaktadır. Bu oranın % 51.11'ini buğdaygil yem bitkileri, % 5.07'sini baklagil yem bitkileri ve % 23.44'ünü diğer bitkiler grubu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Orman içi mera, Bitki ile kaplı alan, Trabzon

**KAHRAMANMARAŞ DELİ ÇAY YAĞIŞ HAVZASINDA SU KALİTESİNİN
ZAMANSAL DEĞİŞİMİ****Mahmut REİS****Bülent ABİZ****Dilara Beyza KILBAŞ***Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, mreis@ksu.edu.tr***ÖZET**

Su, insanın temel ihtiyaçlarını karşılamaının yanı sıra; sürdürülebilir tarım, endüstri, enerji üretimi, ulaşım ve turizm gibi birçok faaliyetin gelişmesinin kaynağını oluşturmaktadır. Kullanılabilir suyun doğada bulunuşu yer ve zamana göre büyük farklılıklar göstermektedir. Doğadaki su kaynakları miktarı sabit iken bu kaynakların doğadaki dağılımı düzensizdir. Suya ihtiyacın çeşitlenerek artması, kirlenme ve iklim değişikliği su kaynaklarını özellikle fakir bölgeler için önemli bir konuma taşımıştır. Bu konumdan dolayı, etkili bir su yönetimi için su kalitesinin takibi ve izleme sonuçlarının yorumlanması gerekmektedir. Bu çalışmada su kalitesinin aylık değişimleri izlenmiştir. Bu amaçla 2017 yılında bazı su kalitesi parametrelerine ilişkin (pH, elektriksel iletkenlik, çözünmüş oksijen, toplam çözünmüş katı madde, sıcaklık, bulanıklık, Fe, Ca, Si, Zn, Mn, Mg, Al, Na, K) şubat, mart, nisan ve mayıs aylarında aylık ortalama 2 ölçüm gerçekleştirilmiştir. Ölçümler 4'er tekrarlı olacak şekilde yapılmıştır. Elde edilen verilere göre bazı su kalitesi parametrelerindeki zamansal değişim ortaya konmuştur. Örneğin örnekleme noktalarında ölçülmüş olan ortalama sıcaklık değerleri, şubat ayında 8.8 °C, mart ayında 16.41°C, nisan ayında 15.76 °C, mayıs ayında ise 17.27 °C olarak tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Su Kalitesi, Zamansal değişim, Deli Çay Yağış Havzası

FARKLI MEŞÇERE TİPLERİ ALTINDA GELİŞEN TOPRAKLARIN BAZI HİDROLOJİK, FİZİKSEL VE KİMYASAL ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI**Mahmut REİS****Bülent ABİZ****Zeynep KAYRAK***Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, mreis@ksu.edu.tr***ÖZET**

Kahramanmaraş-Başkonuş araştırma ormanında yapılan bu çalışmada farklı meşçere tipleri altında gelişen toprakların bazı hidrolojik, fiziksel ve kimyasal özelliklerinin değişimi araştırılmıştır. Bu amaçla araştırma alanında toprak örnekleri araştırma alanını temsil edecek şekilde beş farklı meşçere tipinden (Meşe+Kayın, Kayın+Karaçam, Karaçam, Sedir ve Sedir+Karaçam) alınmıştır. Araştırma alanında her bir meşçere tipinden 4'er adet olmak üzere toplam 40 adet toprak profili alınmıştır. Açılan her bir toprak profilinden üst toprak katmanını temsilen 0-20 cm ve alt toprak katmanını temsilen 20- 50 cm derinlik kademelerinden toprak örnekleri alınmıştır. Araştırma alanından alınan toprak örnekleri üzerinde: tekstür, dispersiyon oranı, nem ekivalanı, solma noktası, yararlanılabilir nem, permeabilite, gözenek hacmi, su tutma kapasitesi, hacim ağırlığı, tane yoğunluğu, pH, ateşle kayıp ve elektriki iletkenlik olmak üzere 13 adet toprak özelliği araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara en yüksek maksimum su tutma kapasitesi değeri (% 41.73) meşe+ kayın ormanında, en yüksek organik madde içeriği (% 8.96) sedir meşçeresinde, en düşük dispersiyon oranı değeri (% 76.87) sedir karçam meşçeresinde tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Toprak Özellikleri, Meşçere Tipi, Başkonuş Ormanı

EVALUATION OF STUDENT OPINIONS ON WELDING TECHNOLOGY TRAINING**Murathan KALENDER***Marmara Üniversitesi, murathankalender@hotmail.com***Sefa Enes KILIÇ***Marmara Üniversitesi, sefaeneskilic@outlook.com***Yahya BOZKURT***Marmara Üniversitesi, ybozkurt@marmara.edu.tr***Sezgin ERSOY***Marmara Üniversitesi, sersoy@marmara.edu.tr***ABSTRACT**

Today, Metallurgical and Materials Engineering is a multidisciplinary science and technology branch which is spread over machinery, chemistry, construction, space-aircraft, electronic-electricity, environment and medicine fields. In Turkey, Metallurgical and Materials Engineering education under the name ITU Metallurgical Engineering from the Faculty of Mining in the US in 1957, training at MIT (Massachusetts Institute of Technology), which also has completed Assoc. Prof. Dr. degree. It was started with the initiatives of Assoc.Prof.Dr. Recep Safoğlu. In 1966, the Department of Metallurgical Engineering was established within the Faculty of Engineering at METU. When the quality of engineering education in the field of Metallurgy and Materials in universities is evaluated, it can be seen that the education languages (Turkish / English) and the number of courses and training programs are different. Considering the courses in the department, welding technologies occupy an important place. With the development of new methods in the field of welding technology, it is seen that the application areas are becoming more widespread. To train qualified technical labor force in this field; In addition to meeting the increasing need of our country's industry, it will also contribute to the employment of our technical workforce in the international arena. Teaching the current and new methods of welding technology course (welding methods, welding metallurgy, welding construction and design, etc.) depends on the quality of the academic education given and the possibilities and facilities of the workshop. Students in the second year of the welding technology, the first semester; two hours theoretical, the second semester, two hours of theoretical and two hours applied, a total of six hours of training. In addition, the first semester in the third grade; two hours theoretical, the second semester six hours of theoretical elective courses, including the training process can take up to fourteen hours of training.

This research aims to determine the students' views on the effectiveness of the welding technology course. The study was attended by approximately 250 students from the Faculty of Technology, Department of Metallurgical and Materials Engineering, who were selected by neutral sampling method. Students' opinions about the subject were determined by questionnaire.

Keywords: Welding Technologies, Metallurgy, Materials, Student Opinions, Survey

**WORK ACCIDENT AND OCCUPATIONAL DISEASE STATISTICS, COSTS
AND LEGAL RESPONSIBILITIES IN METAL SECTOR****Filiz UZ***Marmara Üniversitesi, uzfiliz@hotmail.com***Sefa Enes KILIÇ***Marmara Üniversitesi, sefaeneskilic@outlook.com***Murathan KALENDER***Marmara Üniversitesi, murathankalender@hotmail.com***Yahya BOZKURT***Marmara Üniversitesi, ybozkurt@marmara.edu.tr***ABSTRACT**

The working environment of the workplaces, the inadequate and negative conditions of the production processes threaten the right to work and work of the employees. Work accidents and occupational diseases do not only affect the employee, but also affect the employee's family, kindred, colleagues, the employer, the state and therefore the whole country and society. For this reason, it is necessary to emphasize the issue of occupational health and safety in the working and living environment of the employees and should be informed about the safety, legal responsibilities and costs of the employee and the employer. Precautions should be taken to ensure the protection of occupational health and safety in order to prevent the material and spiritual losses that may occur as a result of work accidents and occupational diseases. In order to reduce the number of work accidents and occupational diseases, it is possible to accurately assess the risks that may cause work accidents and occupational diseases, to apply the control methods correctly and to prevent the production and occupational diseases.

In this study, it is aimed to contribute to the prevention of work accidents and occupational diseases by protecting the health and safety of metal workers. Also, social insurance and general health insurance law 5510 of 4-1/a, which is insured under the provisions of work accidents and occupational disease in the metal industry passed as a result of the duration of the temporary incapacity outpatient and inpatient (in days) of continuous incapacity income that connects to the male employees social security institution published by the statistical distribution of the data generated by taking of the 2011-2016 years, have been given to the legal dimensions and the costs of work accidents and occupational diseases.

Keywords: Incapacity, Law, Work Accident, Occupational Disease, Metal

BUTONLU YAYA GEÇİTLERİNDE SINYAL PLANI OPTİMİZASYONUNUN GEÇEN ARAÇ SAYISI VE GAZ SALIMINA OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ**Seyitali İLYAS***Antalya Büyükşehir Belediyesi,***Yavuz ÜSER***Akdeniz Üniversitesi, yuser@akdeniz.edu.tr***ÖZET**

Butonlu yaya geçitlerinde yaya sinyal süresinin uzunluğu belirlenirken yayaların güvenliği ve araçların akıcı bir şekilde yola devam edebilmeleri arasında dengeyi sağlayabilmek gerekmektedir bu sebeple dikkat edilmesi gereken birçok parametre bulunmaktadır. Bunlar yaya geçidinin uzunluğu, trafik hacmi, yayaların sayısı ve niteliğidir. Optimum sinyal süreleri için trafik analizleri iyi yapılmalı ve uygulanmalıdır. Bu çalışmada örnek olarak seçilmiş olan Antalya-Hürriyet Caddesi - 3734 Sokak Kesişiminde bulunan Butonlu Yaya Geçidinin mevcut sinyal planı ve önerilen yeni sinyal planı öncesi ve sonrası durumları trafik analiz, modelleme ve simülasyon programı olan Aimsun ile yapılacaktır.

Belirtilen butonlu sinyalizasyon sisteminde 60 saniyelik döngü bulunmaktadır. Bu döngü 0. başlangıç saniyesinden 60. saniyeye kadar devam edip butona basılmadığı takdirde kendini tekrar etmektedir. Bu döngü esnasında oto sinyal verici modüller daima yeşil yanmaktadır, yaya sinyal verici modüller ise daima kırmızı yanmaktadır. Yayalar karşıdan karşıya geçmek için butona bastıkları zaman, kavşak kontrol cihazı içerisinde bulunan dedektör kartı tetiklenmekte ve döngü tamamlandığında kendini tekrar etmeyip 20 saniye boyunca yaya sinyal verici modüller yeşil, oto sinyal verici modüller kırmızı yanmaktadır. Böylece yayalar orta refüj ile ayrılmış çift şeritli yollardan oluşan Hürriyet Caddesini karşıdan karşıya geçmektedir. 20 saniye tamamlandığında ise döngü dedektör kartı yeniden tetiklenene kadar kendini 60 saniyelik periyotlarla tekrar devam etmektedir.

Sabah zirve saatte (7:30 - 8:30) öğrenci ağırlıklı yayaların güzergahı üniversite istikametinde olmaktadır. Yayalar yaya sinyal verici modüller yeşil yandığı zaman öncelikle orta refüjle ayrılmış yolun ilk bölümünü geçmekte daha sonra üniversite tarafında olan ikinci bölümünü geçmektedirler. Ancak üniversite çıkışından gelip butonlu sinyalizasyon sistemini kullanmak isteyen yaya yoğunluğu olmadığı için yolun ilk bölümü yayalar tarafından geçildiği sırada yolun ikinci bölümünde yaya trafiği gözlenmemiş olmaktadır. Buna rağmen her iki yolda bulunan araçlara kırmızı yanmaktadır. Bu çalışmada yolun ikinci bölümünde bulunan araçlara fazladan yeşil sinyal süresi verilecektir ve yolun ikinci bölümündeki yaya sinyal verici daha fazla kırmızı yanacaktır. Ancak yolun ilk bölümünde sinyal süreleri değişmeyecek aynı kalacaktır. Böylece yolun ikinci bölümünde daha çok araç geçebilecektir. Burada sinyal süresi yaya ve araç miktarına göre optimum hesaplanacaktır.

Süreye değişimine bağlı olarak bir yıllık süreçte hesaplandığında, minimum 1 saniyelik değişim, Hürriyet Caddesi üzerinden butonlu yaya geçidine gelen araçların ürettiği emisyon miktarının önemli oranda düşeceği, araçların ortalama durma sayıları, araç ortalama ulaşım süresi, yoldaki akım ve yoğunluk değerlerindeki iyileşmeler grafiklerle karşılaştırılarak gösterilecektir. Tasarlanan süre optimizasyonu uygulanması için gerekli Belediye bünyesinde gerekli girişimler yapılmış, uygulama aşamasındadır.

Anahtar Kelimeler: Aimsun, butonlu yaya geçidi, sinyal süre optimizasyonu, sinyal planı

**ROTOR DİRENCİNİN ANLIK OPTİMİZASYONU İLE İNDÜKSİYON
MOTORLARININ DOLAYLI VEKTÖR KONTROLÜ****Yavuz ÜSER***Akdeniz Üniversitesi, yavuzuser@gmail.com***Haydar Can ACAR***Akdeniz Üniversitesi, canacar94@gmail.com***ÖZET**

İndüksiyon motorlarının dolaylı vektör kontrolü hızlı tork cevabı ve kolay uygulanması nedeniyle endüstride kullanılmaktadır fakat parametrelerin değişikliğinden oldukça fazla etkilenmesi ve akı değerlerine karşı duyarlı olması bu kontrol metodunun başlıca dezavantajlarından. İstenilen performansı elde etmek için doğru parametrelerin kullanılması oldukça önemlidir. Bu çalışmada indüksiyon motorlarının dolaylı vektör kontrolü değişen rotor direnci üzerinden yapılması hedeflenmektedir. Reaktif gücün indüksiyon motorlarının davranışları hakkında verdiği bilgi oldukça gerçeğe yakın ve yeterlidir. Rotor direncinin hesaplanıp o an için en uygun değer seçilecektir. Bu metot stator direncinin değişmesine karşı etkilenmemekte, ters rotor zaman sabiti ile değişmektedir. Literatür incelemesinde bu yöntemin dolaylı vektör kontrolünde uygulanmadığı görülmüştür. Uygulamanın uyarlanması ve yöntemin geçerliliğini göstermek için Matlab/Simulink blokları ve simülasyon çıktıları verilecektir. Anlık rotor direnci hesaplama yöntemi ile dolaylı vektör kontrolü yapılan bir indüksiyon motorunda, moment ve akı daha kararlı olarak kontrol edilmektedir. Teorik analiz ve elde edilen simülasyon sonuçları önerilen yöntemin istenen performansı elde ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İndüksiyon Motoru, Dolaylı Vektör Kontrolü, Model Referans Uyarlamalı Sistem, Reaktif Güç

**ISI BORULU GÜNEŞ KOLLEKTÖRÜ VE ISI POMPASI SİSTEMİNİN
BİRLİKTE KULLANILDIĞI BİR KURUTMA SİSTEMİNDE KAYISI
KURUTULMASININ DENEYSEL VERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Prof. Dr. Hikmet DOĞAN

Gazi Üniversitesi, hdogan@gazi.edu.tr

Hüseyin BUDAGOV

Gazi Üniversitesi, huseyn.budagov@gmail.com

ÖZET

Genel olarak, dünya bitkisel üretim istatistik verilerine bakıldığında, Türkiye coğrafi konumu itibariyle de dünyada gıda sektöründe önemli yere sahip olan ülkelerden biridir. Her yıl milyon tonlarla meyve ve sebze üretilerek ihracatı yapılıyor ki, bu ürünlerin büyük çoğunluğu kurutulmuş tüketim ömrü uzatılıyor ve Türkiye başlıca sanayi ve dış satım ürünlerinden başta kayısı olmak üzere üzüm, incir, fındık ve kırmızıbiber gibi yerli üretim ürünlerini kurutarak dış piyasaya sunmaktadır. Özellikle Malatya ürünü kayısı dünyada haklı bir üne sahiptir. Ancak dünya piyasa rekabet şartlarından dolayı, dış piyasada satılan ürünlerin temiz, bozulmamış ve güzel görünümü ve sahip olduğu nem bu rekabetin en önemli unsurları haline gelmiştir.

Ayrıca; ürün kalitesinin yanı sıra kurutma işleminin az ve temiz enerji tüketimiyle tamamlanması; dış pazarlama sektörünün rekabet gücünü arttırmaktadır. Bu sebeplerdir ki, her yıl endüstriyel kurutma sistemlerinin gelişimi ve pratikleşmesi gözlemlenmektedir. Bu gelişimin temel amacı ise; enerji tüketiminin azaltılması ile birlikte, üründeki nem değerlerinin istenilen değerde tutulabilmesini sağlamaktır.

Sayılan hususlar dikkate alınarak bu çalışmada; aynı miktarda kayısı Isı Pompalı kurutma sisteminde, Isı Borulu Güneş Kolektörlü Kurutucuda ve güneş altına serilerek aynı şartlarda kurutulmuş deneyler yapılmıştır. Isı Pompalı Kurutucuda 210 g Kayısı 15 saat kurutulduğunda 65,02 g çeki ağırlığına düşmüştür. Diğer sonuçlar da; COP_{IP} 3,33; COP_{TS} 2,74; ortalama ısı kazancı yükü 1241,03 J/s, SMER 0,018 kg/kWh; MER ise 0,0097 kg/h; olarak hesaplanmıştır. Aynı deney Isı Borulu Güneş Kolektörlü Kurutucuda, kayısılar 210 g'dan 101,4 g'a ve ortalama ısı kazancı yükü 640 J/s; IPK değeri 25,3; SMER 0,49 kg/kWh; MER 0,007 kg/h olarak hesaplanmıştır. Bundan başka yapılan deneyde kayısılar dilimlenerek güneş altında 15 saat kurutulmaya bırakıldı ve 15 saat içerisinde güneş altından 210 g kayısı 112,4 g çekiye inmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kayısı, Kurutma, Yenilenebilir enerji, Isı borusu, Isı pompası

**TÜRKİYE’DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN GELİŞİMİ, BUGÜNKÜ
PROBLEMLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ****Prof. Dr. Hikmet DOĞAN***Gazi Üniversitesi, hdogan@gazi.edu.tr***Hüseyin BUDAGOV***Gazi Üniversitesi, huseyn.budagov@gmail.com***ÖZET**

Mesleki ve Teknik Eğitim; vasıflı iş gücü hazırlayan ve teknisyen, tekniker, mühendis, mi- mar ve öğretim elemanı gibi üst düzey teknik beyin gücü yetiştirme işidir. Şüphesiz mesleki-teknik eğitimde, fertlere teknik bilgi ve beceriler kazandırılırken, hayatın her aşamasında insanlarla iç içe olması hasebiyle, pedagojik ve sosyolojik eğitsel bilgiler de verilerek, topluma, nitelikli insanlar kazandırılması da amaçlanmaktadır.

Atatürk; TBMM'nin birinci dönem üçüncü toplantı yılını açarken (01/03/1922), Mesleki Teknik Eğitim'in önemini şu tarihi sözleriyle vurgulamıştır: “Bir taraftan bilgisizliği gidermeye uğraşırken, diğer taraftan da yurt çocuklarını sosyal ve ekonomik alanlarda etkili ve verimli kılabilmek için zorunlu olan temel bilgileri uygulamalı bir şekilde öğretme usulü Milli Eğitimimizin ana kuralı olmalıdır.”

Bu ihtiyaca binaen, Cumhuriyetin kıt-kanaat imkânlarıyla 1935 yılında o zamanlar sayıları çok az olan meslek okullarına, dallarında güçlü ve mücehhez öğretmen yetiştirilerek, meslek okullarının sayılarının artırılması hedeflenmiştir. Buna istinaden; 1937–38 eğitim-öğretim yılında, "Erkek Ertik Öğretmen Okulu", olarak başlayıp, 1982 yılında Gazi Üniversitesi'ne bağlanarak "Teknik Eğitim Fakültesi" adını alan "Teknik Öğretmen Okulu"nun temeli atılmıştır.

Bu gün itibariyle Türkiye'de toplam Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okulu sayısı 4461 adet ve bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısı da 1 987 282 kadardır. Ne var ki; Teknik Eğitim Fakülteleri 2016 yılı itibari ile miadını tamamlamış olduğundan, adı geçen Öğretim Kurumları'na nasıl öğretmen yetiştirileceği henüz açıklığa kavuşmuş değildir. Dolayısıyla; Mithat Paşa'nın Tuna Valisi iken Niş'de 1861 yılında "Islahhane" adıyla başlatıp, tekâmül ederek bugüne gelen Teknik ve Endüstri Meslek Okullarının akıbetleri bir muamma olarak karşımızda durmaktadır.

İşte bu çalışmada sözü edilen eğitim kurumlarının geçmişi, geleceği ve topyekün problemleri irdelenerek çözüm yolları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Teknik Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim, Meslek Okulları

**OTOBÜS İSKELET YAPISINDAKİ KAYNAK GİRDİSİ NEDENİYLE OLUŞAN
ÇARPILMALARIN GİDERİLMESİNDE UYGULANAN GELENEKSEL
YÖNTEMLE, TİTREŞİMLE GERİLİM GİDERME YÖNTEMİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

THE COMPARISON BETWEEN THE TRADITIONAL METHOD THAT IS
APPLIED TO REMOVE DISTORTION CAUSED BY WELDING INPUT IN BUS
SKELETAL STRUCTURE AND VIBRATORY STRESS RELIEF METHOD

Yusuf Evrim GÖKALP

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, yusuf-evrim.gokalp@man.eu

Dr. Öğr. Üyesi Erdiñ İLHAN

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, eilhan@sakarya.edu.tr

Prof. Dr. Salim ASLANLAR

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, aslanlar@sakarya.edu.tr

ÖZET

Ticari araç kategorisinde ülkemizde de faaliyet gösteren otobüs üretim tesislerinde, otobüs temel iskelet yapısı, çeşitli profillerin fişstürler üzerinde kaynakla birleştirilmesiyle elde edilen komponentlerden oluşmaktadır. Komponentlerin oluşturulması esnasında yapılan kaynak işlemleri, malzeme üzerinde yüksek ısı girdisi oluşturmaktadır. Yüksek ısı girdisi ise çarpılmalara yani parçalarda plastik deformasyona neden olmaktadır. İskeletteki bu çarpılmalar, otobüsün mekanik, iç ve dış donanım parçalarının montajlarında probleme neden olduğu için düzeltilmesi gerekmektedir. Çarpılmalar, ilgili bölgelerin tavlama ve dövülmesi ile düzeltilmektedir. Bu yöntem geleneksel olarak uygulanan bir yöntemdir. Yapılan incelemeler sonucu bu işlemlerin malzeme yapısının zayıflamasına neden olduğu yani mukavemetinin olumsuz etkilendiği gözlemlenmiştir. Statik ve dinamik yüklere maruz kalan otobüs iskelet yapısı için bu durum, yorulma dayancını da olumsuz etkileyeceği için istenmeyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hem ek işçiliğe neden olan hem de ürün kalitesinde düşüşe neden olan geleneksel yani tavlama ve dövme işlemi ile çarpılmaların giderilmesi işlemine alternatif olarak yaygın olarak kullanılmayan fakat daha verimli ve ürün kalitesinde daha başarılı sonuçlar elde edilebilecek olan titreşimle gerilim giderme ile çarpılmaların giderilme yöntemi değerlendirmeye alınacaktır. Bu iki farklı yöntemin ele alınacağı makalede ilgili kaynak parametreleri ve 2 farklı yöntemdeki farklı girdi değişkenlikleri incelemeye alınıp değerlendirilecektir. Sonuç olarak elde edilen çıktılarının karşılaştırılmaları neticesinde ürün kalitesindeki değişiklik ve de işçilik kazancı açısından veriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Otobüs üretimi, Kaynak, Çarpılma, Titreşimle gerilim giderme, Tavlama ve dövme

ABSTRACT

The main bus skeleton structure consists of the components which are obtained by welding various profiles on fixtures in the bus manufacturing facilities which are operating in commercial vehicle category in our country. Welding processes which are conducted during the formation of the components generate high heat input on material. This high heat input causes distortions, in other words, plastic deformation on the parts. These distortions on the skeleton should be restored due to the fact that these distortions cause problems during the

assembly of mechanic, internal and external components. Distortions are restored by annealing and forging the corresponding parts and areas. This method is a traditionally applied method . As a result of the investigations, it has been observed that these processes cause the material structure to weaken, in other words the strength of the material is adversely affected. This is an unfavourable situation for the bus skeletal structure which is exposed to static and dynamic loads because it affects fatigue strenght negatively.As an alternative to elimination of distortions with traditional method, in other words, relief of distortions by annealing and forging, which causes additional labor force and decrease in product quality, vibratory stress relief method which is not widely applied but can improve the product quality and increase efficiency will be taken into consideration. The relevant welding parameters and different input variables affecting these two different methods will be examined and evaluated in this article which will mainly discuss these two methods. As a result of the comparison of the outputs, the data will be presented with regards to product quality change and labor force gain.

Key words: Bus Manufacturing,Welding, Distortion, Vibratory Stress Relief Method, Annealing and Forging

OZONE AND LASER BLEACHING INSTEAD OF CHEMICAL AGENTS IN A TEXTILE PLANT IN TURKEY**Fatma Füsun UYSAL***Namık Kemal University, fuysal@nku.edu.tr***Çağla ÖZTÜRK***Namık Kemal University, cagla@crossjeans.com***ABSTRACT**

Denim trousers, commonly known as 'blue jeans', have maintained their popularity for many years. For the purpose of supporting customers' purchasing behaviour and to address their aesthetic taste, companies have been trying in recent years to develop various techniques to improve the visual aspects of denim fabrics. Denim Jeans washing is a novel process to impart worn-out look, to modify the appearance and to improve the comfort. Several ways are given to achieve the overall wash down of garments including detergents, pumice stones, enzymes or chemical bleaching agents (such as Sodium Hypochlorite, Potassium Permanganate, Hydrogen Peroxide and Laccase enzymes). Hydrogen Peroxide and Laccase enzymes are used in a lesser extent. In bleaching with Potassium Permanganate, the chemical is applied to denim product with a brusher and a spray gun. It is a relatively cheap chemical and the usage does not require skilled workers. Potassium is very toxic to aquatic life and harmful if swallowed according to the Harmonized Classification and Labelling approved by the European Union. This substance causes severe eye damage to organs through prolonged and repeated exposure. Until a few years ago, it was thought that it would be sufficient for workers to wear protective equipment for mouth and nose for the protection from smell and dense fumes of Potassium Permanganate. It is discussed that the situation is no longer so simple that the European Chemical Agency will reclassify it as one carcinogen. Hydrogen peroxide bleaching has gained an importance in view of the effluent problems caused by hypochlorite bleaching. Hydrogen peroxide is a chemical compound, which reacts as an oxidizing agent. Bleaching with hydrogen peroxide is typically chosen for denim articles whenever a high whiteness is requested. The laser is a source of energy which can be directed on desired objects and whose power and intensity can be easily controlled. The laser action on the coloured denim fibers is mainly carried out with the indigo colour, by thermal effect. Advantages of laser-based finishing technology over other conventional processing techniques are: less pollution of the environment by reduction of chemical agents and water consumption; process flexibility. Ozone (O₃) is a very strong oxidising agent that can be used to provide all over bleaching of denim garments in a closed, batchwise operation. Ozone is generated on-site by applying, typically electricity or UV radiation to oxygen (O₂) and this is fed into the washing machine for processing. Because ozone is a gas the garments only have to be moistened for the process to be effective and this significantly reduces the water requirement. After the ozone bleaching process has been completed the garments require one or two standard washes to remove residues of ozone and the residues of the bleached indigo dye. The ozonised water after laundering can easily be deozonised by ultraviolet radiation. Turkey in terms of installed

capacity in the textile sector has been among the few countries in the World. A significant amount of textile enterprises in Turkey has been operating in the Province of Tekirdağ. The studied textile plant is engaged in the production of outwear made of denim fabric.

It is located in Velimeşe Industrial Zone which is the one of thirteen organized industrial zones within the Province of Tekirdağ in Trakya Region. Well water is used in the plant. Sodium hypochlorite, potassium permanganate, hydrogen peroxide are also used as bleaching chemicals. These bleaching chemicals continue to be used in the bleaching of certain products. The operation of %100 of ozone and laser bleaching is not applied in the plant. Bleaching effects which can not be achieved with ozone and laser are provided by bleaching chemicals in the direction of customer demand. The amount of water and chemical savings as a result of preference of ozone and laser technology instead of bleaching chemicals (sodium hypochlorite, Hydrogen peroxide and potassium permanganate) for the bleaching of denim fabric is recorded by technical team leader of the plant daily, monthly and annually. Saving values are calculated from these recorded consumptions are given in the Table.

Table. Saved parameter and amounts of savings with ozone and laser technologies

Saved Parameter	Amounts of Savings
Bleaching Chemical (Sodium hypochlorite, Hydrogen Peroxide, Potassium Permanganate)	253952 kg
Process Water	21149 m ³

Key words: Bleaching with Chemicals, Bleaching with Laser, Bleaching with Ozone

**DOĞU ANADOLU BULUNTUSU ESERLERİN
X-IŞINI RADYOGRAFİ TEKNİĞİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ****Prof. Dr. A. Beril TUĞRUL***İstanbul Teknik Üniversitesi, beril@beriltugrul.info, beril@itu.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışmada, radyografi teknikleri kullanılarak hepsi Doğu Anadolu eseri olan buluntular üzerinde uygulamalar yapılmıştır. Çalışılan eserler farklı dönemlere ait olup farklı zamanlarda, farklı amaçlarla çalışılmış eserlerdir. Buluntular Van Bölgesi'nde gerçekleşen üç kazıdan çıkarılmış ve ulaştırılmış eserlerdir. Söz konusu kazılar; Yukarı Anzaf Kalesi, Van-Çavuştepe ve Karagündüz kazılarıdır.

Bu bildiri adı geçen kazılardan çıkan eserler bir arada tanıtılmaktadırlar. Eserler esas itibarıyla Milat'dan önceki dönemlere ilişkin olup çalışılan eserlerin hepsinin malzemesi metaldir. Eserler üzerinde tahribatsız muayene metotlarından X-ışını radyografi teknikleri ile çalışılmıştır.

Bilindiği üzere malzemeye nüfuz edebilen ışınlar arasında yer alan girici elektromanyetik radyasyonlardan olan X-ışınları kullanılarak malzeme iç yapısına ilişkin olarak bilgi alma tekniği olan X-ışını radyografi tekniğinden yararlanılarak araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Böylelikle, eserlere herhangi bir hasar vermeden ve/veya temas etmeden teknikler uygulanmıştır.

Yapılan çalışmalarla, eserlerin malzeme durumu ve görsel-visual olarak görünemeyen detayların bulunması ile eserler hakkında detay bilgiler edinilebilmiştir. Bu bağlamda, yazıt izleri, motif izleri bulunabilmiş ve de eserlerin korozif etkilenme incelemesi gerçekleştirilmiştir. Böylelikle, eserlerin değerlendirilmesine ve restorasyon konservasyon bağlamında üzerinde çalışılacak olanların durumlarının belirlenmesi tahribatsız muayene bağlamında yapılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Anadolu eserleri, X-ışını Radyografi Tekniği, Restorasyon, Konservasyon

**DOĞU ANADOLU BÖLGESİ HAVA KALİTESİ İNCELEMESİ: ERZURUM İLİ
ÖRNEĞİ****Kazım Onur DEMİRARSLAN
Serden BAŞAK***Artvin Çoruh Üniversitesi, onurdemirarslan@artvin.edu.tr***ÖZET**

Günümüzde çevre kirliliği problemleri arasında hava kalitesinin düşük olması önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle yoğun kentleşme yaşayan şehirlerde gerek sanayi ve yerleşim yerlerinden gerekse trafikten meydana gelen hava kirliliği toplum sağlığı üzerinde önemli etkilere neden olmaktadır. Yapılan bu çalışmada Doğu Anadolu Bölgesinin en büyük kentlerinden biri olan Erzurum İlinin hava kalitesi değerlendirilmiştir. İlde özellikle uzun ve sert geçen kış mevsimi nedeniyle ısınma amaçlı kullanılan yakıtlar hava kalitesini düşürebilmektedir. Değerlendirme yapılırken 2016-2017 yılları arasındaki NO, NO_x, SO₂, CO ve PM10 değerleri kullanılmıştır. Bu parametrelere ait konsantrasyonlar, ilde bulunan Aziziye, Erzurum, Palandöken, Pasinler ve Taşhan hava kalitesi izleme istasyonlarında ölçülmüştür. Veriler T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait Hava Kalitesi İzleme internet sitesinden elde edilmiştir. Sonuçlar kirletici ve istasyonlara göre kendi aralarında ve Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDDY), Avrupa Birliği ve Dünya Sağlık Örgütü sınır değerleri ile karşılaştırılmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda özellikle Taşhan istasyonunun bulunduğu mevkiinin diğer istasyonların bulunduğu bölgelere göre hava kalitesinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erzurum, Hava Kalitesi, Hava Kirleticileri, Sınır Değerler

THE ARROWHEAD-JACOBSTHAL SEQUENCES MODULO m

Yeşim AKÜZÜM

Kafkas University, yesim_036@hotmail.com

Prof. Dr. Ömür DEVECİ

*Kafkas University, odeveci36@hotmail.com***ABSTRACT**

In, Akuzum and Deveci defined the arrowhead-Jacobsthal sequence by using the arrowhead matrix of the characteristic polynomial of the generalized order- k Jacobsthal numbers as shown:

$$x_{k+1}(n+k+1) = x_{k+1}(n+k) - x_{k+1}(n+k-1) - 2x_{k+1}(n+k-2) - x_{k+1}(n+k-3) - \dots - x_{k+1}(n)$$

for $k \geq 3$ and $n \geq 1$ with initial constants $x_{k+1}(1) = x_{k+1}(2) = \dots = x_{k+1}(k) = 0$, $x_{k+1}(k+1) = 1$.

Also, they obtained miscellaneous properties of the arrowhead-Jacobsthal sequence. The study of recurrence sequences in groups began with the earlier work of Wall [5] where the ordinary Fibonacci sequences in cyclic groups were investigated. The concept extended to some special linear recurrence sequences by several authors; see for example, [2, 3, 4,]. In this work, we obtain the cyclic groups which are produced by generating matrix of the arrowhead-Jacobsthal sequence when read modulo m . Furthermore, we study the arrowhead-Jacobsthal sequence modulo m , and then we derive the relationship between the order the cyclic groups obtained and the periods of the arrowhead-Jacobsthal sequence modulo m .

Keywords: The arrowhead-Jacobsthal sequence, Modulo, Group.

*This Project was supported by the Commission for the Scientific Research Projects of Kafkas University. The Project number. 2017-FM-21

THE ARROWHEAD-JACOBSTHAL SEQUENCES IN FINITE GROUPS

Prof. Dr. Ömür DEVECİ

Kafkas University, odeveci36@hotmail.com

Yeşim AKÜZÜM

*Kafkas University, yesim_036@hotmail.com***ABSTRACT**

Akuzum and Deveci defined the arrowhead-Jacobsthal sequence by using the arrowhead matrix of the characteristic polynomial of the generalized order- k Jacobsthal numbers as shown:

$$x_{k+1}(n+k+1) = x_{k+1}(n+k) - x_{k+1}(n+k-1) - 2x_{k+1}(n+k-2) - x_{k+1}(n+k-3) - \dots - x_{k+1}(n)$$

for $k \geq 3$ and $n \geq 1$ with initial constants $x_{k+1}(1) = x_{k+1}(2) = \dots = x_{k+1}(k) = 0$,
 $x_{k+1}(k+1) = 1$.

Also, they obtained miscellaneous properties of the arrowhead-Jacobsthal sequence. The study of Fibonacci sequences in groups began with the earlier work of Wall where the ordinary Fibonacci sequences in cyclic groups were investigated. In the mid-eighties, Wilcox extended the problem to abelian groups and Campbell et al. expanded the theory to some finite simple groups. In this work, we we redefine the Padovan p -Hurwitz sequences by means of the elements of groups which is called the arrowhead-Jacobstha orbit. Also, we examine the arrowhead-Jacobstha orbit in finite groups in detail. Finally, we obtain the lengths of the periods of the arrowhead-Jacobstha orbit in the generalized quaternion group Q_{2^m} as applications of the results obtained.

Keywords: The arrowhead-Jacobsthal sequence, Period, Group

*This Project was supported by the Commission for the Scientific Research Projects of Kafkas University. The Project number. 2017-FM-21

**THE ARROWHEAD-PELL LENGTHS OF THE GENERALIZED
QUATERNION AND DIHEDRAL GROUPS**

Yeşim AKÜZÜM

Kafkas University, yesim_036@hotmail.com

Taha DOĞAN

Kafkas University, tahadogan8636@gmail.com

Prof. Dr. Ömür DEVECİ

Kafkas University, odeveci36@hotmail.com

ABSTRACT

In, Akuzum and Deveci defined the arrowhead-Pell sequences as shown:

$$a_{k+1}(n+k+1) = a_{k+1}(n+k) - 2a_{k+1}(n+k-1) - a_{k+1}(n+k-2) - \dots - a_{k+1}(n+1)$$

for $k \geq 2$ and $n \geq 1$, with initial constants $a_{k+1}(1) = \dots = a_{k+1}(k) = 0$, $a_{k+1}(k+1) = 1$ and then they obtained miscellaneous properties of these sequences. The study of Fibonacci sequences in groups began with the earlier work of Wall [3] where the ordinary Fibonacci sequences in cyclic groups were investigated. In the mid-eighties, Wilcox extended the problem to abelian groups. Also, Akuzum et al. defined the arrowhead-Pell orbit of 2-generator groups as shown:

$$x_{k+1}(n+k+1) = (x_{k+1}(n))^{-1} (x_{k+1}(n+1))^{-1} \dots (x_{k+1}(n+k-2))^{-1} (x_{k+1}(n+k-1))^{-2} (x_{k+1}(n+k))$$

for $n \geq 1$, with initial constants $x_{k+1}(1) = x$, $x_{k+1}(2) = y$, $x_{k+1}(3) = e, \dots, x_{k+1}(k+1) = e$. Then they examined the arrowhead-Pell orbit of the finite groups in detail and they obtained the periods of the arrowhead-Pell orbit in the semidihedral group SD_{2^m} as applications of the results obtained. In this work, we obtain the lengths of the periods of the arrowhead-Pell orbit of the generalized quaternion group Q_{2^m} and dihedral group D_{2n} .

Keywords: The arrowhead-Pell Sequence, Period, Group

*This Project was supported by the Commission for the Scientific Research Projects of Kafkas University. The Project number. 2017-FM-21

**KONTROL PARAMETRESİ İÇEREN SİNGULAR PERTURBE PROBLEMİN
NÜMERİK ÇÖZÜMÜ****Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KUDU***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, muskud28@yahoo.com***Gülsüm YÜRÜCÜOĞLU***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, g.yurucuoglu@hotmail.com***Prof. Dr. Gabil AMİRALİ***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, gabilamirali@yahoo.com***ÖZET**

Bu çalışmada, kontrol parametresi olarak bilinen λ parametresine bağlı singular pertürbe özellikli integral sınır şartlı problemin nümerik çözümü sonlu farklar yöntemi ile incelenmiştir. Singular pertürbe özellikli problemler, uygulamalı matematiğin, matematiksel fiziğin ve akışkanlar mekaniğinin çeşitli alanlarında kullanılmaktadır. Bu tür problemler matematiksel ifadeyle, yüksek mertebeli türevler içeren terimlerinin katsayılarının pozitif küçük bir ε parametresinin bulunduğu problemler olarak bilinir. Bu tip problemlerin özelliği; ε 'un küçük değerlerinde tanım bölgesinin bazı kısımlarında çözümün çok hızlı değişime sahip olmasıdır. Yani çözümün ince geçiş katlarında hızlı, diğer yerlerde düzenli ve yavaş değişir. Bu alanlarda çözümün türevleri sınırsız olur. Bu nedenle de klasik nümerik yöntemlerin kararsızlıkları nedeniyle uygulanması imkansız olur. Böylece singular pertürbe olmuş problemlerin işleyişinde ciddi zorluklar ortaya çıkar. Parametreye bağlı sınır değer problemleri birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu tür problemler ise ekzotermik ve izotermal kimyasal tepkimeleri, kararlı durum sıcaklık dağılımları, açıklayan fiziksel kimya ve fizikte gibi olayların matematiksel modeli olarak karşımıza çıkar. Ayrıca, integral sınır şartlı lineer olmayan diferansiyel denklemler, uygulamalı bilimlerdeki, örneğin ısı iletimi, kimya mühendisliği, yeraltı su akışı ve benzerleri gibi birçok olayların tanımlanmasında kullanıldığı bilinmektedir. Bu çalışmaya temel teşkil eden integral sınır şartlı parametreye bağlı singular pertürbe olmuş problemin nümerik çözümü için diferansiyel problemin doğası gereği kesin çözümün asimptotik değerlendirmesi ve türevleri incelenmiştir. Bu problem hem kontrol parametresi hem integral sınır şartı içerdiğinden, bu tür problemlerin nümerik çözümü için, uygun fark şemasını oluşturmak ve hata analizini incelemek için özel bir yaklaşım gerektirir. Fark şeması kalan terimleri integral şeklinde olan ve ağırlık fonksiyonu içeren interpolasyon kuadratur formüllerinden yararlanılarak kurulmuştur. Buradaki amaç, problemi çözmek için ε 'na göre düzgün yakınsak nümerik yaklaşımlar veren ε 'a göre düzgün nümerik bir metodun oluşturulmasıdır. Bunun için, Bakhvalov şebekesi üzerinde fark şeması kurulmuş ve fark şemasının düzgün yakınsaklığı ayrık maksimum normda ε -pertürbasyon parametresine göre birinci mertebeden olduğu ispatlanmıştır. Son olarak nümerik metodun etkinliğini göstermek amacıyla bir çözüm algoritması verilmiştir..

Anahtar Kelimeler: Parametreye Bağlı Problem, Singular Pertürbe Problem, İntegral Sınır Şartı

4 TABANINDA OLAN KAPALI SAYILAR ÜZERİNE

Dr. Öğr. Üyesi Volkan SÖZERİ*Ege Üniversitesi, volkan.sozeri@ege.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Coşkun HARMANŞAH***Ege Üniversitesi, coskun.harmansah@ege.edu.tr***ÖZET**

Kapalı sayı, Kaprekar sabitinin farklı basamak sayıları için genelleştirilmesidir. N , k basamaklı, 4 tabanında tüm rakamları aynı olmayan, tamsayısının basamakları artan ve azalan şekilde yeniden sıralanmaktadır. $S(N)_4$ küçük sayı, $L(N)_4$ büyük sayı olarak tanımlanır. Büyük sayıdan küçük sayı çıkarılması ile elde edilen sonuç $R(N)_4$ olarak ifade edilir. Elde edilen $R(N)$ değerleri için aynı sıralama ve çıkarma işlemi devam ettirildiğinde, kendini tekrar eden sabit bir sayıya veya bir diziye ulaşılmaktadır. Bu çalışma kapsamında, Kaprekar Programı kullanılarak 4 tabanında 50 basamağa kadar olan kapalı sayılar bulunmuş, 3 ve 4 basamaklı kapalı sayıların grafları çizilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kapalı Sayılar, 4 tabanındaki Kapalı Sayılar, Kaprekar Programı

ON THE PADOVAN p -CIRCULANT SEQUENCES IN FINITE GROUPS

Güzel İPEK

Kafkas University, guzelipek@hotmail.com

Prof. Dr. Ömür DEVECİ

*Kafkas University, odeveci36@hotmail.com***ABSTRACT**

In, Ipek et al. defined the Padovan p -circulant numbers by using circulant matrices which are obtained from the characteristic polynomials of the Padovan p -numbers as follows:

$$x_{n+p+3} = x_{n+p+2} - x_{n+p} - x_n$$

for $n \geq 1$ and $p \geq 2$ with initial constants $x_1 = \dots = x_{p+2} = 0, x_{p+3} = 1$. Also, they derived the permanental and the determinantal representations of the Padovan p -circulant numbers and they obtained miscellaneous properties of the Padovan p -circulant numbers by the aid of the generating function and the generating matrix of the Padovan p -circulant sequence. The study of the linear recurrence sequences in groups began with the earlier work of Wall where the ordinary Fibonacci sequences in cyclic groups were investigated. In this work, we extend the Padovan p -circulant sequences defined to groups and we redefine the Padovan p -circulant sequences by means of the elements of groups which is called the Padovan p -circulant orbit. Also, we consider the generalized quaternion group Q_{2^m} and then we give the lengths of the periods of the Padovan p -circulant orbit in the generalized quaternion group Q_{2^m} as applications of the results obtained.

Keywords: The Padovan p -circulant number, Period, Group

*This Project was supported by the Commission for the Scientific Research Projects of Kafkas University. The Project number. 2017-FM-63.

THE PADOVAN p -HURWITZ SEQUENCES IN FINITE GROUPS

Prof. Dr. Ömür DEVECİ

Kafkas University, odeveci36@hotmail.com

Güzel İPEK

*Kafkas University, guzelipek@hotmail.com***ABSTRACT**

Deveci et al. defined the Padovan p - Hurwitz numbers as shown:

$$a_{n+p+2} = a_{\frac{n+p+1}{2}} - a_{\frac{n+p}{2}} - a_n$$

for any given $p(4, 6, 8, \dots)$ and $n \geq 0$ with initial constants $a_0 = a_1 = \dots = a_p = 0$, $a_{p+1} = 1$. Also, they obtained miscellaneous properties of the Padovan p - Hurwitz numbers such as the Binet formula, the combinatorial, permanental, determinantal representations, the generating function, the exponential representation and the sums. The linear recurrence sequences in groups was firstly studied by Wall who calculated the periods of the Fibonacci sequences in cyclic groups. In this work, we redefine the Padovan p - Hurwitz sequences by means of the elements of groups which is called the Padovan p - Hurwitz orbit. Then we examine the Padovan p - Hurwitz orbit in finite groups in detail. Finally, we obtain the lengths of the periods of the Padovan p - Hurwitz orbit in the semidihedral group SD_{2m} as applications of the results obtained.

Keywords: The Padovan p - Hurwitz number, Period, Group.

*This Project was supported by the Commission for the Scientific Research Projects of Kafkas University. The Project number. 2017-FM-63.

ÖLÇMEYİ ÖLÇMEK**Doç. Dr. Cavit YEŞİLYURT***Atatürk Üniversitesi, cavityesilyurt@atauni.edu.tr***ÖZET**

Ölçme, insanoğlunun farkına vararak ya da farkında olmadan günlük hayatında kullandığı bir olgudur. Ölçmeyi sadece insanoğlunun değil hayvanların da hayatlarında kullandığı bir gerçektir. Bir karıncanın kış için kendisine yetecek kadar yiyecek toplamasında da bir ölçünün olduğu görülür. Yine yöneylem araştırması problemlerinden karınca kolonisi probleminde de en kısa yolu bulma işleminde bir metrik ölçümün yapıldığını bilimsel çalışmalar göstermektedir. Batı klasiklerinden "Hansel ve Gratel" eserinde küçük kardeşlerin ormanda yollarını kaybetmemek için gittikleri yollara yiyecek kırıntılarını bırakmalarında bir ölçüm var mıdır?

İnsanoğlunun ve hayvanların her daim yaptıkları bu ölçme nedir? Ölçme, tartma ve sayma aynı şey midir? Neyi ne ile ölçüyoruz? Bulutlara bakarak ya da dizlerinde romatizma olan birinin dizlerindeki sızlamaya bakarak havanın yağışlı olup olmadığını yorumlamak ne tür bir ölçme işlemidir? Ekonomistlerin ya da bazı karar vericilerin önemli bir kararı açıklamak için uygun zamanı ya da mekânı beklemelerinde ne tür bir ölçme vardır. Kutsal metinlerde insanlara ölçü ve tartıda hassasiyet göstermelerinin emredilmesinden maksat nedir? Hukuk, adalet ve eşitlik kavramlarında ölçü nerede durmaktadır? İnsanın bireysel ve toplumsal hayatında ölçülü olması ne anlama gelmektedir. Bu ve benzeri soruları çoğaltabilmek mümkündür. Bu ise ölçmenin ne denli önemli bir kavram olduğunu göstermektedir. Bu son cümlede geçen "ne denli" kelimesinin bile bir ölçü kavramı olduğu düşünülürse ölçmenin bir çalışma konusu olmayı ne denli hak ettiği görülecektir.

Bu çalışmada ölçme ve ölçüm yöntemlerinden bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ölçmek, Tartma ve Sayma

**SINIR KATINA SAHİP BAŞLANGIÇ DEĞER PROBLEMİNİN ÇÖZÜMÜNÜN
ASİMPOTOTİK DAVRANIŞLARI****Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KUDU***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, muskud28@yahoo.com***Pınar KURNAZ***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, p_yazicioglu@yahoo.com***Prof. Dr. Gabil AMİRALİ***Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, gabilamirali@yahoo.com***ÖZET**

Diferansiyel denklemler için singüler pertürbe olmuş problemler uygulamalı bilim dallarının değişik alanlarında kullanılmaktadır. Örneğin, akışkanlar mekaniği, elastik kuantum ekaniği, aerodinamik, manyetik dinamik, oşinografi, meteoroloji, yayılma teori vb. Bu tür problemler matematiksel olarak, en yüksek mertebeli türevler içeren terimlerinin katsayılarının pozitif küçük bir parametre olduğu problemler olarak bilinirler. Böyle problemlerin çözümü, tanım bölgesinin bazı kısımlarında çok hızlı değişime sahiptir. Yani çözüm, sınır katları denilen ince geçiş katlarında hızlı, diğer yerlerde ise düzenli ve yavaş değişir. Bu çalışmada, birinci mertebeden singüler pertürbe başlangıç değer problemi için $O(\varepsilon)$ ve $O(\varepsilon^2)$ tipi asimptotik açılımlar ele alınmıştır. Küçük ε değerleri için asimptotik açılımlar yaklaşık çözümler olarak adlandırılır. Bu açılımlar iç ve dış sınır kat fonksiyonları içermektedir. Maksimum prensibi kullanılarak açılımların kalan terimlerinin yakınsama hızları değerlendirilmiştir. Çalışmada ayrıca ele alınan problem için asimptotik eşitsizlikler incelenmiştir. Bu eşitsizlikler ε 'na göre iyileştirilemez olup uygun sayısal yöntemlerin kurulması ve yakınsaklık özelliklerinin incelenmesinde kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Asimptotik açılım, başlangıç değer problemi, sınır katı

**TÜBİTAK KALKINMA BANKASI PROJELERİ KAPSAMINDAKİ
LABARATUVAR CİHAZLARININ ORTAK KULLANIMA AÇILMASI İÇİN E –
ENVANTER MODELİ**

A MODEL SUGGESTION FOR THE ADAPTATION OF TECHNICAL TEACHERS
TO TECHNOLOGICAL PROGRESSES DEVELOPED WITH DISTANCE TEACHING
METHODS

Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK

Balikesir Üniversitesi, mustafaerturk65@gmail.com

Doç. Dr. Ali KEÇEBAS

Muğla Sıtkı Koçma Üniversitesi, alikecebas@mu.edu.tr

ÖZET

Tübitak, Kalkınma Bankası ve BAP projeleri kapsamında her yıl milyonlarca dolarlık laboratuvar cihazları satın alınmaktadır. Üniversitelerimiz tarafından yürütülen bu projelerde kullanılacak laboratuvar cihazlarının ülke genelinde envanteri bulunmadığı için yürütücüler aynı özelliklere sahip bu cihazları satın almak durumunda kalmaktadırlar. Proje yürütücüleri bu cihazlardan faydalanmak isteyen araştırmacılara kullanım iznini vermemekte hatta proje bitiminde dahi kullanım izni verilmemektedir. Bu cihazlar yüksek teknolojiye sahip oldukları için kullanım ömürleri bitmeden demode olmaktadır. Bu modelde ülke genelindeki tüm proje kapsamında alınacak laboratuvar ekipmanı için e-envanter oluşturulacaktır. Bu envanterde tüm teknik özellikler, cihazların hangi yılda kaç projede kullanıldığı, proje bitimlerinde cihazlarla ilgili olumlu olumsuz raporlar, sorgulama sırasında kullanıma hazır olup olmadığı veya ne kadar süre sonra hazır olacağı, maksimum kullanım süresi net bir şekilde görülecektir. Proje ekibi bu e-envanter sitesine cihazla ilgili özellikleri girdiğinde yukarıda sayılan cihazla ilgili dokümanlara ulaştığı gibi bu sistem sayesinde yasal olarak kullanım iznini alabilecektir. Bu izin cihazın bulunduğu merkezde olduğu gibi, taşınmasında mahsuru olmayan sistemlerde yürütücünün istediği yere naklide resmi olarak gerçekleşecektir. Bu modelle araştırmacılar cihaz araştırma konusunda vakit harcamayacak ve atıl durumdaki cihazların kullanımı sağlanacağı için verimli kullanılmış olacaktır. Proje yürütücülerinin bu ekipmanları satın almak için efor sarf etmelerine gerek kalmayacak ve proje maliyetlerinde önemli oranda azalmalar meydana gelecektir. Bu modelin başarıyla uygulanabilmesi için gerekli kanun ve yönetmeliklerle desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Tübitak projeleri, Kalkınma Bankası projeleri, Bap projeleri, Proje e-envanter.

ABSTRACT

Within the scope of the Tubitak, Development Bank and BAP projects, millions of dollars of laboratory equipment have been bought each year. Since laboratory equipment to be used in these projects run by our universities do not have inventories throughout the country, they have to buy these devices with the same features. Project developers are not allowed to

use the researchers who want to benefit from these devices, nor are they allowed to use even at the end of the project. Since these devices have high technology, their lifespan is becoming obsolete. In this model, e-inventory will be created for the laboratory equipment to be taken within the scope of the whole project in the country. In this inventory, all technical specifications, how many projects the devices are used in which year, the negative reports about the devices at the end of the project, whether or not they are ready for use during the inquiry, or how long they will be ready can be seen clearly. When the project team enters features to the device to this e-inventory sites as well as the documents listed above, it will be legally authorized to use this system. This permission will take place officially in the place where the operator desires in systems where the device is not disturbed in transportation, such as in the centre. With this model, researchers will not spend time researching the device and used efficiently to ensure the use of idle devices. The project developers will not have to make any effort to purchase these equipment, and project costs will decrease significantly. To be able to apply this model successfully, it should be supported with necessary laws and regulations.

Keywords: Tubitak projects, Development Bank projects, Bap projects, Project e-inventory.

**MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ, TEKNOLOJİ FAKÜLTESİ, MESLEK
YÜKSEKOKULLARI VE MESLEK LİSELERİ'NİN LABORATUVAR
İMKÂNLARININ ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE ARAŞTIRMA YAPMAK
ÜZERE SUNULMASI**

OPENING OF LABORATORY FACILITIES OF ENGINEERING FACULTY,
TECHNOLOGY FACULTY, VOCATIONAL SCHOOLS AND VOCATIONAL HIGH
SCHOOLS TO GIFTED STUDENTS

Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK

Balıkesir Üniversitesi, mustafaerturk65@gmail.com

Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ

Muğla Sıtkı Koçma Üniversitesi, alikecebas@mu.edu.tr

ÖZET

1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ilk ve ortaöğretim kurumlarına devam eden üstün yetenekli öğrencilerin, normal eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerini ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlama amaçlı Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açmıştır. 2017 yılı itibariyle bu merkezlerin sayısı 80 il için 111'e ulaşmıştır. MEB'in İç Denetim Birimi Başkanlığı tarafından hazırlanan "BİLSEM Süreci (Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimi) İç Denetim Raporu"nda bu merkezlerin üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarına yeterince cevap verecek niteliklere sahip olmadığı açıkça ortaya konmuştur. MEB bakanlığı bu öğrencilerin eğitimi için BİLSEM merkezlerinde öğretmen görevlendirmektedir. Bu öğretmenler Mühendislik eğitimi almadıkları için mühendislik konularında proje tasarımı yapmaya çalışan öğrencilere yardımcı olamamaktadır. Bu öğrencilerin hayal ettikleri projeleri faydalı modele dönüştürebilmeleri için üniversitemizin mühendislik ve teknoloji fakültelerinde görev yapan akademik personele ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışmada BİLSEM merkezlerinde ve Fen liselerinde okuyan öğrencilerimiz için hayal ettikleri projelerin gerçekleştirilmesi için teorik bilgi desteği, üç boyutlu katı modelleme konusunda proje tasarımı, prototip imalatı konularında bu öğrencilerimize mesleki eğitim merkezleri laboratuvar, prototip imalatı desteği, akademik personel desteği verecektir. Bu çalışmanın devreye girmesiyle birlikte BİLSEM –YÖK işbirliğiyle dahi projelerin çok kısa zamanda faydalı modele dönüştürülüp özellikle katma değeri yüksek patent sayılarının artması düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilim sanat merkezi, Proje tasarımı, Prototip, Üstün zekalı öğrenciler, Mühendislik fakültesi, Teknoloji fakültesi, Meslek yüksekokulları, Meslek lisesi.

ABSTRACT

In 1995, the Ministry of National Education (MNE) opened the Science and Art Centres (SACs) aimed at ensuring that the gifted students, who continue to primary and secondary education institutions, develop and use their individual talents and capacities at the highest level so as not to interfere with their normal education. By 2017, the number of these centres

has reached 111 for 80 provinces. In the “Internal Audit Report for the SACs (Training of Gifted Individuals)” prepared by the Internal Audit Unit of the MNE, it is clear that these centres do not have sufficient qualifications to meet the needs of gifted students. The MNE assigns teachers to the SACs for the education of these students. Because these teachers do not have Engineering training, they can not help the students who are trying to design the project in engineering subjects. These students need academic staff working in the engineering and technology faculties of our universities in order to transform the projects they imagine into useful models. This study will provide theoretical information support, project design for three dimensional rigid modelling, prototype manufacturing laboratory, prototype manufacturing support, academic staff support to these students in the subjects of prototyping to realize the projects they dream for our students who are studying at the BİLSEMs and the science high schools. With the introduction of this work, even with the collaboration of the SAC and the Higher Education Institution (HEI), it is considered that projects will be transformed into useful models in a very short time and especially high number of added patents will be added.

Keywords: Science art centre, Project design, Prototype, Gifted students, Engineering faculty, Technology faculty, Vocational high schools, Vocational high school.

**MYO İKLİMLENDİRME VE SOĞUTMA PROGRAMLARI MÜFREDATININ
SINAVLI GEÇİŞE GÖRE DÜZENLEYEN MODEL ÖNERİSİ**

MODEL PROPOSAL EDITED ACCORDING TO TRANSITION WITH
EXAMINATION FOR CURRICULUM OF THE AIR-CONDITIONING AND
REFRIGERATION PROGRAMS OF THE VOCATIONAL SCHOOL

Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK

Balıkesir Üniversitesi, mustafaerturk65@gmail.com

Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ

Muğla Sıtkı Koçma Üniversitesi, alikecebas@mu.edu.tr

ÖZET

8 Nisan 1998 yılında Mesleki ve Teknik Eğitimde görev yapan akademik personelin eğitimi, bu kurumlardaki programların geliştirilmesi için Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Dünya Bankası projeleri kapsamında toplam 160.000.000 dolarlık YÖK Dünya Bankası II. Endüstriyel Projesi yatırımını yapmıştır. Bu yatırımın bir kısmını yurt içi ve dışındaki uzman akademik personele müfredat geliştirilmesi için harcanmıştır. Bu proje kapsamında Türkiye'deki yirmi üniversitede İklimlendirme ve Soğutma programları açılmıştır. Bu programlarda okutulan müfredat programları yurt dışından proje kapsamında getirilen laboratuvar cihazlarıyla uyumlu olduğu için 2001 yılına kadar ülke genelinde kaliteli eğitim yapılmıştır. 2001 yılında 4702 sayılı kanunla Meslek Yüksekokula (MYO) geçişin sınavsız hale getirilmesi ve müfredatın güncellenmesi yapılmıştır. Güncelleme yapılırken meslek liselerinde okutulan derslerin devamı şeklinde olmayacak derslerin açılması talep edilmiştir. Bu güncelleme iki akademisyen ve öğretmen tarafından yapılmıştır. 2017-2018 öğretim yılında MYO sınavlı olarak öğrenci almaya başlamasıyla kayıt yaptıran öğrencilerin çoğunluğu lise mezunu olduğu için bu okullarda okutulan müfredatın acil olarak güncellenmesi gereklidir. Bu çalışmada İklimlendirme ve soğutma programına kayıt yaptıran öğrencilerin bu alanla ilgili hiçbir bilgisi olmadığı varsayımına göre YÖK Dünya Bankası II. Endüstriyel Projesi kapsamında yurt dışı öğretim elemanlarıyla yapılan müfredat programı da dikkate alınarak yeni bir müfredat modeli getirilmiştir. Sınavsız geçişle MYO'larında yaşanan kalite problemi iklimlendirme ve soğutma alanında nitelikli tekniker açığını ortaya çıkarmıştır. Önerilen bu modelle iki yıl içerisinde nitelikli tekniker sayısının artacağına inanılmaktadır. Bu çalışmanın iklimlendirme ve soğutma alanıyla ilgili daha önceki tecrübelerimizde lise mezunu öğrenciler çok kısa zamanda meslek lisesi mezunları öğrencilerine göre daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: YÖK Dünya Bankası II. Endüstriyel Projesi, Meslek yüksekokulu, İklimlendirme ve soğutma programı, Sınavsız geçiş, Sınavlı geçiş

ABSTRACT

On April 8, 1998, the Higher Education Institution (HEI) World Bank II. Industrial Project with a total investment of 160.000.000 dollars was made for the education of the

academic staff working in Vocational and Technical Education and for the development of the programs in these institutions within the scope of the HEI-World Bank projects. Part of this investment has been spent on the development of curricula for specialist academic staff in and out of the country. In this project, the Air-conditioning and Refrigeration programs at twenty universities in Turkey were opened. Since the curriculum programs taught in these programs were compatible with the laboratory equipment introduced from abroad, the quality training was carried out throughout the country until 2001. In 2001, with the law numbered 4702, the transition of the Vocational Schools was made without examination, and the curriculum was updated. It was requested to open the courses that will not be the continuation of the courses taught in the vocational high school while being updated. This update was made by two academicians and teachers. Since the majority of students enrolled in the 2017-2018 academic year with the introduction of the Vocational School Examination and have enrolled in their studies are high school graduates, the curriculum taught in these schools must be updated urgently. According to the assumption that students enrolled in this program do not have any information about this field, within the scope of the HEI World Bank II Industrial Project, a new curriculum model has been introduced taking into consideration the curriculum made with foreign faculty members. The quality problem experienced in vocational schools by the non-exam transition revealed the presence of qualified technicians in the field of air conditioning and refrigeration. It is believed that this model will increase the number of skilled technicians within two years. Our previous experience with this study in the field of air conditioning and refrigeration has shown that high school graduates are much more successful than vocational school graduates in a very short time.

Keywords: Higher Education Institution World Bank II. Industrial Project, Vocational school, Air conditioning and refrigeration program, Transition without examination, Transition with examination

**SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULUNDA ÖĞRENİM GÖREN
MUHASEBE BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ EĞİTİME BAKIŞ AÇILARI
VE GELECEĞE YÖNELİK BEKLENTİLERİ**

Dr . Öğr. Üyesi Kurtuluş MERDAN

Gümüşhane Üniversitesi, kurtulus_m@hotmail.com

ÖZET

Bir ülkenin ekonomik büyümesinde ve iktisadi gelişiminde sanayileşmenin temel unsuru olarak kabul edilen bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip yüksek verim sağlayabilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi ekonomik başarının temelini oluşturmaktadır. Günümüz teknolojisinde yaşanan hızlı değişim ve dünya düzeyinde yaşanan yoğun yapılaşma mesleki eğitimi önemli kılmaktadır. Mesleki eğitim, bireylerin çalışma hayatında geçerliliği kabul edilen bir meslek çeşidi için gerekli bilgi ve becerilerini gösterme, çalışma yetisi elde etme ve işi bir araç olarak görerek çeşitli yönleriyle geliştirme süreci olarak ifade edilmektedir. Mesleki eğitim bir taraftan gençlere mesleğinde başarı yolunu açabilmeyi, diğer taraftan da ekonomiye vasıflı elaman yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışma da Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören muhasebe bölümü öğrencilerinin mesleki eğitime bakış açıları ve geleceğe yönelik beklentileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla hazırlanan anket formları Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Muhasebe Bölümü'nde eğitim gören öğrencilere uygulanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, verilen derslerin yeterli uygulamasının olmadığını ve eğitim sisteminin eksikliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrencilerin iş bulma ile ilgi beklentilerinde karamsar bir tutum sergiledikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, Muhasebe, Gümüşhane Üniversitesi

KÜRESEL MARKALARIN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK UYGULAMALARININ EĞİTİM, SAĞLIK VE ÇEVRENİN KORUNMASI AÇISINDAN İNCELENMESİ, UNİLEVER ÖRNEĞİ

INVESTIGATION OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY PRACTICES OF GLOBAL BRANDS FOR THE PROTECTION OF EDUCATION, HEALTH AND ENVIRONMENT, UNİLEVER CASE

Öğr. Gör. Dr. Mehmet TATOĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, mehmettatoglu@hotmail.com

ÖZET

Kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları ülkemizde 1990 yılların başından itibaren orta ve büyük ölçekte bütün firmaların üzerinde önemle durduğu bir çalışma alanıdır. Küresel pazar, küreselleşme ve marka olgusu son yıllarda dünya ticaretinde ön plana çıkan üç önemli kavramdır. KSS ile müşteri memnuniyetinin çokça önemsendiği tüketiciler tarafından beğenilme arzusu daha fazla kar elde etme isteği ve markanın popülaritesinin artırılmasına yönelik çeşitli uygulamalar ortaya konmaktadır. Bu çalışmada ülkemizde faaliyet gösteren küresel markaların sosyal sorumluluk adına yaptıkları çalışmaların eğitim, sağlık ve çevrenin korunması açısından halkla ilişkilere katkısı belirlenmeye çalışılmıştır. KSS ile marka halkla ilişkiler faaliyetleri kapsamında müşteri ile diyalog kurarak markanın imajını güncellemekte onları etkilemeye çalışmaktadır.

Araştırmada Türkiye’de faaliyet gösteren küresel markalar kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları kapsamında eğitim, sağlık ve çevrenin korunması yönünden doküman inceleme yöntemine göre incelenecektir.

Araştırma sonucunda yapılan kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin eksik yönleriyle birlikte tüketiciler ve diğer paydaşlar tarafından nasıl karşılandığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Sosyal sorumluluk, Küresel Marka, Halkla ilişkiler

ABSTARCT

Corporate social responsibility activities in our country since the beginning of 1990, medium and large-scale work on all companies is a work area. Global market, globalization and brand phenomenon are three important concepts that have come to the fore in world trade in recent years. With KSS, customer satisfaction is highly valued, the desire to be appreciated by consumers and the desire to make more profit, and to increase the popularity of the brand are put forward. In this study, it has been tried to determine the contribution of the global brands operating in our country on public relations in terms of education, health and environmental protection. Within the scope of brand public relations activities with KSS, it tries to affect the image of the brand by establishing a dialogue with the customer.

Research on global brands operating in Turkey within the scope of corporate social responsibility practices in education, health, and will be examined by the document review process in terms of protecting the environment.

At the end of the research, it will be tried to determine how the corporate social responsibility projects made by the consumers and other stakeholders are met.

Key words: Social Responsibility, Global Brand, Public Relations

MARKANIN TÜKETİCİ TARAFINDAN FARKEDİLMESİNDE AMBALAJIN İŞLEVİ**Dr. Öğr. Üyesi Bora GÖKTAŞ***Bayburt Üniversitesi, boragoktas@bayburt.edu.tr***Öğr. Gör. Dr. İnci ERDOĞAN TARAKÇI***Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, incierdogan@gazi.edu.tr***ÖZET**

Ambalaj bir markanın kıyafetidir. Biz insanlar nasıl birileriyle tanıştığımızda onları dış görünümüyle, kılık ve kıyafetiyle değerlendirerek bir yargıya varmaya çalışıyorsak, markalarla ilgili de ambalaj aynı ya da benzer bir işlevi görmektedir. Ambalaj büyüklüğü (ebatı), şekli (dikdörtgen, kare, yuvarlak, köşeli ya da oval oluşu) rengi, yazı karakteri, yapısı (metal, plastik, karton, kağıt oluşu), üzerindeki isim ve logo, resimlemeler (illüstrasyon), fotoğraflar gibi unsurlar ile tüketicilerin markayı fark etmesi için önemli bir araçtır. Ambalaj bu bakımdan da pazarlama çalışmaları için bir tutundurma fonksiyonu görmektedir. Ayrıca ambalaj üzerinde yazan şeylerle müşterilere bilgi veren bir unsurdur. Bunların yanı sıra ambalajın; ürünü korumak, depolanmasını ve taşınmasını kolaylaştırmak, fiyat ayarlamak, kullanım kolaylığı sağlamak gibi fonksiyonları bulunmaktadır. Buna göre ambalajı; ürünlerin korunması, saklanması, depolanması, taşınması, tutundurulması (satışı ve pazarlama iletişimi) ve kolay kullanılması amacıyla geliştirilen bir araç olarak tanımlamak mümkündür. Yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır ki tüketiciler bir satın alma noktasında bulunduğunda, ihtiyacı olan ürünü almak için yaptığı değerlendirme ölçütlerinden birisi de ürünün ambalajıdır. Bu özelliğinden dolayı da ambalaj markalar açısından gerekli bir pazarlama iletişimi aracıdır ve marka imajı oluşmasında, tüketicilerin satın alma kararında etkili bir araçtır. Bu yüzden de ambalajın tasarımına pazarlama yöneticileri tarafından büyük önem verilmektedir. Söz konusu araştırma ile de tüketicilerin markayı fark etmesinde ambalajın etkisinin ne olduğu görülmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ambalaj, pazarlama iletişimi, marka dikkat çekiciliği

**ÖRGÜT KÜLTÜRÜNÜN SATIN ALMA DAVRANIŞINA ETKİSİ ÜZERİNE
BİR UYGULAMA****Öğr. Gör. Dr. İnci ERDOĞAN TARAKÇI***Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, incierdogan@gazi.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Bora GÖKTAŞ***Bayburt Üniversitesi, boragoktas@bayburt.edu.tr***ÖZET**

Toplulukları birbirinden ayıran temel faktörlerden birisi kültürdür. Kültür, insanların topluluklar halinde yaşamaya başlaması ile ortaya çıkan bir olgudur. Topluluk içerisinde paylaşılan maddi ve manevi tüm değerler kültürü meydana getirmekte, toplumdan topluma değişen bu kültürel farklılıklar bireysel, görevsel ve mesleki normları ve ölçütleri etkilemektedir. Belirli hedeflere ve amaçlara bağlı olarak bir araya gelen bireyler de zaman içerisinde belirli ortak tutum ve davranışlara sahip olmaktadır. Bir örgüt içerisinde bir araya gelen ve kültürel arka planlara sahip olan bu bireyler, zaman içerisinde ortak değer, inanç, tutum, düşünce ve ahlak anlayışı etrafında birleşerek örgüt kültürünü oluşturmaktadırlar. Örgüt kültürü genel anlamda, bir örgüt içerisinde bir bireyin kendisini anlamlandırmasına olanak tanıyan ve onun inancı, düşünüş, tutum ve davranış biçimini belirleyen normlar ve değerler bütünüdür. Makro boyutta ele alındığında ise, toplum kültürünün bir alt kültürüdür. Bir örgütün üyesi olmak ve üyesi olunan topluluk tarafından kabul görebilmek, paylaşılan örgüt kültürüne uyum sağlamayı gerektirir. Tüketici davranışları açısından ele alındığında ise bu durum, birer tüketici olarak bireylerin tüketim alışkanlıklarını ve tercihlerini etkileyen önemli bir unsur olmaktadır. Bu çalışmada, örgüt kültürünün tüketici davranışlarına etkisini ölçmek amacı ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerine anket çalışması yapılmıştır. 1. sınıf öğrencilerinden elde edilen veriler ile, üniversitede geçirdikleri süre dikkate alınarak 4. sınıf öğrencilerinden elde edilen veriler karşılaştırılmış, tüketim alışkanlıkları ve marka tercihleri üzerinde Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde paylaşılan örgüt kültürünün etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bulgular, örgüt kültürünün tüketici davranışları üzerindeki önemli etkisine işaret etmekte, aynı zamanda bulguların bu alanda yapılan çalışmaların nispeten sınırlı sayıda olması nedeni ile sonraki çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Örgüt Kültürü, Tüketici Davranışları

**ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIĞIN ZORUNLU OLMASI İŞ TATMİNİNİ
ETKİLER Mİ? İŞ STRESİ BAĞLAMINDA BİR İNCELEME****Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KERSE***Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, gokhankerse@hotmail.com***Dr. Öğr. Üyesi Daimi KOÇAK***Erzincan Üniversitesi, dkocak@erzincan.edu.tr***Doç. Dr. İlhami YÜCEL***Erzincan Üniversitesi, iyucel@erzincan.edu.tr***ÖZET**

Bu araştırmada vatandaşlık davranışının zorunlu olması, yani baskı ile yapılması durumunda çalışanın tatmin düzeyinde bir değişimin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği; eğer gerçekleşiyor ise değişimin yönünün ve gücünün nasıl olacağı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırmada söz konusu değişim durumu mevcutsa çalışanın işiyle ilgili stresinin bir payının olup olmadığı ve ne şekilde bir payının bulunduğu da tespit edilmek istenmiştir. Bir diğer ifadeyle araştırma, zorunlu vatandaşlık davranışının iş tatminine etkisini ve bu etkide iş stresinin aracı rol üstlenip üstlenmediğini incelemiştir. Bu doğrultuda öncelikle zorunlu vatandaşlık davranışı, iş stresi ve iş tatmini kavramları açıklanmaya çalışılmış ve kavramlar arası ilişkilere ilişkin gerekli literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen literatür taraması bulguları da referans alınarak araştırma hipotezleri geliştirilmiştir. Hipotezlerin testi için Karaman ilinde imalat sektöründe faaliyet gösteren bir işletme anakütle olarak belirlenmiştir. Veriler anakütleden kolayda örnekleme ve anket tekniği ile toplanmıştır. İşletme yöneticisi eşliğinde çalışanlara 120 anket dağıtılmış, bu anketlerin doldurulması için belirli bir süre (3 gün) tanınmıştır. Dağıtılan anketlerden 105 dönüş sağlanmış, ancak bir (1) tanesinde veri kayıpları olması nedeniyle değerlendirme dışı bırakılmıştır. Araştırma analizleri, kalan 104 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma için SPSS ve AMOS programları tercih edilmiş ve başlıca açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri, korelasyon analizi, yol analizi ve yapısal eşitlik modellemesi analizi kullanılmıştır. Yapılan ilgili istatistiksel analizler sonucunda zorunlu vatandaşlık davranışının çalışanların iş tatminini negatif, iş stresini ise pozitif yönde etkilediği görülmüştür. İş stresinin iş tatminine etkisi incelendiğinde ise negatif yönde bir etkinin bulunduğu gözlenmiştir. Aracı etkiye ilişkin analiz bulgularından zorunlu vatandaşlık davranışının iş tatminine etkisinde iş stresinin kısmi aracı rolünün bulunduğu; dolayısıyla zorunlu vatandaşlık davranışının hem doğrudan hem de iş stresini artırarak dolaylı olarak iş tatminini azalttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu vatandaşlık davranışı, iş stresi, iş tatmini, imalat sektörü

ÇALIŞANLAR AŞIRI İŞ YÜKLERİNDEN ÖTÜRÜ AİLELERİ İLE ÇATIŞMA YAŞARLARI? HAVACILIK SEKTÖRÜNDE BİR İNCELEME**Dr. Öğr. Üyesi Daimi KOÇAK***Erzincan Üniversitesi, dkocak@erzincan.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KERSE***Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, gokhankerse@hotmail.com***Doç. Dr. İlhami YÜCEL***Erzincan Üniversitesi, iyucel@erzincan.edu.tr***ÖZET**

İş ve aile insan hayatının iki önemli yönünü temsil ederler. Bu iki değişkenin uyumlu olması çalışanın işini daha iyi yapmasına katkıda bulunacaktır. Bu nedenle kişinin işinden ötürü aile çatışması yaşamasına etki edecek faktörlerin tespit edilmesi son derece büyük öneme sahiptir. İş-aile çatışmasının yaşanmasına birçok faktör etki edebilir. Bu etkilerden çalışanın iş yükü, çalışanın sahip olduğu bilgi ve beceriye göre kendisinden beklenen iş miktarı anlamına gelir. Havacılık sektöründe, çalışanların büyük bir çoğunluğu düzensiz çalışma saatlerine göre verilen görevleri yerine getirmeye çalışırlar. Düzensiz çalışma saatleri çalışanın daha fazla yorulmasına, uykusuz kalmasına ve iş dışındaki hayatında sorunlar yaşamasına sebep olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, havacılık sektöründe faaliyet gösteren bir işletmenin çalışanlarının aşırı iş yükü algıları ile yaptıkları işin aileleri ile yaşadıkları çatışmaya etkisinin olup olmadığının tespit edilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak havacılık sektöründe faaliyet gösteren bir havayolu işletmesinin 435 çalışanına anket yapılmış ve elde edilen veriler SPSS ve AMOS programları kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda çalışanların aşırı iş yükü algılarının iş-aile çatışmasını pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile çalışanların kendilerine aşırı gelen iş yüklerinin olması aileleri ile yaşadıkları çatışmaları artırdığı söylenebilir. İş yükü fazla olan çalışanlar kendilerinden beklenen performansı sergilemede zorlanacak ve bu görevi başarabilmek için mesai saatleri dışında da işine zaman ayırmak zorunda kalacak, böylece ailesinin kendisinden beklediği görevleri yerine getiremeyecektir.

Anahtar kelimeler: Aşırı iş yükü, iş-aile çatışması, havacılık sektörü

**ERZURUM İLİNDE UYGULANAN YAYLA EVİ PROJE SONUÇLARININ
KIRSAL KALKINMAYA ETKİLERİ**

Osman AKAR
Fethi AKMAN
Hilal E.YILDIZ
Kadri YILDIZ

Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, hilerturan_81@hotmail.com
Kafkas Üniversitesi

ÖZET

Yerkürenin büyük bir bölümü çayır ve mera alanlarından oluşmaktadır. Çiftçilerin içinde buldukları sosyo-ekonomik koşulların belirlenmesi kırsal alanda sürdürülebilir çevre, kırsal tarım, mera alanları ve doğal mirasın korunmasına yönelik girişimlerde belirleyici olmaktadır. Sürdürülebilir tarım ve yaşam için göz önünde bulundurulması gereken doğal kaynakların başında çayır-mera, yaylak ve otlaklar gelmektedir. Bu alanların, hayvancılığın gelişmesi ve toprak erozyonunun önlenmesine yönelik katkıları büyüktür. Kırsal ekonomik yapının önemli bileşenlerinden biri olan hayvancılık sektörü, yeterli ve dengeli beslenmenin yanı sıra, ulusal kalkınmaya katkıda bulunma, sanayi ve hizmetler sektöründe istihdam yaratma, sanayi sektörüne kaynak aktarma, bölgeler ve sektörlerarası dengeli kalkınmaya yardımcı olma, kırsal alandan şehirlere göçü önleme, kalkınma ve sanayileşme finansmanın öz kaynaklara dayandırılması gibi önemli ekonomik ve sosyal fonksiyonlara sahiptir. Hayvancılık sektörünün il ekonomisindeki yer ve öneminin ortaya konulmasında ilin sosyo-ekonomik değerlendirmesinin yapılması, doğru hedeflerin belirlenmesinde katkıda sağlayacaktır. Bu kapsamda yapılan çalışma ile hem bölge hayvancılığını kalkındırmak, kırsal göçü önlemek hem de yetiştiricilik yapan çiftçilerin yaşam konforlarını iyileştirmek hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: mera; yaylacılık; kırsal kalkınma; sürdürülebilir tarım

**HANEHALKININ DOĞALGAZ TALEBİNİ ETKİLEYEN SOSYO EKONOMİK
VE DEMOGRAFİK FAKTÖRLER: BİNGÖLDE BİR UYGULAMA****Doç. Dr. Halim TATLI***Bingöl Üniversitesi, htatli@bingol.edu.tr***Mehmet Zeki MÜTEVELLİZE***Bingöl Üniversitesi***ÖZET**

Diğer fosil yakıtlardan daha fazla çevreci olan ve az kirlilik emisyon özeliğine sahip enerji kaynağı doğalgazdır. Bu özeliği onun daha fazla talep edilmesini sağlamaktadır. Doğalgazın en çok talep edildiği sektör hanehalkı sektörüdür. Bu çalışmanın amacı, hanehalkının doğalgaz talebini etkileyen kişisel ve konut özelliklerinin analiz edilmesidir. Bu bağlamda Bingöl ili İnönü ve Kültür Mahallelerinde kullanıma sunulan doğalgaz talebi 382 hanehalkı üzerinden analiz edilmiştir. Yüz yüze anket tekniği ile Kasım-Aralık 2017 döneminde veriler toplanmıştır. Analizler nonparametrik testler olan Mann-Whitney ve Kruksal Wallis testleriyle yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda hane halkı reisinin geliri, yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, eğitim durumu, çalışma durumu ve hane halkı büyüklüğü doğalgaz talebini etkileyen faktörler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Enerji Talebi, Doğalgaz talebini etkileyen faktörler, Hanehalkı, Bingöl

**BİNGÖL'DE POTANSİYEL KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MEMNUNİYETİNİ
ETKİLEYEN FAKTÖRLER****Doç. Dr. Halim TATLI***Bingöl Üniversitesi, htatli@bingol.edu.tr***Recep ÇETİNELLİ***Bingöl Üniversitesi***ÖZET**

Bu çalışmanın amacı Bingöl'de potansiyel kentsel dönüşümün memnuniyetini etkileyen faktörlerin belirlenmesidir. Bu amaçla Bingöl Belediyesinin uygulayacağı kentsel dönüşüm projesinden faydalanacak bireyler anakütle olarak belirlenmiştir. Çalışmanın verileri, anket yöntemiyle 382 kentsel dönüşüm proje faydalanıcısı üzerinden toplanmıştır. Anketler Aralık 2017 ve Ocak 2018 dönemlerinde uygulanmıştır. Veriler Kruskal Wallis varyans ve Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda kentsel dönüşüm memnuniyeti ölçeği ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna karşılık yaş, eğitim ve gelir durumu ile kentsel dönüşüm memnuniyeti ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çalışmaya katılanların, uygulanacak kentsel dönüşüm projesinin Bingöl'ün ekonomisine olumlu katkı sunacağına yüksek derecede katıldıkları tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmanın bulguları çerçevesinde çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentsel Dönüşüm, Tüketici Memnuniyeti, Bingöl

**YEŞİL SENTEZ METODU İLE STRONSIYUM OKSİT(SrO)
NANOPARTİKÜLLERİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU****Demet Demirci GÜLTEKİN****Azize Alaylı GÜNGÖR****Hayrunnisa NADAROĞLU***Atatürk Üniversitesi, demet.gultekin@atauni.edu.tr***ÖZET**

Stronsiyum oksit (SrO) oldukça önemli bir bileşiktir. Gaz sensörleri, lityum iyon pilleri, güneş pilleri, katkılı boyaya duyarlı güneş pilleri, transistörler, katalizör destekleri, süper kapasitörler ve yarı iletkenler için elektrotlardaki uygulamaları nedeniyle sentezi oldukça dikkat çekicidir. Bu nedenle yaygın kullanım alanına sahip SrO'nun nanopartikül(NP)'lerin sentezi oldukça önemli bir araştırma konusudur. Şimdiye kadar yapılan araştırmalarda SrO NP sentezi için çeşitli kimyasal yöntemlere; örneğin, sol-gel, birlikte-çökeltme, hidrotermal ve sprey pirolizine öncelik verilmiştir. Buna rağmen araştırıldığında SrO NP sentezi için az sayıda literatürle karşılaşmıştır. Ayrıca bakıldığında bu metotların düşük verim, yüksek maliyet ve ılımlı olmayan şartlar altında; yüksek basınç, sıcaklık, mikrodalga ve UV ortamında gerçekleştirildiği görülmüştür¹⁻³.

Bahsedilen nedenlerden dolayı, yeşil kimyasal reaksiyonların kullanımı, çok sayıda metal oksit nanopartiküllerinin sentezinde önemli bir ivme kazanmıştır. Bu çalışmada, SrO NP'lerin sentezinin Erzincan Cimin üzümü (*Vitis vinifera*, *Cimin*) su ekstresi kullanarak yapılması hedeflenmiştir. Bu amaçla, biyosentez ortamına Cimin üzüm ekstresi ve 0,1 M Sr (NO₃)₂ ilave edilmiştir. Optimum şartlar altında reaksiyon sonucunda elde edilen SrO NP'lerin SEM, EDAX ve FTIR teknikleri kullanılarak analizleri yapılmıştır⁴. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda SrO NP'lerin sentezlendiği tespit edilmiştir. Yeşil sentez sonucunda elde ettiğimiz yeni nano materyalin kazandığı fiziksel ve kimyasal özellikler nedeniyle çok farklı kullanım alanları bulacağı düşünülmektedir.

Gerçekleştirilen bu araştırma bilimsel araştırma projeleri kapsamında, 6317 nolu BAP projesi olarak Atatürk Üniversitesi tarafından desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cimin Üzümü, Stronsiyum oksit, Yeşil sentez

SYNTHESIS, *IN-VITRO* ANTIOXIDANT AND ANTIMICROBIAL ACTIVITIES OF NEW 1-(MORPHOLIN-4-YL-METHYL)-3-ALKYL(ARYL)-4-[4-(2-FURYL CARBOXYLOXY)-3-METHOXY]-BENZYLIDENAMINO-4,5-DIHYDRO-1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ONES

Asist. Prof. Dr. Sevda MANAP

Kafkas University, manapsevda@gmail.com

Prof. Dr. Haydar YÜKSEK,

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Özlem Gürsoy KOL

Kafkas University, ozlemgursoy@gmail.com

Prof. Dr. Muzaffer ALKAN

Kafkas University, muzafferalkan61@gmail.com

Inst.Fevzi AYTEMİZ

Kafkas University, fevziaytemiz53@gmail.com

ABSTRACT

1,2,4-Triazole derivatives have drawn considerable attention for the past few decades because of their diverse biological properties. Many 1,2,4-triazole derivatives are found to be potent antioxidant, anti-inflammatory, antimicrobial and antiviral agents. The identification of triazoles and determination of their antibacterial activities are of considerable interest because of the role they play in pharmacological actions. In the study, 3-alkyl(aryl)-4-[4-(2-furylcarboxyloxy)-3-methoxy]-benzylidenamino-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-ones (1) were treated with morpholine in the presence of formaldehyde according to the Mannich reaction to synthesize five novel 1-(morpholin-4-yl-methyl)-3-alkyl(aryl)-4-[4-(2-furylcarboxyloxy)-3-methoxy]-benzylidenamino-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-ones (2). The structures of synthesized new compounds were characterized by using IR, ¹H-NMR and ¹³C-NMR spectroscopic methods. In the second part, the antioxidant properties of the title compounds were analyzed and evaluated using three antioxidant assays, including reducing power, free radical scavenging and metal chelating activity. For the measurement of the reductive ability, Fe³⁺-Fe²⁺ transformation was investigated in the presence of compound using by the method of Oyaizu (1986). The hydrogen atoms or electrons donation ability of the synthesized compound was measured by DPPH· using the method of Blois (1958). The chelating effect of ferrous ions by the compound was determined according to the method of Dinis, Madeira & Almeida (1994). BHT, BHA, EDTA and α-tocopherol were used as reference antioxidant compounds. In the last part of the study, antibacterial activities of the compounds were evaluated against six bacteria according to agar well diffusion method.

Keywords: 1,2,4-Triazol-5-one, Mannich Base, Antimicrobial activity, Antioxidant activity.

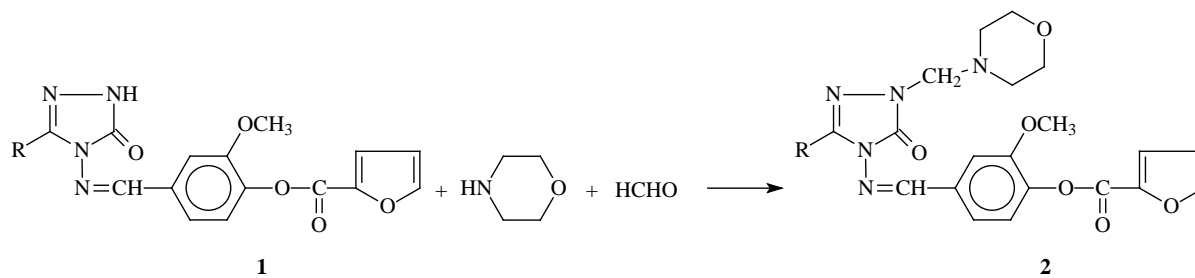

Figure 1. Reaction equation of compounds 2

INVESTIGATION OF THEORETICAL/EXPERIMENTAL SPECTROSCOPIC AND ELECTRONIC PROPERTIES OF 1-ACETYL-3-METHYL-4-[3-(2-METHYLBENZOXY)-4-METHOXY]-BENZYLIDENAMINO-4,5-DIHYDRO-1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ONE BY USING 6-31G(D) METHOD

Assist. Prof. Dr. Sevda Manap

Kafkas University, manapsevda@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Hilal Medetalibeyoğlu

Kafkas University, hilalmedet@gmail.com

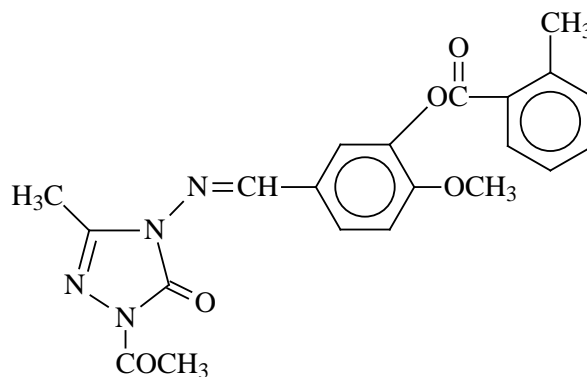
Prof. Dr. Haydar Yüksek

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

In this study, 1-acetyl-3-methyl-4-[3-(2-methylbenzoxy)-4-methoxy]-benzylidenamino-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one was optimized by using 6-31G(d,p) HF/DFT(B3LYP) basis sets. All quantum chemical calculations were carried out by using Gaussian09W program package and the GaussView molecular visualization program. ¹H-NMR and ¹³C-NMR spectral values were calculated according to the method of GIAO using Gaussian09W program package. Theoretical and experimental values obtained from the literature were plotted according to $\delta_{exp} = a + b \cdot \delta_{calc}$. The standard error values were found via the Sigma plot with regression coefficient of a and b constants. The vibrational frequency of title compound have been calculated by using 6-31G(d,p) HF/DFT(B3LYP) basis sets and these values are multiplied with appropriate adjustment factors. In the identification of calculated IR data was used the veda4f program. Also, the molecular structure, the highest occupied molecular orbital-lowest unoccupied molecular orbital (HOMO-LUMO), electronic transition, Natural Bonding Orbital (NBO) analysis, total static dipole moment (μ), the mean polarizability ($\langle\alpha\rangle$), the anisotropy of the polarizability ($\Delta\alpha$), the mean first-order hyperpolarizability ($\langle\beta\rangle$), electronegativity(χ), hardness(η), molecular electrostatic potential maps (MEP) and Mulliken atomic charges of titled compound have been investigated by using DFT(B3LYP) and HF levels with 6-31G(d,p) basis set.

Keywords: 1,2,4-triazol-5-one, GIAO, DFT/HF, Mulliken Atomic Charges, 6-31G(d,p) basis set

SYNTHESIS OF LARGE-AREA MULTILAYER WITH DIFFERENT ARRANGEMENTS DODECANETHIOL-JUSTICED Au/Pd Nanoparticle-GO AND CHARACTERIZATION

Fatma BAYRAKÇEKEN NİŞANCI

Ataturk University, fbayrakceken@atauni.edu.tr

ABSTRACT

Dodecanethiol self-assembled monolayers (DDT SAMs) on glass were used as a molecular template to fabricate nanosized patterns for sputter deposited coating of Au or Pd. The influences of potential steps of variable pulse width and amplitude on the size and the number of patterns were investigated. The kinetics of pattern formation by reductive desorption appears to be instantaneous according to morphological investigations. Au or Pd structures were deposited electrochemically into the patterns on DDT SAMs by a sputter technique, based on the a substrate to be coated is placed in a vacuum chamber containing an inert gas - usually Argon - and a negative charge is applied to a target source material (Au or Pd target) to be deposited on the substrate. Scanning electron microscopy measurements showed that all of the dodecanethiol-Au or Pd-GO different arrayed forms were disk shaped (Au or Pd), (dodecanethiol) holes, transparent structure surrounding the surface from GO and uniformly distributed on Au(111) surfaces. Preliminary results indicated that the diameter and the density of Dodecanethiol- Au or Pd-GO deposits can be controlled by controlling the pulse high voltage applied and the deposition time during the sputter deposition step.

Keywords: Dodecanethiol, Sputter method, Self assemble monolayer

SYNTHESIS AND *IN VITRO* POTENTIAL ANTIOXIDANT ACTIVITIES OF NOVEL 1-ACETYL-3-ALKYL/ARYL-4-[2-(3-METHOXYBENZOXY)-BENZYLIDENAMINO]-4,5-DIHYDRO-1*H*-1,2,4-TRIAZOL-5-ONES

Assist. Prof. Dr. Hilal MEDETALİBEYOĞLU
Kafkas University, hilalmedet@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Özlem Gürsoy KOL
Kafkas University, ozlemgursoy@gmail.com

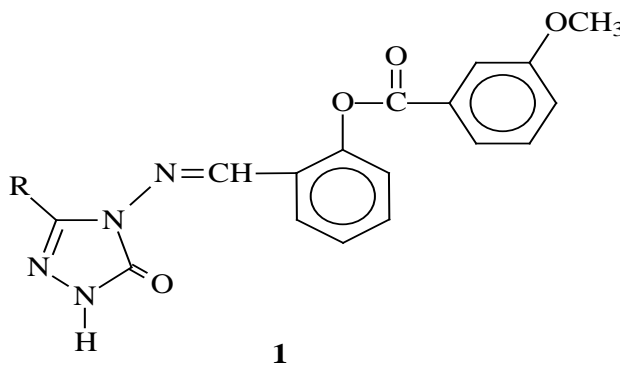
Prof. Dr. Haydar YÜKSEK
Kafkas University, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

1,2,4-Triazole derivatives have drawn considerable attention for the past few decades because of their diverse biological properties. Many 1,2,4-triazole derivatives are found to be potent antioxidant, anti-inflammatory, antimicrobial and antiviral agents. The identification of triazoles and determination of their antibacterial activities are of considerable interest because of the role they play in pharmacological actions.

In this study, five novel 1-acetyl-3-alkyl/aryl-4-[2-(3-methoxybenzoxy)-benzylidenamino]-4,5-dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-ones (**1**) were synthesized from the reactions of 3-alkyl/aryl-4-[2-(3-methoxybenzoxy)-benzylidenamino]-4,5-dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-ones with acetic anhydride. The newly synthesized compounds were characterized using IR, ¹H-NMR and ¹³C-NMR spectral data. In addition, potential antioxidant activities of the title compounds were analyzed and evaluated using three antioxidant assays, including reducing power, free radical scavenging and metal chelating activity. For the measurement of the reductive ability, Fe³⁺-Fe²⁺ transformation was investigated in the presence of compound using by the method of Oyaizu (1986). The hydrogen atoms or electrons donation ability of the synthesized compound was measured by DPPH· using the method of Blois (1958). The chelating effect of ferrous ions by the compound was determined according to the method of Dinis, Madeira & Almeida (1994). BHT, BHA, EDTA and α-tocopherol were used as reference antioxidant compounds.

Keywords: 4,5-Dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-one, Schiff Base, BHT, BHA, EDTA, α-Tocopherol, Antioxidant Activity

- a) R = CH₃, b) R = CH₂CH₃, c) R = CH₂CH₂CH₃, d) R = CH₂C₆H₄CH₃ (*p*-),
e) R = CH₂C₆H₄Cl (*p*-)

SYNTHESIS AND ANTIOXIDANT ACTIVITIES OF NEW 1,3,5-TRI-{4-[(3-ALKYL/ARYL-4,5-DIHYDRO-1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ONE-4-YL)-AZOMETHIN]-PHENOXYCARBONYL} BENZENE DERIVATIVES

Assoc. Prof. Dr. Özlem GÜR SOY KOL
Kafkas University, ozlemgursoy@gmail.com

Gül ÖZDEMİR
Kafkas University, gulozd91@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Sevda MANAP
Kafkas University, manapsevda@gmail.com

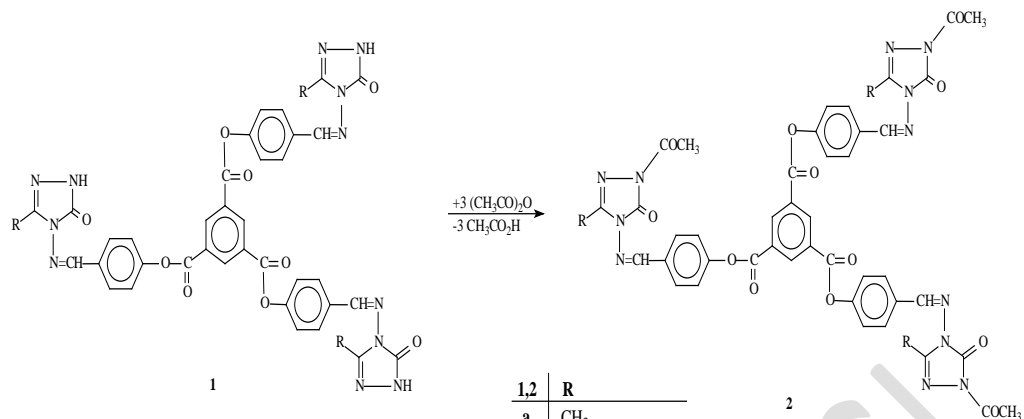
Prof. Dr. Haydar YÜKSEK
Kafkas University, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

Antioxidants are extensively studied for their capacity to protect organism and cell from damage that is induced by the oxidative stress. A great deal of research has been devoted to the study of different types of natural and synthetic antioxidant. A large number of heterocyclic compounds, containing the 1,2,4-triazole ring, are associated with diverse biological properties such as antioxidant, anti-inflammatory, antimicrobial and antiviral activity. In the present study, due to a wide range of applications to find their possible antioxidant activity, eight new 1,3,5-tri-{4-[(1-acetyl-3-alkyl/aryl-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one-4-yl)-azomethin]-phenoxy-carbonyl} benzenes (**2**) were synthesized by the reactions of 1,3,5-tri-{4-[(3-alkyl/aryl-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one-4-yl)-azomethin]-phenoxy-carbonyl} benzenes (**1**) with acetic anhydride. The titled compounds characterized by IR, ¹H NMR, ¹³C NMR and UV spectral data.

In the second part of the study, the antioxidant properties of the compounds **2** were studied and evaluated using different three antioxidant assays; including reducing power, according to the method of Oyaizu (1986); free radical scavenging activity, using the method of Blois (1958) and metal chelating activity, by the method of Dinis, Madeira & Almeida (1994). Butylated hydroxytoluene (BHT), butylated hydroxyanisole (BHA) and α -tocopherol were used as reference antioxidant compounds. Some of the compounds showed moderate metal chelating activity.

Keywords: 4,5-Dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one, Schiff base, acetylation, antioxidant activity

1,2	R
a	CH ₃
b	CH ₂ CH ₃
c	CH ₂ CH ₂ CH ₃
d	CH ₂ C ₆ H ₅
e	CH ₂ C ₆ H ₄ CH ₃ (<i>p</i> -)
f	CH ₂ C ₆ H ₄ OCH ₃ (<i>p</i> -)
g	CH ₂ C ₆ H ₄ Cl (<i>p</i> -)
h	C ₆ H ₅

**SYNTHESIS OF SOME NEW BIS-{4-[1-(MORPHOLINE-4-YL-METHYL)-3-
ALKYL/ARYL-4,5-DIHYDRO-1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ON-4-YL]-
AZOMETHINPHENYL} PHTHALATES WITH THEIR ANTIMICROBIAL AND
ANTIOXIDANT ACTIVITIES**

Prof. Dr. Haydar YÜKSEK

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

Prelecturer Fevzi AYTEMİZ

Kafkas University, fevziaytemiz53@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Sevda MANAP

Kafkas University, manapsevda@gmail.com

Gül ÖZDEMİR

Kafkas University, gulozd91@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Murat BEYTUR

Kafkas University, muratbeytur83@gmail.com

Prof. Dr. Muzaffer ALKAN

Kafkas University, muzafferalkan61@gmail.com

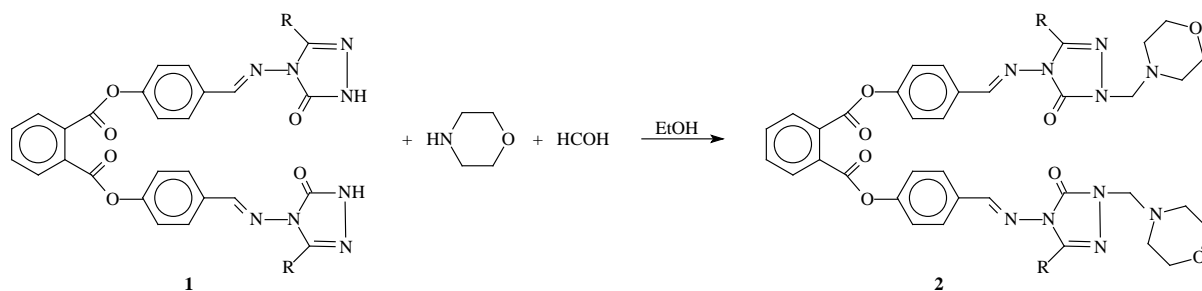
Assoc. Prof. Dr. Özlem GÜRSOY KOL

Kafkas University, ozlemgursoy@gmail.com

ABSTRACT

In this study, bis-[4-(3-alkyl/aryl-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-on-4-yl)-azomethinphenyl] phthalates **1** were treated with morpholine in the presence of formaldehyde to obtain bis-{4-[1-(morpholine-4-yl-methyl)-3-alkyl/aryl-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-on-4-yl]-azomethin-phenyl} phthalates **2** (Scheme 1). The newly synthesized compounds were characterized using IR, ¹H-NMR and ¹³C-NMR spectral data. In addition, the newly synthesized **2** type compounds were screened for their antimicrobial activities. Furthermore, the antioxidant properties of the **2** type compounds were analyzed for their in vitro potential antioxidant activities in three different methods (reducing power, free radical scavenging and metal chelating activity). The investigation of antimicrobial and antioxidant properties screening data revealed that all of the compounds demonstrate a marked capacity for antimicrobial and iron binding activity. Future studies will be necessary to determine their possible role in mitigating the deleterious effect of the reactive oxygen species in different biological systems.

Keywords: 1,2,4-Triazol-5-one, Mannich base, antimicrobial activity, antioxidant activity.

a) R = CH₃, b) R = CH₂CH₃, c) R = CH₂C₆H₅, d) R = CH₂C₆H₄CH₃ (*p*-), e) R = CH₂C₆H₄Cl (*p*-)

Scheme 1 Synthetic pathway of the compounds 2

GAUSSIAN CALCULATIONS OF 1-ACETYL-3-METHYL-4-(3-BENZENESULFONYLOXY-4-METHOXYBENZYLIDENAMINO)-4,5-DIHYDRO-1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ONE

Prelector Fevzi AYTEMİZ

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Gül KOTAN

Kafkas University, gulkemer@hotmail.com

Assist. Prof. Dr. Özlem Aktaş YOKUŞ

Kafkas University, ozak36@gmail.com

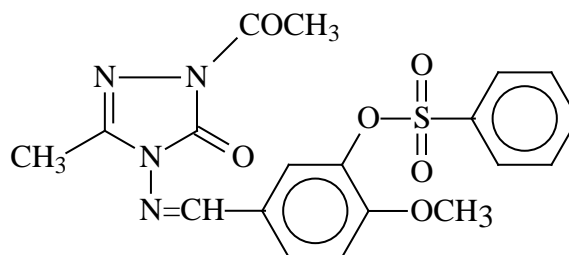
Prof. Dr. Haydar YÜKSEK

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

In this study, firstly, 1-Acetyl-3-methyl-4-(3-benzenesulfonyloxy-4-methoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one has been optimized using B3LYP/6-31G(d,p) and HF/6-31G(d,p) basis sets. Thus, the most stable geometrical conformer of compound was obtained. Then, ¹H-NMR and ¹³C-NMR spectral values according to Gauge-Independent Atomic Orbital (GIAO) method was calculated using Gaussian G09W program package in gas phase and in DMSO solvent. Theoretical and experimental values were plotted according to $\delta_{exp} = a + b \cdot d_{calc}$. Theoretical spectral values of molecule were calculated and compared with experimental values. The veda4f program was used in defining IR data. The standard error values were found via the Sigma plot with regression coefficient of a and b constants. The vibrational frequency values of this molecule have been calculated by using 6-31G(d,p) basis set with DFT and HF methods. Then, these values are multiplied with appropriate adjustment factors. IR spectrums were drawn with obtained values according to HF and DFT method. In addition, the, mean polarizability (α), the total first static hyperpolarizability (β), electronegativity (χ), electron affinity (A), global hardness (η), softness (σ) and ionization potential (I), highest occupied molecular orbital-lowest unoccupied molecular orbital (HOMO-LUMO) energy, $E_{LUMO} - E_{HOMO}$ energy gap (ΔE_g), the thermodynamics properties (entropy S^0 , heat capacity CV^0 and enthalpy H^0), bond angles, bond lengths, dipole moments, mulliken atomic charges, total energy of the molecule were calculated with Gaussian 09W program on the computer. Also, the molecular surfaces such as the molecular electrostatic potential (MEP), the electron spin potential (ESP) the total density, the electron density, the electrostatic potential of the molecule were designated.

Keywords: B3LYP, HF, Veda4f, HOMO-LUMO

**SYNTHESIS AND *IN-VITRO* ANTIOXIDANT ACTIVITIES OF SOME NOVEL
1-ACETYL-3-ALKYL(ARYL)-4-(4-ETHOXYBENZYLIDENAMINO)-4,5-DIHYDRO-
1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ONES**

Assist. Prof. Dr. Gül KOTAN

Kafkas University, gulkemer@hotmail.com

Assoc. Prof. Dr. Özlem Gürsoy KOL

Kafkas University, ozlemgursoy@gmail.com

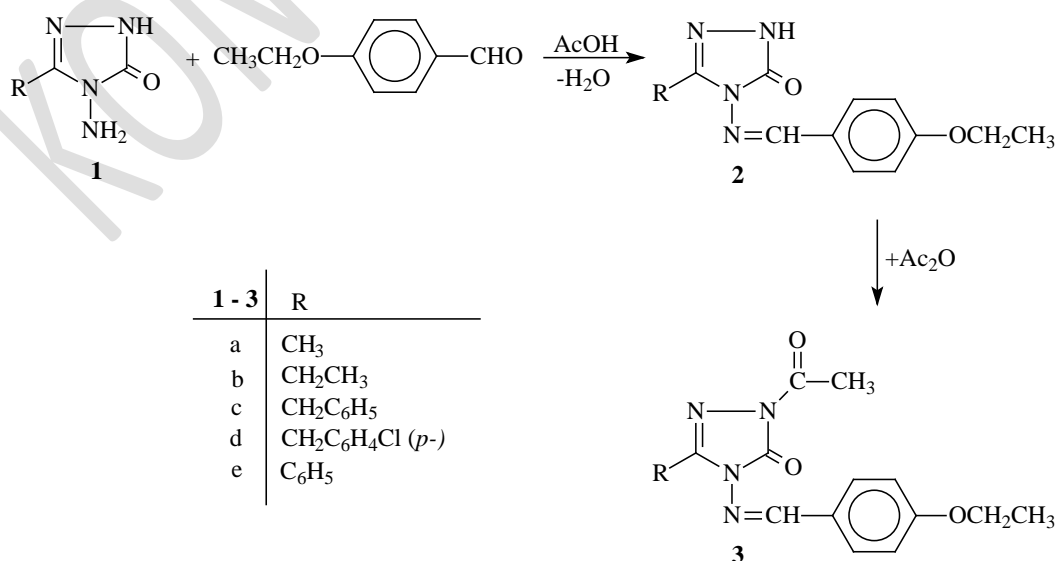
Prof. Dr. Haydar YÜKSEK

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

Antioxidants are extensively studied for their capacity to protect organism and cell from damage that is induced by the oxidative stress. A great deal of research has been devoted to the study of different types of natural and synthetic antioxidant. A large number of heterocyclic compounds containing the 1,2,4-triazole ring, are associated with diverse biological properties such as antioxidant, anti-inflammatory, antimicrobial and antiviral activity. In this regard, it is important to search for and synthesize new classes of compounds that have antioxidant properties. In this study, firstly five novel 1-acetyl-3-alkyl(aryl)-4-(4-ethoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-ones (**3**) were synthesized by the reactions of 3-alkyl(aryl)-4-(4-ethoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-ones (**2**) with acetic anhydride. Compounds **2** were synthesized according to literature. In order to, identify new compounds synthesized in the study spectroscopic methods including IR, ¹H-NMR and ¹³C-NMR were used. The antioxidant properties of the synthesized novel compounds were analyzed and evaluated using three antioxidant assays, including reducing power, free radical scavenging and metal chelating activity. For the measurement of the reductive ability, Fe³⁺-Fe²⁺ transformation was investigated in the presence of compound using by the method of Oyaizu. The hydrogen atoms or electrons donation ability of the synthesized compound was measured by DPPH using the method of Blois. The chelating effect of ferrous ions by the compound was determined according to the method of Dinis. BHT, BHA, EDTA and α-tocopherol were used as reference antioxidant compounds. Furthermore, these new compounds were screened for their anti-microbial activities.

Keywords: 1,2,4-Triazol-5-one, Schiff Base, Synthesis, Antioxidant activity

INVESTIGATION OF SPECTROSCOPIC, GEOMETRIC, ELECTRONIC AND THERMODYNAMIC PROPERTIES OF 3-(*p*-METHOXYBENZYL)-4-(4-ETHOXYBENZYLIDENAMINO)-4,5-DIHYDRO-1*H*-1,2,4-TRIAZOL-5-ONE MOLECULE

Assist. Prof. Dr. Gül KOTAN

Kafkas University, gulkemer@hotmail.com

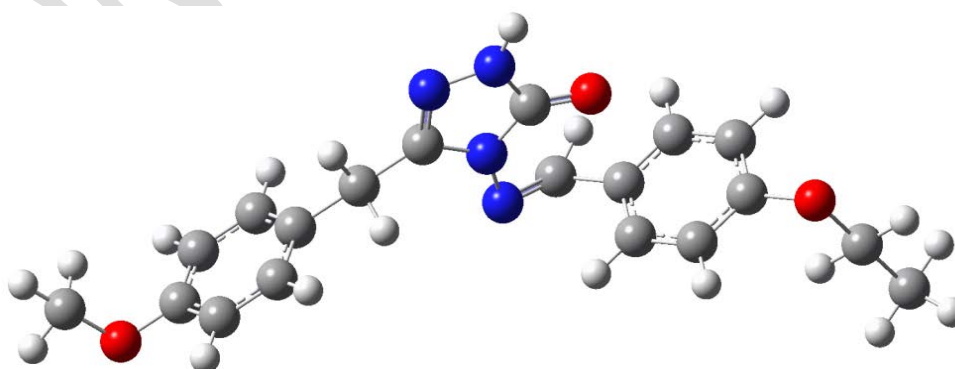
Prof. Dr. Haydar YÜKSEK

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

3-(*p*-Methoxybenzyl)-4-(4-ethoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-one has been optimized using B3LYP/6-31G(d) and HF/6-31G(d) basis sets. Thus, the most stable geometrical conformer of compound was obtained. Proton Nuclear Magnetic Resonance (¹H-NMR) and Carbon-13 Nuclear magnetic Resonance (¹³C-NMR) spectral values according to Gauge-Independent Atomic Orbital (GIAO) method was calculated using Gaussian G09W program package in gas phase and in DMSO solvent. Experimental data obtained from the literature. Theoretical and experimental values were plotted according to $\delta_{exp} = a + b \cdot d$ calc. Theoretical spectral values of molecule were calculated and compared with experimental values. The veda4f program was used in defining Infrared (IR) data. The standard error values were found via the Sigma plot with regression coefficient of a and b constants. The vibrational frequency values of this molecule have been calculated by using 6-31G(d) basis set with DFT and HF methods. Then, these values are multiplied with appropriate adjustment factors. In addition, the thermodynamics properties (entropy S^0 , heat capacity CV^0 and enthalpy H^0), electronic properties (electronegativity (χ), electron affinity (A), global hardness (η), softness (σ), and ionization potential (I), HOMO-LUMO energy), $E_{LUMO} - E_{HOMO}$ energy gap (ΔE_g), geometric properties (bond angles, bond lengths), dipole moments, mulliken atomic charges, total energy of the molecule were calculated with Gaussian 09W program on the computer. Also, the molecular surfaces such as the molecular electrostatic potential (MEP), the total density, the electron density, the electrostatic potential, the electron spin potential (ESP) of the molecule were designated.

Keywords: B3LYP, HF, Veda4f, HOMO-LUMO

The Gaussview structure of the molecule

**SYNTHESIS, CHARACTERIZATION AND ANTIOXIDANT
ACTIVITIES OF NEW 3-ALKYL(ARYL)-4-(4-
ACETOXYBENZYLIDENAMINO) -4,5-DIHYDRO-1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ONES**

Dr. Songül BOY

Kafkas University, songulboy@hotmail.com

Assoc.Prof.Dr. Özlem Gürsoy KOL

Kafkas University, ozlemgursoy@gmail.com

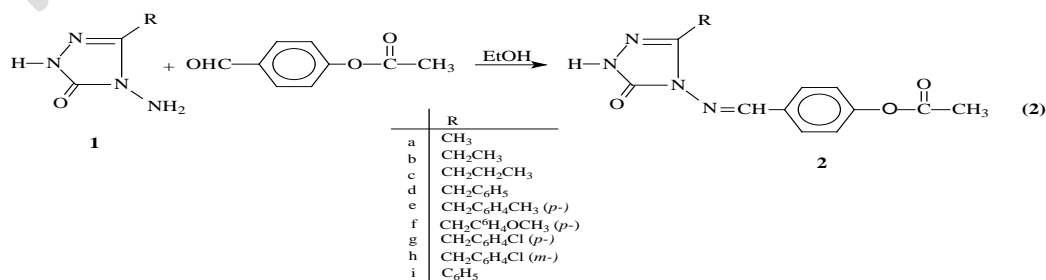
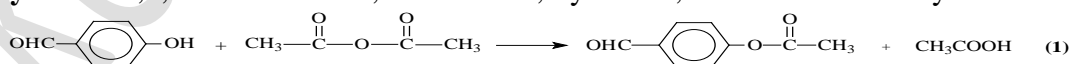
Prof. Dr. Haydar YÜKSEK

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

Triazoles are heterocyclic compounds that contain three nitrogen atoms. 1,2,4-Triazole and 4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one derivatives are reported to possess a broad spectrum of biological activities such as analgesic, antibacterial, antioxidant and antiparasitic properties. Antioxidants have the capacity to protect organisms and cells from damage induced by oxidative stress; therefore, considerable research has been conducted to examine this feature. Natural sources that provide the active components for preventing or reducing the impact of oxidative stress on cells have been used. In this study, nine new 3-alkyl(aryl)-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-ones (2) were synthesized from the reactions of 3-alkyl(aryl)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-ones (1) with 4-acetoxybenzaldehyde, which were obtained the action of 4-hydroxybenzaldehyde with acetic anhydride. The structures of nine new Schiff bases; 3-methyl-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2a), 3-ethyl-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2b), 3-n-propyl-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2c), 3-benzyl-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2d), 3-(p-methylbenzyl)-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-ones (2e), 3-(p-methoxybenzyl)-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2f), 3-(p-chlorobenzyl)-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2g), 3-(m-chlorobenzyl)-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2h), 3-phenyl-4-(4-acetoxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one (2i); were characterized by using, IR, ¹H-NMR and ¹³C-NMR spectral data. In the this part of the study, antioxidant activities of the newly synthesized compounds were screened using different antioxidant methodologies: free radical scavenging activity, reducing power activity and metal chelating activity. All of the compounds showed good metal chelating activities at the lowest concentration.

Keywords: 1,2,4-Triazol-5-one, Schiff Base, Synthesis, Antioxidant activity.

**BUTRALİNİN NAFİON-GRAFENLE MODİFİYE EDİLMİŞ CAMSI KARBON
ELEKTROT (N-G/GCE) KULLANILARAK DİFERANSİYEL
PULSVOLTAMETRİSİ (DPV) YÖNTEMİYLE ELEKTROKİMYASAL
DAVRANIŞININ İNCELENMESİ**

Berna KOÇAK

Tunceli University, bernakocak@munzur.edu.tr

ÖZET

Butralin dinitroanilin grubu bir herbisit olup tütünde kullanılmaktadır [1]. Bu çalışmada, camsı karbon elektrodun modifikasyonu, 5 µl nafion-grafen alınarak elektrot yüzeyine damlatılması yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Butralinin elektrokimyasal çalışmaları nafyon-grafen ile modifiye edilmiş camsı karbon elektrot (N-GR/GCE) kullanılarak, dönüşümlü voltametri ve diferansiyel puls voltametri yöntemiyle yapılmıştır. Elektrolit çözelti olarak pH 7 fosfat tamponu kullanılmıştır (%20 asetonitril). Butralin stok çözeltileri asetonitril içerisinde çözünmüştür. Her deneyden önce modifiye elektrodun stabilitesini sağlamak amacıyla 50 kez dönüşümlü voltametri alınmıştır. Elektrolit çözeltisine butralin ilave edildikten sonra 5 dakika azot gazı geçilerek oksijen gazı uzaklaştırıldıktan sonra deneye başlanmıştır. Dönüşümlü voltametri (CV) ve diferansiyel puls voltametri (DPV) çalışmaları 0 ile -1500 mV potansiyel aralığında gerçekleştirilmiştir. $8,0 \times 10^{-5}$ mmol/ml konsantrasyonundaki butralinin tarama hızı potansiyeli çalışmaları 5 mV/s ile 750 mV/s arasında yapılmıştır. Butralinin elektrot yüzeyindeki davranışının difüzyon ya da adsorpsiyon kontrollü olup olmadığını belirlemek için logv- ip grafikleri butralindeki her iki pik için çizilmiştir. 1. pik için logv-logip grafiğindeki eğim 0,401 ve 2.pik için çizilen logv-logip eğim 0,587 olarak bulunmuştur. Her iki pik akımı için bulunan değer 0,5 daha yakın olduğundan difüzyon kontrollü olduğuna karar verilmiştir. Optimum deney şartları altında, farklı konsantrasyonlarındaki butralinin diferansiyel puls voltamogramları alınarak konsantrasyona karşı pik akımı grafiği çizilmiştir. Bu grafikten yararlanarak butralinin 2.pik akımına göre çalışma aralığı, korelasyon katsayısı gözlenebilme sınırı(LOD) ve tayin edebilme sınırı(LOQ) değerleri hesaplanmıştır. Kalibrasyon doğrusu butralinin 2. pik akımına göre çizildiğinde iki çalışma aralığı görülmüştür. 1. ve 2. çalışma aralıklarının korelasyon katsayısı sırasıyla şöyledir; 0,993; 0,991'dir. 1.çalışma aralığının LOD ve LOQ değeri sırasıyla şöyledir; $9,0 \times 10^{-6}$ M; $3,0 \times 10^{-5}$ M.

Anahtar Kelime: Butralin, Grafen, Voltametri, Nafyon, Dinitroanilin

CEVİZ (*JUGLANS REGIA*) KABUKLARI KULLANILARAK YEŞİL SENTEZ YÖNTEMİ İLE GÜMÜŞ OKSİT (Ag_2O) NANOPARÇACIKLARIN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU

Prof. Dr. Hayrunnisa NADAROĞLU
Atatürk Üniversitesi, hnisa25@atauni.edu.tr

Dr. Aynur BABAGİL
Atatürk Üniversitesi, ababagil25@gmail.com

Prof. Dr. Azize ALAYLI GÜNGÖR
Atatürk Üniversitesi, aalayli@atauni.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada ceviz yeşil kabuklarından, çevre dostu ve hızlı bir yöntem olan yeşil sentez yöntemi kullanılarak, tek basamakta Gümüş nanoparçacıkların (Ag NP) sentezi gerçekleştirilmiştir¹. Gümüş nanoparçacıklar, yoğun olarak çalışılan önemli nano materyallerdendir. Gümüş nanoparçacıkları elektriksel, optik ve biyolojik özelliklere sahiptir ve bu yüzden kataliz, biyosensör, görüntüleme, ilaç verme, nanoaraç üretiminde ve tıp gibi uygulama alanlarında yaygın olarak kullanılmaktadır^{2,3}.

Bu çalışmada, Ceviz (*Juglans regia*) yeşil kabuk özütünün Ag_2O NPlerin biyosentezinde indirgeyici ve stabilize edici ajan kullanılabilirliği araştırılmıştır. Ag_2O NP'lerin sentezi için şartlar(pH, konsantrasyon, sıcaklık vb.) optimize edildikten sonra çeşitli karakterizasyon tekniklerinin yardımıyla Ag_2O NP'ler karakterize edilmiştir. Elde ettiğimiz ceviz kabuklarının su ekstraktı ve 0.1 M $AgNO_3$ ile muamele edilerek Ag_2O nanoparçacıkların sentezlenmesi sağlanmıştır. Yeşil sentez yöntemi ile sentezlenen $AgNO_3$ nanoparçacıkların yapısal morfolojileri, X-ışını kırınım spektroskopisi (XRD), Fourier dönüşümü kızıl ötesi spektroskopisi (FTIR), Taramalı elektron mikroskobu (SEM) ve Yüksek çözünürlüklü elektron mikroskobu (TEM) gibi farklı karakterizasyon teknikleri ile karakterize edilmiştir. Ceviz (*Juglans regia*) yeşil kabukları özütü kullanılarak sentezlenmiş olan Ag_2O NP'lerin SEM görüntülerine göre nanoparçacıkların küre şeklinde olduğu ve 20-50 nm boyutunda oldukları belirlenmiştir. Elde edilen bulgulardan, Ceviz (*Juglans regia*) yeşil kabukları kullanılarak Ag_2O nanoparçacıkların sentezlenmesi ve hazırlanması oldukça kolay, ekonomik ve çevre dostu bir yaklaşım ile gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen araştırma Atatürk Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında FAD-2018- 6321 nolu BAP Projesi tarafından desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil sentez, Ceviz (*Juglans regia*), Gümüş Nanopartiküller

**ŞİRKET YÖNETİMİNE KAYYIM TAYİNİ
(CMK M.133)****Dr. Öğr. Üyesi Cem ŞENOL***Atatürk Üniversitesi, cezadersleri@gmail.com***ÖZET**

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 133. maddesinde, söz konusu maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen suçlardan birine ilişkin ceza muhakemesi sürecinde, hem soruşturma hem de kovuşturma evrelerinde, hakîm veya mahkeme tarafından, söz konusu suçun kayyımın atanacağı şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve ayrıca maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde, söz konusu şirket işlerinin yürütülmesi amacıyla kayyım atanabileceği kabul edilmiştir. Buna göre şirket yönetimine kayyım tayini için şu koşulların varlığı aranmıştır: 1) CMK m.133/4'de katalog şeklinde sayılan suçlardan birisine ilişkin bir ceza yargılamasının var olması, 2) Söz konusu suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu, yani işlenmeye devam ettiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı, 3) Şirket yönetimine kayyım tayin edilmesinin söz konusu suçla ilişkin olarak yürütülen ceza muhakemesi sürecinde maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması. Bu şartların varlığı halinde kayyım tayinine, soruşturma evresinde sulh ceza hâkimi, kovuşturma evresinde ise yargılamayı yürüten mahkeme tarafından karar verilir. Kovuşturma evresinde mahkeme, talep olmaksızın, re'sen kayyım tayin edilebilir. Soruşturma evresinde ise Cumhuriyet savcısının, sulh ceza hâkiminden talepte bulunması gerekir.

Özel bir el koyma türü olan kayyım tayini, şirket yönetiminin, atanacak kayyım vasıtasıyla kontrol edilmesi, böylece şirketin suç işlenmesinde paravan olarak kullanılmasını önlemeye matuf bir tedbirdir. Bu açıdan kanun koyucu atanacak kayyımın sahip olacağı yetkiler bakımından iki farklı kayyımlık öngörmüştür: Onay Kayyımlığı ve Yönetim Kayyımlığı. Bunlardan onay kayyımlığında, şirketin mevcut yönetim kurulu ve müdürleri görevine devam eder. Ancak bunların aldığı kararların hukuken geçerli sayılabilmesi, kayyım olarak atanan kişinin bu kararlara onay vermesine bağlıdır. Yönetim Kayyımlığında ise kayyım, mahkeme veya hakimlikçe kayyım atanması kararı verilen tarihte görevli olan yönetim kurulunun ve müdürlerin yerine atanmakta, bunların yerine geçerek şirketin yönetimini üstlenmektedir. Bu bakımdan yönetim kayyımı, yerine geçtiği mercilerin yetkilerine sahiptir.

Şirket yönetimine atanan gerek onay gerekse de yönetim kayyımı, görev yaptığı süre boyunca TCK'nın uygulanmasında, TCK m.6 gereğince kamu görevlisi sayılır. Ayrıca yaptığı görev karşılığında kendisine ücret ödenir. Sebep olduğu zararlar nedeniyle açılacak tazminat davası ise Devlet'e karşı açılır (CMK m.133/5). Kayyım, gizli soruşturmacı değildir. Bu sebeple devam eden ceza yargılamasına ilişkin delil toplama yetkisi bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şirket Yönetimi, Kayyım Tayini, CMK M.133

İŞ HUKUKU DERSLERİ AÇISINDAN FLIPPED CLASSROOM TEKNİĞİ**Arş. Gör. Ceyhun SERÇEMELİ***Atatürk Üniversitesi, ceyhun.sercemeli@atauni.edu.tr***ÖZET**

Ters yüz edilmiş sınıf yaklaşımı (Flipped Classroom), geleneksel eğitim modelinde uygulanmakta olan okulda ders, evde çalışma uygulamasının, tam tersi yöntemle uygulanması; derslerin evde öğrenilmesi, pratiğe yönelik eğitimin ise okulda verilmesi anlayışına dayanan eğitim modelinin esas alındığı, pratik ve uygulamaya yönelik eksikliğin giderilmesi amacının bulunduğu bir yaklaşımdır.

Günümüzde Hukuk Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi gibi birçok fakültenin ve birçok bölümün müfredatında önemli yeri bulunan iş hukuku dersleri, daha çok mevzuata dayalı bir yapı içerisinde işlenmekte ve mahkeme içtihatlarına da derslerde yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca uygulamaya yönelik örnekler yer verilmesi de dersin öğrenilebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Öte yandan ders saatlerinin sınırlı olması nedeniyle, teorik eğitimin yanında uygulamaya yönelik örnekler yer verilmesi, mahkeme içtihatlarının derslerde işlenmesi, teorik eğitime nazaran daha sınırlı sürelerle mümkün olabilmektedir. Bu durum, uygulamaya yönelik geniş kapsamlı içeriğe sahip olan iş hukukunun daha çok teorik yönüyle öğrenilmesine neden olmakta, pratik kısmının ise nispeten eksik kalmasına sebep olabilmektedir. Söz konusu pratik eksikliğinin ters yüz edilmiş sınıf (flipped classroom) tekniğiyle giderilebileceği düşünülmektedir. Ters yüz edilmiş sınıf yaklaşımının iş hukuku derslerinde uygulanması, etkinliğin ve verimliliğin artırılması açısından da faydalı olabilecektir.

Bu çalışmanın amacı, yenilikçi ve farklı bir eğitim modeli olan ters yüz edilmiş sınıf (flipped classroom) tekniğinin faydalı ve zararlı yönleri de göz önüne alınarak, iş hukuku derslerinde uygulanabilirliğinin araştırılmasıdır. Çalışmada öncelikle, ters yüz edilmiş sınıf (flipped classroom) tekniğine değinilecek, literatürde söz konusu tekniğin faydalı ve zararlı olabileceği ifade edilen yönleri üzerinde durulacak, ardından iş hukuku derslerinin kapsamı üzerinde durulacak ve özellikle uygulamaya yönelik yapısı araştırılacaktır. Nihayetinde ters yüz edilmiş sınıf (flipped classroom) tekniğinin iş hukuku derslerinde uygulanabilirliği üzerine değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Flipped Classroom, Ters Yüz Edilmiş Sınıf, İş Hukuku

**FARKLI PERSPEKTİFLERLE HUKUKUN İKTİSADİ ANALİZİ VE İŞ
HUKUKU****Arş. Gör. Ceyhun SERÇEMELİ***Atatürk Üniversitesi, ceyhun.sercemeli@atauni.edu.tr***ÖZET**

Hukuk ve ekonomi kurumlarına disiplinler arası yaklaşımın bir yansıması niteliğindeki hukukun iktisadi analizi, sağlıklı bir ekonomik ortamın ve etkin bir hukuk sisteminin sağlanabilmesi için hukuki normların belirlenmesinde mikro iktisat araçlarının kullanılmasına ilişkin bir yaklaşımdır. Hukuki kural ve kurumların ekonomi üzerinde önemli etkilerinin bulunduğu, piyasanın işleyişi üzerinde temel belirleyiciler arasında yer aldığı bilinen bir gerçektir.

Etkin bir piyasa ortamının oluşması, rekabet ortamının tekelleşmeye yol açmayacak şekilde düzenlenmesi, ekonomik refahın sağlanması vb. birçok iktisadi durum açısından hukuki norm ve kurumların temel belirleyiciler arasında yer aldığı çeşitli araştırmalarda ileri sürülmektedir. Söz konusu durumlar göz önüne alındığında, yasal düzenlemeler yapılırken ve bir takım hukuki adımlar atılırken hukukun iktisadi analizinin yapılması, etkinliğin ve verimliliğin sağlanması ve ekonomik düzenin korunması açısından faydalı olabilmektedir. Öyle ki, ABD’de 1933 tarihli Glass-Steagall yasasındaki değişmelerin 2007 Küresel Finansal Krizinin oluşumuna neden olan faktörler arasında yer aldığı çeşitli araştırmalarda ifade edilmektedir.

Hukukun iktisadi analizi, hukukun farklı alanlarında kullanılan bir yaklaşımdır. Bu açıdan bakıldığında hukuki yapıdaki değişmelerin ekonominin performansı üzerinde belirli etkilere neden olabileceği ifade edilmektedir. İş hukuku açısından konuya bakıldığında ise özellikle tazminata ilişkin düzenlemelerin, ekonomiye çeşitli yansımalarının olabileceği dikkat çekmektedir. Bu noktada kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti vb. iktisadi nitelikli iş hukukuna ilişkin düzenlemeler açısından hukukun iktisadi analizinin yapılması, piyasada etkinliğin ve verimliliğin sağlanması için önem arz etmektedir.

Bu çalışmada öncelikle farklı perspektiflerle ve çeşitli hukuk dalları açısından hukukun iktisadi analizi kavramı açıklanacak, Glass-Steagall yasası örneğinden hareketle piyasada etkinliğin ve refahın sağlanması açısından konunun önemi üzerinde durulacaktır. Ardından iş hukuku disiplininin iktisadi kurumlarına kısa bir bakış yapılacak ve özellikle tazminata ilişkin boyutlarıyla iş hukuku açısından hukukun iktisadi analizinin önemi üzerine değerlendirmede bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, İktisat, Ekonomi, Tazminat, İş Hukuku

**İŞVERENİN İŞ SÖZLEŞMESİNİN VEYA İŞ İLİŞKİSİNİN KOŞULLARI
HAKKINDA BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜNE DAİR 1991 TARİHLİ VE
91/533/AET SAYILI AVRUPA BİRLİĞİ DİREKTİFİ VE BU DİREKTİFİN TÜRK İŞ
HUKUKUNA ETKİSİ**

Dr. Öğr. Üyesi Nihat Seyhun ALP
Atatürk Üniversitesi, nihatseyhunalp@gmail.com

ÖZET

Avrupa devletlerinin tarihi süreç içinde yaşadığı sorunların tekrarlanmasını önleyebilmek amacıyla, Avrupa’da ekonomik ve siyasal yönden bütünlük arz eden bir yapının oluşturulması düşünülmüştür. Bu amaçla bazı Avrupa devletlerince hazırlanıp onaylanan ve daha sonra birçok Avrupa devletinin katıldığı belirli hukuki metinlerle Avrupa Birliğinin temelleri atılmıştır. Söz konusu metinler kurucu anlaşmalar başlığı altında ele alınmaktadır ve Birlik Hukukunun asli kaynaklarını teşkil etmektedirler. 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Anlaşması ile Avrupa Birliği Kurucu Anlaşması ve Avrupa Birliğinin İşleyişine Dair Anlaşma (ABİDA) olmak üzere iki kurucu anlaşma ortaya çıkmıştır.

Birlik hukukunun tali kaynakları arasından en önemlisi direktiflerdir. Her üye devlet direktifle ulaşılması gereken sonuçlarla bağlıdır. Kabul edilmiş bir direktifin üye devletlerde uygulanabilmesi için her üye devletin gerekli tasarruf işlemlerini yapması şarttır. Bazı direktifler Birlik içinde kabul edilmiş olan çerçeve anlaşmaların yürürlüğe girmesini sağlamaya yöneliktir. Direktif ile yürürlüğe girmiş bir düzenlemeye aykırı iç hukuk düzenlemesi hiçbir şekilde uygulanamaz.

Avrupa Birliği’nde, bir çalışanın taraf olduğu iş sözleşmesi veya iş ilişkisi sebebiyle tâbi olacağı çalışma koşulları hakkında bilgi edinmesini sağlamak için, İşverenin İş Sözleşmesinin veya İş İlişkisinin Koşulları Hakkında Bilgi Verme Yükümlülüğüne Dair 1991 tarihli ve 91/533/AET sayılı Direktif (91/533/AET sayılı Direktif) yürürlüğe girmiştir. Özellikle belirtilmesinde fayda bulduğumuz husus şu ki, 91/533/AET sayılı Direktif ne sözleşme yapma hürriyetiyle ne de çalışan ile işveren arasındaki hukuki ilişkinin içeriğiyle ilgilidir.

91/533/AET sayılı Direktif’in kabulüyle, işveren tarafın iş sözleşmesi hakkında çalışana karşı yerine getirmek zorunda olduğu bildirim yükümlülüğü Birlik Hukuku bünyesinde düzenlenmiştir. Böylece, çalışma şartları hakkında eksik bilgi verilmesinin iş gücünün hareketliliğini engellemesi önlenmek istenmiştir. Şayet bilgi verme yükümlülüğü etkin bir şekilde işleyecek olursa, Birlik piyasasının daha şeffaf hâle gelmesi sağlanabilecektir.

91/533/AET sayılı Direktif, 2003 yılında kabul edilen 4857 sayılı İş Kanunumuza da etkisi bulunmaktadır. Zaten 4857 sayılı İş Kanunumuz, Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna uyumlaştırılması sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşverenin Bilgilendirme Yükümlülüğü, 91/533/AET sayılı Direktif, İş Sözleşmesinin Koşulları, İş İlişkisinin Koşulları

**BAZI ÜLKE UYGULAMALARI İŞİĞİNDA BİREYSEL BAŞVURU YOLUNUN
KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ**

A COMPARATIVE ANALYSIS OF INDIVIDUAL APPLICATION REMEDY IN
THE LIGHT OF SOME COUNTRY PRACTICES

Öğr. Gör. Seyithan KAYA

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, skaya@erzincan.edu.tr

Araş. Gör. Felemez GÜNEŞ

Atatürk Üniversitesi, felemez.gunes@atauni.edu.tr

ÖZET

Temel hak ve hürriyetleri, bireye nazaran daha güçlü konumda olan devlete ve devletin kamu gücüne dayanılarak yapılan işlem ve eylemlerine karşı korumak esastır. Bu bağlamda tarihi süreçte bireyi kamu gücüne karşı daha iyi korumanın yolları araştırılmış ve bundan sonra da araştırılmaya ve geliştirilmeye devam edilecektir. Bu süreç, insanlık devam ettikçe devam edecektir. Bu gelişmenin, bireyin demokratik bilincinin gelişmesi ile paralel olarak devam edeceği de aşikârdır. Bunun için de devletin, hukuka uygun hareket etmesinin gerekliliği hep tartışılmış ve nihayetinde bu doğrultuda hukuk devleti ilkesi kabul edilmiştir. Bilindiği üzere hukuk devleti ilkesinin temel amacı, devletin hukuka uygun hareket etmesini sağlamak ve kamu gücünün eylem ve işlemlerini yargı denetimine tabi kılmaktır. Zira ancak bu sayede devlet gücüne karşı daha zayıf konumda olan birey korunmuş olacaktır. Hukuk devleti ilkesi, bireylerin temel hak ve hürriyetlerini koruması bakımından süreklilik gösteren etkili bir ilkedir. Bununla beraber insan hak ve hürriyetlerini korumaya yönelik daha etkili başka hak arama yolları da aranmaya devam edilmiştir. Bu manada bireylerin doğrudan Anayasa Mahkemesine başvurarak gerçekleştirdikleri bireysel başvuru yolu, temel hak ve hürriyetleri iç hukukta korumanın en etkin ve güvenilir yollardan biridir. Bu yolla bireylerin temel hak ve hürriyetleri anayasa yargısı tarafından güvence altına alınması sağlanmıştır. Bu şekilde temel hak ve hürriyetler içi hukukta en üst düzeyde korunma yolları arasına alınmıştır. Temel hak ve hürriyetlerin etkili bir biçimde korunmasının ve uygulanmasının en etkili iç hukuk yolu olan bireysel başvuru, Türkiye’de uzun süre tartışılmıştır. Nihai olarak bireysel başvuru, Anayasanın, Anayasa Mahkemesi’nin görev ve yetkilerini düzenleyen 148. maddesine, 07/05/2010 tarihli ve 5982 sayılı Anayasa Değişikliği Hakkında Kanun’un 18. maddesi ile üç fıkranın eklenmesiyle Anayasamızdaki yerini almıştır. Bu düzenlemeye göre Anayasa, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Türkiye’nin taraf olduğu AİHS Ek Protokolleri ile güvence altına alınmış olan temel hak ve hürriyetlerinden herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edilmesi durumunda, ihlale maruz kala kişi, ihlalin giderilmesi için Anayasa Mahkemesi’ne doğrudan bireysel başvuru yapabilir. İhlale maruz kalan/hakkı ihlal edilen bireyin, kamu gücüne veya hukuken daha güçlü konumda olan idareye karşı hukuken korunabilmesi için, hakkı ihlal edilenin doğrudan anayasa yargısının kapsamına alınması ile daha iyi korunabilmektedir. Bireysel başvuru kurumu Ülkemizde kabul edilene kadar, Anayasa Yargısı sistemimizde böyle bir hukuksal koruma mekanizma yoktu. Anayasa

Yargısı'nın bu eksikliği, bireylerin Anayasa Mahkemesi'nden doğrudan hukuki koruma talebinde bulunmalarına imkan veren bireysel başvuru kurumuyla giderilmiştir.

Bireysel başvuru yolu Almanya ve İspanya'da geniş bir biçimde uygulanmaktadır. Bireysel başvuru kurumunun uygulamaya yönelik en iyi örnekleri Almanya ve İspanya'da görülmekle beraber Avusturya, İsviçre, Meksika, Slovakya, Slovenya, Makedonya, Rusya, Çek Cumhuriyeti ve İsviçre de farklı biçimlerde de olsa bu kurumu kabul etmiş ve değişik biçimlerde uygulanmaktadır. Bu çalışmada bireysel başvuru yolu, Federal Almanya, İspanya, Avusturya, Meksika ve Güney Kore uygulamaları ile karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Başvuru, Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, temel hak ve hürriyetler, hukuk devleti.

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME IŞIĞINDA ÇOCUKLARIN SOSYAL MEDYADAKİ MAHREMİYET HAKLARI

Arş. Gör. Ceyhun SERÇEMELİ

Atatürk Üniversitesi, *ceyhun.sercemeli@atauni.edu.tr*

ÖZET

Günümüz sosyal hayatının vazgeçilemeyen unsurları arasında yer almaya başlayan sosyal medya araçları, kontrolsüz kullanıldığında bir takım problemleri de beraberinde getirebilmektedir. Bu problemlerden birisi de çocukların sosyal medyadaki mahremiyet haklarının ihlal edilmesidir.

Sosyal medya araçlarının kullanım oranları, her geçen gün yükselmektedir. Öyle ki, günümüzde insanlar güne sosyal medya hesaplarını kontrol ederek başlamakta, gün içerisinde de sosyal medyaya bağımlı olarak yaşamaktadırlar. Söz konusu bağımlılığın ileri boyutlara ulaşması durumunda ise, yaşanan gelişmeleri kaçırma korkusu olarak bilinen fomo ve cep telefonundan uzak kalma korkusu olarak adlandırılan nomofobi gibi çeşitli psikolojik sorunlar dahi yaşanabilmektedir. Söz konusu yanlış kullanımın bilinçsiz ebeveynler ve yetişkinler tarafından çocuklara da olumsuz yansımaları olabilmekte, çocukların mahremiyet hakları sosyal medya araçları vasıtasıyla ihlal edilebilmektedir. Günümüzde birçok sosyal medya platformunda çocukların özel hayat alanına giren fotoğraflar ebeveynleri tarafından paylaşılabilir, yine çocuklar adına sosyal medya hesapları açılarak mahremiyet hakları ihlal edilebilmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiş bulunan “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme” çocukların temel haklarının tanındığı sözleşmedir. Bu sözleşme dünyada en çok ülke tarafından kabul edilmiş sözleşme olma özelliğiyle dikkat çekmektedir. 193 ülke tarafından imzalanan sözleşme, taraf devletleri bağlayıcı niteliğe sahiptir. Bir önsöz, üç kısım ve 54 maddeden oluşan Çocuk Haklarına Dair Sözleşmede ilgili kurallar üç kısma ayrılarak düzenlenmiştir. Sözleşmede hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahalede bulunulamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamayacağı, çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkının bulunduğu hüküm altına alınmıştır.

Çalışmada öncelikle “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme” ışığında özellikle çocukların mahremiyet alanına ilişkin hakları üzerinde durulacak, sosyal medyadaki mahremiyet ihlallerine değinilecek ve bilinçsiz sosyal medya kullanımına bağlı olarak gerçekleşen mahremiyet ihlallerinin olası hukuki sonuçları üzerine değerlendirilmede bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları, Sözleşme, Sosyal Medya, Hukuk

**YARGI KARARLARI IŞIĞINDA BOŞANAN KADININ KENDİ SOYADINI
VELAYETİ ALTINDAKİ ÇOCUĞA VERME HAKKI**

Dr. Öğr. Üyesi H. Kübra ERCOŞKUN ŞENOL
Atatürk Üniversitesi, kubra.ercoskun@atauni.edu.tr

ÖZET

Türk Hukukunda evlenince kocasının soyadını almak zorunda olan kadın, boşanınca da kural olarak, kocasının soyadını terketmek zorundadır. Babalarına soybağı ile bağlı olan çocukların babalarının soyadını taşımaları da hem bir hak hem de bir yükümlülüktür. Bu düzenlemeler, boşanma halinde, anne ile boşanmayla sona eren evlilikten dünyaya gelen çocuğun (veya çocukların) farklı soyadları taşımalarına neden olmaktadır. Özellikle çocuğun velayetinin anneye verildiği hallerde anne; çocuğun bakımından, eğitiminden, korunmasından, mallarının yönetiminden ve hukuki işlemlerde temsilinden tek başına sorumlu olduğundan; annenin ve çocuğun farklı soyadları taşımaları bazı zorluklara neden olmaktadır. Bu nedenle boşandığı için soyadı değişen bazı kadınların, kendi soyadlarını boşanmayla sonlanan evliliklerinden dünyaya gelmiş olup da velayeti kendilerine verilen ve babalarının soyadını taşıyan çocuklarına vermeyi talep ettikleri görülmektedir. Yargıtay'ın çeşitli daireleri ve Hukuk Genel Kurulu, istikrarlı bir biçimde annenin böyle bir hakka sahip olmadığı yönünde kararlar verirken, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi ilk kez 9 Nisan 2018 tarihinde aksi yönde bir karar vermiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin bu kararının esas dayanağının, Anayasa Mahkemesinin bu hususta bireysel başvuru kapsamında verdiği kararlar olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu hakkın varlığını veya yokluğunu toptan kabul eden ya da reddeden tüm Yargıtay kararlarında aksıyan yönler mevcuttur. Zira bu kararlarda olay, olması gerektiği gibi, yasal temsilci sıfatını haiz annenin somut olayda çocuğun soyadının değiştirilmesini talep etmeye yetkili olup olmadığı yönünden değil, velayet hakkının sahibine velayeti altındaki çocuğun soyadını değiştirme yetkisi verip vermediği yönünden ele alınmaktadır. Anayasa Mahkemesi ise olayı hem velayet hakkının kapsamı hem de kadın-erkek eşitliği bakımından ele alarak, olaya çok farklı bir boyut kazandırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Soyadı, Kadının Soyadı, Çocuğun Soyadı, Aile Soyadı, Soyadının Değiştirilmesi, Velayet Hakkı

**BİREYSEL İHTİYAÇ KREDİSİNE DESTEK,
YENİ BİR İSLAMİ FİNANSMAN MODELİ OLARAK; İHVAN****Dr. Öğr. Üyesi Yavuz TÜRKAN***Bingöl Üniversitesi, yturkan@bingol.edu.tr***Öğr. Gör. Ethem KILIÇ***Bingöl Üniversitesi, ekalic@bingol.edu.tr***Öğr. Gör. Mahmut UÇAKTÜRK***Bingöl Üniversitesi, mucakturk@bingol.edu.tr***ÖZET**

İhtiyaçların sınırsız olduğu ancak günümüzde bu ihtiyaçların katlanarak arttığı apaçık bir gerçektir. İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için paraya gereksinim duymakta ve ömürlerini de bu parayı kazanmak için harcamaktadırlar. Zamanın hızla akıp gittiği günümüzde insanoğlu ihtiyaçlarını biran önce karşılamak amacıyla banka kapılarında kuyruklar oluşturmaktadır. Ancak bankalardan alınan bu krediler ihtiyaç sahiplerini yıpratmakta bazen çıkmaz yollara sürükleyebilmektedir. İnsanları özellikle Müslümanları bu ağır yükler altından çıkarmak ve ihtiyaçlarını daha mukni ve makul yollarla çözmek amacıyla İhvan Modeli ortaya konmuştur.

İhvan Modeli ile; ihtiyaç sahibi bireyler ile küçük işletmelerin finansman ihtiyaçlarının karz-ı hasen yoluyla giderilmesi amaçlanmaktadır. Bu modelde bireysel krediye ihtiyaç duyan müşterilere 100 gr ile 1.000 gr arasında altın borç verilerek, bu borcun 24 ay vadeli bir şekilde geri alınması planlanmaktadır. Peygamber efendimiz (S.A.V.) altının altınla mübadelesinin eşit olmak şartıyla uygun olduğunu ayrıca ihtiyaç sahiplerine borç verilmesinin çok faziletli ve mühim bir amel olduğunu bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır: “Mîrâc Gecesi’nde cennetin kapısı üzerinde şu ibârenin yazılı olduğunu gördüm: “Sadaka on misliyle, borç vermek ise on sekiz misliyle mükâfatlandırılacaktır.”(İbn-i Mâce, Sadakât, 19). Çalışmada yatırımcılardan, devletten, bağışlardan ve kredi kullanıcılarından toplanılacak fonların, belirli şekil şartlarını taşıyan ihtiyaç sahiplerine altın olarak borç verilmesinin finansal açıdan uygun olacağı İhvan Modeliyle ortaya konulmuştur. Bankaların uygulayacağı İhvan Modeli işlemleri ile alış ve satış kurundan gelir elde edeceği düşünülmektedir. İhvan modelinde ihtiyaç kredileri satış kuru üzerinden müşteriye sunulacaktır. Geri ödemeler alış kuru üzerinden yapılarak hem bankalar getiri sağlayacak hem de ihtiyaç sahibi bireyler faizsiz bir şekilde ihtiyaçlarını gidermiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslami Finans, İhtiyaç Kredisi, İhvan, Karz-ı Hasen

**İTTİHADI İSLAMA GİDEN DİJİTAL YOL,
BLOCKCHAIN TABANLI İSLAMİCOİN (İ-COİN)****Dr. Öğr. Üyesi Yavuz TÜRKAN***Bingöl Üniversitesi, yturkan@bingol.edu.tr***Muhammed YAŞAR***Bingöl Üniversitesi, M.yasar.7@hotmail.com***ÖZET**

Kusursuz işleyen dünyamızda, mükemmel yaratılan varlıklar kendilerine mahsus dilleriyle bu kâinatın yaratıcını bizlere tarif etmektedir. Ancak yaratıcının sıfatlarına bakış tarzı farklı dinlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Son din ise peygamber efendimiz Hz. Muhammet (S.A.V.) gönderilen İslam dinidir. Dünyada şuanda yaklaşık 1,8 milyar Müslüman yaşamakta ve 63 ülkenin nüfusunun büyük bölümünün Müslüman olduğu ya da resmi dininin İslamiyet olduğu belirtilmektedir. Bu İslam ülkelerinden birçoğu siyasi ve ekonomik anlamda birçok sıkıntı yaşamaktadır. Çalışmamızın esas amacını İslam ülkelerinde yaşanan bu sıkıntıları ortadan kaldırarak ekonomik özgürlükle birlikte, İslam ülkelerini bir araya ve omuz omuza getirmektedir. Çalışmada bu birlikteliği sağlamak amacıyla İslam İşbirliği Teşkilatına üye 57 İslam ülkesinin birlikte hareket edeceği ortak bir blockchain tabanlı sanal paranın ortaya konulması amaçlanmaktadır. Blockchain tabanlı oluşturulması düşünülen İslamicoin (İ-Coin) ile gelişmiş ülkelerin ekonomik baskıları azaltılarak İslam ülkelerinin bir araya gelmesi planlanmaktadır. Çalışmada sanal paraların fihhi açıdan uygun olabilmesi amacıyla kurumsal temellere oturtulup güvenilirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Öncelikle İslam İşbirliği Teşkilatına üye ülkelerce alt komisyon oluşturulacak, daha sonra İ-Coin'i kullanmayı düşünen ülkelerce ortak merkez bankası kurulacaktır. İ-Coin'in dağıtımını altına endeksli olarak gerçekleştirilecektir. Veri madenciliğini sağlamak amacıyla komisyonca belirlenecek belli ülkelerce alt merkez bankaları oluşturulacak ve verilerin güvenli ortamda muhafazası sağlanacaktır. İ-Coin'ler blockchain tabanında uygulanmaya başlanarak toplumun kullanımına sunulacaktır. İthalat, ihracat ve İslam ülkeleri arasında yapılacak işlemler ile rezerv paralar İ-Coin'e dayandırılarak ortak bir para sistemi oluşturulmuş olunacaktır. Böylece yabancı paraların İslam ülkeleri üzerindeki ekonomik baskıları ortadan kaldırılacaktır. Bunun sonucu olarak parasal anlamda sağlanacak birliktelik İslam ülkelerini de bir araya getirip İttihad-ı İslam'ın oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: İttihad-ı İslam, Sanal Paralar, Blockchain, İ-Coin

DÜNYADAKİ ÇAY ÜRETİMİ YAPAN ÜLKELER ARASINDAKİ ÇAY ÜRETİM MİKTARLARININ DEĞİŞİM İLİŞKİLERİNİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ**Prof. Dr. Mehmet ŞAHİN***Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, mehmet.sahin@erdogan.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BATI***Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, mehmet.bati@erdogan.edu.tr***ÖZET**

Dünyada çay üretimi yapan ülkelerin arasında toplam çay üretim miktarları bakımından ilişkiler disiplinler arası istatistik fizik yöntemler kullanılarak çalışılmıştır. Bu makalede hiyerarşik yapı yöntemlerinden en küçük örten ağaç ve hiyerarşik ağaçlar kullanılarak son elli yıllık dönemde dünyada çay üretimi yapan ülkeler ve Türkiye'nin bu ülkelerle çay üretim miktarının değişimi bakımından ilişkileri, yani kümelenme yapıları incelenmiştir. Böylece çay üretiminin yıllara göre değişimi bakımından ülke ilişkileri analiz edilmiştir. Çay üretimi yapan ülkelerin en çok çay üretimi yapılan bölgelerinin toplam yağış ve sıcaklık bakımından ilişkileri de aynı yöntem kullanılarak araştırılmıştır. Böylece çay üretim miktarının değişimi ve iklimsel değişimler arasındaki ilişkilerde açık olarak elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar çay üretimi konusu üzerinde yapılan çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır. İstatistiksel sınıflandırma yöntemi olarak en küçük örten ağaç ve hiyerarşik ağaç yöntemlerinin bu alanda da kullanışlı bir araç olduğu literatürdeki sonuçlardan ve ülkelerin üretim ve ithalatındaki değişimlerin aynı grupta yer alan ülkeler için aynı olmasından ötürü görülmüştür. En küçük örten ağaç grafiği incelendiğinde üç ve üçten fazla bağ yaptığından Türkiye, Endonezya, Kenya ve Malavi oluşan kümelerin merkezlerini oluşturduğu görülmüştür. Türkiye'nin merkezde bulunduğu grupta yer alan Vietnam, Arjantin ve Endonezya, Kenya'nın merkezini oluşturduğu gruba bağlıdır. Hiyerarşik yapılar bakıldığında üç temel küme olduğu görülmüştür. Bu grafiklerde en çok ilişkili olanlar ilk küme için Endonezya, Japonya, İran ve Kenya, ikinci küme için Çin ve Hindistan, üçüncü kümede ise Vietnam, Uganda ve Türkiye olduğu görülmüştür. Bu yöntemlerin kullanılmasıyla çok karmaşık ilişkiler basitleştirilmiş bir küme yapısı olarak elde edilip incelememize olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: En küçük örten ağaç, Hiyerarşik ağaç, Çay üretimi

TÜRKİYE’DE TÜTÜN KULLANIMINI ETKİLEYEN TEMEL FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ: KÜRESEL YETİŞKİN TÜTÜN ARAŞTIRMASI ÖRNEĞİ**Doç. Dr. Ömer ALKAN***Atatürk Üniversitesi, oalkan@atauni.edu.tr***Uzman Özge GENÇER***Erzurum Teknik Üniversitesi, ozge.gencer@erzurum.edu.tr***Ayşenur DEMİR***Atatürk Üniversitesi, asenurr@windowslive.com.tr***ÖZET**

Tütün kullanımı, önlenebilir ölüm ve hastalıkların önde gelen nedenlerindedir. Tütün ürünleri kullanımı akciğer kanseri, kardiyovasküler hastalıklar ve solunum sistemi hastalıkları gibi önemli hastalıkların oluşmasına zemin hazırlayan bir risk faktörüdür. Bu riskler sadece kullanan kişi için değil, dumana maruz kalan pasif içici için de risk oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki 15 yaş ve üzeri bireylerin tütün kullanımını etkileyen demografik, sosyo-ekonomik ve çevresel faktörleri belirlemektir. Araştırmanın örnekleme çerçevesi Türkiye’deki 15 yaş ve üzeri bireylerdir. Araştırmadaki veri seti, TÜİK tarafından 2008 ve 2012 yıllarında yapılan Küresel Yetişkin Tütün Araştırması anketinden elde edilen yatay-kesit verileridir. Anket 2008 yılında (15+) 9030 birey, 2012’de (15+) 9851 birey olmak üzere toplamda 18881 (15+) bireye uygulanmıştır. Türkiye’deki 15 yaş ve üzeri bireylerin tütün kullanımını etkileyen temel faktörleri belirlemek için sıralı lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Bağımlı değişkene ait kategoriler ikiden fazla ve doğal bir sıralamaya sahip olduğu zaman sıralı lojistik regresyon analizi kullanılır. Gerekli varsayımların sağlanması halinde sıralı (ordinal) değişkenler, nominal değişkenlere göre daha fazla bilgi içerdiğinden multinomial lojistik ve binary lojistik regresyondan avantajlıdır. Küresel Yetişkin Tütün Araştırması verilerine göre anketin yapıldığı dönem itibariyle bireylerin %23,8’i her gün ve %3,3’ü ise ara sıra tütün kullanmaktadır. Bu çalışmada bireylerin %53,7’sinin erkek olduğu, %50,3’nün kentlerde ikamet ettiği, %19,4’ünün bir okul bitirmediği, %42,2’sinin ilköğretim mezunu olduğu, %13,9’unun ilköğretim mezunu olduğu, %15’inin lise ve %9,4’ünün ise üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Bireylerin son 12 ay içindeki iş gücü durumuna bakıldığında, %14,2’sinin kamuda, %17,1’inin özel sektörde, %9,3’ünün kendi işinde çalıştığı, %11,9’unun emekli olduğu tespit edilmiş olup, %46,4’ünün ise diğer grubunda (işsiz, öğrenci, ev işleri ile meşgul) yer aldığı görülmüştür. Bireylerin yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, %13,3’ünün 15-24, %42’sinin 25-44, %30,2’sinin 45-64 ve %14,5’inin ise 65+ yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tütün kullanımı, Sıralı lojistik regresyon, Küresel Yetişkin Tütün Araştırması

**TÜRKİYE’DE KADINLARIN TÜTÜN DUMANINA MARUZ KALMASINDA
ETKİLİ OLAN RİSKLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ****Doç. Dr. Ömer ALKAN***Atatürk Üniversitesi, oalkan@atauni.edu.tr***Şeyda ÜNVER***Atatürk Üniversitesi, unverseyda@hotmail.com.tr***ÖZET**

Pasif içicilik, sigara içmeyen kişilerin, başka kişilerin sigara içmesinden ötürü istemsiz olarak sigara dumanına maruz kalmasını ifade etmektedir. Sigaradan çıkan dumanda bulunan kimyasal maddelerin kırk kadarı kanserojendir. Bu kimyasal karışımlar, sigara içenin çevreye saldığı dumanda, içine çektiği dumandan çok daha fazla bulunur. Çocukları %40, sigara içmeyen erişkinleri ise %34 oranında etkileyen pasif içicilik, dünya çapında oldukça önemli bir problemdir. ve her yıl dünya çapında 603.000 ölüme neden olmakta ve bunun önemli bir kısmını solunum enfeksiyonları, iskemik kalp hastalığı, astım ve akciğer kanseri oluşturmaktadır. Literatürde pasif içicilik yerine farklı tanımlamalar da kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları yan akım dumanı maruziyeti, çevresel sigara dumanı ve gönüllü olmayan içiciliktir. Ayrıca ikinci el sigara dumanı (İESD) maruziyeti tanımlaması da tercih edilmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki 15 yaş ve üzeri kadınların tütün dumanına maruz kalmasında etkili olabilecek demografik ve sosyo-ekonomik faktörleri belirlemektir. Araştırmanın örnekleme çerçevesi Türkiye’deki 15 yaş ve üzeri kadınlardır. Araştırmadaki veri seti, TÜİK tarafından 2016 yılında yapılan Türkiye Sağlık Araştırması anketinden elde edilen yatay-kesit verileridir. Türkiye’deki 15 yaş ve üzeri kadınların tütün dumanına maruz kalmasını etkileyen temel faktörleri belirlemek için multinomial probit regresyon analizi kullanılmıştır. Türkiye Sağlık Araştırması verilerine göre anketin yapıldığı dönem itibarıyla kadınların %77’sinin hiç/hemen hemen hiç tütün dumanına maruz kalmadığı, %13,2’sinin günde bir saatten az ve %9,7’sinin ise günde bir saatten fazla tütün dumanına maruz kaldıkları belirlenmiştir. Bu çalışmada kadınların %11,2’sinin alkol kullandığı ve %%78,5’inin ise bir işte çalışmadığı tespit edilmiştir. Kadınların %34,7’sinin ilkökul mezunu olduğu, %67,8’nin evli olduğu, %27,1’inin 1265-1814 TL arasında gelire sahip olduğu, %14,6’sının sağlık durumunun kötü/çok kötü olduğu ve %20,2’sinin 35-44 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya en fazla katılımın TR9 bölgesinden olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Tütün maruz kalma, Multinomial probit regresyon, Türkiye Sağlık Araştırması

TÜRKİYE’DE İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE AKTİF İSTİHDAMIN ROLÜ VE ETKİNLİĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Yener ALTUN
Dr. Öğr. Üyesi Şakir İŞLEYEN
Çetin GÖRÜR

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, yeneraltun@yyu.edu.tr

ÖZET

Günümüzde birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de işsizlik ve istihdamın yapısı, ekonomik gelişmişlik ve sosyal kalkınma açısından en önemli göstergelerden biridir. İşsizlik, çalışma gücüne sahip, üretimin temelini oluşturan ve toplumların en değerli kaynağı olan insan kaynağının kullanılmaması anlamına gelmektedir. İstihdam ise, çalışma ve gelir sağlama niyeti olan bireylerin beyin ve beden gücü hizmetlerinden yararlanılmak üzere çalıştırılmasıdır. Toplumda işsiz bireylerin sayıca artması, milli gelir dağılım dengesinin bozulması ve toplumsal refah düzeyinin gerilemesi ile beraber kayıt dışı istihdamın da giderek artmasına yol açacaktır. Türkiye istihdam alanı yaratmak için çoğu zaman farklı politikalar izlemiştir. Özellikle tarım sektöründe meydana gelen daralma ile birlikte köyden kente göçlerin artması Türkiye’de işsizlik oranını yükseltip istihdam alanlarının azalmasına neden olmuştur. Bununla birlikte büyük şehirlere yapılan bu göçler, çiftçilik ve hayvancılık alanlarının azalmasına, şehirlerde ucuz iş gücü oluşturup refah seviyesinin düşmesine ve istihdam alanlarının daralmasına yol açmaktadır. Türkiye’nin ekonomik ve sosyal yapısında meydana gelen dalgalanma, içte ve dışta karşılaştığı olağanüstü durumlar ve uygulanmakta olan makro-ekonomik politikalar istihdam ve işsizlik sorununun her geçen gün büyümesine sebep olmuştur. Son zamanlarda uygulanan politikalar sayesinde işsizlikte gerileme görülüyor olsa da uzun zamandan beri süregelen bu sorunların çözümü kısa vadede mümkün görünmemektedir. İşsizlik sorununu çözebilmek için işsizliğin tüm özelliklerini ortaya koymak ve buna uygun mücadele politikalarının belirlemek büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de işsizlik sorununun sebepleri, günümüzdeki boyutları ve genel özellikleri çerçevesinde oluşturulan istihdam politikalarını ele almaktır. Bu amaca yönelik olarak ilgili literatür araştırması yapılmıştır. Daha sonra çalışmada işsizlik sorunu ile ilgili istihdam olanaklarının artırılmasına yönelik uygulanan politikalar incelenmiş ve söz konusu politikaların ne derece etkin oldukları tartışılmıştır. Bu doğrultuda işsizliğin azaltılması ve istihdamın artması için bazı çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: İşsizlik, İstihdam, Politika

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DÜNYA EKONOMİSİNE YÖN VEREN ÜLKELER VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ANLAMINDA TÜRKİYE EKONOMİSİ ÜZERİNE BİR MUKAYESE

Dr. Öğr. Üyesi Yener ALTUN
Dr. Öğr. Üyesi Şakir İŞLEYEN
Çetin GÖRÜR

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, yeneraltun@yyu.edu.tr

ÖZET

Günümüzde artan teknolojik gelişmeler, ekonomilerin küresel rekabet ortamında varlıklarını devam ettirmeleri ve gelecekte nasıl sürdürebilecekleri konusunda tartışmalar ortaya çıkmış olup bunun sonucunda sürdürülebilirlik kavramı doğmuştur. Büyük ekonomilerin varlıklarını sürdürmelerinde; ekonomik performanslarının yanısıra sosyal ve çevresel performansları da önem kazanmıştır. Küreselleşen dünyada, ekonominin yön almasında önemli güce sahip olan ülkeler vardır. Bu güce sahip olan ülkeler, genel olarak gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerine de yön vermektedirler. Dünya ekonomisinde ülkeler gelişmiş, gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelere üç sınıfta değerlendirilmektedir. Gelişmiş olan ülkelere ait ekonomik stratejiler, genel olarak gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkeler tarafından örnek alınmaktadır. Sürekli rekabet içinde olan ülkeler, rekabet hızına uyum sağlamak amacı ile genel olarak güncel ekonomik programlar yapmaktadırlar. Bu rekabet alanında söz sahibi olmak her ülkenin en büyük hedeflerinden biridir. Bir ülkeye ait ekonomik büyüme oranı, ülkenin bu rekabet ortamında yer alıp almadığını göstermektedir. Dünya ekonomisine yön veren ülkelerin ekonomik yapısı incelendiğinde; güçlü, üretken ve genel olarak teknoloji, sanayi alanında gelişim gösterdikleri görülmektedir. Bu sektörlerde gelişim gösteremeyen ülkeler genel olarak gelişim gösteren ülkelere bağımlı bir şekilde yaşamaktadırlar. Bu sektörlerdeki ihtiyaçlarını ihracat yoluyla karşılayan gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkeler, rekabet dünyasında yer alabilmek için bu sektörlerde gelişim göstermelidir. Aksi takdirde üretim yapmadıkları zaman bağımlı şekilde yaşamaya devam etmeleri kaçınılmazdır. Söz konusu sektörlerde gelişim gösteren ülkeler başta Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Çin olarak sıralanabilir. Zamanla bu ülkelerin arasında yer almak için büyük gelişim gösteren ülkeler de vardır. Bunun en güzel örneği Hindistan'dır. Bu çalışmanın amacı, geçmişten günümüze dünya ekonomisine yön veren ülkelerin ve Türkiye'nin ekonomik yapısını ve ekonomik gücünü değerlendirmek ve sürdürülebilirlik anlamında Türkiye'nin rekabet dünyasında yer alıp gelişim göstermesi için bazı önerilerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda, ülkelerin yıllara göre ekonomik büyüme oranlarını gösteren veriler Dünya Bankası (World Bank) resmi web adresinden alınıp veriler grafiklerle gösterilip bu doğrultuda değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, Dünya Ekonomisi, Rekabet

TÜRKİYE’DE EKONOMİK KRİZLER VE İSTİHDAM ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Yener ALTUN
Dr. Öğr. Üyesi Şakir İŞLEYEN
Çetin GÖRÜR

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, yeneraltun@yyu.edu.tr

ÖZET

Ekonomik kriz, beklenilmeyen veya önceden seçilemeyen, bir an önce cevap verilmesi gereken koruma, önlem veya uyum mekanizmalarını yetersiz duruma getirerek mevcut değerlerini, amaçlarını ve varsayımlarını tehdit eden gerilim durumudur. Ekonomik kriz, iktisat biliminin ortaya çıkmasından bu yana iktisat yazınının incelediği konular arasında yer almıştır. Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan bir kriz, küreselleşmenin de etkisiyle kendisiyle bağlantılı olsun ya da olmasın diğer ülke ekonomilerini de etkileyebilmektedir. Dünya ekonomisi yıllardır ekonomik istikrarsızlıklarla karşı karşıya gelmektedir. Ekonomik istikrarsızlıklar beraberinde dünya devletlerini etkileyen ekonomik krizler meydana getirmiştir. Ekonomik krizler dünya ülkelerinin en büyük sorunlarından biridir. Ekonomik krizin doğurduğu sorunların ülke kalkınmasını ve toplumsal gelişimini büyük oranda etkilemektedir. Ekonomik krizlerin meydana gelmesinde farklı nedenler yer almaktadır. Bunlar küresel sorunlar, iç savaşlar, terör, yönetsel sorunlar vb. olarak sıralanabilir. Özellikle sürekli gelişim gösteren dünyamızda, bir ülkenin yaşayacağı ekonomik kriz bu gelişimden geri kalmasına sebep olmaktadır. Bu geri kalma sürecinde ülke, gelişim gösterme konusunda zorlanıp üretim yapmayarak gerileme yaşamaktadır. Ekonomik krizlerin bir diğer kötü sonucu ise dışa bağımlılığın artmasına neden olmasıdır. Ekonomik krizlerin doğuracağı sorunlar; işsizlik, pahalılık, alım gücünün düşmesi şeklinde sıralanabilir. Ekonominin genel dengesini bozan bu krizleri önlemek ve krizlerin olası etkilerini minimize etmek için, birçok iktisadi düşünce geliştirilmiştir. Türk ekonomisi, cumhuriyetin kuruluşundan itibaren pek çok kez gerek kendi iç dinamikleri gerekse uluslararası gelişmeler nedeni ile krizlere maruz kalmıştır. Çıkış kaynakları, yapıları, etki alanları ve şiddetleri yönünden oldukça farklılık gösteren bu krizlerin belki de en büyük ortak noktası “reel sektör” olarak adlandırdığımız üretim kesimi üzerinde yaptıkları tahribattır. Bir ülkede istihdamın yoğun olduğu alanlarda üretim yapıldığı aşikârdır ve bu durum ülkenin kalkınmasına olumlu yönde olanak sağlamaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, Türkiye’nin yaşadığı krizler ve bu kriz dönemlerinde yaşanan istihdam sorunlarını değerlendirmek ve bu konuda bazı öneriler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Kriz, Üretim, İstihdam

**OECD ÜLKELERİNİN YAŞAM BEKLENTİSİNİN KÜMELEME ANALİZİ İLE
KARŞILAŞTIRILMASI**

COMPARISON OF LIFE EXPECTATIONS OF OECD COUNTRIES WITH
CLUSTER ANALYSIS

Arife KILINÇ

Atatürk Üniversitesi, arifeklnc38@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Hakan EYGÜ

Atatürk Üniversitesi, hakaneygu@atauni.edu.tr

ÖZET

Yaşam beklentisi, ülkelerin kalkınmışlık düzeyi ile yakından ilgili bir konudur. Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan beşeri kalkınma raporlarında kalkınma göstergesi olarak kullanılmaktadır. Diğer taraftan, yaşam beklentisi kavramı sosyal devlet anlayışı kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, refahın ve kalkınmanın ölçülmesinde alternatif bir yaklaşım olarak sunulan daha iyi yaşam beklentisi faktörlerinin OECD ülkeleri açısından değerlendirilmesidir. Yaşam beklentisi faktörlerini sosyal devlet anlayışı ile birlikte kalkınma göstergeleri içerisinde alt başlık olarak bireysel sağlık göstergeleri kapsamında ele almak ve değerlendirmek mümkündür. Bu anlamda çalışmada, OECD ülkelerindeki sosyal harcama, yaşam beklentisi, sağlık harcamaları ve fiyat seviyesi endeksleri kullanılarak kümeleme analizi yardımıyla benzer gruplar belirlenmiştir. Ayrıca, göstergeler arasındaki korelasyon belirlenmiş ve ilişkili göstergeler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: OECD ülkeleri, Yaşam beklentisi, Kümeleme analizi

ABSTRACT

Life expectancy is closely related to the level of development of countries. It is used as a development indicator in human development reports published by United Nations. In addition, the concept of life expectancy can be evaluated within the scope of social state. The aim of this study is to evaluate the factors of better life expectancy in terms of OECD countries as an alternative approach to measuring welfare and development. It is possible to evaluate and evaluate life expectancy factors within the scope of individual health indicators as a sub-topic within the development indicators with the concept of social state. In this sense, similar groups were determined by using social spending, life expectancy, health expenditures and price level indices clustering analysis in OECD countries. In addition, the correlation between the indicators was determined and related indicators were determined.

Keywords: OECD countries, Life expectancy, Cluster analysis

**BOBİ FRS VE MSUGT AÇISINDAN FİNANSAL DURUM TABLOSU-
BİLANÇO KARŞILAŞTIRMASI****Doç. Dr. Şakir DIZMAN***Erzurum Teknik Üniversitesi, sakir.dizman@erzurum.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışmada; Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı(BOBİ FRS) ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği(MSUGT) bakımından, Finansal Durum Tablosu ve Bilanço temel farkları incelenmeye çalışılmıştır. MSUGT, 1994 yılından başlayarak günümüze kadar süregelen ve belirli işletmeler açısından devam etmekte olan bir muhasebe ve finansal raporlama sistemidir. BOBİ FRS ise, 01.01.2018 tarihinden itibaren bağımsız denetime tabi işletmeler tarafından kullanılmaya başlanan finansal raporlama standardıdır. Bu işletmelerde, 2018 yılından önce Türkiye Finansal Raporlama Standartları(TFRS) kullanma zorunluluğu bulunmadığından, finansal tablolar MSUGT'a göre düzenlenmekte idi. 01.01.2018'den itibaren BOBİ FRS'nin kullanılması zorunluluğu nedeniyle, MSUGT'tan BOBİ FRS'ye geçişte problemlerin yaşanmaması veya azaltılması bakımından böyle bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Bu çalışmada, BOBİ FRS ve MSUGT bakımından Finansal Durum Tablosu ve Bilanço ayrı ayrı değerlendirilerek aralarındaki farklılıklar ortaya konulmuştur. Bu farklar; hesap sınıfı, hesap grubu ve hesaplar bakımından ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiştir. Hesap sınıfları bakımından fazla farklılık bulunmamasına rağmen, hesap grupları bakımından bazı farklılıklar söz konusudur. MSUGT içerisinde hesaplar ayrıntılı olarak belirtilmesine rağmen, BOBİ FRS'de hesaplar ayrıntılarıyla belirtilmediğinden, farklılıklar daha çok hesap sınıfı ve hesap grubu açısından ortaya konulmuş, ancak BOBİ FRS açısından var olan veya olmayan hesapların değerlendirmesi ve var olan hesapların MSUGT hesapları ile karşılaştırması ayrıca yapılmıştır. BOBİ FRS; MSUGT ile TFRS arasında bir geçiş sağlayacak yapıda oluşturulmuştur. Bu geçiş sürecinin, farklılıkların hızlı öğrenimi ve uygulamaya yansıtılması ile daha kolay atlatılması söz konusu olacaktır. Çalışma sonucunda, BOBİ FRS ve MSUGT açısından Finansal Durum Tablosu ve Bilanço'nun ortak noktalarının oldukça fazla olduğu, ancak BOBİ FRS ile bir takım farklılıkların; hesap sınıfı, hesap grubu ve hesaplar açısından ortaya çıktığı görülmüştür. Bu farkların en hızlı biçimde öğrenilmesi ve uygulanması, hem BOBİ FRS uygulamalarının sağlıklı yapılması bakımından, hem de ülkemizin orta ve uzun vadeli hedefi olan TFRS'ye geçişte büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: BOBİ FRS, MSUGT, Muhasebe, Finansal Durum Tablosu, Bilanço

Jel Kodları: M40, M41.

**BOBİ FRS VE MSUGT AÇISINDAN KÂR VEYA ZARAR TABLOSU-GELİR
TABLOSU KARŞILAŞTIRMASI****Doç. Dr. Şakir DIZMAN***Erzurum Teknik Üniversitesi, sakir.dizman@erzurum.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışmada; Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı(BOBİ FRS) ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği(MSUGT) bakımından, Kâr veya Zarar Tablosu-Gelir Tablosu temel farkları incelenmeye çalışılmıştır. BOBİ FRS’de Kâr veya Zarar Tablosu olarak isimlendirilen Mali Tablo, MSUGT açısından Gelir Tablosu olarak isimlendirilmektedir. BOBİ FRS 01.01.2018 tarihinden itibaren bağımsız denetime tabi işletmeler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bu işletmelerde, Türkiye Finansal Raporlama Standartları(TFRS) kullanma zorunluluğu bulunmadığından, Finansal Tablolar 2018 yılına kadar MSUGT’a göre düzenlenmekteydi. 2018 yılı başından itibaren BOBİ FRS’nin kullanılması zorunluluğu nedeniyle, MSUGT’tan BOBİ FRS’ye geçişte problemlerin en aza indirilmesi bakımından böyle bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Bu çalışmada, Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı(BOBİ FRS) ve MSUGT bakımından, Kâr veya Zarar Tablosu ile Gelir Tablosu ayrı ayrı değerlendirilerek aralarındaki farklılıklar ortaya konulmuştur. Bu farklar; hesap sınıfı, hesap grubu ve hesaplar bakımından ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiştir. Hesap sınıfları bakımından fazla farklılık bulunmamasına rağmen, hesap grupları bakımından bazı farklılıklar söz konusudur. MSUGT içerisinde hesaplar ayrıntılı olarak belirtilmesine rağmen, BOBİ FRS’de hesaplar ayrıntılarıyla belirtilmediğinden, farklılıklar daha çok hesap sınıfı ve hesap grubu açısından ortaya konulmuş, ancak BOBİ FRS açısından var olan veya olmayan hesapların değerlendirmesi ve var olan hesapların MSUGT hesapları ile karşılaştırması ayrıca yapılmıştır. BOBİ FRS; MSUGT ile TFRS arasında bir geçiş sağlayacak yapıda oluşturulmuştur. Ülkemizde, 2014 yılından itibaren sadece Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşlar(KAYİK) TFRS kullanmak zorundadır. MSUGT ve TFRS arasında BOBİ FRS ile ortaya konan geçiş sürecinin, farklılıkların hızlı öğrenimi ve uygulamaya yansıtılması ile daha kolay atlatılması söz konusu olacaktır. Çalışma sonucunda, BOBİ FRS ve MSUGT açısından Kâr veya Zarar Tablosu ile Gelir Tablosu’nun ortak noktalarının oldukça fazla olduğu, ancak BOBİ FRS ile bir takım farklılıkların ortaya çıktığı görülmüştür. Bu farkların en hızlı biçimde öğrenilmesi ve uygulanmasıyla ülkemizin orta ve uzun vadeli hedefi olan TFRS’ye geçiş daha hızlanacak ve kolaylaşacaktır.

Anahtar Sözcükler: BOBİ FRS, MSUGT, Muhasebe, Kâr veya Zarar Tablosu, Gelir Tablosu

Jel Kodları: M40, M41.

ALIŞVERİŞ MERKEZİNİN ALGILANAN ORTAMI İLE İNSAN VE MEKAN KALABALIĞININ MEMNUNİYET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**Prof. Dr. Tefvik Şükrü YAPRAKLI***Atatürk Üniversitesi, sukruyaprakli@atauni.edu.tr***Büşra HOŞ***Atatürk Üniversitesi, busrahos92@gmail.com***Arş. Gör. Musa ÜNALAN***Fırat Üniversitesi, munalan@firat.edu.tr***ÖZET**

Tüketicilerin alışveriş merkezlerine yönelik ilgisi giderek artmaktadır. Bunun sebepleri arasında ulaşım, mağazaları toplu bir şekilde bulabilme ve sosyal-kültürel aktiviteler gibi tüketicileri cezbeden nedenler sayılabilmektedir. Bu çalışmada günümüzün artan rekabet koşullarında rakiplerinin önüne geçmek isteyen alışveriş merkezi yönetimleri için anahtar sayılabilecek algılanan ortam, insan ve mekan kalabalığı ve memnuniyet ele alınmıştır. Çalışmanın temel amacı ise alışveriş merkezlerinin algılanan ortamı ile insan ve mekan kalabalığının memnuniyet üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Günümüzde tüketicilerin istek ve beklentileri giderek artmakta ve tercihlerinde ürünün 'ne' olduğunun yanı sıra ürünün 'nerede veya nasıl bir atmosferde' sunulduğunun da ciddi bir önemi bulunmaktadır. Atmosfer, tüketicileri mağazaya çekmek ve beklentilerini karşılayabilmek için alışveriş yapılan alanın tasarlanması olarak ifade edilmektedir. Algılanan kalabalık, sınırlı bir alandan kaynaklanan kişisel bir psikolojik stres halidir. Memnuniyet ise bir hizmetin yerine getirilmesi sonucu hizmet sağlayanlara duyulan sadakat olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma Erzurum il sınırlarında yaşayan katılımcılara uygulanmış olup 386 anket değerlendirmeye alınmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20 istatistik programı kullanılmış olup, anketi cevaplayanların demografik özellikleri de incelenerek çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, insan kalabalığı, mekan kalabalığı ve algılanan ortamın memnuniyet üzerindeki etkisinin olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Ortam, İnsan Kalabalığı, Mekan Kalabalığı, Genel Memnuniyet

**TÜKETİCİ KARAR VERME TARZLARI İLE ALGILANAN MAHREMİYETİN
ONLINE TEKRAR SATIN ALMA NİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ****Prof. Dr. Tefvik Şükrü YAPRAKLI***Atatürk Üniversitesi, sukruyaprakli@atauni.edu.tr***Büşra HOŞ***Atatürk Üniversitesi, busrahos92@gmail.com***Arş. Gör. Musa ÜNALAN***Fırat Üniversitesi, munalan@firat.edu.tr***ÖZET**

Bu çalışmanın temel amacı tüketici karar verme tarzları ile algılanan mahremiyetin tekrar satın alma niyeti üzerindeki etkisini belirlemektir. Ayrıca çalışmanın diğer amacı, online tüketici karar verme tarzları ile algılanan mahremiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmektir. Tüketici karar verme tarzı, tüketici satın alma kararını açıklayan zihinsel bir yönelim olarak tanımlanmaktadır. Mahremiyet, kişisel bilgilerin başkalarına ne şekilde iletildiğini kontrol etme ve buna karar verme hakkı olarak ifade edilmektedir. Tekrar satın alma niyeti ise, tüketicinin önceki satın alma deneyimlerinden faydalanarak aynı firmadan bir başka satın alım yapma isteğini göstermektedir. Bu çalışma Erzurum il sınırlarında yaşayan 622 katılımcıya uygulanmış olup 574 anket değerlendirmeye alınmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22 istatistik programı kullanılmış olup, anketi cevaplayanların demografik özellikleri de incelenerek çoklu regresyon ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda, tüketici karar verme tarzlarının büyük bir bölümünün tekrar satın alma niyeti üzerinde etkisinin olmadığı görülürken; algılanan mahremiyetin etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca tüketici karar verme tarzlarından mükemmeliyetçilik, bilgi karmaşası yaşama, dikkatsiz alışveriş yapma, marka bağlılığı ve fiyat odaklılık ile algılanan mahremiyet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tüketici Karar Verme Tarzları, Mahremiyet, Satın Alma Niyeti, Online Alışveriş

**KURUMSAL İLETİŞİM SÜRECİNDE ÇALIŞAN İLİŞKİLERİ DENEYİMİ:
TRABZON ORTAHİSAR BELEDİYESİ ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR
UYGULAMA**

Doç. Dr. Bahar YALIN

Trabzon Üniversitesi, beroglu@ktu.edu.tr

Öğr. Gör. Sibel AK

Trabzon Üniversitesi, smert61@hotmail.com

ÖZET

Gereksinimlerin tek başına karşılanamayacağı düşüncesiyle ortaya çıkan kurumları oluşturan temel öğeler yönetim (yönetici), çalışanlar, görevler, araçlar ve kurum yapısıdır. Kurumu oluşturan bu öğeler, iletişim ve etkileşim içindedir. Her kurumun başarısı bu öğeler arasındaki iletişimin etkili ve etkin işlemesine bağlıdır. Kurumsal iletişim sürecinin etkili ve etkin işlemesi, temelde kurum yapısı ve bu yapı içinde yer alan kurum çalışanlarının iş tanımlarının yapılmasını, çalışanlarla birlikte kurumun amaçlarına ve başarıya ulaşmasını sağlayan, yönetim, dolayısıyla yönetici sorunudur. Bu noktada yönetici ya da yöneticiler kurumsal iletişimi yönlendiren kişi ya da kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetim sürecinde yönetici, düzenleme, örgütlenme, yöneltme, denetleme ve eş güdümlenme işlevlerini iletişim yoluyla gerçekleştirir. Kurumsal başarıya, çalışanların, işlerinde ya da kurumun işleyişinde karşılaştıkları sorunlara açık iletişim kanalları kurarak ve bu iletişim kanallarının sürekliliğini sağlayarak çözümler bulan demokratik bir yönetim ve kurum oluşturabilecek, yaratıcılığı, yeniliği ve değişimi benimseyen, benimseten, uygulayan ve uygulatan yöneticilerle ulaşılabilir.

Modern çağın günlük yaşam dinamikleri içinde kentler, hiç şüphesiz ki iletişim pratiklerinin merkezinde yer almaktadır. Kent kimliği kolektif bir olgudur ve ortak hafızalar, yani o kenti deneyimleyen insanlar aracılığıyla oluşturulur. Bu deneyimi sağlayan ise kent ve insan arasında kurulan iletişimin biçimidir. Kent ve insan arasındaki iletişim örüntüleri üzerine düşünüldüğünde, iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması sonucu toplumsal yapıda ve iletişim pratiklerinde meydana gelen değişimden en çok etkilenen ve dönüşen modern figürlerin kentler olduğu görülmektedir.

Kent insan etkileşiminin bir aktörü olarak belediye çalışanlarının kurumsal iletişim algısını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada 1262 çalışan sayısına sahip olan Trabzon Ortahisar Belediyesi'nde halkla yüz yüze iletişim kurulan birimlerde çalışan 431 personele anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde demografik veriler, ikinci bölümde kurum içi iletişim tutumu olmak üzere toplam iki bölümden oluşmaktadır. Anket soruları içinde kurum içi iletişim tutumunu ölçen sorular ilgili literatürden derlenerek oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çalışan İletişimi, Kurumsal İletişim, Yerel Yönetimler

**AKADEMİSYENLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİ İLE
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND
ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF ACADEMIC STAFF

Dr. Öğr. Üyesi Sinan YALÇIN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, sinan29@gmail.com

Doç. Dr. Durdağı AKAN

Atatürk Üniversitesi, durdagiakan@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi İsa YILDIRIM

Atatürk Üniversitesi, isayildirim@outlook.com

ÖZET

Bu araştırmada akademisyenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Erzincan Üniversitesinde görev yapan akademisyenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise akademisyenler arasından rastgele örneklem yöntemi ile seçilen 132 akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan akademisyenlerin 103'ü erkek, 29'u kadın akademisyendir. Araştırmaya katılan akademisyenlerin 9'u Prof. Dr., 22'si Doç. Dr., 51'i Dr. Öğr. Üyesi, 34'ü Araş. Gör, 16'sı Öğr. Gör. ünvanına sahiptir. Akademisyenlerin 97'si evli, 35'i bekârdır. Araştırmanın verileri Meyer ve Allen (1984) tarafından geliştirilen örgütsel bağlılık ölçeği ve Diener vd (2009) tarafından geliştirilen ve Telef (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan (psikolojik iyi oluş ölçekleri ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Veriler frekans, ortalama, t testi, tek yönlü ANOVA, korelasyon ve regresyon analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda akademisyenlerin örgütsel bağlılıkları ile psikolojik iyi oluşları arasında $p<0.05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademisyenlerin psikolojik iyi oluş algıları ile örgütsel bağlılığın duygusal bağlılık boyutu ile $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki, normatif bağlılık alt boyutu ile $p<0.01$ düzeyinde anlamlı bir ilişki, devam bağlılığı ile ise herhangi bir anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Akademisyenlerin cinsiyet değişkenine göre örgütsel bağlılıkları ve psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Akademisyenlerin medeni durum değişkenine göre örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Akademisyenlerin unvan değişkenine göre örgütsel bağlılığın duygusal bağlılık ve devam bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Yapılan analizler sonucunda duygusal bağlılık boyutunda araştırma görevlileri ile öğretim görevlileri arasında öğretim görevlilerinin ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Devam bağlılığı boyutunda ise doktor öğretim üyesi ile öğretim görevlisi arasında doktor öğretim üyelerinin ortalamalarının daha yüksek olduğu, araştırma görevlisi ile öğretim görevlisi arasında araştırma görevlilerinin ortalamalarının daha yüksek olduğu ortaya

çıkıştır. Araştırmadan elde edilen bir başka bulguya göre akademisyenlerin psikolojik iyi oluşlarının örgütsel bağlılıkları üzerinde $R^2=046$ düzeyinde anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde akademisyenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri örgütsel bağlılığın duygusal bağlılık alt boyutu $R^2=043$ düzeyinde ve normatif bağlılık alt boyutları üzerinde $R^2=063$ düzeyinde anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan hareketle akademisyenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arttıkça örgütsel bağlılıklarının da arttığı söylenebilir. Aynı şekilde akademisyenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin artması ile duygusal bağlılık ve normatif bağlılıklarının da arttığı söylenebilir.

Anahtar sözcükler/Keywords: Psikolojik İyi Oluş, Örgütsel Bağlılık, Akademisyen

**YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL MEDYANIN KURUM İÇİ İLETİŞİME ETKİSİ:
TRABZON ORTAHİSAR BELEDİYESİ'NDE UYGULAMA ÖRNEĞİ****Doç. Dr. Bahar YALIN***Trabzon Üniversitesi, beroglu@ktu.edu.tr***Öğr. Gör. Sibel AK***Trabzon Üniversitesi, smert61@hotmail.com***ÖZET**

İnternetin gündelik hayatta yaygınlaşmasıyla birlikte, sosyal medyanın önemi her geçen gün daha da artmıştır. Sosyal medya, bireylerin kullandıkları iletişim yöntemleriyle birlikte kendilerini ifade ettikleri sanal bir alan olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla bireylerin sosyal medya üzerinden yaptıkları paylaşımlar, takip ettikleri ya da üye oldukları sosyal medya grupları, onların sosyalleşme biçimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. 400 milyondan fazla kullanıcıya sahip olan Facebook, dünya genelinde en büyük sosyal medya ağına sahip sosyal medya platformudur. Kullanım ve erişiminin kolay olması ve aynı zamanda da oldukça ucuz bir sosyal medya ağına sahip olması Facebook'un, halkla ilişkiler açısından kurum içi iletişimde kullanılmasında büyük bir avantaj sağlamaktadır (Özel ve Sert, 2015; 103). Bu avantajı sırasıyla ülkemizde diğer en çok kullanılan Twitter ve Instagram takip etmektedir.

Toplumsal bir yapı içerisinde yaşayan bireylerin, çalıştıkları kurumlara yönelik tutum ve davranışları, o kurumda göstermiş oldukları iletişim biçim ve faaliyetleri kurum içi iletişim olarak kabul edilmektedir. Kurum içi iletişimin başarısı kurumun başarısı olarak görülmektedir. Dolayısıyla bu durum sosyal mecraların yaygınlaşmasıyla birlikte, kurumun ve kurumda çalışan personelin sosyal mecralardaki tutumlarının kurum içi iletişime etkisinin olup olmadığını ve yerel yönetimlerde çalışanların sosyal medya kullanımını ile kurum içi iletişim tutumları arasındaki bağıntının araştırılması gereğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu çalışma ile çalışanların sosyal medya kullanım düzeyleri, kurumsal sosyal medya mecralarını takip düzeyi, sosyal medyanın iş yapma şekline etkileri, kurum içi iletişim düzeyi ile bu değişkenler arasındaki ilişki ortaya koyulacaktır. Bu amaçla, 1262 çalışan sayısına sahip olan Trabzon Ortahisar Belediyesi'nde halkla yüz yüze iletişim kurulan birimlerde çalışan 431 personele anket formu uygulanmıştır. Anket formu birinci bölümde demografik veriler, ikinci bölümde sosyal medya kullanım düzeyi olmak üzere toplam iki bölümden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, Kurum içi iletişim, Yerel Yönetimler

İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABINDA YER ALAN ESERLERİN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Ferhat ÇELİKOĞLU
Atatürk Üniversitesi, ferhat.celikoglu@atauni.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Emrah LEHİMLER
Atatürk Üniversitesi, emrah.lehimler@atauni.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada, ilköğretim müzik dersi 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan eserler; tür, makam/ton, karar sesi, besteci/yöre, ritmik yapı ve ses aralığı bakımından incelenerek ilköğretim müzik dersinde ki mevcut durumun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmada doküman incelemesi (analizi) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, müzik dersi öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan; 4 sınıfta 27 eser, 5. sınıfta 20 eser, 6. sınıfta 31 eser, 7. sınıfta 27 eser ve 8. sınıfta 30 eser olmak üzere toplamda 135 eser oluşturmaktadır.

Eserler tür bakımından incelendiğinde; 8 farklı türden oluştuğu ve repertuvarda en çok çocuk şarkısı ve Türk halk müziği türlerinde eserlerin yer aldığı görülmüştür. Eserler içerisinde en az Popüler müzik türü sadece 1 eserle yer almaktadır. Günümüzde öğrencilerin büyük çoğunluğunun popüler müzik türlerini dinledikleri ve sevdikleri dikkate alındığında bu sayının çok az olduğu söylenebilir. Ayrıca TSM türünde toplamda sadece 7 eser olduğu ve bu sayının Türk kültür yapısının yeni nesillere aktarımı bakımından eksik olduğu düşünülmektedir. Kitaplarda bulunan eser repertuarı incelendiğinde dünya müzikleri türünde 3 eser, klasik müzik türünde ise 7 eser olduğu görülmüştür. Uluslararası müzik kültürü ve türünün tanınması ve anlamlandırılması bakımından bu sayıların, yetersiz olduğu görülmektedir.

Eserler yapı bakımından incelendiğinde ise; büyük çoğunluğunun Do majör tonalitesinde ve Hüseyini makamında olduğu, ritmik yapı olarak çoğu eserin 2/4 ve 4/4 lük ölçü yapısında olduğu ve genellikle Do 1-La 1, Do 1-Do 2 ve Re 1-Re 2 ses aralığında oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Eğitimi, İlköğretim Müzik Dersi

SÜREKLİ SPORTİF GÜVEN, YARIŞMASAL DURUMLUK KAYGI VE İMGELENME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**Doç. Dr. Ahmet Gökhan YAZICI***Atatürk Üniversitesi agokhan.yazici@atauni.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Kübra ÖZDEMİR***Ardahan Üniversitesi kubraozdemir@ardahan.edu.tr***Arş. Gör. Deniz BEDİR***Atatürk Üniversitesi deniz.bedir@atauni.edu.tr***Doç. Dr. Mehmet ERTUĞRUL***Öztürk Atatürk Üniversitesi meozturk@atauni.edu.tr***ÖZET**

İmgeleme, zihinde canlandırılan bir durumun bütün duyu organlarıyla yaşamayı gerektirir. Yeterince berrak, keskin ve net bir şekilde zihinde canlandırılan durumlar beynimizde gerçeğe yakın uyarılar meydana getirmektedir. Bunun sonucunda da beyin o çalışmanın gerçek mi yoksa hayal mi olduğunu ayırt edemez duruma gelir ve zihinde canlandırılan anı gerçekte yaşıyormuş gibi fizyolojik tepkiler verir. Böylelikle fiziksel bir becerinin kazanılması için aynı hareketi yüzlerce kez fiziksel olarak tekrar etmek yerine o hareketi zihinde canlandırarak istenilen beceri kazanılabilir. Bunun yanında imgeleme antrenmanları sporcular için olumsuz etkileri olan stres, endişe, kaygı, motivasyon bozuklukları depresyon gibi olumsuz durumları en aza indirerek, öz güven, hedef belirleme, başa çıkma gibi becerileri geliştirir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, çeşitli değişkenlere göre sporcularda imgeleme, sürekli sportif güven ve durumluk kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmaya çeşitli üniversitelerde öğrenim görmekte olan 60 kadın, 100 erkek olmak üzere toplam 160 sporcular katıldı. Katılımcılara, Hall ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen Vurgun ve Dorak tarafından Türkçe'ye uyarlanan Sporda İmgeleme Envanteri- SİE (SportImagery Questionnaire- SIQ), Martens, Burton, Vealey, Bump ve Smith (1982) tarafından geliştirilen Kuruç (1998) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Yarışma Durumluk Kaygı Envanteri (Competitive State Anxiety Inventory-2- CSAI-2) ve Vealey(1986) tarafından geliştirilen Engür ve arkadaşları (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçekler uygulanmıştır. Elde edilen verilere betimsel istatistik yapıldıktan sonra, Kruskal-Wallis Analizi, Mann-Whitney U testi ve Korelasyon katsayılarına bakılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 22.0 versiyonunda yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre yöneticilik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin ($X=2,46$) durumluk kaygı seviyelerinin öğretmenlik ($X=2,71$) ve antrenörlük ($X=2,79$) bölümü öğrencilerine göre düşük olduğu görülmüştür ($p=.017$). Ayrıca somatik kaygı puanlarının öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkeni açısından incelenmesi sonucu 1. Sınıfta öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($p=.019$). Bir diğer çarpıcı sonuç ise kayak branşındaki sporcuların durumluk kaygı puanları ($X=2,94$) ile voleybol ($X=$) ve basketbol ($X=$) branşındaki sporcuların kaygı puanları arasında kayak branşındaki sporcular lehine anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İmgeleme, Sportif Güven, Yarışma Kaygısı

**ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN OYUN, MÜZİK, DANS DERSİNE KARŞI
MOTİVASYONU VE GENEL ÖZ YETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ****Doç. Dr. Ahmet Gökhan YAZICI***Atatürk Üniversitesi agokhan.yazici@atauni.edu.tr***Arş. Gör. Deniz BEDİR***Atatürk Üniversitesi deniz.bedir@atauni.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Kübra ÖZDEMİR***Ardahan Üniversitesi kubraozdemir@ardahan.edu.tr***Öğr. Gör. Recep BİRİNCİ***Atatürk Üniversitesi recepbirinci@atauni.edu.tr***ÖZET**

Araştırmaya Ardahan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile yine aynı Üniversitede Güzel Sanatlar Fakültesinde öğrenim gören 56 erkek 42 kadın olmak üzere toplam 98 öğrenci katılmıştır. Katılımcılara Jerusalem ve Schwarzer (1981) tarafından geliştirilen Yeşilay (1996) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Genel Öz Yeterlilik Ölçeği" ve Tezbaşaran (1997) motivasyon ölçeği model alınarak hazırlanan "Oyun, Dans ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen verilerin normallik varsayımlarını sağladığı görülmüştür. Bu doğrultuda tanımlayıcı istatistik testlerinin yanı sıra parametrik testlerden Independent Samples T Testi ve motivasyon ile öz yeterlik arasındaki ilişkiyi görmek için korelasyon analizi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların %89,8'inin 18-22 yaş arası (n=88), 10,2'sinin 23 yaş ve üstü (n=10) olduğu, %72,4'ünün Besyo, (n=71), %27,6'sının ise Güzel Sanatlar Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler olduğu görülmüştür. Yapılan T Testi sonuçlarına göre cinsiyete göre motivasyon puanlarının kadınlar lehine anlamlı olduğu görülürken (p=0,013), genel öz yeterlik düzeylerinde cinsiyet açısından incelendiğinde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Ayrıca yaş ve bölüm değişkenlerine göre genel öz yeterlik ve motivasyon puanları arasında da istatistik olarak anlamlı bir farkın olmadığı gözlenmiştir. Genel öz yeterlik ve motivasyon puanları arasındaki ilişkiyi anlamak için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve bu iki değişken arasında yüksek düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu gözlenmiştir (p<0,01; r=,84).

Anahtar Kelimeler: Besyo, Motivasyon, Genel Öz Yeterlik

ARDAHAN'DA KAYAK SPORUNA YÖNELİK İLĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Hürriyet ÇİMEN*Ardahan Üniversitesi, hurriyetcimen@ardahan.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Kübra ÖZDEMİR***Ardahan Üniversitesi, kubraozdemir@ardahan.edu.tr***ÖZET**

Ardahan Türkiye'nin kuzey doğusunda yer alan yüksek rakımlı (1850) bir ildir. İlin iklim koşulları ve kayak tesisi kapasitesi başlangıç ve orta düzeyde kayak yapmaya olanak vermektedir. Son yıllarda bu tesislerin açılması il bazında gözlemlenmektedir. Kayak; kişinin esneklik, dayanıklılık ve çabukluk becerilerini artıran bir spor dalıdır. Doğada yapılmasından dolayı ise insana özgürlük hissi verir. Kayak tesisinin ulaşımı kolay ve kayak yapma maliyetleri de ilde düşüktür. Bunun yanında kış aylarında ilde diğer etkinliklerde sınırlıdır. Bu koşullar altında ilde yaşayanların kayak sporuna ne düzeyde katıldıkları araştırmanın konusu olarak ortaya çıkmıştır. Gelişmiş ülkelerde kayak sporu beş yaşından başlayıp ileri yaşlara kadar yapılmaktadır. Kayak sporu 7'den 77'ye herkesin uğraşabileceği bir spor dalıdır. Turizme ve spora katılmanın devlet tarafından desteklenmesi yaşam kalitesinin yükseltilmesi açısından gereklidir. Gençlik Spor Bakanlığı veri tabanları tarandığında kulüp bazında aktif kayak branşına katılımın ilde düşük olduğu söylene bilinir. Hem Uluslararası arenada sporcu yetiştirilmesi hem de yörede yaşayan insanların kayak yapması spor aktivitelerinin az olması bakımından önemlidir. Bu nedenle Ardahan'da kayak sporuna ilginin artırılması ve bu sporun yapılmasındaki engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Kayak merkezlerindeki bu engellerin ortadan kaldırılması ve hizmet kalitesinin her geçen gün artmasıyla birlikte bu sporu yapan yerli ve yabancı ziyaretçi sayısının da önemli bir şekilde yükselmesi beklenir. Araştırmada kayak sporunu yapanlar ile yapmayanlar karşılaştırılarak sosyo-ekonomik koşulların yanı sıra bireysel farklılıklar bakılmıştır. Bireylerin bu sporu yapabilmesi için olanakların sağlandığı halde bu spora ilginin artırılması için ve toplumun çoğunluğunun bu spor dalına katılabilmesi için yapılabilecekler konusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Spor, Kayak, Ardahan

SPOR YAPMA EĞİLİMİNİN TURİZME ETKİSİ**Dr. Öğr. Üyesi Hürriyet ÇİMEN***Ardahan Üniversitesi, hurriyetcimen@ardahan.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Kübra ÖZDEMİR***Ardahan Üniversitesi, kubraozdemir@ardahan.edu.tr***ÖZET**

Bireylerin turizme katılmasında bir çok motivasyon unsuru bulunmaktadır. Bunların arasında spor yapma olanakları da yer almaktadır. Birçok turizm etkinliğinin içinde temel çekicilik unsuru olarak spor sunulmaktadır. Son yıllarda spor turizmine olan ilgi giderek artmaktadır. Kişilerin eğlenmek amacıyla sürekli yaşadıkları yerden ayrılarak, spor faaliyetlerini izlemek veya bu faaliyetlere katılmak amacıyla yaptıkları seyahatler olarak Sportif etkinlikler aktif katılımcı ve pasif katılımcı olarak ikiye ayrılmaktadır. Pasif katılımcı spor etkinliklerinde bireyler spor etkinliğinin düzenlendiği destinasyonlara izleyici olarak gitmektedirler. Bu etkinliklerle çoğunlukla profesyonel maçlar şeklinde karşılaşmaktadır. Aktif spor etkinliklerinde ise daha zengin destinasyon çeşitliliği ve zengin spor olanakları söz konusudur. Her iki etkinlikte turizmin konusu içinde yer almaktadır. Aktif sporda bireysel ve grup katılımı sağlanmasının yanında kapalı ve açık alan sporları olarak zenginlik göstermektedir. Aktif sporda herhangi bir profesyonel organizasyon içinde yer almanın yanında organizasyonsuz etkinliklerde yapılabilmektedir. Bu araştırmada aktif ya da pasif spor etkinliklerine katılma ve organizasyonlu ya da organizasyonsuz spor etkinliklerine bireylerin katılma isteklilik düzeyleri araştırılmıştır. Bu amaçla spora ilginin yüksek olduğu yaş grubu olan gençler soru formu sunularak görüşleri alınmıştır. Mevcut koşullar göz ardı edilerek (zaman, ekonomik güç gibi) koşulların uygun olması halinde sportif turizme yönelik ilgi araştırılmıştır. Katılımcıların bireysel özellikleri ile tercih ettikleri spor dalları arasında ilki aranmıştır. Araştırmada bireylerin bireysel özellikleri, tercih ettikleri spor dallarının neler olduğunun yanı sıra farklılık yaratan spor dalları tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda ilgi gören spor dalları ve gençlerin katılım sağlanmasına yönelik öneriler yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Turizm, Spor, Gençler

BİREYSEL VE TAKIM SPORCULARININ SPORCU KİMLİK DÜZEYLERİNİN TESPİTİ

DETERMINATION ON THE SPORTER IDENTITY LEVELS OF INDIVIDUAL AND TEAM SPORTERS

Dr. Öğt. Üyesi Sevinç NAMLI*Erzurum Teknik Üniversitesi, sevinc.namli@erzurum.edu.tr***Arş. Gör. Gönül Tekkurşun DEMİR***Gazi Üniversitesi***ÖZET**

Sporcuların karar verme gibi psikolojik davranışlarında etkili olan sporcu kimliği, bilişsel yapı içerisinde sporcuyla yönlendiren bir güce sahip olduğu düşünülmektedir (Horton ve Mack, 2000). Güçlü bir sporcu kimliğine sahip olan bireylerin olumlu ve olumsuz sonuçlarının olabileceği ve sporcuların davranışsal, psikolojik ve sosyal olguları yorumlamadaki önemi araştırmacılar tarafından belirtilmektedir (Öztürk ve Koca, 2013). Dolayısıyla bireyin hangi sporcu kimliğine sahip olduğu araştırılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bireysel ve takım sporuyla uğraşan üniversite öğrencilerinin sporcu kimlik düzeylerinin yaş, cinsiyet, bölüm, branş ve derslerindeki başarı değişkenlerine göre incelemektir.

Araştırmada nicel araştırma modellerinden tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmaya, Sakarya üniversitesi spor bilimleri fakültesinden 117 kadın, 283 erkek olmak üzere toplam 400 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların 194'ü bireysel, 206'sı ise takım sporlarıyla uğraşmaktadır. Araştırmada veri toplamak için, Kişisel Bilgi Formu ile Öztürk ve Koca (2013), tarafından türkçeye uyarlanan Sporcu Kimliği Ölçeği (Athletic Identity Measurement Scale; Brewer ve Cornelius, 2001) kullanılmıştır. Verilerin analizinde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, Pearson Correlation testi, tek yönlü varyans analizi, Post-Hoc test istatistikleri testlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmada katılımcıların cinsiyet değişkeni ile sosyal kimlik düzeyi arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre sosyal kimlik düzeyi, erkek öğrencilerin kadınlara kıyasla yüksek düzeydedir. Yaş değişkeni ile sosyal kimlik alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yaş arttıkça sosyal kimlik düzeyinde de artış olduğu görülmüştür. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre sosyal kimlik düzeyi arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Buna göre öğretmenlik bölümü öğrencilerinin rekreasyon ve yöneticilik bölümü öğrencilerine göre sosyal kimlik düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Sınıf ve Spor branşı değişkenleri ile ahlaki kimlik alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Sporcu kimliği, spor, takım sporları, bireysel spor

ABSTRACT

It is thought that sporter identity having influence on sporters' physiological behaviors like making decisions, has the power leading the sporter in cognitive structure (Horton and Maci, 2000). It is stated by the researchers that the individuals with a strong sporter identity may have positive or negative results and their importance in commenting on behavioral, psychological and social facts (Öztürk and Koca, 2013). Accordingly, it is concluded that researching which sporter identity the individual has is a topic that should be researched.

Purpose is to analyze the sporter identity levels of university students dealing with individual or team sports variances of age, gender, department, branch and their success in lectures.

In the research, raster pattern, one of the models of quantitative research, is used. 400 students in total, 117 women and 283 men, from Sakarya University Sports Sciences Faculty are attended the research. The 194 of the attendants are dealing with individual sports and the 206 of them are team sporters. In order to collect data in the research, Personal Information Form and Sporter Identity Scale (Athletic Identity Measurement Scale; Brewer and Cornelius, 2001) which is adapted to Turkish by Öztürk and Koca (2013). On analyzing data, frequency, arithmetic average, standard deviation, t-test, Pearson Correlation Test, one-way analysis of variance and the statistics of Post-Hoc test are practiced on.

In the research, a significant difference is found between the gender variance and social identity levels of the attendants. Accordingly, social identity level of male students is higher than the females. A positively significant difference is found between age variance and social identity sub-dimension. It is seen that the higher age is the higher social identity level is as well. A significant difference between the social identity levels of the students according to their departments. Hereunder, it is clearly said that the social identity levels of the students in Teaching department is significantly higher than the ones in Recreation and Management Departments. There is not a significant difference between the variances of class-sports branch and moral identity sub-dimensions.

Keywords: Sporter Identity, sports, team sports, individual sports

**ÖLÇME ARAÇLARINA YÖNELİK BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ
GÖRÜŞLERİ****VIEWS OF SPORTS TRAINING TEACHER CANDIDATES ON MEASUREMENT
INSTRUMENTS****Dr. Öğt. Üyesi Sevinç NAMLI***Erzurum Teknik Üniversitesi, sevinc.namli@erzurum.edu.tr***Dr. Öğt. Üyesi Aynur YILMAZ***Trabzon Üniversitesi***ÖZET**

Bilimsel olarak geçerli ve güvenilir veri elde edilmesinde, çalışma grubunun ölçme aracını düzgün bir şekilde okuyup doldurması etkilidir. Aksi takdirde elde edilen verilerin geçerlik ve güvenilirliğinin sorgulanması gerekmektedir. Son yıllarda özellikle sosyal alanlarda kullanılan ölçme araçlarının (ölçek, anket vb.) nitelikli olmasında verilerin elde edildiği popülasyonun bakış açısının büyük önemi vardır.

Bu çalışmada, çalışma konusu olarak spor alanında yapılan çalışmalarda büyük paya sahip olan beden eğitimi öğretmen adaylarının ölçme araçları ile ilgili görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışma deseninden faydalanılmıştır. Çalışma grubunu Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören, çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 12 öğretmen adayı (7 kadın, 5 erkek) oluşturmuştur. Çalışma grubu seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme tercih edilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve "Yarı yapılandırılmış görüşme formu" aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme formu hazırlanırken, konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bunun sonucunda çalışmanın amacına hizmet eden 8 soru hazırlanmış, soruların kapsam geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla hazırlanan sorular uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda, görüşme sorularına son şekli verilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak da tanımlanmaktadır.

Elde edilen bulgular, ölçme araçlarının (anket, ölçek vb.) sınav zamanlarından ziyade ders döneminde ve bilişsel olarak yorgun olunmayan zaman diliminde doldurulmasının gerekliliğinden bahsettikleri saptanmıştır. Ölçme araçlarının madde sayılarının ortalama 20-25 arasında olmasının, dikkat açısından daha etkili olduğu ifade edilmiştir. Madde sayısı uzun olan ölçme araçlarının okunmadan doldurulduğu belirlenmiştir. Ölçme araçlarını etkili bir şekilde doldurmada katılımcıların o anki sahip oldukları psikolojik durumunun belirleyici olduğu saptanmıştır. Tüm bulgular dikkate alındığında; katılımcılara çalışmanın amacı ve önemi açıklanması ölçme aracının nitelikli doldurulmasında etkili olacaktır. Özellikle elde edilen sonuçlar katılımcılarla paylaşılmalıdır. Böylece, katılımcılar doldurdukları ölçme

aracının sonuçlarını görebilme fırsatı elde edebilecektir. Böylece kendilerini değerli hissedeceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Ölçme araçları, beden eğitimi öğretmen adayları, nitel araştırma, durum çalışması

ABSTRACT

It is effective for study group to read in detail and fill the measurement instrument in order to collect scientifically notable and reliable data. Otherwise, the collected data's validity and reliability should be questioned. In recent years, the views of population the data collected have a Hugo significance, especially on the measurement instruments' (scale, questionnaire, etc.) being qualified on social fields.

In this research, it is aimed to determine the views of sports training teacher candidates who has a big role in the studies on sports field as the study topic on measurement instruments.

In accordance with this purpose, case study design, one of the qualitative research approaches, is used. Study group is created with 12 volunteer attendants from Kırıkkale University Sports Sciences Faculty's students (7 women, 5 men). On choosing study group, easy available sampling, one of the purposeful sampling methods, is preferred. Data are collected by "Personal Information Form" and "Half-structured Interview Form" prepared by researchers. While preparing interview form, literature scan on the topic is studied. In conclusion, 8 questions serving for the aim of the study prepared, and these questions are presented to expert view in order to ensure evidence for content validity. In respect to the views of experts, the final shape is given to the interview questions. On analyzing data, content analysis technique is used. Content analysis is also defined as summarizing and presenting the main context and messages of the written data on hand.

The data collected show that measurement instruments (questionnaire, scale, etc.) should be filled during the period when there is no cognitive tiredness rather than examination periods. It is stated that the measurement instruments' article numbers' being between 20-25 on average is more effective in terms of concentration. It is found that the measurement instruments with more articles are filled without being read. It is also found that the psychological states of the attendants at that time are determinative on filling measurement instruments effectively. Concerning all data, explaining the attendants the aim and significance of the study is effective on filling measurement instruments qualitatively. Especially the results taken should be shared with the attendants. Thereby, the attendants are able to have the opportunity to see the results of measurement instruments they fill. By this way, they feel themselves praised.

Keywords: Measurement instruments, sports, training teacher candidates, quantitative research, case study.

ONLİNE ÖLÇÜM SİSTEMLERİ VE UV ÖLÇÜM YAKLAŞIMLARI

Murat SÖNMEZ*Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, msonmez@isu.gov.tr***Dr. Öğr. Üyesi İsmet KANDİLLİ***Kocaeli Üniversitesi, kandilli@kocaeli.edu.tr***Dr. Öğr. Üyesi Melih KUNCAN***Siirt Üniversitesi, melihkuncan@siirt.edu.tr***Öğr. Görevlisi Ebuzer CENGİZ***ebuzer.cengiz@siirt.edu.tr***ÖZET**

Su şebekelerindeki suyun kalitesinin izlenmesinde yani UV/Vis (Ultraviyole visible) Spektroskopinin en geniş kullanımları olan Nitrat, Bulanıklık ve Organiklerin ölçümünde (Spektral absorpsiyon katsayısı (SAC254)) v.b ölçümleri tek dalga boyunda değil tüm absorpsiyon spektrumu kullanılarak elde edilmektedir.

Son yıllardaki teknolojik gelişmeler ile birlikte optik sistemler ile küçük ölçekli ve tam spektrum ölçümler yapabilen UV/Vis (Ultraviyole visible) Spektroskopik analizörler geliştirilmiştir. Bu cihazlarda işleyen aksam olmadığından ve kimyasal madde kullanılmadığından dolayı kurulum ve işletme maliyetleri bulunmamaktadır. Ayrıca bu cihazlar sayesinde evsel, endüstriyel ve her tip atık suların zor koşullar altında Spektroskopik analizleri yapılabilmektedir.

Spektrofotometre UV/Vis (Ultraviyole visible) alanda 220-735 nm arası ve Visible alanda 220-390 nm arası ışık azalmasını ölçer ve kayıt alır. Ölçümler, örnekleme yapmadan veya numune ön hazırlığı olmadan yapılır. Böylece örneklemeden, taşımadan ve depolamadan kaynaklanan etkilenmezler. Ölçüm süresi, olası yüksek ölçüm frekansı ve hızlı analiz değişimlerini yakalayabilmek için 20 ile 60 sn arasında ayarlanabilmektedir.

Bu çalışmada; farklı tip ve ölçüm tekniğine sahip sensörlerden veri okuyabilme, 4-20 mA ve modbus sensör entegrasyon ile istenilen parametrelerin ölçülmesi, Modbus RTU/TCP ile Scada, RTU ve PLC sistemlerine veri aktarımı, SAİS tebliğ kapsamına Debi, Sıcaklık, pH, Çözülmüş Oksijen, İletkenlik, Kimyasal Oksijen İhtiyacı, Askıda Katı Madde v.b parametreleri sürekli ve gerçek zamanlı olarak ölçme-Ölçüm parametresi sayısı ihtiyaca göre artırılıp azaltılabilmeye özelliği gibi konuları ekstra bir düzeneğe veya kimyasala ihtiyaç duymama ve tak çalıştır mantığı ile çalışma özelliği bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca veriler excel formatında kaydedildiğinden verilerin text veya grafiksel olarak işlemenin kolay olması ve geçmiş verilerin parametre bazında ekranda grafiksel olarak gösterilmesi özellikleri de barındırmaktadır. Tasarlanan bu cihazla ile her türlü sensör ve probe ile yapılan tüm ölçümlerin izlenmesi kayıt altına alınması ve on-line olarak gönderilmesi işlemleri yapılabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: su kalitesi, ölçme, sensör

**DERİN ÖĞRENME YAKLAŞIMI İLE YÜZ ALGILAMA SAHA ÇALIŞMASI
A CASE STUDY OF FACE DETECTION USING DEEP LEARNING****Dr. Öğr. Üyesi Erkan DUMAN***Fırat Üniversitesi, erkanduman@firat.edu.tr***Furkan AKIN***Fırat Üniversitesi, furkanakin@gmail.com***ÖZET**

Kimlik belirlemek için, yüz tanıma son zamanlarda kullandığımız en önemli yeteneklerden biridir. Güvenlik konusun da artan endişeler, erişim noktalarında kimlik doğrulama ihtiyacı, modelleme tekniklerinde ihtiyaç duyulması, otomatik yüz tanıma konusunda artan ilginin nedenlerinden birkaçıdır.

Derin öğrenme, belirli yaklaşımlar kullanarak, makine öğrenimi problemlerini çözmeyi ifade eder ve en popüler yaklaşımdır. Makine öğrenme algoritmamızı bir dizi ayrı katmandan oluşturmamıza dayanmaktadır. Bunu yapabilmemizin bir çok yolu vardır ve çeşitli katman türlerine sahiptir. Odaklanıldığı amaçlarda başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Günümüzde, **önemli araştırma kuruluşları ve şirketler derin öğrenme yöntemlerini kullanarak çalışmalarını geliştirmektedir.**

Bu çalışmada vgg-face deep learning mimarisi ve eğitilmiş ağırlıklar Tensorflow frameworkü üzerinden kullanılarak, resim içerisinde yüz algılama işlemi gerçekleştirilmiştir. Çalışma esnasında derin öğrenme mimarilerinden evrimsel sinir ağları (Convolution Neural Network-CNN) kullanılmıştır. Evrimsel Sinir Ağlarını çok katmanlı algılayıcıların (Multi Layer Perceptron-MLP) bir türüdür. CNN tabanlı derin öğrenme teknikleri ile 1:1 ve 1:N yüz tanıma uygulamaları gerçekleştirilebilmektedir. 1:1 süreci, bir kişinin veri tabanında kayıtlı resmi ile anlık örnek resim arasında karşılaştırma yaparak o kişi olup olmadığına karar vermektir. Bu ilk aşamada validation denilen kimlik doğrulama yüz tabanlı olarak gerçekleştirilmiş olur. Bir sonraki aşaması 1:N yani bir resim alıp o resmin veri tabanında olup olmadığına ve varsa kime ait olduğuna karar vermektir.

Yüz tanıma işleminin ilk adımı olan yüz algılama, bu sürecin ne denli doğru olacağını belirleyen ilk aşamadır. Dolayısıyla resim çerçevesinde insan yüzünün konumunun olabildiğince doğru belirlenmesi ve geri kalan alanların göz ardı edilerek yüz tanıma algoritmasının diğer adımlarına geçilmesi gerekmektedir. Kullanılan yöntem ile mevcut yaklaşımların performansları iyileştirilmiş ve daha yüksek doğruluk ve hızla yüz algılama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Biyometrik Sistemler, Yüz Tanıma Sistemleri, Yüz Belirleme.

ABSTRACT

To identify identity, face recognition is one of the most important skills we have recently used. Increased concerns about security, the need for authentication on access points, the need for modeling techniques, and the increasing interest in automatic face recognition are some of the reasons.

Deep learning refers to solving machine learning problems using specific approaches and is the most popular approach. Our machine learning algorithm is based on a series of separate layers. There are many ways to do this and have a variety of layer types. Successful results have been achieved for the purpose. Nowadays, important research organizations and companies are developing their studies using deep learning methods.

In this study, vgg-face deep learning architecture and trained weights were performed using Tensorflow framework and face detection was performed in the picture. During the study, convolutional neural networks (Convolution Neural Network-CNN) were used from deep learning architectures. Convective Neural Networks is a type of multi-layer sensors (Multi Layer Perceptron-MLP). 1: 1 and 1: N face recognition applications can be realized with deep learning techniques based on CNN. The 1: 1 process is to decide whether a person is a person by making a comparison between the official recorded in the database and the instant sample. In this first phase, validation is validated as face-based authentication. The next step is to take a picture of 1: N, to decide whether the picture is in the database and to whom it belongs.

Face detection, the first step in facial recognition, is the first step in determining how accurate this process is. Therefore, it is necessary to determine the position of the human face as accurately as possible and to take other steps of the face recognition algorithm by ignoring the remaining areas. The performance of existing approaches was improved and higher accuracy and rapid face detection were performed.

Keywords: Biometric Recognition Systems, Face Recognition Systems, Face Detection, Deep Learning

DETERMINATION OF GAMMA AND FAST NEUTRON RADIATION SHIELDING PARAMETERS OF SOME INCONEL ALLOYS BY MONTE CARLO SIMULATION**Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin AYGÜN***Agri İbrahim Cecen University, baygun35@hotmail.com***ABSTRACT**

Inconel is an austenitic nickel-chromium-based super alloy, it is one of the widely used alloy materials among nickel alloy materials. This material is frequently preferred in applications that high temperature strength and high corrosion resistance are needed. Thanks to the high content of nickel elements, this material has high durability against many acids and difficult conditions, also has excellent mechanical properties. It is commonly used in petrochemical industry, in some of high temperature furnaces, high pressure and acid area, also in nuclear reactors. Gamma ray and fast neutron shielding properties of some Inconel alloys 600-601-825, materials, were studied in the present work. The samples were produced by powder metallurgy method, shield parameters were calculated such as total macroscopic cross section for fast neutron particles and mass attenuation coefficient, half value layer (HVL) mean free path (MFP) for gamma radiation by using Monte Carlo Simulation Geant4 code and WinX-com programme. Neutron absorption equivalent dose rates were determined using $^{241}\text{Am-Be}$ an average 4.5 MeV energy fast neutron source. Neutron and gamma shielding parameters were compared with 316LN stainless steel and paraffin which are widely used for shielding in nuclear applications. According to results, Inconel alloys was found to be the best shielding for gamma rays and fast neutron particles. This study can be useful for shielding studies at the selection of these shielding materials in nuclear reactors and other radiation applications.

Keywords: Monte Carlo Geant4, shielding neutron, gamma, Inconel super alloys

**DEVELOPMENT OF GAMMA AND NEUTRON RADIATION SHIELDING
PROPERTIES OF POLYMER MATRIX COMPOSITES, PMC****Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin AYGÜN***Ağrı İbrahim Çeçen University, baygun35@hotmail.com***Dr. Erdem ŞAKAR***Atatürk University***Doç. Dr. Turgay KORKUT***Sinop University***Prof. Dr. Abdulhalik KARABULUT***Atatürk University***ABSTRACT**

Kevlar is a super strong plastic material which has chemical formula $C_{14}H_{14}N_2O_4$. It is an excellent material with some property such as high tensile strength at low density, good structural rigidity, weak electrical conductivity, high chemical, flame and cut resistance, weak thermal shrinkage. It is commonly used in military defense, automotive and aviation industry, in communication, protective apparel. Gamma ray and fast neutron shielding properties of some Kevlar / epoxy resin and carbon fiber / epoxy resin composite materials, were studied in the present work. The composite material samples were produced and shield parameters were determined such as a total macroscopic cross section for fast neutron radiation, mass attenuation coefficient, half value layer (HVL) mean free path (MFP) for gamma - rays by using Monte Carlo Simulation Geant4 code and WinX-com program. Neutron absorbed experiments were carried out using ^{241}Am -Be an average 4.5 MeV energy, fast neutron source and Canberra archetype BF3 gas detector. Obtained results were compared with conventional concrete and paraffin which are commonly used as shield material in nuclear industries. According to results, new composite materials were found to be good shielding for gamma and fast neutron radiation. It has shown that this study can be useful for shielding applications at the used of these shielding materials in nuclear reactors and other radiation sectors.

Keywords: Monte Carlo Geant4, shielding neutron, gamma, Kevlar, epoxy resin

**MADENCİLİK SEKTÖRÜNDE TÜKENMİŞLİK SENDROMUNUN
İNCELEMESİ****Öğr. Gör. Mustafa GÜNAYDIN***Gümüşhane Üniversitesi, mustafagnaydin@hotmail.com***Doç. Dr. Ebru Emine ŞÜKÜROĞLU***Gümüşhane Üniversitesi, eesukuroglu@gumushane.edu.tr***Öğr. Gör. Süleyman ŞÜKÜROĞLU***Gümüşhane Üniversitesi, ssukuroglu@gumushane.edu.tr***ÖZET**

Günlük yaşantımızda çalışma ve sosyalleşme gibi iki temel faktörün, çalışanın aile fertlerine yetersiz kalması, bunun neticesinde de aile fertlerinin çalışana karşı anlayış durumlarının kişiler arasında net olarak anlaşılmasından dolayı bu iki temel faktör arasında çatışmalar yaşanmaktadır. Çalışma yapılan alanlarda var olan vardiya uygulamaları, çalışanların yaptıkları iş ile sosyal yaşam biçimleri arasında iletişim içinde olmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Var olan bu vardiya düzenlemelerinin kişinin ihtiyaçlarını karşılamayacak şekilde ayarlanması sosyal yaşam durumlarının dengesizleşmesine neden olarak kişinin yaşamı içerisinde negatif etkilerle karşı karşıya kalmış oluyor. Özellikle maden sektöründe çalışanların yaptıkları iş gereği hem sosyal hem de aile fertleri ile çok daha az zaman ayırması nedeniyle aile içi çekişmelerin artmasına, çalışma hayatı ve aile bireylerinin ikili ilişkilerinin gerilmesine ve psikolojik durumlarının oluşmasına neden olmaktadır. İş yükünün fazla olması aile içi fertlere zorunlu olarak zaman geçirememeleri durumun git gide daha katlanılmaz bir hal almasına neden oluyor. Dolayısıyla iş yükü stresinin aile içerisinde bulunan kişiler tarafından onaylanma ve çalışana destek verme çabalarıyla doğrudan ilgilidir ve doğru orantılıdır. Bireyin sosyal hayat ile bağının kopmasına ve çevresiyle ilgisinin büyük oranda azalması, psikolojik stres ile başa çıkamaması, çalışılan ve yapılan işe karşı negatif bir durum sergilemesi, fizyolojik ve psikolojik olarak çöküntü yaşaması tükenmişlik sendromu olarak tanımlanabilir.

Maden sektöründeki iş yoğunluğunun diğer sektörlerle nazaran fazla olması ve çalışanların sosyal ve aile yaşantısından uzak kalması iş stresinin ortaya çıkmasına ve beraberinde ise tükenmişlik sendromuna neden olmaktadır. Bu çalışmada maden çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği bakımından tükenmişliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma farklı başlıklar altında Maslach ve Minnesota ölçekleri kullanılarak anket hazırlanmış ve Gümüşhane ilinde faaliyet gösteren bir maden ocağında yeraltı maden çalışanlarına uygulanmıştır. Anket sonuçları da SPSS paket programında analiz edilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İş güvenliği, İş sağlığı, Maden, Maslach, Minnesota, Tükenmişlik, Yeraltı maden

**A BASIC COMPARISON BETWEEN NUMERICAL METHODS PROVIDED
BY ANSYS AND ABAQUS****Faraz AFSHARI***Erzurum Technical University, faraz.afshari@erzurum.edu.tr***Heydar DEGHANPOUR***Sakarya University, heydar.deghanpour@ogr.sakarya.edu.tr***Ataollah KHANLARI***ata_khanlari@yahoo.com***ABSTRACT**

In the fields of engineering, when analytical solutions are so complex or impossible, numerical methods can be applied in order to find the solution or get an approximation.

Moreover, with the aim of validation for the numerical methods and simulation of the problems experimental works are performed, which makes the study convincing and more valuable in the engineering fields. Generally, there are a wide range of numerical methodologies, simulation strategies, schemes, algorithms as well as software programs.

ANSYS and ABAQUS are two important and wide-use software employed to calculate fluid dynamics and structural problems in the engineering areas, which are based on discretization of the original problem. In this research, analysis and formulation of numerical methods are introduced at first; then various examples of simulations provided in the literature by using ANSYS and ABAQUS are compared and discussed. In addition, a comprehensive comparison is conducted to specify their application width and limitations, calculation principles, accuracy and error rate, connectivity with other software, capabilities and differences in the geometry providing, meshing and solution. According to the studies in the literature, the ANSYS program is suitable for solving mechanical engineering problems, while the ABAQUS program attracts more attention to solve the structural problems in the civil engineering field.

Iteration of the solution or repeating number of the process will be also taken under consideration to investigate the convergence quality of both analyzed programs.

This study, can be a useful guideline for researchers who would like to choose numerical methods and simulation for an existing problem.

Keywords: ABAQUS; ANSYS, Numerical methods, Simulation

2D MODELING AND SIMULATION OF CARBON NANOFIBER REINFORCED CEMENT COMPOSITE AT THE MICRO LEVEL USING ABAQUS PROGRAM**Heydar DEHGHANPOUR***Sakarya University, heydar.dehghanpour@ogr.sakarya.edu.tr***Faraz AFSHARI***Erzurum Technical University, faraz.afshari@erzurum.edu.tr***Kemalettin YILMAZ***Sakarya University, kmyilmaz@sakarya.edu.tr***ABSTRACT**

In recent years, with the development of nano technology, the effect of different nano materials on cementitious materials has been examined for different purposes. Nano materials used in cementitious materials are usually in the shape of powder, fiber and nanotube.

In this research, carbon nanofiber reinforced cement composite was simulated at the micro level and tensile behavior and young's modulus is investigated under direct tensile force. Carbon nano fibers with microscopic length (0.5-100 μm) and nanoscopic diameter (50-200 nm) have excellent mechanical, physical, thermal and electrical properties. In fiber-reinforced cementitious materials, generally properties such as tensile strength, flexural strength and toughness are expected to develop.

In the present study two-dimensional simulation was extended to solve the problem using the ABAQUS/ standard program. The main aim of this study is to investigate the cement-based composite by using the Finite Elements as a simplified solution method without using multi-volume matrices and complex equations. Another aim of the study is to examine the effect of nano-sized fiber material on the tensile strength of cement paste.

Including pure cement and composites containing carbon nanofiber (0.1, 0.15, 0.2, 0.25 wt%), 5 different models are simulated for tensile stress at a speed of 0.3 mm/min (5 $\mu\text{m/s}$). It was observed that the tensile strength of carbon nanofiber reinforced composites increased with increasing carbon nanofiber ratio. At the same time, it was determined that, the young's modulus of the carbon nanofiber reinforced cement composites increased compared to pure cement.

Keywords: 2D modeling; ABAQUS; Carbon nanofiber; Tensile; Young's modulus

**VALİLİKLERİN İLETİŞİM ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA WEB SİTESİ
KULLANIM DURUMLARI (BİNGÖL VALİLİĞİ WEB SİTESİ'NE YÖNELİK
BİR İÇERİK ANALİZİ)**

Öğr. Gör. İlkay YILDIZ

Bingöl Üniversitesi, ilkayyildiz@bingol.edu.tr

Öğr. Gör. Esra GÜR

Bingöl Üniversitesi, egur@bingol.edu.tr

ÖZET

Her kurum ve kuruluş çeşitli iletişim çalışmaları gerçekleştirmek ve hedef kitleye daha kısa yollardan ulaşmak zorundadır. Bu zorunluluk kurumları iletişim teknolojilerinden de yararlanmaya sürüklemiştir. İletişim çalışmalarını daha da etkili ve ulaşılabilir yapmak adına web sitesi kullanmak da önemli hale gelmiştir.

Bu çalışmada, bir iletişim aracı olması nedeniyle Bingöl Valiliği'nin web sitesi incelenmiştir. İnceleme de içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada yeni bir kodlama cetveli oluşturulmamış çalışmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla daha önce kullanılan, güvenilirliği test edilmiş kodlama cetveli Bingöl Valiliği'ne uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken cümlelerin anlamlarının değişmemesine dikkat edilmiştir. Veriler kodlama cetveline yazılmış ve daha sonra analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Bingöl Valiliği web sitesinin açık, sade, anlaşılır olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Web sitesi iletişim teknolojilerinin getirdiği yenilikleri aktif şekilde kullanmakta, hedef kitleye ulaşabilmek için siteyi güncel tutmaktadır.

Anahtar kelimeler: Bingöl Valiliği, web sitesi, iletişim araçları, içerik analizi

**GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN İLETİŞİM ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA
WEB SİTESİ KULLANIMI****Öğr. Gör. Esra GÜR***Bingöl Üniversitesi, egur@bingol.edu.tr***Öğr. Gör. İlkay YILDIZ***Bingöl Üniversitesi, ilkayyildiz@bingol.edu.tr***ÖZET**

Web siteleri, her kurum ve kuruluş için vazgeçilmez birer iletişim aracı konumundadır. Önemi günümüzde gittikçe artan, bu nedenle popüler olmaya da devam eden web siteleri toplumdaki insanlarla iletişim kurmanın ötesinde birçok amaçla kullanılmaktadır. Özellikle iyi tasarlanmış, işlevsel, açık ve anlaşılır şekilde hazırlanan web siteleri insanları içine çeken bir havuz gibidir. Aranılan bilgiye ulaşımında, merak edilen konuların giderilmesinde, kısaca bir şeye ulaşım istenildiğinde web siteleri kullanılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında web sitelerinin kullanımının kolay olması, maliyetli olmaması, bilgiye erişimde hız sağlaması gibi özelliklere sahip olması çok farklı kesimler tarafından kullanıcılarının da artmasına sebep olmaktadır. Kişisel web sitelerinin yanında artık her kurum topluma rahatça iletişime geçmek için web sitesi kullanmaktadır.

Bu çalışmada Gelir İdaresi Başkanlığı'nın web sitesi incelenmiştir. Web sitesi görsellik, hız, tanıma ve tanıma faaliyetleri gibi çeşitli açılardan ele alınmıştır. Çalışma da bir kodlama cetveli oluşturulmuştur. Kodlama cetveli Gelir İdaresi Başkanlığı'nın web sitesine yönelik hazırlanmıştır. Veriler kodlama cetveline kaydedilmiş ve daha sonra analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Gelir İdaresi Başkanlığı'nın web sitesinin sade, açık ve anlaşılır bir şekilde tasarlandığı, siteyi oluşturan renklerin genellikle kırmızı ve beyazdan oluştuğu, siteye bağlanmada sorunlar yaşanmadığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca sitede, tanıma yönelik araç gereçlerden iletişim başlığı altında çok daha geniş bir ulaşım hizmeti sunulmaktadır. Bunun yanında hızlı erişim başlığı altında birçok başka kurum ve kuruluşa kolay ulaşılabilmesi için bağlantılar kullanılmaktadır. Bu da, siteyi daha da aktifleştirmektedir. Sitede normal telefon numarasının yanında ayrıca "vergi iletişim merkezi" başlıklı bir çağrı merkezi numarası bulunmaktadır. Çağrı merkezleri bulunması kurumları daha ulaşılabilir yapmaktadır. Web siteleri gibi kurumların çağrı merkezlerinin olması kuruma olan bağlılığı arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gelir İdaresi Başkanlığı, Web Siteleri, iletişim Çalışmaları

ULAŞTIRMA HİZMETLERİ BÖLÜMÜNE İLİŞKİN MÜFREDATLARININ KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Dr. Öğr. Gör. Makbule CİVELEK

Amasya Üniversitesi, makbule.civelek@amasya.edu.tr

Öğr. Gör. İsmail Melih YILDIRIM

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, melih.yildirim@bilecik.edu.tr

ÖZET

Ulaştırma Hizmetleri özellikleri göz önüne alındığında girift bir yapıyı ifade etmektedir. Bu girift yapının ana unsurlarını karayolu taşımacılığı, havayolu taşımacılığı, denizyolu taşımacılığı, demiryolu taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı olmak üzere beş ana başlık altında toplanmak mümkündür. Bu beş unsur ekonomilerin dinamik yapısını temsil etmesi yönüyle birbirlerinin tamamlayıcısı durumundadır. Bu nedenle de ulaştırma hizmetleri geçmişten günümüze değin ekonomik anlamda kilit rol üstlenmiştir. Sektörün ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, ekonomiye katkı sağlayan, istihdam oluşmasına olanak tanıyan aynı zamanda bilimsel ve teknolojik gelişmelerin de takipçisi konumunda olan kurumlar üniversitelerdir. Üniversiteler tarafından sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda planlamalar yapılarak mesleki yeterliliğini sağlamış iş gücü yetiştirilmesi planlanmaktadır. Türkiye’de 2018-2019 yılları itibariyle 65 üniversitede Ulaştırma Hizmetleri bölümü mevcuttur. Bu üniversitelerin 43’ü devlet üniversiteleri iken 22 ise vakıf üniversitelerinden oluşmaktadır. Çalışmanın amacı Ulaştırma Hizmetleri bölümüne ilişkin müfredatlarının karşılaştırmalı olarak analiz edilmesidir. Bu bağlamda çalışmada Ulaştırma Hizmetleri kapsamında eğitim veren üniversite müfredatlarının karşılaştırılmasını ve üniversitelerimizin mevcut durumlarını ortaya koymayı sağlamıştır. Vakıf üniversitelerinde verilen eğitimler ile devlet üniversitelerinde verilen eğitimin benzer olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra yapılan çıkarımlar aracılığı ile üniversitelerce verilen eğitimin ortak bir payda altında toplanmasını da mümkün kılacağı düşünülmüştür. Çalışma, Ulaştırma Hizmetlerinde verilen eğitim niteliğinin ve niceliğinin saptanması ve ortaya konması, çalışmanın ulusal ve uluslararası literatürde henüz bu yönüyle ele alınmamış olması gibi sebepler açısından önem ve özgünlük taşımaktadır. Literatürde bu boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır. Çalışma amacına uygun olarak ortaya konması hedeflenen problemler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Oluşturulan kategoriler aracılığı ile tümevarım yapılmıştır. Çalışmada tam sayım örneklem kullanılmış olup, bulgular üniversitelerin resmi web sitelerinden elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Ulaştırma Hizmetleri, Ulaştırma Hizmetleri Bölüm Müfredatları

ULAŞTIRMA HİZMETLERİ BÖLÜMLERİNE AİT ÜNİVERSİTE WEB SAYFALARININ ANALİZİ

Öğr. Gör. İsmail Melih YILDIRIM

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, melih.yildirim@bilecik.edu.tr

Dr. Öğr. Gör. Makbule CİVELEK

Amasya Üniversitesi, makbule.civelek@amasya.edu.tr

ÖZET

Ulaştırma hizmetleri geçmişten günümüze değin insanlık tarihi açısından önemli bir rol üstlenmiştir. Bireylerin, mal ya da hizmetlerin bir yerden bir yere ulaşımını sağlamasının yanı sıra ulaştırma hizmetlerinin gelişimi ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile de etkileşim halindedir. Bu etkileşim meydana gelen teknolojik gelişmeler ve şartlar nedeniyle günden güne önem kazanmaktadır. Ulaştırma hizmetlerinin önemini fark ederek mevcut durumdan etkilenen kurumlardan biri üniversitelerdir. Üniversitelerin temel fonksiyonlarından biri olan nitelikli iş gücü yetiştirme düşüncesinden hareketle ekonomik anlamda önemli bir yeri olan ulaştırma hizmetleri Yüksek Öğrenim bazında da kayda değer bir yer edinmiştir. Bu bağlamda yıllar itibari ile bakıldığında Ulaştırma Hizmetleri bölümleri, devlet ve vakıf üniversiteleri bünyesinde giderek yaygınlık kazanmıştır. 2018-2019 eğitim yılı baz alındığında 65 üniversitenin Ulaştırma Hizmetleri bölümü olduğu görülmektedir. Yıllar itibari ile meydana gelen niceliksel artış ulaştırma hizmetlerinin önemini ispatlar niteliktedir. Üniversiteler değişiklik gösteren koşullara uyum sağlayarak internet üzerinden faaliyette bulunmaktadır. Bu faaliyetler üniversitelerin web sayfası aracılığı ile bireylere duyurulmaktadır. Aynı zamanda üniversitelerin dışa açılan penceresi olan web sayfaları kurum kimliklerini de yansıtmaktadır. Web sayfaları aracılığı ile üniversiteler hakkında bilgi edinilebilirken bu sayfalar aracılığı ile tanıtım da yapılabilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı Ulaştırma Hizmetleri bölümlerinin yer aldığı üniversite web sayfalarının analiz edilerek bu sayfaların etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığının değerlendirilmesi ve mevcut durumlarının karşılaştırılmasıdır. Çalışmanın amacı kapsamında üniversitelerde verilen eğitimlerde nelerin vurgulandığı, görsellerin seçiminde yer verilen unsurların neler olduğu, üniversitelerin sosyal medyada yer alıp almadıkları, tanıtım videolarına sahip olup olmadıkları, amaç, hedef, misyon ve vizyon bildirilerinde vurgulanan unsurlar ve mezun portalına yer verip vermedikleri değerlendirilecektir. Aynı zamanda Ulaştırma Hizmetleri bölümünün altında yer alan programlar hakkında bilgilerin olup olmadığı, derslere ilişkin e-kataloglar ve üniversite etkinlikleri ve basın bültenleri de değerlendirme kapsamına alınmıştır. Çalışmanın henüz ele alınan yönden değerlendirilmemiş olması nedeniyle literatürdeki bu boşluğu doldurması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ulaştırma Hizmetleri, Eğitim, Web Sayfaları

GÖRSEL İLETİŞİM AÇISINDAN VERGİ HAFTASI AFİŞLERİNİN MEDYA VE İLETİŞİM ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Öğr. Gör. İlkay YILDIZ

Bingöl Üniversitesi, iyildiz@bingol.edu.tr

Öğr. Gör. Esra GÜR

Bingöl Üniversitesi, egur@bingol.edu.tr

ÖZET

Her ne kadar çok farklı kitle iletişim araçları hayatımıza girmiş olsa da afişler hala günümüzdeki önemini korumaktadır. Hedef kitleye vermek istenen mesajın daha anlamlı olması için tasarlanan afişler, sadece mesajı vermekle kalmamakta, çoğu zaman insanların hafızalarında uzun yıllar yer bulmaktadır. Gittikçe önemi artan afişler, toplum tarafından daha dikkat çekici halde tasarlandığı zaman yazılı metinlerden daha da çok büyük bir etki oluşturmaktadır. Bu nedenle hemen hemen her kurum ve kuruluş belirli günlerde konuya ya da günün önemine dair çeşitli afişler hazırlamakta ve toplumu daha da derinden etkilemeyi amaçlamaktadır.

Gelir idaresi başkanlığı her yıl 26 Şubat-6 Mart arasında kutlanan vergi haftası için afişler tasarlanmaktadır. Bu yıl da 29.'sunun kutlandığı vergi haftasında iki afiş tasarlanmıştır. Bu afişlerden biri daha genel bir hedef kitleyi kapsarken diğeri ise daha çok çocuklara yöneliktir. Bu çalışmada daha çok çocuklara hitap eden afiş ele alınmıştır. Afiş, Bingöl Üniversitesi Medya ve İletişim Programı'nda okuyan öğrencilere slayt eşliğinde gösterilmiş ve öğrencilerden daha önce dağıtılan anket formuna afişi inceleyerek cevap vermeleri istenmiştir. Çalışmaya toplamda 23 gönüllü öğrenci katılmıştır. Öğrenciler 2. Sınıfta okumakta ve gece gündüz öğretimi farkı bulunmamaktadır. 2. Sınıf öğrencilerinin seçilmesinin nedeni, daha önce kitle iletişim araçlarına yönelik derler almalarından ve grafik tasarım gibi uygulamalı bir ders görmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu anlamda afişe diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden daha bilinçli bir şekilde bakacakları, analiz edecekleri düşünülmüştür. Araştırma sonucunda öğrenciler Gelir İdaresi Başkanlığı'nın hazırladığı afişi başarılı bulmuş, hedef kitleye verilmek istenen mesajın etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca afişin etkisinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında afişi tüm öğrenciler amacına uygun ve anlamlı bulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Görsel iletişim, afiş, vergi haftası, medya ve iletişim programı

**WEB SİTESİ KALİTESİ VE SOSYAL MEDYA YÖNETİMİNİN
MEMNUNİYET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ****WEBSITE QUALITY AND THE EFFECT OF SOCIAL MEDIA MANAGEMENT
ON SATISFACTION: ATATÜRK UNIVERSITY EXAMPLE****Prof. Dr. Tefrik Şükrü YAPRAKLI***Atatürk Üniversitesi, sukruyaprakli@atauni.edu.tr***Emine NOKSAN***Atatürk Üniversitesi, eminen@atauni.edu.tr***Arş. Gör. Musa ÜNALAN***Fırat Üniversitesi, munalan@firat.edu.tr***ÖZET**

Üniversiteler web siteleri aracılığıyla, öğrenciler ve diğer ilgili paydaşlarla iletişim halinde olmaktadır. Ayrıca gelişen teknolojiyle birlikte, sosyal medya kavramının ortaya çıkması, yeni sosyal ağların oluşumunu tetiklemiştir. Üniversiteler de kendi resmi hesaplarını bu sosyal ağlarda açarak, iletişim süreçlerini yürütmeye başlamışlardır. Bu çalışmada Atatürk Üniversitesinin web sitesi kalitesine ve sosyal medya hesaplarının yönetimine dair öğrenci algıları ölçülmüş olup, bu değişkenlerin memnuniyet üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Atatürk Üniversitesinin farklı programlarında öğrenim gören 578 öğrenci oluşturmaktadır. Anket uygulaması sonucu elde edilen veriler, SPSS 20 istatistik programında analiz edilmiştir. Katılımcıların frekans dağılımları incelenmiş, güvenilirlik testleri ile çoklu regresyon analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda, işlevsellik, kullanım kolaylığı, bilgi kalitesi ve görselliğin web sitesi kalitesi üzerinde etkisinin olduğu; güvenilirlik ve cevap verebilmenin ise etkisinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca, üniversite web sitesi kalitesinin ve sosyal medya hesaplarının yönetiminin öğrenci memnuniyeti üzerinde etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Web Sitesi Kalitesi, Sosyal Medya, Genel Memnuniyet

ABSTRACT

Universities are in communication with students and other relevant stakeholders through their websites. In addition, with the developing technology, the emergence of the social media concept triggered the formation of new social networks. Universities have started to carry out communication processes by opening their official accounts in these social networks. In this study, the student perceptions about both the web site quality of Atatürk University and the management of social media accounts were measured and the effect of these variables on satisfaction was investigated. The sample of the study consists of 578 students from different programs of Atatürk University. The data which obtained from the survey application, were analyzed in SPSS 20 statistics program. The frequency distributions of the participants were examined and multiple regression analyzes were performed with reliability tests. As a result of the research, functionality, ease of use, information quality and visuality had an impact on website quality; reliability and responsiveness were found to had no effect. In addition, it was concluded that the quality of university website and management of social media accounts had an impact on student satisfaction.

Keywords: Website Quality, Social Media, General Satisfaction

**ERZURUM İLİNİN TANITIMINA İLİŞKİN MATERYALLERİN
ÇÖZÜMLENMESİ****Öğr. Gör. Dr. Makbule CİVELEK***Amasya Üniversitesi, makbule.civelek@amasya.edu.tr***ÖZET**

Erzurum ili gerek kültürel ve tarihi dokusu gerekse mutfağı ile turizm faaliyetleri açısından ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda ilde düzenlenen Avrupa Gençlik Olimpiyatları Festivali kapsamında da yerli turistlerin olduğu kadar yabancı turistlerin de ilgi odağı olmaktadır. Kış turizmi, inanç turizmi, sağlık turizmi, agro turizm, spor turizmi ve doğa turizmi Erzurum'da yapılabilecek turizm türleri arasındadır. Yıllar itibari ile bakıldığında Erzurum'a gelen turist sayısı artış göstermekle birlikte 2017 yılı istatistiklerine göre ise yıl bazında 407 bin turist ağırlanmıştır. Turistlerin ağırlanması, turistik tüketicilerin seyahatlerinin planlaması ve organize edilmesi aşamasında tanıtım materyalleri önemli bir rol üstlenmektedir. Tanıtım materyalleri, destinasyonların turistik tüketicilere ulaşmasında bir köprü vazifesi görmesinin yanı sıra destinasyonun tarihi ve kültürel yapısını yansıtması bakımından önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından oluşturulan tanıtım materyallerinde ağırlıklı olarak hangi unsurlara yer verildiğinin, hangi turizm türlerine vurgu yapıldığının saptanması olmuştur. Bunun yanı sıra tanıtım materyallerinde sıklıkla kullanılan görsellerin neler olduğu ve hangi sloganlarla hareket edildiği gibi unsurlar da ortaya konmuştur. Çalışma kapsamında incelenen tanıtım materyalleri, Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü resmi web sitesinde yer alan tanıtım videoları, tanıtım görselleri, broşürler ve haritadan oluşmaktadır. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde tanıtım görsellerinde sıklıkla üzerinde durulan hususların sırası ile kış turizmi, inanç turizmi gastronomi turizmi ve doğa turizmi olduğu görülmüştür. Aynı zamanda tanıtım görsellerinde kültürel unsurlara yer verilirken ile özgü el sanatları da gösterilmiştir. Tanıtım materyallerinden bir diğeri olan broşürler incelendiğinde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Doğal güzellikler, el sanatları, yemekler, kış sporları tabyalar ve şehir rehberi olarak düzenlenen tanıtım materyallerinde daha çok bilgilendirici amaç güdülmüştür. Erzurum'a ilişkin tanıtım videoları da diğer materyalleri destekler niteliktedir. Kış turizmi, inanç turizmi, spor turizmi ve doğa turizmi, Avrupa Gençlik Olimpiyatları Festivali ve el sanatları gösterilen unsurlardandır.

Anahtar Kelimeler: Erzurum Turizmi, Tanıtım Materyalleri, Turizm Türleri

**KONAKLAMA İŞLETMELERİNE İLİŞKİN TRİPADVISOR ÜZERİNDEN
YAPILAN YORUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ: ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ****Öğr. Gör. Dr. Makbule CİVELEK***Amasya Üniversitesi, makbule.civelek@amasya.edu.tr***ÖZET**

Turizm ürünü, turistik tüketicilerin seyahatlerinin başlangıcından sonuna kadar geçen süre içerisinde onların istek ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olan turistik mal ya da hizmetlerin toplamıdır. Turizm ürününü diğer ürünlerden ayıran kendine özgü nitelikleri vardır. Bu niteliklerden biri de turizm ürününde eş zamanlı üretim ve tüketimin olmasıdır. Eş zamanlı üretim ve tüketim turizm deneyimine anlık özellik katmaktadır. Bu da turistik tüketicilerin turizm ürününü değerlendirmeden önce deneyimleme şansı olmadığını ifade etmektedir. Bu nedenle turizm ürününün seçiminde diğer nihai kullanıcıların rolü vardır. Belirtilen rolde turistik tüketicilerin beklentileri ve tercihleri farklılık gösterse de nihai tüketicilerin deneyimlerini diğer tüketicilerle paylaşmaları turizm ürününün potansiyel turistik tüketiciler tarafından tercih edilme aşamasında kilit rol üstlenmektedir. Daha önce benzer deneyimlere sahip tüketicilerin görüşleri bir algı yaratarak imaj oluşturmayı sağlamaktadır. Aynı zamanda sosyal medya ve internet kullanımının yaygınlaşması da deneyim paylaşmayı hızlandırmış ve kolaylaştırmıştır. Deneyimlerini paylaşmayı, yorum yapabilmeyi hatta şikayette bulunabilmeyi sağlayan online platformlardan biri Tripadvisor'dur. Tripadvisor, tüketicilerin konaklama işletmelerini oylamasını, işletmeler hakkında yorumda bulunabilmesini ve fotoğraf paylaşabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu sitede tüketici oylamaları ve yorumları çoğunlukla tarafsız özellik gösterdiğinden konaklama işletmeleri için önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı Erzurum ilinde faaliyet gösteren konaklama işletmelerinde verilen hizmetlerin turistik tüketiciler tarafından nasıl algılandığının ortaya konmasıdır. Aynı zamanda konaklama işletmelerinin yıldız sistemi bakımından sınıflandırılması göz önüne alınarak tüketici algıları yorumlanmıştır. Çalışma kapsamında tam sayım örneklem yapılmıştır. Erzurum ilinde yer alan turizm işletme belgeli 16 konaklama işletmesine ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular sayesinde karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Çalışma ele alınan ana sorun ile literatürde yer almadığı için akademik anlamda özgünlük taşıyarak, işletmelerin tüketiciler tarafından nasıl algılandığının saptanacak olması dolayısıyla da işletmelerin mevcut durumlarını görebilmeleri açısından sektörel bazda önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konaklama İşletmeleri, Tripadvisor, E Yorumların Çözümlemesi

**SAĞLIK HİZMETLERİNDE TÜKETİCİLERİN ALGILADIKLARI HİZMET
KALİTESİ, HASTA TATMİNİ VE TUTUMSAL NİYET ÜZERİNE BİR
UYGULAMA**

AN APPLICATION TO SERVICE QUALITY, PATIENT SATISFACTION, AND
INTELLECTUAL INTENTION TO THE CONSUMERS OF HEALTH SERVICES

Doç. Dr. Dilşad GÜZEL

Atatürk Üniversitesi, dguzel@atauni.edu.tr

Emine NOKSAN

Atatürk Üniversitesi, eminen@atauni.edu.tr

ÖZET

İnsan yaşamının sürdürülmesinde ve kaliteli yaşam standardının artırılmasında sağlık hizmetleri önemli bir işleve sahiptir. Öyle ki, sağlık hizmetleri ülkelerin sosyo-ekonomik gelişim düzeyini belirleyebilmektedir. Bu çalışmada hastanede hizmet alan bireylerin, hastaneyi tercih etme nedenleri, hasta tatmini ve hizmet kalitesi hakkındaki düşünceleri araştırılmıştır. Bu amaçla, Atatürk Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Hastanesinde poliklinik hizmeti alan 210 hasta ile anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Hastaların hizmet kalitesine yönelik düşüncelerini ölçen ankete faktör analizi uygulanmış olup, analiz sonucunda dört faktör belirlenmiştir. Bu faktörler sırasıyla; muayene öncesi hizmetler, hekimlik hizmetleri, hemşire hizmetleri ve personel hizmetlerinden oluşmaktadır. Daha sonra yapılan regresyon analizi sonucunda, üniversite hastanelerinde muayene öncesi hizmetler, hekimlik hizmetleri ve personel hizmetlerinin hasta memnuniyetini etkilediği ancak hemşire hizmetlerinin hasta memnuniyetini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hizmet Kalitesi, Hasta Tatmini, Tutumsal Niyetler

ABSTRACT

Health services have an important role in sustaining human life and increasing quality standard of living. It can determine the level of socio-economic development. In this study, it was investigated the patients perceptions about reasons for choosing the hospital, the patient satisfaction and the quality of service. For this purpose, survey was conducted to 210 patients who get out-patients clinic services at the Atatürk University Training and Research Hospital. Factor analysis was applied to the questionnaire that measured the quality of service quality. Four factors were identified in the analysis. These factors are pre-examination services, medical services, nursing services and personnel services. As a result of regression analysis, it was understood that pre-examination services, medical services and personnel services affect patient satisfaction in university hospitals. However, patient satisfaction are not affected by nurse services.

Keywords: Service quality, Patient satisfaction, Attitudinal intentions

TARHUN (ARTEMİSİA DRACUNCULUS L.) BİTKİSİNİN KULLANIM ALANLARI**Özlem GÖKTAŞ***Bayburt Üniversitesi, ozlem-tuytu@hotmail.com***Dr. Öğretim Üyesi Betül GIDİK***Bayburt Üniversitesi, betulgidik@bayburt.edu.tr***ÖZET**

Tarhun (*Artemisia dracunculus* L.), kökeni olan Orta Asya veya Sibirya'dan tüm Avrasya'ya yayılan önemli bir tıbbi ve aromatik bitkidir. Pelinotugiller familyasında yer alan tarhun Türkistan, Horasan, Türkiye, Avrupa, Hindistan ve Çin'e kadar yayılmıştır. Tarhun bitkisi farklı bölgelerde 'ejder otu, yeşil altın, dargun ve tarhın' gibi isimlerle de anılmaktadır. Bitkinin üç farklı çeşidi vardır bunlar Fransız, Türk ve Rus Tarhunları olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizde; İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgelerinde çoğunlukla yetiştirilmektedir.

Tarhunun iştah açıcı etkisi olduğu bilinmektedir. Ayrıca sindirim salgılarını artırarak sindirime yardımcı olmaktadır. Antiseptik etkisi olan bitki, kramp giderici, sindirim sistemi için kurt düşürücü etkilere de sahiptir. Birçok etkisi olan bu tıbbi aromatik bitkinin vücuttaki tuz ve suyu atmaya yardımcı olduğu, hazımsızlığı giderdiği, mide hastalıklarında iyileştirici olduğu, bağırsak solucanlarını düşürdüğü, diş ve diş eti hastalıklarında etkili olduğu, kansızlığa iyi geldiği bilinen faydaları arasında yer almaktadır.

Tarhun aynı zamanda hoş kokulu aromatik bir bitkidir ve uçucu yağı kozmetik sanayiinde kullanılmaktadır. Aromatik etkisi ile çesni olarak et, tavuk, balık ve bazı çorbalar gibi yemekler ile bazı soslarda sıkça kullanılmaktadır.

Son yıllarda bilinirliği artan tarhun bitkisinden kolonya gibi bazı ürünlerin de elde edildiği bilinmektedir. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda tarhun bitkisinin öneminin gün geçtikçe artacağı düşünülmektedir. Yapılan literatür araştırmalarında bu bitki ile ilgili yeterli kaynağa ulaşılamamıştır. Bu çalışmanın amacı, literatürde tarhun ile ilgili çalışmalarını artırmak ve gelecekte yapılacak çalışmalara kaynak sağlamaktır.

Anahtar kelimeler: Tarhun, *Artemisia dracunculus*, tıbbi ve aromatik bitki, yağ asitleri, uçucu yağlar

KETENCİK (CAMELİNA SATİVA) BİTKİSİNİN EKONOMİK ÖNEMİ**Özlem GÖKTAŞ***Bayburt Üniversitesi, ozlem-tuytu@hotmail.com***Dr. Öğretim Üyesi Betül GİDİK***Bayburt Üniversitesi, betulgidik@bayburt.edu.tr***ÖZET**

Gün geçtikçe artan Dünya nüfusu birçok ihtiyaçla birlikte enerji ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Fosil yakıtların hızla tükenmesi ve artan çevre kirliliği alternatif enerji ve biyoyakıt kullanımını gündeme getirmiştir. Tüklenen enerji kaynakları için en uygun alternatif yenilenebilir enerji kaynakları olduğu belirtilmiştir.

Son yıllarda yenilenebilir enerji kaynakları konusunda yapılan çalışmalar hızla artmaktadır. Özellikle bitkisel kökenli yakıtlar konusu artarak önem kazanmaktadır. Ülkemizin verimli toprakları olduğu ve tarım ülkesi olduğu göz önüne alındığında biyoyakıtlar için bitki yetiştirilmesinin en uygun tercih olduğu düşünülmektedir. Bu yakıtların zararlı emisyonu en aza indirerek çevre kirliliği ile mücadelede etkili olacağı ve gelecekte önemini artacağı öngörülmektedir.

Brassicaceae familyasında yağlı tohumlu birçok bitki bulunmaktadır. Ketencik (*Camelina sativa*) bitkisi de bunlardan bir tanesidir. Geçmiş yıllarda kültüre alınan bitki yağlı tohumlarında bulunan erusik asit sayesinde alternatif biyoyakıt bitkisi olarak kullanılmaktadır. Farklı iklim ve toprak özelliklerine kolaylıkla uyum sağlayabilen ketencik bitkisi üreticiler tarafından ilgi görmektedir. Özellikle aktif tarım uygulamaları yapılamayan arazilerin değerlendirilmesi konusunda umut vaat eden bitkinin desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ketencik bitkisinin yağ özellikleri incelendiğinde ekonomik değeri ortaya çıkmaktadır. Yağ asitleri incelendiğinde doymamış yağ oranının birçok yağ bitkisinden daha yüksek olduğu ve bu durum bitkinin ekonomik önemini ve yetiştiriciliğini artıracakını göstermektedir.

Yetiştiriciliğinde iklim ve toprak isteklerinin çok özel olmaması, tarıma çok elverişli olmayan arazilerde de yetiştirilebilmesi, alternatif bir yağ ve biyodizel bitkisi olması ketencik bitkisinin ekonomik önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın amacı ketencik bitkisinin ekonomik önemine dikkat çekmek ve bu konuda gelecekte yapılacak çalışmalara kaynak oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ketencik, *Camelina sativa*, Alternatif enerji, Yağ bitkisi, Yağ asitleri

YUMURTA TAVUĞU RASYONLARINA VİTAMİN E VE ORGANİK SELENYUM İLAVESİNİN SERUMDA KORTİZOL HORMONU ÜZERİNE ETKİSİ**Prof. Dr. Necati UTLU***Atatürk Üniversitesi SHMYO, nutlu@atauni.edu.tr***ÖZET**

Yumurta tavuğu rasyonlarına vitamin E ve organik selenyumun tek başına ve kombine olarak ilavesinin serumdaki, Kortizol hormonu düzeyi üzerine etkisini araştırmaktır.

Çalışmada, 24 haftalık yaşta 96 adet beyaz Lohman yumurta tavuğu, her biri altı alt gruptan olmak üzere eşit sayıda 4 gruba ayrıldı. Gruplar sırasıyla bazal yem (Kontrol), bazal yem + 250 mg/kg Vit-E (D-I), bazal yem + 0.9 mg/ kg organik selenyum (D-II) ve bazal yem + 250 mg/kg Vit-E+ 0.9 mg/ kg organik selenyum (D-III) içeren rasyonlarla 12 hafta beslendi. Yem ve su ad libitum olarak sağlandı.

Deneme sonunda, her gruptan alınan kan numunelerinin serumları ayrılarak Kortizol hormonu düzeylerinin analizleri RadioImmunoAssay (RIA) ile analiz edildi.

Serum Kortizol düzeyleri kontrol grubu ile karşılaştırıldığında istatistiki olarak önemli derecede azaldığı ($p<0.05$)ği bulundu.

Rasyonlara Organik selenyum ve Vit-E' nin tek başına verilmesi ile kombine olarak verilmesinin sonuçlar üzerine aynı şekilde etki ettiği, yumurta tavuğu diyetlerine eklenmesi streslerin olumsuz etkilerini azaltacağı ve yumurtlama siklusu üzerine olumlu etkilerinin olacağı sonucuna varılmıştır. İlaveten bu katkı maddeleri, bazı hastalıkların oluşmasını engellemesi dolayısıyla belirli düzeylerde yumurta tavuğu yemlerinde kullanılabileceği gibi, bu hayvanlardan elde edilen et ve yumurtayı tüketen insanlar için de iyi bir Se kaynağını oluşturabileceği kanaatine varıldı.

Anahtar Kelimeler: Kortizol, selenyum, serum, vitamin E, yumurtacı tavuk

ÖNLİSANS DÜZEYİNDE MESLEKİ EĞİTİMDE KALİTEYİ ARTIRMAK İÇİN ÖNERİLER

Prof. Dr. Necati UTLU

Atatürk Üniversitesi, nutlu@atauni.edu.tr

ÖZET

Mesleki eğitim; bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek yeterlilikleri kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir. Bu özellikler ancak çok pahalı, özverili, multidisipliner sistemler ile kazandırılmaktadır. Bir mesleğin yeterliliklerinin kazandırılmasında etkili olan paydaşlar bir bütün olduğunda hedeflere varılmaktadır. Paydaşların iyi belirlenmesi ve mesleki eğitimdeki yerini alması hizmet sektörünün beklentileri doğrultusunda kalifiye insan gücünün yetişmesi ülkelerin ekonomik olarak kalkınmasının önemli faktörünü oluşturmaktadır. Paydaşlar arasındaki iletişim, imkanların kullanılması, birbirlerini her konuda desteklemeleri eğitimin kalitesini artıracakı düşünülmektedir. Paydaşlar; YÖK, Üniversiteler, Meslek Yüksekokulları, Bakanlıklar, Mesleki Yeterlilik Kurumu ve değişik alanlardaki özel sektörden oluşmalıdır.

Kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde çok önemli bir yeri olan Meslek Yüksekokullarında kaliteyi artırmak için alınması gereken önemler ve paydaşlar anlatılarak Mesleki eğitimin iyileştirilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir. 1996 yılından beri Atatürk Üniversitesi SHMYO'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktayım. Bu dönemde kazanımlarımı, tespitlerimi ve önerilerimi aktararak hizmet sektörüne kalifiye eleman yetiştirilmesinde atılacak adımlara önerilerimle katkıda bulunmayı amaçlamaktayım.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Kalifiye Eleman

**ELAZIĞ YÖRESİ KOYUN PNÖMONİLERİNDE PULMONAR ADENOMATÖZ
VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI****Doç. Dr. Mustafa ÖZKARACA***Atatürk Üniversitesi, mustafa.ozkaraca@atauni.edu.tr***Doç. Dr. Ali Osman ÇERİBAŞI***Fırat Üniversitesi, aoceribasi@firat.edu.tr***Doç. Dr. Songül ÇERİBAŞI***Fırat Üniversitesi, songulozer@firat.edu.tr***ÖZET**

Bu amaçla 2011 yılı Ocak-Aralık ayları arasında Elazığ ve çevresindeki işletmelere ait mezbahada kesime alınan 2391 koyun akciğeri incelendi. Makroskobik olarak 568 (%23.75) koyunda pnömoniden şüphe edildi. Bunlardan 40' unda kan aspirasyonu bulunmaktaydı. Mikroskobik incelemede 528 (%22.08) pnömoni tespit edildi. Bunların 44 (%8.33)' ünde fibrinöz pnömoni, 71 (%13.44)' inde suppuratif pnömoni, 367 (%69.50)'sinde intersitisyel pnömoni, 27 (%5.51)'sinde verminöz pnömoni ve 19 (%3.59)' unda ise pulmonar adenomatöz olduğu belirlendi. Makroskobik olarak akciğerin yüzeyinde kaudal loblarında birkaç mm'ye birkaç cm' ye kadar parlak şeffaf görünümlü alanlar tespit edildi. Bu lezyonların bir kaç mm'den birkaç cm' ye kadar inen derinlikte olduğu ve kesit yüzeylerinin boz-beyaz renkte granüler yapıda olduğu görüldü. Makroskobik incelemeden sonra, alınan doku örnekleri %10' luk tamponlu nötral formalin solüsyonunda tespit edildi. Tespit işleminden sonra alkol-ksilol serilerinden geçirilen dokular parafin bloklara alındı. Parafin bloklardan 5 µm' lik kesitler alınarak Hematoksilen-Eozin ile boyandı. Mikroskobik incelemede; alveollerin kübik epitel hücre ile döşeli olduğu ve lümene doğru papillar üremeler yaptığı belirlendi. Bazı bronşiyollerde ise silindirik epitel hücrelerinin proliferasyona uğradığı ve benzer tarzda papillar üremeler yaptığı tespit edildi. Akciğerin bazı bölgelerinde ise farklı büyüklüklerde atelektazik ve amfizematöz alanlara rastlandı. Sonuç olarak; Elazığ ve yöresinde koyun pnömonilerinde pulmonar adenomatöz' ün önemli bir yer teşkil ettiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Koyun, Pnömoni, Pulmonar Adenomatöz

BAKTERİYEL BİYOKÜTLE OLARAK İMMOBİLİZE EDİLMİŞ *BACILLUS LICHENIFORMIS* VO-2' NİN AL (III)' ÜN ÖNDERİŞTİRME İŞLEMLERİNDE KULLANILMASI

Uyan YÜKSEL
Veysi OKUMUŞ

Siirt Üniversitesi, uyanyuksel@gmail.com

ÖZET

Alüminyum, yer kabuğunda an çok bulunan üçüncü elementtir. Alüminyum en yaygın kullanım alanlarından biriside su arıtma sistemlerinde çöktürücü olarak kullanılmasıdır. Su arıtma sistemlerinde genellikle Alüminyumun, poli Alüminyum Klorürü, Ferri Alüminyum sülfat, Alüminyum Hidrooksit Klorür bileşikleri kullanılmaktadır. Su arıtma sistemlerinden elde edilen toplam arıtılmış suyun % 4 ile 7' sine eş değer çöktürme çamurları kullanılmaktadır bu çamurunda en önemli bileşeni Alüminyum oksitlerdir. Bütün bu nedenlerden dolayı Al^{3+} ün geri kazanılması ve ön deriştirilmesi çok önemlidir. Bu çalışmada temel amaç Alüminyumun seçici olarak ön deriştirilmesi için yeni bir metot geliştirmektir. Yeni izole edilmiş ve termofolik olan *Bacillus licheniformis* VO-2 (Erişim Numarası : KJ842086.1) silika XAD-16'ya immobilize edilerek, Al^{3+} ün ICP-OES ile analizinden önce önderiştirme işlemlerinde biyokütle olarak kullanılmıştır. Katı faz ekstraksiyonunda kritik öneme sahip olan pH, akış hızı, elüvent türü, kolon dayanıklılığı, biyosorbent miktarı gibi parametreler optimize edildi. Yapılan optimizasyon çalışmalarında ön deriştirme işlemleri için en uygun pH' nın 5,00 en uygun akış hızınının 3 mL/dak. En uygun elüventin 1 mol/L HCl olduğu tespit edilmiştir. Al^{3+} için maksimum biyosorbisyon kapasitesinin ise 21,8 mg/g olduğu yapılan optmizasyon çalışmaları sonucu belirlenmiştir. Al^{3+} seçici olarak ön deriştirilmesi için geliştirilen katı faz ekstraksiyon yönteminin doğruluğunu belirlemek üzere sertifikalı referans materyal olarak kavak yaprakları (NCS ZC-73350) kullanılmıştır.

Keywords: Alüminyum, Katı Faz Ekstraksiyon, Önderiştirme

**SIİRT İLİNDE TOPLANAN *CARLINA LANATA* L. BİTKİSİNİN ICP-OES İLE
ELEMENT ANALİZİ****İbrahim TEĞİN****Uyan YÜKSEL****Gurbet CANPOLAT***Siirt Üniversitesi, uyanyuksel@gmail.com***ÖZET**

Carlina, papatyagiller familyasının bir cinsi olup dünyada yaklaşık 23 türü bulunmaktadır. Carlina cinsinin dünyadaki yayılışı ağırlıklı olarak Avrupa ve Güneydoğu Asya'dır. Ayrıca Doğu Asya ve Kuzey Amerika'da da türleri bulunmaktadır. Türkiye'de Carlina cinsinin bir tanesi endemik olmak üzere toplam 11 taksonu bulunmaktadır. Türkiye'de bulunan türler şunlardır: *C. traganthifolia* Klatt, *C. corymbosa* L., *C. graeca* Heldr. & Sart., *C. oligocephala* Boiss. & Kotschy, *C. involucrata* Poiret subsp. *libanotica* (Boiss.) Meusel & Kästner, *C. lanata* L., *C. vulgaris* L., *C. intermedia* Schur, *C. biebersteinii* Bernh. ex Hornem.

Bu çalışmada, kullanılan bitki, Siirt'teki Akdoğmuş köyünün tuzlu alanından toplanmıştır. Bu bitki gölgede oda sıcaklığında kurutulmuş ve daha sonra öğütülmüştür. Çözünürleştirme işlemi için; ilk olarak, kurutulmuş bitki 0,5 g olarak tartıldı ve basınca dayanıklı PTFE (Politetrafloroetilen) kabına konuldu. Daha sonra, 10 mL nitrik asit ve 2 mL hidrojen peroksit karışımı, 0,5 g bitki numunesine ilave edildi ve karışım, NO₂ dumanları çıkana kadar beklemeye bırakıldı. Akabinde, karışımın çözünmesi, PTFE kaplarda Speed wave MMS bir Berghof marka mikrodalga fırınında gerçekleştirildi. Çözünürleştirme sonrası süzülen numuneler son hacimleri destile su ile 25 mL'ye tamamlandı. Element miktarlarını belirlemek için Model Optima™ 7000 DV ICP-OES (İndüktif Eşleşmiş Plazma Optik Emisyon Spektrometresi) (Perkin Elmer, Inc., Shelton, CT, ABD) kullanılmıştır.

Siirt, Akdoğmuş köyü tuzlu alanda yetişen *Carlina lanata* L. bitkisinin element analiz sonuçlarına göre, mg/L olarak belirlenen elementlerin değerleri aşağıdaki gibidir; As, Be, Cd, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Li, Mn, Mo, Ni, Pb, Sb, Se, Sr, Ti, V ve Zn değerleri sırasıyla 3,13; 1,56; 1,43; 0,95; 1,77; 5,23; 86,60; 2,85; 16,79; 1,56; 1,70; 10,94; 3,67; 6,87; 120,04; 4,62; 0,68 ve 12,78'tir. Bunun dışında K, Mg ve Na gibi makro elementler g/L olarak bulunmuş ve değerleri sırasıyla 9,92, 1,06 ve 2,09'dur.

Anahtar Kelimeler: Siirt İl, Carlina lanata l. Bitkisi, Icp-Oes

**BACILLUS LICHENIFORMIS VO24'DEN B-GALAKTOSİDAZ
KARAKTERİZASYONU**

Nurullah AKCAN
Siirt Üniversitesi,

Veysi OKUMUŞ
Siirt Üniversitesi,

Abdurrahman DÜNDAR
Mardin Artuklu Üniversitesi, nakcan@siirt.edu.tr

ÖZET

β -galaktosidaz laktozun hidrolizini kataliz eder. Bu enzim mikroorganizmalar, bitkiler ve hayvan dokularında yayılış göstermektedir. Mikroorganizma kaynaklı β -galaktosidazlar biyoteknolojideki kullanım alanlarından dolayı büyük ilgi görmektedir. β -galaktosidaz ilaç, süt ve gıda endüstrilerinde özellikle laktozun kristalleşmesinin önlenmesi, süt ürünlerinde laktozun çözünürlüğünün artırılarak tatlılığın sağlanması ve düşük laktoz içerikli gıdaların hazırlanmasında uzun zamandan beri kullanılan bir enzim olarak iş görmektedir. Süt endüstrideki en önemli kullanım alanı laktoz intoleransı olan bireyler için düşük laktoz içeriğine sahip süt üretimidir. Laktoz malabsorpsiyonu ve süt ürünlerine tolerans belirtileri en sık görülen sindirim sistemi rahatsızlıklarıdır. Bununla birlikte, süt ürünleri, birçok birey için birincil kalsiyum kaynağıdır ve bu ürünlerin düşük alımı diğer risk faktörlerinin varlığında, daha yüksek kırık riski veya osteoporoz ile ilişkilidir. Laktozla indirgenmiş veya laktoz içermeyen süt ürünleri üretmeye yönelik yeni teknolojiler geliştirilmiştir. Sütte laktozun enzimatik hidrolizi süreci basit ve özel bir ekipman gerektirmez. Bu çalışmada katı faz fermantasyon koşulları altında *Bacillus licheniformis* VO24'ten (Erişim Numarası: KJ842102.1) elde edilen ekstrasellüler β -galaktosidazın karakterizasyonu amaçlandı. *B. licheniformis* VO24'den elde edilen β -galaktosidaz optimum sıcaklığı 45-55°C aralığında tespit edildi ve 35-65 °C aralığında aktifliğini koruduğu gözlemlendi. Bununla birlikte daha düşük sıcaklık değerlerinde enzimatik aktivitede önemli azalma görüldü. β -galaktosidaz için optimum pH 7.0 olarak belirlendi ve yüksek pH değerlerinde enzim aktivitesinde önemli oranda azalma gözlemlendi. Ortama metal iyonları (Hg₂Cl₂, KCl, NaCl, LiCl, BaCl₂, MgCl₂, ZnSO₄, MnCl₂, FeCl₂, CoCl₂ ve CuSO₄) eklenip aktivite değerleri ölçüldüğünde Cu ve Ba iyonlarının enzim aktivitesini önemli oranda düşürdüğü görüldü.

Anahtar kelimeler: β -galaktosidaz, *Bacillus licheniformis*, karakterizasyon, stabilite

BACILLUS LICHENIFORMIS VO24'DEN A-AMİLAZ KARAKTERİZASYONU**Nurullah AKCAN***Siirt Üniversitesi,***Veysi OKUMUŞ***Siirt Üniversitesi, nakcan@siirt.edu.tr***ÖZET**

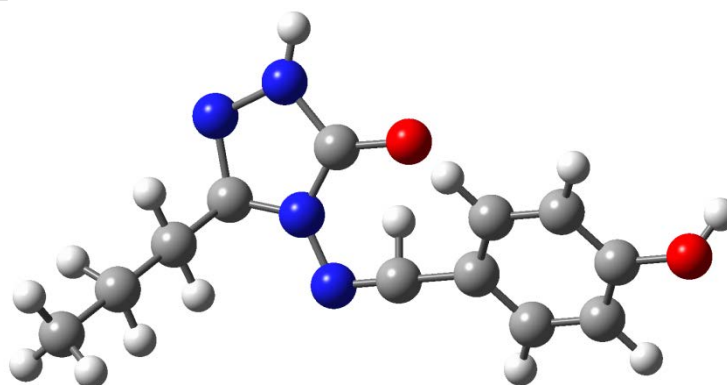
Amilazlar dünya enzim üretiminin yaklaşık %30'unu temsil eden en önemli endüstriyel enzimler arasındadır. Amilazlar gıda, tekstil, kağıt, ekmek yapımı, glukoz ve fruktoz şuruplarının hazırlanması, deterjanlar, nişastadan etanol üretimi, meyve suları, alkollü içecekler, tatlandırıcılar, sindirime yardımcı elemanlar ve kuru temizleme de leke çıkarıcı gibi değişik endüstrilerde kullanılmaktadırlar. α -Amilazlar bitki, hayvan ve mikroorganizma kaynaklıdır. Bununla birlikte, endüstriyel ihtiyaçları karşılamak için mikrobiyal kaynaklar tercih edilirler. Çünkü yüksek ve düşük sıcaklık, yüksek tuz oranı gibi ekstrem koşullara direnç özellikleri ile farklı tepkimeleri kataliz edebilirler. Endüstriyel uygulamalarda kullanılan enzimlerin önemi ve performansı sıcaklık ve pH aktivite profilleri gibi spesifik özelliklere bağlıdır. Submerged fermentasyonu genellikle fermentasyon ortamının ve çevresel şartların daha iyi kontrol edilebilmesinden dolayı endüstriyel oranda amilaz üretimi için tercih edilir. Bu çalışmada submerged fermantasyon koşulları altında *Bacillus licheniformis* VO24'ten (Erişim Numarası: KJ842102.1) elde edilen ekstrasellüler α -amilazın karakterizasyonu amaçlandı. Farklı sıcaklık değerlerinin (30-80 °C) α -amilaz aktivitesi üzerine etkisi incelendiğinde optimum sıcaklık 40°C olarak belirlendi. Enzim 100 °C'de 30 dk. ön inkübasyonda bırakıldığında aktivitesini % 85.7 oranında koruyarak stabil kaldığı gözlemlendi. Farklı pH değerlerinin (4.0-11.0) α -amilaz aktivitesi üzerine etkisi incelendiğinde optimum enzim aktivitesi pH 7' de elde edildi. Ortama metal iyonları (FeCl₃, NiCl₂, NaCl, CoCl₂, LiCl, MnCl₂, MgCl₂, Hg₂Cl₂, CuCl₂, BaCl₂, ZnCl₂, CaCl₂, KCl) ve EDTA eklenip aktivite değerleri ölçüldüğünde Hg, Cu ve Fe iyonlarının enzim aktivitesini önemli oranda düşürdüğü görüldü. Ortama eklenen NaCl amilaz aktivitesinde önemli bir azalmaya neden olmadı.

Anahtar kelimeler: α -amilaz, *Bacillus licheniformis*, karakterizasyon, stabilite

THEORETICAL SPECTROSCOPIC PROPERTIES OF 3-(*n*-PROPYL)-4-(4-HYDROXYBENZYLIDENAMINO)-4,5-DIHYDRO-1*H*-1,2,4-TRIAZOL-5-ONE MOLECULE**Dr. Songül BOY***Kafkas University, songulboy@hotmail.com***Assist.Prof.Dr. Gül KOTAN***Kafkas University, gulkemer@hotmail.com***Prof. Dr. Haydar YÜKSEK***Kafkas University, Turkey, hhigh61@gmail.com***ABSTRACT**

In this study, all the structural data of target compound have been calculated by using 6-31G(d,p) basis set with density functional method (DFT/B3LYP) and Hartree-Fock method (HF). These values were compared with experimental values and obtained conclusions were utilized. For this purpose, firstly, the compound was optimized by using the B3LYP/6-31G(d,p) and HF/6-31G(d,p) basis sets. Then, all different parameters of this most stable structure were investigated. ¹H-NMR and ¹³C-NMR isotropic shift values were calculated by the method of GIAO using the program package Gaussian G09W in gas phase and in DMSO solvent. Experimental data were obtained from the literature. Theoretical and experimental values were inserted into the graphic according to equation of $\delta_{exp} = a + b \cdot \delta_{calc}$. The standard error values were found via SigmaPlot program with regression coefficient of a and b constants. IR absorption frequencies of this compound were calculated by two methods. The veda4f program was used in defining IR data which were calculated theoretically. Furthermore, geometric properties (bond angles, bond lengths and dihedral angles), thermodynamic parameters, electronic properties (total energy, dipole moment), the highest occupied molecular orbital (HOMO) and the lowest unoccupied molecular orbital (LUMO), mulliken atomic charges, $E_{LUMO} - E_{HOMO}$ energy gap (ΔE_g), the molecular electrostatic potential (MEP), the total density, the electron density, the electrostatic potential, the electron spin potential (ESP) of 3-(*n*-Propyl)-4-(4-hydroxybenzylidenamino)-4,5-dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-one were investigated.

Keywords: 1,2,4-Triazol-5-one, Veda4f, GIAO, HOMO-LUMO.

The Gaussview structure of the molecule

NAFİON-GRAFEN İLE MODİFİYE EDİLMİŞ CAMSI KARBON ELEKTROT KULLANARAK ETHALFLURALİNİN ELEKTOKİMYASAL DAVRANIŞININ İNCELENMESİ

Berna KOÇAK

Munzur Üniversitesi, bernakocak@munzur.edu.tr

ÖZET

Dinitroanilinler geniş spektrumlu, yüksek stabilite, seçicilik, etkili ve düşük toksititeye sahip yaygın olarak kullanılan herbisitler olup toprak ve hidrosferler tarafından kolayca absorbe edilebilirler. Absorbe edilen dinitroanilin grubu herbisitler sebzeler, meyveler, suda yaşayan organizmalar ve diğer tarım ürünlerine geçerek insan vücudunda birikirler. Bu durum insan sağlığı için büyük bir tehdit oluşturmaktadır [1]. Ethalfluralin, (N-etil-N- (2-metil-2-propenil) 2,6-dinitro-4- (triflorometil) bezenamin ve methalpropalin, N- (2-metil-2-propenil) - 2,6-dinitro-N-propil-4(triflorometil) benzenamin) dinitroanilin grubu bir herbisittir. Soya fasulyesi, kuru baklagiller, kuru bezelye, ayçiçeği, yer fıstığı, bal kabağı, kabak ve kanola gibi ürünlerde kullanılmaktadır[2-3]. Karbon elektrotlar, inert oluşları ve geniş bir çalışma aralığı sunmaları nedeniyle elektrokimyasal analizde sıkça kullanılmaktadır. Karbon elektrotların seçiciliğini artırmak ve daha düşük tayin sınırlarında analiz yapmak için yüzeyi modifiye edilmektedir. Yüzey modifikasyonunda geniş yüzey alanı, düşük maliyet ve yüksek elektrikli iletkenliğinden dolayı bu çalışmada grafen kullanılmıştır. Öncelikle Hummers yöntemiyle grafiten, grafen oksit, grafen oksitinde grafen sentezlenmiştir. Grafenin karakterizasyonu (AFM, FTIR) yapıldıktan sonra elektrot yüzeyinin modifikasyonunda kullanılmıştır. Nafion-grafenle modifiye edilmiş camsi karbon elektrot kullanarak ethalfluralinin elektrokimyasal davranışı dönüşümlü voltametri (CV) yöntemiyle, voltametrik tayini ise diferansiyel puls voltametri (DPV) yöntemiyle yapılmıştır. Ethalfluralinin DPV'si alındığında -0.674V (1.pik) ve -0.563 V (2.pik)'da olmak üzere iki pik potansiyeli görülmüştür. Optimum şartlar altında ethalfluralin konsantrasyonuna karşı pik akımı grafiğe geçirilerek, 1.pik akımı için kalibrasyon grafiği oluşturulmuştur. 1.pik akımı için çizilen kalibrasyon grafiğinin korelasyon katsayı 0,99 olup, LOD ve LOQ değerleri sırasıyla şöyledir; $1,02 \times 10^{-4}M$; $3,4 \times 10^{-4}M$.

Anahtar Kelimeler: Modifiye elektrot, Nafyon-grafen, Ethalfluralin

NİKEL (II) OKSİT (NiO) NANOPARTİKÜLLERİN TAFLAN BİTKİSİ (*PRUNUS LAUROCERASUS*) KULLANILARAK YEŞİL SENTEZİ VE ANTİMİKTOBİYAL AKTİVİTESİNİN BELİRLENMESİ

Dr. Aynur BABAGİL

Atatürk Üniversitesi, ababagil25@gmail.com

Prof. Dr. Hayrunnisa NADAROĞLU

Atatürk Üniversitesi, hnisa25@atauni.edu.tr

Prof. Dr. Azize ALAYLI GÜNGÖR

Atatürk Üniversitesi, aalayli@atauni.edu.tr

ÖZET

Vatanı Anadolu ve asıl adı “Karayemiş” (Taflan) olan bitki 1546 yılında bir Fransız tarafından Trabzon’dan toplanmış ve Trabzon Kirazı (*Cerasus trapezuntuna*) olarak adlandırılmıştır. Bitki yine bu yıllarda İtalya, Fransa, Viyana ve İngiltere’ye gönderilmiştir. 1600’lü yıllardan itibaren Taflan, tüm Avrupa’da park ve bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilmeye başlanmıştır. Taflan (*Prunus laurocerasus*)’nın yüksek antioksidan içeriğinden dolayı halk arasında diyabet, böbrek rahatsızlıkları gibi pek çok hastalığın tedavisinde de kullanıldığı bilinmektedir. Yaptığımız çalışmada; Taflan meyvesi kullanarak nikel nanopartiküllerin yeşil sentez yöntemiyle elde edilmesi amaçlanmıştır ^{1,2}. Bu amaçla, Taflan bitkisi kullanılarak yapılan nanopartikül sentezinde aşağıdaki rota izlenmiştir.

Sentezlenen NiO nanopartiküllerin yapısal analizleri için X-ışını toz kırınım spektroskopisi (XRD), Taramalı elektron mikroskobu (SEM), Yüksek çözünürlüklü elektron mikroskopi (TEM) ve Fourier dönüşümü kızıl ötesi spektroskopisi (FTIR) ve UV-VIS spektroskopisi teknikleri kullanılmıştır. Biyolojik olarak bitki ekstraktı kullanılarak sentezlediğimiz Nikel (II) oksit bu özellikleri belirlendikten sonra, bazı bakteriler üzerinde antimikrobiyal özelliği araştırılmıştır. Elde edilen bulgulardan; kolay ve çevre dostu bir rota ile sanayi değeri olan Nikel (II) oksit nanopartiküllerinin sentezinin sağlandığı ve güçlü antimikrobiyal özelliklere sahip oldukları belirlenmiştir ^{3,4}.

Gerçekleştirilen araştırma Atatürk Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında FAD-2018- 6321 nolu BAP projesi kapsamında desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: NiO Nanopartiküller, Yeşil sentez, Taflan (*Prunus laurocerasus*)

A STUDY ON THEORETICAL, SPECTROSCOPIC AND ELECTRONIC PROPERTIES OF NEW 3-PHENYL-4-[3-ETHOXY-4-(4-METHOXYBENZOXY)-BENZYLIDENAMINO]-4,5-DIHYDRO-1H-1,2,4-TRIAZOL-5-ONE BY USING 6-311++G(d,p) DFT (B3LYP)/B3PW91 AND HF METHODS

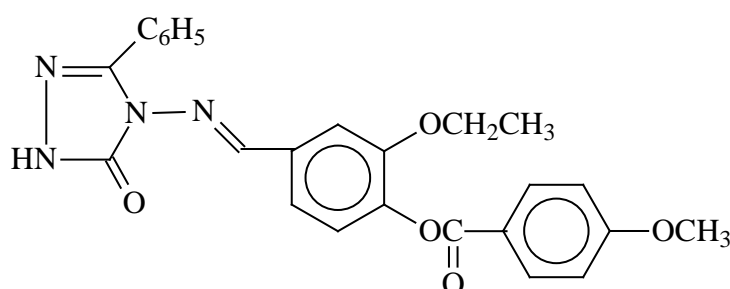
Dr. Öğr. Üyesi Hilal MEDETALİBEYOĞLU
Department of Chemistry, hilalmedet@gmail.com

Prof. Dr. Haydar YÜKSEK
Department of Chemistry, hhigh61@gmail.com

ABSTRACT

In this study, novel 3-phenyl-4-[3-ethoxy-4-(4-methoxybenzoxy)-benzylidenamino]-4,5-dihydro-1H-1,2,4-triazol-5-one was optimized by using 6-311++G(d,p) DFT (B3LYP)/B3PW91 and HF basis sets. All quantum chemical calculations were carried out by using Gaussian09W program package and the GaussView molecular visualization program. ¹H-NMR and ¹³C-NMR spectral values were calculated according to the method of GIAO using Gaussian09W program package. Theoretical and experimental values were plotted according to $\delta_{\text{exp}} = a + b \cdot \delta_{\text{calc}}$. The standard error values were found via the Sigma plot with regression coefficient of a and b constants. The vibrational frequency of title compound have been calculated by using 6-311++G(d,p) DFT (B3LYP)/B3PW91 and HF basis sets and these values are multiplied with appropriate adjustment factors. In the identification of calculated IR data was used the veda4f program. Also, the molecular structure, the highest occupied molecular orbital-lowest unoccupied molecular orbital (HOMO-LUMO), electronic transition, Natural Bonding Orbital (NBO) analysis, total static dipole moment (μ), the mean polarizability ($\langle\alpha\rangle$), the anisotropy of the polarizability ($\Delta\alpha$), the mean first-order hyperpolarizability ($\langle\beta\rangle$), electronegativity(χ), hardness(η), molecular electrostatic potential maps (MEP) and Mulliken atomic charges of titled compound have been investigated by using 6-311++G(d,p) DFT (B3LYP)/B3PW91 and HF basis sets.

Keywords: 1H-1,2,4-triazol-5-one, GIAO, DFT/HF, 6-311++G(d,p) DFT (B3LYP)/B3PW91 and HF basis sets.

**BİYOSENTEZ METODU İLE GRAFENOKSİT/NiO₂/Cu₂O NANOKOMPOZİT
SENTEZLENMESİ VE SHİFF BAZI ELDESİNDE KATALİZÖR OLARAK
KULLANILMASI**

Esra TURGUT

Nurhan Horasan KISHALI

Hayrunnisa NADAROĞLU

Azize Alaylı GÜNGÖR

Atatürk Üniversitesi, esraturgut034@gmail.com

ÖZET

Grafen, karbon allotroplarının temel yapıtaşı olan tek katmanlı ve bir atom kalınlığında nano boyutta parçacıktır. Potansiyel uygulama alanları ile günümüzde araştırılan en önemli materyallerden birisidir. Teknolojik birçok alanda karbon tabanlı malzemelerde kullanılmaktadır. Grafenin aksine yapısında çeşitli oranlarda oksijen ve hidrojen bulunduran grafen oksit türevleri grafen tabanlı kompozit üretiminde fonksiyonel gruplar sebebiyle bağ yaparak yüzey oluşumuna daha uygundur.¹ Bu çalışmada yeşil sentez metodu uygulanarak grafenoksit nanokompozit sentezlemek ve bunun kimyasal reaksiyonlarda kullanımını araştırmayı amaçladık. Bu amaçla, maliyeti düşük olan grafenden yola çıkarak Hummers yöntemini ile grafen oksit sentezlenmiştir.² Elde ettiğimiz grafen oksiti Erzincan cimin üzüm (*Vitis vinifera*, *Cimin*) ekstresi kullanılarak yeşil sentez metodu ile Grafenoksit/NiO₂/Cu₂O nanokompozitine dönüştürdük. Elde edilen nanokompozitin karakterizasyonu EDAX ve SEM kromatografi teknikleri ile belirlenmiştir.³

Schiff bazları boyar madde ve polimer teknolojisinde, ilaç sanayinde, tıpta, tarım alanında, roket yakıtı hazırlanmasında, biyolojik olayların açıklanmasında ve daha birçok alanda kullanılmaktadır. Bu nedenlerle yeni sentezlerin yapılması yönündeki çalışmalar yoğun bir şekilde devam etmektedir.⁴ Sentezlediğimiz Grafenoksit/NiO₂/Cu₂O nanokompoziti ile Schiff bazı türevleri üretmeyi hedefledik. Yaptığımız sentezlerde daha kısa reaksiyon süresinde, düşük miktarda katalizör ile yüksek verimlilikte Schiff bazları elde edildiğini belirledik.

Gerçekleştirilen bu araştırma, FAD-2018-6321 numaralı, Araştırma Destek projesi olarak, Atatürk Üniversitesi tarafından desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nanokompozit, Schiff bazı, Yeşil sentez

**SYNTHESIS, CHARACTERIZATION AND INVESTIGATION OF
ANTIMICROBIAL AND ANTIOXIDANT ACTIVITIES OF SOME NEW *N,N'*-BIS-(3-
ALKYL(ARYL)-4-[2-(4-NITROBENZOXY)-BENZYLIDENEAMINO]-4,5-DIHYDRO-
1*H*-1,2,4-TRIAZOL-5-ON-1-YL-METHYL}-PIPERAZINES**

Prof. Dr. Haydar YÜKSEK

Kafkas University, hhigh61@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Özlem GÜRSOY KOL

Kafkas University, ozlemgursoy@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Sevda MANAP

Kafkas University, manapsevda@gmail.com

Gül ÖZDEMİR

Kafkas University, gulozd91@gmail.com

Assist. Prof. Dr. Murat BEYTUR

Kafkas University, muratbeytur83@gmail.com

Prof. Dr. Muzaffer ALKAN

Kafkas University, muzafferalkan61@gmail.com

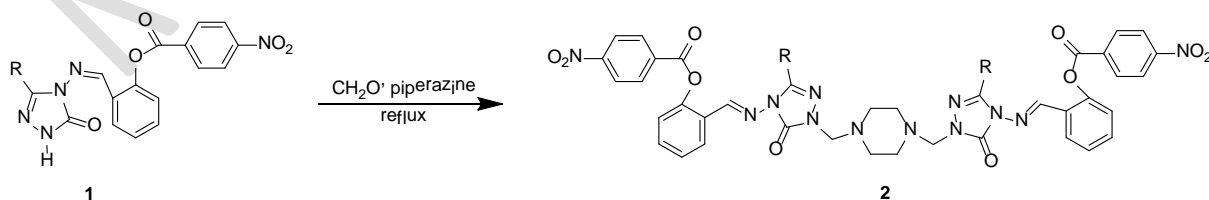
Prelecturer Fevzi AYTEMİZ

Kafkas University, fevziaytemiz53@gmail.com

ABSTRACT

Considering about the development of new hetero moieties by combining potential biological active scaffolds, an attempt was made here to obtain 1,2,4-triazoles bearing piperazine ring. In this regard, 2-[(3-alkyl/aryl-4,5-dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-one-4-yl)azomethine]phenyl 4-nitrobenzoates treated with piperazine in the presence of formaldehyde according to the Mannich reaction to synthesize *N,N'*-bis-{3-alkyl(aryl)-4-[2-(4-nitrobenzoxy)-benzylidene-amino]-4,5-dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-on-1-yl-methyl}-piperazines. The newly synthesized compounds were characterized using IR, ¹H NMR and ¹³C NMR spectral data. In addition, the newly synthesized compounds were screened for their antimicrobial activities. Furthermore, these five new compounds were analyzed for their in vitro potential antioxidant activities in three different methods. From the screening results, some of the Mannich bases showed good activity against to the tested microorganisms. Besides, all of the compounds demonstrate a marked ability for metal chelating activity. The data reported with regard to the observed biological activities of the studied compounds could improve the new triazole-based therapeutic target.

Keywords: 4,5-Dihydro-1*H*-1,2,4-triazol-5-one, Mannich base, antimicrobial activity, antioxidant activity.

a) R = CH₃, b) R = CH₂C₆H₅, c) R = CH₂C₆H₄Cl (*p*-), d) R = C₆H₅, e) R = cyclopropyl